

TEMEL DİNÎ BİLGİLER

İTİKAD • İBADET • AHLÂK • SİYER

Seyfettin YAZICI

THG
0754203
BZY

Baskı Kontrol
A. Osman PARLAK

Tasarım - Grafik
Emre YILDIZ
Mücella TEKİN

Baskı
Saray Matbaacılık Kağ. Kırt. Tic. San. Ltd. Şti.
Tel: 0312. 527 28 90

ANKARA • 2014

2014-06-Y-0003-301
ISBN: 978-975-19-0281-8

Sertifika No: 12930

Din İşleri Yüksek Kurulu Kararı: 06.09.1990/82

© Diyanet İşleri Başkanlığı
İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Tel: (0.312) 295 72 93-94
Faks: (0.312) 284 72 88
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

Dağıtım ve Satış
Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü
Tel: (0.312) 295 71 53 - 295 71 56
Faks: (0.312) 285 18 54
e-posta: dosim@diyanet.gov.tr

TEMEL DİNÎ BİLGİLER

İTİKAD • İBADET • AHLÂK • SİYER

Seyfettin YAZICI

Diyanet İşleri Başkanlığı

Din İşleri Yüksek Kurulu Emekli Üyesi

37. BASKI

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	13
-------------	----

İTİKAD

ÜNİTE I - İSLÂM DİNİ VE ÖZELLİKLERİ

Din Neye Denir.....	17
Dinler Arasında İslâm'ın Yeri.....	17
İslâm Dini'nin Gayesi.....	19
İslâm Dini'nin Özellikleri.....	19
İslâm'ı Evrensel Yapan Özellikler.....	20

ÜNİTE II - İMAN

Kelime-i Tevhid.....	23
Kelime-i Şehadet.....	23
İman Esasları.....	23
İnanç Yönünden İnsanlar.....	25
İman'ın İnsana Verdiği Huzur ve Mutluluk.....	26
İman İle Amel Arasındaki Münasebet.....	26
İman'ın Sahih ve Makbul Olmasının Şartları.....	27

ÜNİTE III - ALLAH'A İMAN

Allah'ın Varlığı ve Birliği.....	29
Allah'ın Sıfatları.....	29
Allah Sevgisi.....	31

ÜNİTE IV - MELEKLERE İMAN

Meleklerin Mahiyeti ve Özellikleri.....	34
Başlıca Meleklerin İsimleri ve Görevleri.....	34
Meleklerle İnanmanın Faydaları.....	35

ÜNİTE V - KİTAPLARA İMAN

Vahy'in Mahiyeti.....	37
Vahy'in Çeşitleri.....	37
İlâhî Kitaplar ve Sayfalar.....	38
Kur'an-ı Kerim'in Nâzil Oluşu.....	39
Kur'an-ı Kerim'in Yazılışı ve Mushaf Hâline Getirilişi.....	40
Kur'an-ı Kerim'in Özellikleri.....	41
Kur'an-ı Kerim'e Karşı Görevlerimiz.....	42

ÜNİTE VI - PEYGAMBERLERE İMAN

Peygamberlik ve Peygamberlere Olan İhtiyaç.....	45
Peygamberlerin Görevleri	45
Kur'an-ı Kerim'de İsmi Geçen Peygamberler.....	46
Peygamberlerin Tebliğ Ettikleri Dinlerde Aynı Olan Esaslar	47
Mücade ve Keramet Ne Demektir	47
Peygamberimizin Mücizeleri	47
Peygamberimizin Özellikleri	48
Hz. Muhammed (s.a.s)'in Son Peygamber Oluşu.....	49

ÜNİTE VII - AHİRET GÜNÜNE İMAN

Ahiret Gününe İman Ne Demektir.....	52
Ahirete İman'ın Faydaları.....	53
Ölüm	54
Kabir	55
Kıyamet.....	55
Mükâfat, Ceza, Cennet ve Cehennem.....	56

ÜNİTE VIII - KADER VE KAZAYA İMAN

Kader ve Kaza Neye Denir	58
İnsanın Sorumluluğu.....	58
Kader ve KazaYa İnanmanın Faydaları	59
Rızık	60
Ecel	60
Tevekkül ve Çalışmak.....	61
İslâm Dininde Çalışmanın Önemi.....	62

İBADET

ÜNİTE I - İBADET

İbadet Nedir	71
Niçin İbadet Ediyoruz.....	71
İbadetlerin Çeşitleri.....	72
İbadetlerin Dereceleri.....	72
İbadetlerin Faydaları	73

ÜNİTE II - İSLÂM

İslâm Ne Demektir.....	74
İslâm'ın Şartları	74
Mükellef Kime Denir.....	76
Mükellefle İlgili Hükümler	76

ÜNİTE III - TEMİZLİK

Temizlik ve İslâm'ın Temizliğe Verdiği Önem.....	79
Temizlik Yönünden Sular	80
Abdestin Fazileti	81
Abdestin Farzları	81
Abdestin Sünnetleri.....	82
Abdestin Âdabı	83
Abdest Nasıl Alınır	83
Abdestin Mekruhları	84
Abdesti Bozan Şeyler.....	84
Abdestsiz Yapılamayan Şeyler.....	84
Mestler Üzerine Meshetmek	85
Sargı Üzerine Meshetmek.....	86
Gusül	86
Guslün Farzları.....	87
Guslün Sünnetleri.....	87
Gusül Nasıl Yapılır.....	88
Özür Sahibi Olanların Durumu	88
Kadınların Özel Halleri.....	89
Teyemmüm	90
Teyemmümün Farzları	91
Teyemmümün Sünnetleri	91
Teyemmüm Nasıl Yapılır	91
Teyemmümü Bozan Şeyler.....	91
Teyemmüm Hangi Hallerde Yapılır	92
Okuma:.....	92

ÜNİTE IV - NAMAZ (I)

Namazın Önemi	95
Namaz Kimlere Farzdır.....	97
Namaz Vakitleri.....	97
Namaz Kılınması Câiz Olmayan Vakitler.....	98
Namaz Çeşitleri.....	98
Namazın Farzları.....	100
Namazın Vacibleri.....	101
Namazın Sünnetleri.....	102
Namazı Bozan Şeyler.....	105
Namazın Mekruhları	106
Beş Vakit Namazın Kılınışı.....	107
Sabah Namazı	107
Öğle Namazı	111
İkinci Namazı.....	115
Akşam Namazı.....	118
Yatsı Namazı	120
Vitr Namazının Kılınışı.....	121
Namaz Kılındıktan Sonra Neler Okunur.....	123

ÜNİTE V - NAMAZ (II)

Sehiv Secdesi	127
Cemaatle Namaz Kılmanın Fazileti	128
Câmi ve Cemaat Âdabı	129
Namazın Cemaatle Kılınışı	130
Cuma Günü ve Cuma Namazı	132
Cuma Namazı Kimlere Farzdır	133
Cuma Namazının Kılınışı	134
Bayram Namazları	134
Bayram Namazlarının Kılınışı	135
Teşrik Tekbirleri	136
Teravih Namazı	137
Oturarak ve İmâ İle Namaz	139
Yolcu Namazı	140
Geçmiş Namazların Kazası	140
Tilâvet Secdesi	141
Cenaze Namazı	142
Cenaze Namazının Kılınışı	143

ÜNİTE VI - ORUÇ

Orucun Önemi	149
Orucun Faydaları	150
Ramazan Orucu Kimlere Farzdır	151
Sahur ve İftarın Fazileti	152
Oruca Ne Zaman ve Nasıl Niyet Edilir	152
Oruç Çeşitleri	153
Ramazan Orucunu Başka Zamanda Tutmayı Mübah Kılan Özürlü	154
Fidye	154
Ramazanda Özürsüz Olarak Oruç Tutmamanın Hükümü	155
Orucu Bozup Hem Kaza Hem de Keffareti Gerektiren Şeyler	155
Orucu Bozup Yalnız Kazayı Gerektiren Şeyler	156
Orucu Bozmayan Şeyler	156
Oruçluya Mekruh Olan Şeyler	157
Oruçluya Mekruh Olmayan Şeyler	157

ÜNİTE VII - ZEKÂT

Zekâtın Önemi ve Faydaları	159
Zekâtı Kimler Verir	160
Nisab	160
Zekât Kimlere Verilir	160
Zekât Kimlere Verilmez	161
Zekât Verilmesi Gerekmeyen Mallar	161
Zekât Verilmesi Gereken Mallar ve Zekât Miktarları	162
Fıtır Sadakası (Fitre)	162

ÜNİTE VIII - HAC

Haccın Önemi ve Faydaları	165
Hac Kimlere ve Ne Zaman Farzdır	166
Haccın Farzları	167
Haccın Çeşitleri	167
Haccın Yapılışı	168
Umre	170

ÜNİTE IX - KURBAN

Kurban Kesmenin Önemi	171
Kimler Kurban Keser	171
Kurban Ne Zaman ve Nasıl Kesilir	172
Kurbanın Eti ve Derisi İle İlgili Yapılacak İşler	172
Kurban Olarak Kesilmesi Caiz Olan ve Olmayan Hayvanlar	173
Etleri Yenen Hayvanlar	173
Etleri Yenmeyen Hayvanlar	174
Adak Kurbanı	174
Yemin Çeşitleri ve Hükümü	175

ÜNİTE X - MÜBAREK GÜN VE GECELER

Cuma Günü	177
Bayram Günleri	177
Mevlid Kandili	178
Regaib Gecesi	179
Mi'rac Gecesi	179
Berat Gecesi	180
Kadir Gecesi	180

AHLÂK

ÜNİTE I - İSLÂM VE AHLÂK

Ahlâkın Tarifi	185
İslâm'da Ahlâk	186
İyi Ahlâklı Olmada İnanç ve İbadetin Rolü	186
En Güzel Ahlâk Örneği Hz. Muhammed (s.a.s.)	187
Fertler İçin Ahlâkın Önemi	187
İş Hayatı ve Ahlâk	188
Ahlâk Değişir mi	189
İslâm Dini'nin Akla ve İlme Verdiği Üstün Değer	190

ÜNİTE II - AHLÂKÎ GÖREVLERİMİZ

Ahlâkî Görevlerimiz	193
1- Allah'a, Peygambere ve Kur'an'a Karşı Görevlerimiz	193
2- Kendi Sahsımıza Karşı Görevlerimiz	194

Yemede ve İçmede Ahlâk Kuralları	198
Dilin Terbiye Edilmesi ve Düzeltilmesi	198
Diğer Organlarımızın Terbiyesi ve Düzeltilmesi	199

ÜNİTE III - AİLEMİZE KARŞI GÖREVLERİMİZ

İslâm'da Ailenin Önemi	203
Aile Fertlerinin Birbirlerine Karşı Görevleri	204
Karı-Kocanın Birbirine Karşı Görevleri	204
Anne ve Babanın Çocuklarına Karşı Görevleri	205
Çocukların Ana ve Babalarına Karşı Görevleri	206
Kardeşlerin Birbirine Karşı Görevleri	209
Hısım ve Akrabalara Karşı Görevlerimiz	209
Komşulara Karşı Görevlerimiz	210

ÜNİTE IV - VATAN VE MİLLETİMİZE KARŞI GÖREVLERİMİZ (I)

Türk Milletinin Tarihteki Yeri	213
Türklerin İslâm Dini'ne Hizmetleri	214
İslâm'ın Türk Milletine Kazandırdıkları	217
Vatan ve Milletimize Karşı Görevlerimiz	217
Dinimizin Birlik ve Beraberliğe Verdiği Önem	218
Dinimizde Kardeşlik	219
Dinimizde Hoşgörü	220
Milli Birlik ve Beraberliğimizin Sağlanmasında Üzerimize Düşen Görevler	221
Bayrak Sevgisi	221
İstiklâl Marşı Nasıl Yazıldı	223

ÜNİTE V - VATAN VE MİLLETİMİZE KARŞI GÖREVLERİMİZ (II)

Her Zaman Güçlü Olmak Zorundayız	229
Allah Birlik İçinde Olanlara Yardım Eder	230
Bir Baba Nasihatı	231
Vatanımız Üzerine Titreyelim	232
Şehitlik ve Gazilik	234
Büyüklerimizi Saygı İle Anmak	235
Milli Bayramlarımız	236
Devlete Karşı Görevlerimiz	237

ÜNİTE VI - BÜTÜN İNSANLARA KARŞI GÖREVLERİMİZ

İnsanlara Karşı Ahlâki Görevlerimiz	241
Hayvanlara Karşı Görevlerimiz	245
İslâm Ahlâkına Uygun Bir Şekilde Yaşayan Müslümanın Özellikleri	246
İslâm Dini'nde Yapılması Yasak Olan Şeyler	248

SİYER

ÜNİTE I - HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN DOĞUMU VE ÇOCUKLUĞU

İslâmiyetten Önce Arabistan'ın Durumu	255
Haz. Muhammed (s.a.s.)'in Nesebi (Soyu).....	255
Haz. Muhammed (s.a.s.)'in Doğumu.....	256
Haz. Muhammed (s.a.s.)'in Çocukluğu.....	257

ÜNİTE II - HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN GENÇLİĞİ VE EVLİLİĞİ

Haz. Muhammed (s.a.s.)'in Seyahatleri.....	260
Haz. Muhammed (s.a.s.)'in Ticaret Hayatı.....	260
Haz. Muhammed (s.a.s.)'in Haz. Hatice İle Evlenmesi ve Çocukları.....	261
Haz. Muhammed (s.a.s.)'in Kâbe'nin Onarımı Esnasındaki Hakemliği	261

ÜNİTE III - HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN PEYGAMBER OLUŞU VE GİZLİ DAVET

İlk Vahiy (M. 610).....	263
Fetret Devri	264
İslâm'a Davetin Başlaması	265
İlk Müslümanlar	265
Habeşistan'a Yapılan İlk Hicret	265
Habeşistan Kralı Necaşi'nin Müslümanlara Karşı Tutumu	265

ÜNİTE IV - DAVETİN AÇIKLANMASI

İslâm'a Davetin Açıkdan Yapılması.....	267
Müşriklerin Müslümanlara Yaptıkları Zulümler	268
Haz. Muhammed (s.a.s.)'e En Çok Düşmanlık Yapanlar	269
Kureyş'in İslâm'a Düşman Olmasının Sebepleri	270
Müşriklerin Ebû Talib'e Başvurmaları	270
Haz. Hamza'nın Müslüman Olması	271
Haz. Ömer'in Müslüman Olması.....	271

ÜNİTE V - BOYKOT VE HÜZÜN YILLARI

Müşriklerin Müslümanları Boykotu	274
Ebû Talib ve Haz. Hatice'nin Vefatları	275
Taif Yolculuğu.....	275
Akabe Biatları	276
Mi'rac Mucizesi	277
Mi'rac Hediyesi Namaz	277

ÜNİTE VI - HİCRET VE MEDİNE'DE İLK YILLAR

Peygamberimizin Mekke'den Medine'ye Hicreti (M. 622)	279
Peygamberimizin Medine'de Karşılansısı	281
Mescid-i Nebevi'nin İnşası	281

Ensar ve Muhacirler Arasındaki Kardeşlik	281
Peygamber Mektebi ve Ashab-ı Suffa	282

ÜNİTE VII - PEYGAMBERİMİZ (S.A.S.)'İN SAVAŞLARI (I)

Bedir Savaşının Sebepleri	284
Bedir Savaşı ve Sonuçları (H.2/M.624)	285
Uhud Savaşının Sebepleri	286
Uhud Savaşı ve Sonuçları (H.3/M.625)	286
Uhud Savaşından Alınacak Dersler	287
Hendek Savaşının Sebepleri	288
Hendek Savaşı ve Sonuçları (H.5/M.626)	288
Hudeybiye Antlaşması (H.6/M.628)	289
Hudeybiye Antlaşmasının Sonuçları	290
Komşu Devlet Başkanlarına Gönderilen İslâm'a Davet Mektupları	291
Hayber'in Fethi (H.6/M.628)	291
Kâbe Ziyareti (Kaza Umresi) (H.7/M.629)	292

ÜNİTE VIII - PEYGAMBERİMİZ (S.A.S.)'İN SAVAŞLARI (II)

Mekke'nin Fethi (H.8/M.630)	294
Huneyn Savaşı (H.8/M.630)	295
Evtas Savaşı ve Taif Kuşatması (H.8/M. 630)	296
Tebük Seferi (H.9/M.630)	297
Peygamberimizin Savaşlarının Özellikleri	298
H. Ebû Bekir'in Hac Emirliği (H.9/M.631)	299
Veda Haccı (H.10/M.632)	299
Veda Hutbesi	300
Peygamberimizin Hastalanması ve Vefatı (H.10/M.632)	302
Peygamberimizin Vefatından Sonraki Olaylar	303
Peygamberimizin Çocukları	304
Aşere-i Mübeşşere	305
Peygamberimizin Ashabı	305
H. Muhammed (s.a.s.)'in İnsanlığa Işık Tutan Yüksek Ahlâkı	306

Abdest Duaları	310
Namazlarda Okunan Dualar	312
Namazlarda Okunan Bazı Sûreler	316

Resimlerle Abdestin Alınışı	321
Resimlerle Namazın Kılınışı	340

ÖN SÖZ

Dinî konularda doğru ve yeterli bilgiye sahip olmak her müslümanın başta gelen görevidir.

İnsanın Allah’a karşı ilk vazifesi iman etmek, sonra da ibadetleri yerine getirmektir.

İbadetlerle beslenen iman ağacının meyvesi ise güzel ahlâktır. Olgun bir müslüman Allah’a karşı ibadet görevlerini yerine getiren, insanlara karşı da iyi davranışlar içinde bulunan kimsedir.

Ahlâk konusunda bizim için en güzel örnek sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.) dir. Bu sebeple iman ve ibadet konuları yanında, ahlâkî, görevlerimizi ve Peygamberimizin insanlığa örnek olan ahlâk ve fazilet dolu hayatını öğrenmek de ayrı bir önem taşımaktadır.

Kur’an kurslarımızda okutulmakta olan dini bilgilere ait müfredat programı göz önünde bulundurularak hazırlanan ve; itikad, ibadet, ahlâk ve siyer (Peygamberimizin hayatı) konularında temel bilgilerin yer aldığı bu kitap, özellikle gençlerimizin kolaylıkla anlayabileceği sade bir dille yazılmıştır.

Ayrıca; kitabın sonunda abdestin alınışı ve namazın kılınışı resimlerle gösterilerek, namaz kılmasını yeni öğrenenlere kolaylık sağlanmıştır.

Her yaştaki müslümanın büyük ölçüde yararlanacağı bu kitabın değerli okuyucularımıza faydalı olmasını Cenab-ı Haktan niyaz ederim.

Çalışmak bizden, başarıya ulaştırmak Allah’tandır.

Seyfettin YAZICI

**6 Ağustos 1990
ANKARA**

Konular:

- *Din Neye Denir*
- *Dinler Arasında İslâm'ın Yeri*
- *İslâm Dini'nin Gayesi*
- *İslâm Dini'nin Özellikleri*
- *İslâm'ı Evrensel Yapan Özellikler*

DİN NEYE DENİR

Din, akıl sahibi insanları kendi istekleri ile dünyada ve âhirette iyiliğe ve mutluluğa ulaştıran ilâhi bir kanundur.

Dinler başlıca üç kısma ayrılır:**1) Hak Din:**

Allah tarafından Peygamber aracılığı ile insanlara bildirilen, hiçbir değişikliğe uğramadan ve bozulmadan günümüze kadar gelen din'dir. Bu özellikleri taşıyan din, bizim dinimiz olan İslâm Dini'dir.

2) Muharref Dinler:

Allah tarafından peygamberleri aracılığı ile bildirildiği halde sonradan insanlar tarafından değiştirilen ve aslı bozulan dinlerdir.

3) Bâtıl Dinler:

İnsanlar tarafından uydurulan dinlerdir. Bunların, peygamberlerin tebliğ ettiği dinlerle hiç bir ilgisi yoktur.

DİNLER ARASINDA İSLÂM'IN YERİ

İlk insan olan Hz. Adem (a.s.) aynı zamanda ilk peygamberdir. İnsanlığın ilk dini de Hak din'dir. Hz. Adem'den Hz. İsa'ya kadar gelen bütün peygamberler insanlara Allah'ın birliği inancını tebliğ etmişler ve Allah'a nasıl ibadet edileceğini öğretmişlerdir. Ancak bu peygamberlerin tebliğ ettiği iman esasları ve dinî hükümler zamanla bozulmuş ve asılları kaybolmuştur.

Bunun üzerine Yüce Allah, son peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.) aracılığı ile bütün insanlara son ve en mükemmel din olan İslâm'ı göndermiştir. Bugün yeryüzünde gerçek din, İslâm Dini'dir. Bâtıl dinlerin Allah katında hiç bir değeri yoktur. Allah katında tek ve makbul olan din İslâmdır.

Bu gerçek Yüce Allah tarafından Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirilmiştir:

“Allah katında din, şüphesiz İslâmdır.”¹

“Kim İslâm'dan başka bir din ararsa ondan asla kabul edilmeyecektir. O, ahirette de zarara uğrayanlardandır.”²

BENİM DİNİM

*Benim dinim yücedir; ben dinimi severim
Onu bütün dinlerden üstün tutar, överim,*

*İslâmdır benim dinim; dinlerin en güzeli.
“Allah birdir” demektir dinimizin temeli,*

*“Allah birdir” diyoruz; “Allah” diyoruz.
“Allah birdir” demekten başka söz bilmiyoruz.*

*Peygamberim “Muhammed” iki cihan güneşi,
Peygamberler içinde yoktur onun bir eşi.*

*Bu dini Rabbimizden getiren odur bize;
Bu din nurlar yağdırır, göklerden üstümüze.*

*Bu din diyor temiz ol! Bu din diyor doğru ol!
Bu dinden daha güzel var mıdır başka bir yol?*

*Kitabımız Kuran'dır; okuruz onu her ân,
Çok şükür Allah'a müslümanız müslüman.*

M. Ş . YALTKAYA

1 Al-i İmran sûresi, 19.

2 Al-i İmran sûresi, 85.

İSLÂM DİNİ'NİN GAYESİ

İslâmın getirdiği hükümler, insanların mutluluğunu amaçlamaktadır. Bu hükümlere uygun hareket edenler hem dünya, hem de ahiret mutluluğunu kazanacaktır.

İslâm Dini'nin Hükümleri Üç Kısımdır:

1) İmân: İnsan, iman esaslarına inanmakla manevî gıdasını almış, kalbi-ni yanlış inançlardan temizleyerek doğru inançla süslemiş ve gerçek değerini kazanmış olur.

2) Amel: Amel, insanların yaptığı işlerdir. Amel ile ilgili hükümler ikiye ayrılır:

a) Allah'a karşı ibadet görevleri.

b) İnsanların kendi aralarındaki ilişkileri düzenleyen hükümler.

3) Ahlâk: İnsanlara karşı düşünce ve davranışlarımızı düzenleyen hükümler.

İSLÂM DİNİ'NİN ÖZELLİKLERİ

1) İslâm, son dindir. İslâm dini'nden başka din gelmeyecek, hükümleri kıyamete kadar devam edecektir. İslâm dini'ni insanlara tebliğ eden Hz. Muhammed (s.a.s.) son Peygamberdir, ondan sonra başka peygamber gelmeyecektir.

2) İslâm evrensel bir dindir. Önceki peygamberlerin tebliğ ettikleri dinler, belirli milletlere geldiği halde İslâm dini, bütün dünya milletlerine gönderilmiştir.

3) İslâm dini'nin hükümleri bütün insanların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde mükemmeldir. Bu sebeple başka bir dine ihtiyaç kalmamıştır.

4) İslâm dini, kendinden önce Allah tarafından gönderilen peygamberleri ve ilâhi kitapları tasdik eder.

5) İslâm dini, önceki peygamberlerin tebliğ ettiği dinlerin hükümlerini yürürlükten kaldırmıştır. Çünkü onlar, belirli milletlere sınırlı zamanlar için gönderilmişti. Halbuki İslâm dini, bütün milletlere gönderilen ve kıyamete kadar değişmeden devam edecek olan din'dir.

İSLÂM'I EVRENSEL YAPAN ÖZELLİKLER

İslâm dini'ni evrensel yapan birçok özellikler vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

1. İslâm Bütün İnsanlığa Gönderilen Son Din'dir:

İslâm, bütün insanlığa gönderilen ve kıyamete kadar devam edecek olan son ilahî din'dir. Nitekim; Peygamberimiz, İslâm dini'ni dünya milletlerine tebliğ etmek maksadıyla o dönemdeki ülkelerin devlet başkanlarına mektuplar göndererek onları İslâm dini'ni kabul etmeye çağırmıştır.

2. İslâm Akıl ve İlim Dini'dir:

İslâm dini, akla büyük önem vermiş, mükellef olmak için akıllı olmayı şart koşturmuştur. Bilgiye de üstün bir değer veren dinimiz, daima okumayı ve öğrenmeyi emretmiş, bilgi öğrenmenin her müslümana farz olduğunu bildirmiştir.

3. İslâm Hem Dünya Hem de Ahiret Dini'dir:

İslâm dini'nin amacı; insanın hem dünya hayatında hem de sonsuz olan ahiret hayatında mutlu olmasıdır. Dinimiz, dünya durdukça insanların her çağda mutlu olmasını ve yükselmesini sağlayan, hem fertlerin hem de toplumun ihtiyaçlarına cevap veren prensipler koymuş, dünya ve ahirette mutlu olmanın yollarını göstermiştir.

Bu konuda İslâmın getirdiği prensiplerin özeti şudur: *"Hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için çalış, yarın ölecekmiş gibi de ahiret için çalış."*

4. İslâm Kolaylık Dini'dir:

İslâm dini'nde güçlük yoktur. Kolaylık vardır. Dinimizin emirleri bizi olgunlaştırmak ve daha yüksek bir hayata hazırlamak içindir. İbadetlerin yapılmasında gücümüz dikkate alınarak dinimiz bir çok kolaylıklar göstermiştir:

Mesela; Yolcular dört rek'atlı farz namazları iki rek'at kılar. Namazı ayakta kılamayan oturarak kılabılır. Ramazan'da oruç tutmaya gücü yetmeyen hastalar iyileşince tutar. İyileşme ümidi olmayan hastalarla, oruç tutamayacak durumda olan yaşlılar ise tutamadıkları oruç yerine fidye verirler. İnsanın gücü ve ihtiyaçları dikkate alınarak zorunlu hallerde dinimizin ge-

tirdiği daha pek çok kolaylıklar vardır. Bu sebeple İslâmın hükümleri her zaman ve her yerde uygulanabilir özelliklere sahiptir.

5. İslâm'da Aşırılık Yoktur:

İslâm'ın hükümleri akla ve insanın yaratılışına (fıtratına) en uygun hükümlerdir. Bizim görevimiz ise bunlara uymaktır.

Yapılması emredilmediği halde, din adına aşırı giderek kendine eziyet etmek, helâl olan dünya nimetlerinden uzaklaşıp sıkıntılı bir hayat sürmek İslâm dininde yoktur.

6. İslâm Barış ve Sevgi Dinidir:

İslâmın bir gayesi de; insan sevgisini, insan haklarına saygıyı, kalpleri yerleştirerek toplumda devamlı bir huzur ve barış sağlamaktır. Dinimiz bu amaçla birçok kurallar koymuş, birbirimizi sevmeyi, başkasının hakkını saygılı olmayı, gerçek mü'min olmanın şartı saymıştır.

SORULAR:

- 1- Din neye denir?
- 2- Dinler kaç kısma ayrılır?
- 3- Dinler arasında İslâm'ın yeri nedir, anlatınız?
- 4- İslâm dini'nin gayesi nedir, İslâmın hükümleri kaç kısımdır?
- 5- İslâm dini'nin özellikleri nelerdir?
- 6- İslâmı evrensel yapan özellikler nelerdir?

Konular:

- *Kelime-i Tevhid, Kelime-i Şehadet ve Anlamları*
- *İman Esasları*
- *İcmali İman*
- *Tafsili İman*
- *İnanç Yönünden İnsanlar*
- *İmanın İnsana Verdiği Huzur ve Mutluluk*
- *İman ile Amel Arasındaki Münasebet*
- *İmanın Sahih ve Makbul Olmasının Şartları*

KELİME-İ TEVHİD

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ

Okunuşu: “**Lâ ilâhe illallâh, Muhammedün Resûlüllah.**”

Anlamı: “Allah’tan başka tanrı yoktur. Hazreti Muhammed (s.a.s.) Allah’ın Peygamberidir.”

KELİME-İ ŞHADET

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Okunuşu: “**Eşhedu en lâ ilâhe illallâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Resûlüh.**”

Anlamı: “Ben şahitlik ederim ki Allah’tan başka Tanrı yoktur. Yine şahitlik ederim ki Hazreti Muhammed (s.a.s.) Allah’ın kulu ve Peygamberidir.”

İMAN ESASLARI

Sözlük anlamı bakımından iman, herhangi bir şeye inanmak demektir.

Dini terim olarak iman: “Peygamberimiz Hz. muhammed (s.a.s.) in Allah tarafından getirdiği şeylerin doğru olduğuna kalp ile inanmak ve bu inancı dil ile söylemektir.”

İman ikiye ayrılır:

a) İcmali İman,

b) Tafsili İman,

a) İcmali İman: Allah’a ve Hz. Muhammed (s.a.s.)’in Allah’ın Peygamberi olduğuna inanmaktır.

Dinimizde inanılması gereken şeylerin bir özeti olduğu için buna “İcmali İman” yani “Topluca İman” denir.

İman esasları, topluca ve özet olarak hem Kelime-i Tevhid, hem de Kelime-i Şهادette ifade edilmiştir. Bir insan, Kelime-i Tevhid veya Kelime-i Şهادetten birini dili ile söyler, kalbi ile de inanırsa İslâm dini’ne girmiş olur. Ancak, müslümanın bu kadarla yetinmeyip, İman esaslarını ayrıntıları ile öğrenmesi ve hepsine ayrı ayrı inanması gerekir.

b) Tafsili İman: İman esaslarına ayrı ayrı inanmaya “Tafsili İman” yani “Ayrıntılı olarak iman” denir.

Ayrıntılı olarak bildirilen İman esaslarına imanın şartları da denir.

İman’ın şartları altıdır ve şunlardır:

1– Allah’a,

2– Allah’ın meleklerine,

3– Allah’ın kitaplarına,

4– Allah’ın Peygamberlerine,

5– Ahiret gününe,

6– Kadere, iyilik ve kötülüğün Allah’ın yaratması ile olduğuna, inanmaktır.

İmanın şartları, “Amentü” de toplanmıştır. Her müslüman “Amentü”yü anlamı ile birlikte öğrenmelidir.

“Amentü” şudur:

أَمِنْتُ بِاللّٰهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبِالْقَدْرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى
وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ حَقٌّ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Okunuşu: “Âmentü billâhi ve melâiketihî ve kütübihî ve rusûlihî ve'lyevmi'l-âhiri ve bi'l-kaderi hayrihi ve şerrihi minellahi teâla ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun. Eşhedü enlâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh.”

Anlamı: “Ben; Allah’a, Allah’ın meleklerine, Allah’ın kitaplarına, Allah’ın peygamberlerine, Ahiret gününe, Kadere: İyilik ve kötülüğün Allah’ın yaratması ile olduğuna inandım. Öldükten sonra dirilmek hak’tır. Ben şahitlik ederim ki Allah’tan başka Tanrı yoktur. Yine şahitlik ederim ki Hz. Muhammed (s.a.s.) Allah’ın kulu ve peygamberidir.”

ŞİİR

Özde, sözde, dilde, seste Allah bir!
Yer ettikçe can kafeste Allah bir!
Böyle geldik, böyle gitmek dileriz...
İlk nefeste, son nefeste Allah bir.

Emin Ali SİPAHİ

İNANÇ YÖNÜNDEN İNSANLAR

İnsanlar inanç yönünden üç kısma ayrılır:

1) Mü'min: Allah’ın varlığına ve birliğine, Hazreti Muhammed (s.a.s.) in Allah’ın Peygamberi olduğuna kalbi ile inanan ve bu inancını dili ile söyleyen kimselere “Mü'min” denir.

2) Münafık: Allah’ın varlığına ve birliğine, Hazreti Muhammed (s.a.s.) in peygamberliğine kalbi ile inanmadığı halde, dili ile inandığını söyleyen kimselere “münafık” denir.

3) Kâfir: Allah’ın varlığına ve birliğine ve Hazreti Muhammed (s.a.s.) in peygamberliğine kalbi ile inanmayan ve inanmadığını dili ile de söyleyen kimselere “Kâfir” denir.

Mü'min olanlar, cennette sonsuz ve mutlu bir hayata kavuşacaklar; münafık ve kâfirler cennete giremeyecek, inaçsızlıklarının cezasını cehennemde çekeceklerdir.

Rûhun en önemli gıdası sağlam inançtır. Allah’a inanan ve güvenen bir insan manevî gıdasını almış, büyük bir güç kazanmış olur. Çünkü insan, her zaman Allah’ın yardımına muhtaçtır. Muhtaç olduğumuz o yüce Varlığa inanıp bağlanmak huzur ve güven kaynağıdır.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Dikkat edin, Kalpler ancak Allah’ı anmakla huzura kavuşur.”¹

İman, insanı yalnızlıktan, boşlukta kalmaktan kurtarır. İman rûhumuzun gıdası, kalbimizin ışığıdır. İmansız bir insanın rûhu gıdasız, kalbi karanlık ve en büyük dayanaktan yoksundur.

Hayatta insan, çeşitli sıkıntılarla karşılaşır. Böyle zamanlarda kalpleri Allah’a bağlı olan inanç sahipleri ümitsizliğe düşmezler. Allah’a sığınır. O’na güvenerek sabırla sonucu beklerler. Böyle güçlü bir dostu sevgi ve saygı ile bağlanmak insana büyük bir mutluluk verir.

İmandan yoksun olan insanlar ise ümitsizliğe düşerler. Huzursuzluk içinde kıvranırlar. Sıkıntıdan kurtulmak düşüncesi ile huzuru içkide, uyuşturucu madde kullanmakta ararlar ve daha büyük felaketlere sürüklenirler. Böylece hem dünya, hem de ahiret mutluluğunu kaybetmiş olurlar.

İMAN İLE AMEL ARASINDAKİ MÜNASEBET

Bir müslüman, dinin hükümlerini inkâr etmedikçe ve kalbinde iman bulunduğu sürece ibadet yapmasa bile dinden çıkmaz, kafir olmaz, yine müslümandır. Ancak, Allah’ın emri olan ibadet görevlerini yerine getirmediği için günah işlemiş ve cezayı hak etmiş olur.

İbadetler, imanın olgunlaşmasını ve güçlenmesini sağlar. Ahirette ceza-dan kurtulmamıza ve cennet nimetlerine kavuşmamıza vesile olur. Sade bir imanla yetinip ibadetleri terketmek imanın zayıflamasına ve iman nurunun sönmesine sebep olur.

Bunu bir misâl ile açıklayalım:

¹ Ra’d sûresi, 28.

makla hem Allah’a karşı borçlu olduğumuz görevleri yerine getirmiş, hem de imanımızı korumuş oluruz.

İbadetler yapılmadığı takdirde, İman ışığı açıkta yanan lamba gibi korusuz kalır. Günün birinde sönebilir. İmanın yok olması, müslümanın en kıymetli varlığı olan cennetin anahtarını kaybetmesi demektir. Bu sebeple ibadetlerin, imanımızın korunmasında ve cennette sonsuz hayata kavuşmamızda çok önemli yeri vardır.

İMAN’IN SAHİH VE MAKBUL OLMASININ ŞARTLARI

İmanın sahih ve makbul olması için üç şartın bulunması gerekir:

1) İman Ye’s Halinde Olmamalıdır. Önceden iman etmemiş olan bir insanın, ölüm anında azabı görünce inanmasının bir faydası yoktur.

2) Müslüman, Dinî Hükümleri İnkâr Edici Söz ve Davranışlarda Bulunmamalıdır. Meselâ: Dinin bütün emirlerine inandığı halde namazı inkâr eden kimse imanını kaybetmiş olur. Çünkü, dinimizde inanılması gereken şeyler bir bütündür. Bunlardan birini inkâr etmek, hepsini inkâr etmek demektir.

3) Dinî Hükümlerin Hepsinin Güzel Olduğunu Kabul Etmelidir. Dinî hükümlerden herhangi birini beğenmemek, imanın yok olmasına sebep olur.

Müslümanın en değerli varlığı imanıdır. İnsan, dünyada huzur ve saadete, ahirette ebedî mutluluğa imanla kavuşacaktır. Ancak, son nefese kadar imanını korumak ve ahirete bu imanla gitmek şarttır.

Ömrünün sonuna kadar imanını koruyamayan ve dünyadan imansız olarak ayrılan kimseye, daha önce sahip olduğu imanın faydası olmayacaktır. Bunun için imanımızı korumaya çalışmalı, dinimize zarar verecek söz ve davranışlardan sakınmalıyız. Eğer imanımıza zarar verecek söz ve davranışlarımız olursa hemen tevbe ederek Allah’tan af dilemeliyiz.

SORULAR:

1– Kelime-i Tevhid ve Kelime-i Şهادeti yanlışsız olarak okuyunuz ve anlamlarını söyleyiniz!

2– İman esasları kaçaya ayrılır?

3– İcmâli iman neye denir?

4– Tafsili iman neye denir?

5– Amentü cümlesini okuyunuz ve anlamını söyleyiniz?

6– İnanç yönünden insanlar kaçaya ayrılır. Anlatınız?

7– İmanın insana verdiği huzur ve mutluluk nedir. Anlatınız?

8– İman ve ibadet arasındaki münasebeti anlatınız!

9- İmanın sahih ve makbul olmasının şartları nelerdir?

Konular:

- *Allah'ın Varlığı ve Birliği*
- *Allah'ın Sıfatları*
- *Allah Sevgisi*
- *Gerçek İman Sahibi Bir Genç Kız (Okuma)*

ALLAH'IN VARLIĞI VE BİRLİĞİ

İmanın altı şartından birincisi Allah'a inanmaktır. Akıl sahibi olan ve erginlik çağına gelen her insanın ilk ve en önemli görevi, Allah'ın varlığına ve birliğine inanmaktır.

Çevremize baktığımız zaman, hiçbir şeyin kendiliğinden olmadığını görürüz. Güzel bir sanat eseri, bunu yapan bir sanatkârın varlığını gösterir. Meselâ; kullandığımız saati yapan bir sanatkâr, odamızın duvarlarını süsleyen sanat eseri tabloları çizen bir ressam, oturduğumuz binayı yapan bir usta yok mudur? Şüphesiz ki vardır.

Öyle ise; çok ince bir plâna göre kurulan ve mükemmel bir düzen içinde işleyen Kâinatı ve en güzel sanat eseri olan insanı da bir yaratan vardır. İşte bu yaratıcı, sonsuz güç ve kudret sahibi olan “Allah”tır. Kâinat, Allah'ın varlığını; kâinatta görülen ahenk ve mükemmel düzen de Allah'ın birliğini göstermektedir.

İlk görevimiz, bizi yaratan ve yaşatan Allah'a inanmak, O'na gönülden bağlanmaktır. Allah'a doğru olarak inanmak ve yüce Varlığını iyi tanıyabilmek için Allah'ın sıfatlarını öğrenmemiz gerekir.

ALLAH'IN SIFATLARI

Allah'ın 14 sıfatı vardır. Bunlardan altı tanesine “zâtî” sıfatlar, sekiz tanesine de “sübûtî” sıfatlar denir.

Zâtî Sıfatlar:

1) **Vücut:** *Var olmak.* Allah vardır, yokluğu düşünülemez.

3) Beka: *Allah'ın varlığının sonu yoktur.* Herşey yok olduktan sonra Allah'ın varlığı yine devam edecektir.

4) Vahdaniyet: *Allah'ın bir olması demektir.* Allah birdir, eşi, benzeri ve ortağı yoktur.

5) Muhalefetün Li'l-havadis: *Sonradan olan şeylere benzememek.* Allah, yaratıklarından hiçbirine benzemez.

6) Kıyam Binefsihi: *Allah'ın varlığı kendindendir.* Allah hiçbir şeye muhtaç değildir, herşey O'na muhtaçtır.

Sübûtî Sıfatlar:

1) Hayat: *Diri olmak.* Allah devamlı olarak diridir.

2) İlim: *Bilmek.* Allah geçmişi, geleceği, gizli ve açık herşeyi bilir. Kalplerden geçenleri de bilir.

3) Sem'i: *İşitmek.* Allah herşeyi işitir.

4) Basar: *Görmek.* Allah herşeyi görür.

5) İrade: *Dilemek.* Allah diler, dilediğini yapar.

6) Kudret: *Gücü yetmek.* Allah sonsuz kudret sahibidir, herşeye gücü yeter.

7) Kelâm: *Söylemek.* Allah söz sahibidir, sözünü peygamberlerine duurmuştur. Kur'an, Allah'ın sözüdür.

8) Tekvin: *Yaratmak.* Allah yaratıcıdır. Kâinattaki herşeyi yaratan O'dur. Var olmasını dilediği bir şey, “ol” deyince hemen oluverir. Var olan bir şeyi de dilediği zaman yok eder.

Müslüman Allah'a Şöyle İnanır:

Allah vardır ve birdir. Varlığının başlangıcı ve sonu yoktur. Allah yaratıklardan hiç birine benzemez. Allah'ın varlığı kendindendir. Hiç birşeye muhtaç değildir. Bütün varlıklar O'na muhtaçtır.

– Allah, daima diridir. Allah, her şeyi bilir, her şeyi işitir ve her şeyi görür.

– Allah diler, dilediğini yapar, O'nun işine kimse karışamaz.

– Allah, sonsuz kudret ve kuvvet sahibidir, her şeye gücü yeter.

– Allah, yaratıcıdır. Dilediğini yoktan var eder, dilediğini yok eder. Kâinatta her ne varsa hep O’nun yaratması iledir. Yarattığı her şeyde bir hikmet vardır.

Allah’ın sözü vardır, peygamberlerine sözünü duyurmuş, emirlerini bildirmiştir. Dinimizin yüce kitabı Kur’an-ı Kerim, Allah’ın sözüdür.

Allah’a böyle doğru olarak inanan insan, varlıklar arasındaki şerefli yerini almış, gerçek değerini kazanmış olur. Bu inanç, insanın kalbini her türlü kötü düşüncelerden temizler, iyi düşünce ve güzel huylarla süsler.

İnsan, hiç kimsenin görmediği bir yerde olsa bile ahlâk ölçülerine uymayan davranışlarda bulunmaz. Çünkü, Allah’ın her şeyi gördüğüne ve bildiğine inanır. Allah’a iman, her türlü iyiliğin kaynağıdır.

ALLAH SEVGİSİ

Allah, bize görmek için gözler, işitmek için kulaklar, konuşan dil, çeşitli işler yapabilen eller ve yürüyen ayaklar vermiş; vücudumuzu akıl ve zekâ ile donatarak bizi varlıklar arasında çok üstün bir durumda yaratmıştır.

Sağlık ve mutluluk içinde yaşayabilmemiz için yeryüzünü çeşitli nimetlerle donatmış, teneffüs ettiğimiz havadan içtiğimiz suya kadar her türlü ihtiyacımız karşılanmıştır. Kısa bir süre havasız kalan, soluk alıp veremeyen insan yaşayamaz, hayatını kaybeder. Her an muhtaç olduğumuz bu nimeti düşünürsek Allah’ın bize olan iyiliklerinin ne kadar çok olduğunu anlarız.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Allah’ın nimetini sayacak olsanız bitiremezsiniz.”

İnsan, kendisine iyilik edenleri sever. Öyle ise, en çok sevmemiz gereken varlık, Allah’tır. Çünkü O’nun bize olan iyilikleri sayılamayacak kadar çoktur. Biz de Allah’ımızı çok sevmeliyiz. Sevgi, sadece sözle olmaz. İnsan, sevdiğine saygı gösterir, sevdiğinin hoşlanmayacağı bir şeyi yapmaz. Allah sevgisi, O’nun mübarek adını saygı ile anmak, bize emrettiği ibadet görevlerini seve-seve yapmak ve yasak ettiği şeylerden sakınmakla olur.

recektir.

Bir insan için en büyük mutluluk, Allah'ın sevdiği kişilerden olmaktır.

ALLAH

*Yeri, göğü yaratan,
Ağaçları donatan,
Çiçekleri açtıran,*

Bir Allah'tır, bir Allah!

*Doyuran her hayvanı,
Yaşatan her insanı,
Koruyan şu vatani,*

Bir Allah'tır, bir Allah!

*Allah her yerde hâzır;
Ne yaparsam O görür;
Ne söylersem işitir;
Var'dır, Bir'dir, Büyük'tür.*

*Ben Allah'ı severim,
Her sözünü dinlerim.*

Sabri Cemil YALKUT

OKUMA :

Gerçek İman Sahibi Bir Genç Kız...

Hazreti Ömer, halifeliği zamanında sütçülerin süte su katmasını yasaklamış ve bu emrini her tarafa duyurmuştu. Şehrin asayişini kontrol etmek için bir gece Medine'de dolaşırken yoruldu ve biraz dinlenmek üzere bir evin duvarına yaslandı. Evin içinde anne ile kızı arasında geçen şu konuşmayı duydu:

Anne:

– Haydi kızım: kalk da sütlere biraz su kativer.

Kız:

– Halifenin sütlere su katılmasını yasakladığını bilmiyor musun?

Anne:

– Evet biliyorum.

Kız:

– Öyle ise Halifenin yasakladığı işi nasıl yapabilirim?

Anne:

– Kalk da su koy şu sütlere, Ömer seni nereden görecekt?

Kız:

– Ömer görmez ama Rabbim görür. Vallahi ben O'nun göreceği yerde yapmadığım bir işi görmediği yerde de yapmam.

Hazreti Ömer, bu konuşmaları dinledikten sonra evine döndü. İyi bir din terbiyesi görmüş bu yüksek ahlâklı fakir kızı oğlu Âsım ile evlendirdi.

İşte Allah inancının insanın davranışlarına olumlu tesiri...

SORULAR:

- 1– İnsanın ilk görevi nedir?
- 2– Allah'ın kaç sıfatı vardır?
- 3– Allah'ın zâtî sıfatlarını sayınız!
- 4– Allah'ın sübûtî sıfatlarını sayınız!
- 5– Bir müslüman Allah'a nasıl inanır?

Konular:

- *Meleklerin Mahiyeti ve Özellikleri*
- *Başlıca Meleklerin İsimleri ve Görevleri*
- *Meleklerle İnanmanın Faydaları*

MELEKLERİN MAHİYETİ VE ÖZELLİKLERİ

İmanın şartlarından ikincisi meleklerle inanmaktır. Melekler, nurdan yaratılmış varlıklardır. Onlar yemezler, içmezler, erkeklik ve dişilikleri yoktur.

Melekler, Allah'ın sevgili kullarıdır. Allah'ın emirlerini kusursuz yerine getirirler, hiç günah işlemezler.

Yüce Allah, varlıkları çeşitli şekillerde yaratmıştır. Bunlardan kimisi bizim görebileceğimiz, kimisi de göremeyeceğimiz şekildedir. İnsan, bazı varlıkları göremiyor. Çünkü, insanın gözü her şeyi görebilecek durumda yaratılmamıştır, görme yeteneği sınırlıdır.

Meselâ; çok küçük bir cismi göremediğimiz gibi havayı, rüzgârı, rûhumuzu ve aklımızı da göremiyoruz. Telden geçen elektrik akımı da görülüyor. Halbuki göremediğimiz bu şeylerin var olduğunu biliyoruz. İşte melekler de var olduğu halde görülmeyen varlıklardır.

Melekler nurdan yaratılmış lâtif bir varlık oldukları için biz onları göremiyoruz. Fakat meleklerin varlığına inanıyoruz, çünkü meleklerin varlığını Allah Teâla Kur'an-ı Kerim'de haber vermiş, Peygamber Efendimiz de melekleri hem görmüş hem de bize bildirmiştir. Yüce Allah'ın ve sevgili Peygamberimizin bildirdiği her şey doğrudur. Bu sebeple biz meleklerin, varlığına kesin olarak iman ediyoruz.

BAŞLICA MELEKLERİN İSİMLERİ VE GÖREVLERİ

Melekler: yerde, göklerde, çevremizde ve her yerde bulunurlar. Sayılarını ancak Allah bilir. Her birine Allah'ın verdiği görevler vardır.

Bazıları devamlı olarak Allah'a ibadet eder. Bazıları da kâinatın tertip ve düzeni ile vazifelidirler. İnsanların gücünün erişemeyeceği büyük işler

yaparlar. İnsanlara iyiliği telkin eden, kötülüklerden koruyan, sıkıntılı zamanlarda müminlerin yardımına gönderilen melekler de vardır. Yüce Allah, meleklerin varlığı ile sonsuz kudretini göstermiştir.

Büyük Melekler ve Görevleri

1) Cebrâîl: Meleklerin en büyüğüdür. Görevi: Allah ile peygamberler arasında elçilik yapmak, Allah'ın kitaplarını peygamberlere getirmektir. Kitabımız Kur'an-ı Kerimi Allah'tan Peygamberimize getiren Cebrâîl'dir.

2) Mikâil: Tabiat olaylarının idaresi ile görevlidir. (Yağmur yağması, rüzgâr esmesi, ekinlerin bitmesi v.s. gibi)

3) İsrâîl: Kıyametin kopması ve insanların öldükten sonra tekrar dirilmeleri ile görevlidir.

4) Azrâîl: Ömrü sona eren insanların canlarını almakla görevlidir.

Bu dört büyük melekten başka, diğer meleklerden bazıları da şunlardır:

Kirâmen Kâtibin: Bunlar iki melektir. Biri insanların sağında, diğeri solunda bulunur. Sağındaki, insanın yaptığı iyi işleri: Solundaki ise kötü işleri yazar. Böylece her insana ait iyiliklerin ve kötülüklerin yazıldığı "*Amel defteri*" meydana gelir.

Münker ve Nekir: Bunlar, öldükten sonra kabirde insanlara soru sormakla görevli iki melektir.

Rıdvan: Cennetteki meleklerin başkanıdır.

Mâlik: Cehennemde görevli olan meleklerin başkanıdır.

MELEKLERE İNANMANIN FAYDALARI

Her zaman ve her yerde bizimle beraber olan, bizden hiç ayrılmayan melekler vardır. "*Kirâmen Kâtibin*" adındaki bu meleklerin görevi, yaptığımız iyilikleri ve kötülükleri yazmaktır. Demek ki insan, tek başına kaldığı zaman bile yalnız değildir. Kendisini daima gözetleyen ve yaptığı işleri yazan melekler vardır.

Meleklerle inanan bir müslüman, gizli yerlerde. "*Beni kimse görmüyor, istediğimi yaparım*" diyemez, fenalık yapamaz. Çünkü nerede olursa olsun meleklerin kendisini gözetlediğini, iyilik ve kötülüklerinin yazıldığını bilir. Böylece meleklerle olan imanımız bizi kötülük yapmaktan vazgeçirir.

Bunlardan başka bizi kötülüklerden koruyan, iyilik yapmaya yönlendiren melekler de vardır. Dünyada iyilik ve güzelliğin misali melek; fenalık ve çirkinliğin kötü örneği de şeytandır. Melek, insanı iyiliğe, şeytan da kötülüğe çağırır.

Meselâ: Karnı aç ve yardıma muhtaç bir fakir ile karşılaştığımız zaman içimizde bir acıma duygusu belirir ve gizli bir ses bize: *“Fakire yardım et”* diye seslenir. Bu melek sesidir. Bu sırada içimizde beliren bir başka ses: *“Yardım yaparsan paran eksilir, yardımdan vazgeç”* diye fısıldayarak bizi fakire yardım etmekten vazgeçirmeye çalışır. Bu fısıltı da şeytan sesidir.

Bu durumda biz, fakire yardım etmeye çağıran sese uymalıyız. Çünkü bu ses, iyiliği seven ve bizi iyilik yapmaya çağıran dost sesidir. Buna uymak bize iyi işler yaptırır, sevap kazanmamıza vesile olur. Şeytanın sesine uymaktan sakınmalıyız. Çünkü o, bizi iyilikten alıkoymaya ve günah işlemek için aldatmaya çalışır.

Görülüyor ki meleklerle inanmak, kötülüklerden sakınmamızı ve ahlâkımızın güzelleşmesini sağlamaktadır.

Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyuruyor:

“Hem şeytan hem de melek, insanın kalbine bazı şeyler getirirler. Şeytanın işi kötülüğe çağırmak, haktan uzaklaştırmaktır. Meleğin işi hakka, iyiliğe çağırmak ve kötülükten uzaklaştırmaktır.

Kim içinde iyiliğe çağıran bir ses duyarsa bilsin ki o, meleğin sesidir. Hemen ona uysun ve Allah’a şükretsin.

Kim de içinde kötülüğe çağıran bir ses duyarsa bilsin ki o, şeytanın sesidir. Ondan uzaklaşsın ve Allah’a sığınsın.”¹

SORULAR:

- 1– Melekler nasıl varlıktır?
- 2– Melekleri niçin göremiyoruz?
- 3– Başlıca meleklerin isimleri ve görevleri nelerdir?
- 4– Meleklerle inanmanın faydalarını anlatınız?

Konular:

- *Vahy'in Mahiyeti ve Çeşitleri*
- *İlâhî Kitaplar ve Sayfalar*
- *Kur'an-ı Kerim'in Nâzil Oluşu*
- *Kur'an-ı Kerim'in Yazılışı ve Mushaf Hâline Getirilişi*
- *Kur'an-ı Kerim'in Özellikleri*
- *Kur'an-ı Kerim'e Karşı Görevlerimiz.*
- *Kur'an Okumanın Fazileti Hakkında Peygamberimizin Mübarek Sözleri (Okuma)*

VAHY'İN MAHİYETİ

Vahyin sözlük anlamı: Bir şeyi gizli ve çabuk olarak bildirmektir. **Vahyin dini terim olarak anlamı:** Allah tarafından doğrudan doğruya veya elçi vasıtasıyla peygamberlere bildirilen ve kesinlik ifade eden bilgidir.

Allah'ın, kullarından seçtiği kimselere dilediği şeyleri bildirmesi özel yollardan biri ile olur. Allah, çeşitli vahy yolları ile sözünü peygamberlerine duyurmuştur.

VAHY'İN ÇEŞİTLERİ

1- Sâdık Rüya: Allah, dilediği bilgileri doğru bir rüya ile peygamberlerine bildirmiştir. Peygamberimize ilk vahy böyle başlamış, rüyada gördükleri gün gibi meydana çıkmış, aynen gerçekleşmiştir.

2- İlham Yoluyla Vahy: Allah'ın, dilediği şeyleri vasıtasız olarak peygamberlerin kalbine koymasıdır.

3- Perde Arkasından Kelâm: Arada bir vasıta olmadan ve söyleyeni görmeden Allah kelâmının işitilmesidir.

4- Bir Elçi (Melek) Vasıtasıyla Olan Vahy: Yüce Allah, sözünü bir melek aracılığı ile peygamberlerine duyurmuştur.

Allah'ın sözünü peygamberlere bildiren melek; bazen kendi suretinde gelirdi. Bazen de bir insan şeklinde gelir, orada bulunanlar kendisini görür,

sesini işitirlerdi. Bazı zamanlarda da melek gelerek vahyi peygamberlere bildirir fakat kendisi görünmezdi.

Kur'an-ı Kerim, Peygamber Efendimize vahyin bu dördüncü çeşidi olan elçi (melek) vasıtasıyla gönderilmiştir. Kur'an-ı Kerim'i Allah'tan alıp Peygamberimize getiren bu elçi, meleklerin en büyüğü olan **Cebrail**'dir.

İLÂHÎ KİTAPLAR VE SAYFALAR

İmanın altı şartından üçüncüsü, Allah'ın kitaplarına inanmaktır. Yüce Allah, kullarına peygamberleri aracılığıyla kitaplar göndermiştir. Bu kitaplarda, Allah'ın emirleri ve yasakları bildirilmiş, kulların yapması gereken görevler öğretilmiş, dünya ve ahirette mutlu olmanın yolları gösterilmiştir.

Biz müslümanlar, peygamberlere gönderilen kitapların hepsine inanıyoruz. Ancak, Kur'an-ı Kerim'den başka diğer ilâhi kitapların sonradan bozulduğunu ve değiştirildiğini de biliyoruz. Bu sebeple biz onların şimdiki bozulmuş şekline değil, peygamberlere gönderildikleri zamanki bozulmamış şekline inanıyoruz. Kur'an-ı Kerim ise, Peygamberimize indirildiği gibi titizlikle korunmuş ve hiç bir değişikliğe uğramamıştır.

Allah tarafından peygamberlere gönderilen kitaplardan bazıları birkaç sayfadan meydana gelen küçük kitaplardır. Bunlara sahifeler anlamına gelen **“SUHUF”** denilmektedir.

Diğerlerine de “Dört büyük kitap” denir.

Sahifeler Şu Peygamberlere Gönderilmiştir.:

- 1) 10 sahife, Âdem Aleyhisselâm'a.
- 2) 50 sahife, Şit Aleyhisselâm'a.
- 3) 30 sahife. İdris Aleyhisselâm'a.
- 4) 10 sahife. İbrahim Aleyhisselâm'a.

Bunların toplamı 100 sahifedir.

Dört büyük kitap ise:

- 1) Tevrat, Musa Aleyhisselâm'a
- 2) Zebur, Dâvut Aleyhisselâm'a

3) İncil, İsâ Aleyhisselâm'a

4) Kur'an-ı Kerim, bizim peygamberimiz Hz. Muhammed Aleyhisselâm'a gönderilmiştir.

KUR'AN-I KERİM'İN NÂZİL OLUŞU

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.), kendisine peygamberlik görevi verilmeden önce bir süre Mekke yakınındaki Hira dağında bir mağaraya çekilir, Allah'ın büyüklüğünü düşünmekle meşgul olurdu.

610 yılının Ramazan ayında bir Pazartesi gecesi yine Hira'daki mağaraya çekilmiş, gönlü ve bütün varlığı ile Allah'a yönelmişti. İşte bu sırada meleklerin en büyüğü olan Cebrâil (a.s.), Allah'ın emriyle peygamberimize gelerek **“Oku”** dedi ve bu emri üç defa tekrarladı. Sevgili Peygamberimiz, **“ne okuyayım”** deyince Cebrâil (a.s.), Kur'an-ı Kerim'den beş âyeti tebliğ etti. Böylece ilk vahy geldi ve Kur'an-ı Kerim nâzil olmaya başladı.

ŞİİR

*“Hakkın en şa'şaalı nuru tecelli etti,
Doğdu Kur'an güneşi, leyle-i fetret bitti.”*

İlk vahy geldiği zaman peygamberimiz (s.a.s.) kırk yaşında idi. İlk defa inen ve Kur'an-ı Kerim'de Alâk Sûresinin başında yer alan bu beş âyetin anlamı şöyledir:

1– **“Yaratan Rabbinin adıyla oku.”**

2– **“O, insanı bir kan pıhtısından yarattı.”**

3– **“Oku, Rabbin nihayetsiz kerem sahibidir.”**

4– **“Ki kalemle (Yazı yazmayı) öğreten O'dur.”**

5– **“İnsana bilmediğini O öğretti.”**

Kur'an'ın inmeye başlamasıyla Hz. Muhammed (s.a.s.)'e son Peygamber olduğu bildirildi. Kur'an-ı Kerim, bazen ayet-ayet, bazen de sûreler hâlinde parça-parça inerek 23 senede tamamlandı. Ayetler, çoğu zaman bir soru veya bir olay üzerine inerdi. Ayetlerin inmesine sebep olan soru ve olaylara *“sebeb-i nüzûl”* denir.

Kur'an'ın en son nâzil olan âyeti ise, Bakara sûresinin 281. âyetidir. Anlamı şudur:

“Allah’a döneceğiniz ve sonra haksızlığa uğramadan herkesin kazancının kendisine eksiksiz verileceği günden korkunuz.”

KUR'AN-I KERİM'İN YAZILIŞI VE MUSHAF HÂLİNE GETİRİLİŞİ

Kur'an âyetleri geldikçe Peygamberimiz (s.a.s.), vahy kâtiplerini çağırır, âyetleri hangi surenin, neresine yazılacağını gösterirdi. Vahy kâtipleri de gösterildiği gibi yazarlardı. Nâzil olan âyetleri Ashab-ı Kiram okur ve birçoğu da ezberlerdi. Böylece Kur'an-ı Kerim, hem yazılarak, hem de ezberlenerek peygamberimizin gününde muhafaza edilmiştir.

Peygamberimizin sağlığında âyetler inmeye devam ettiği için Kur'an'ın yazıldığı sayfeler mushaf hâline getirilememişti. Kur'an, vahyin sona ermesiyle tamam oldu.

Peygamberimiz (s.a.s.) in vefatından sonra Halife olan Hz. Ebu Bekir, ashabın ileri gelenlerinden bir komisyon kurdu. Bu komisyon, ayrı ayrı halde bulunan Kur'an sayfelerini topladı, hâfızların ezberledikleri Kur'an ile karşılaştırarak yazıp Mushaf hâline getirdi.

Kur'an sayfelerinin bir araya toplanarak kitap hâline getirilmiş şekline “*Mushaf*” denir.

Bunu yaparken peygamberimizin gösterdiği tertibe göre sûreler sıraya konuldu. Toplanıp mushaf haline getirilen bu Kur'an, Halife Hz. Ebu Bekir'in yanında muhafaza edildi.

Daha sonra, İslâm'ın yayılması üzerine üçüncü halife Hazreti Osman, bu Kur'an'ı çoğaltarak çeşitli İslâm ülkelerine gönderdi.

Böylece Kur'an-ı Kerim, Allah'tan peygamberimize vahyedildiği gibi muhafaza edilmiş, hiç bir değişikliğe uğramadan günümüze kadar gelmiştir. Kıyamete kadar da böyle devam edecektir. Bugün elimizde bulunan Kur'an, Peygamberimizin gününde yazılıp ezberlenen, Hz. Ebu Bekir zamanında Mushaf hâline getirilen ve Hz. Osman tarafından çoğaltılan Kur'an'dır.

KUR'AN-I KERİM'İN ÖZELLİKLERİ

En son ve en büyük peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.)'e Allah tarafından gönderilen Kur'an-ı Kerim müslümanlığın kutsal kitabıdır.

Kur'an-ı Kerimi diğer ilâhî kitaplardan ayıran ve üstün kılan birçok özellikler vardır.

Bu özelliklerin başlıcaları şunlardır:

a) Kur'an-ı Kerim Peygamberimize indiği gibi hiç bir değişikliğe uğramadan bize kadar gelmiştir. Kıyamete kadar da bozulmadan devam edecektir.

Öteki kutsal kitaplardan bazıları tamamen kaybolmuş, bazıları da birçok değişikliklere uğrayarak bozulmuş ve hiçbirisi Allah'tan gönderildiği gibi muhafaza edilememiştir.

Kur'an-ı Kerimi koruyacağını Yüce Allah, şu ayetle teminat altına almıştır:

"Kur'an-ı sana Biz indirdik, onun koruyucusu da Biziz".¹

Gerçekten de Allah, kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'i günümüze kadar korudu, kıyamete kadar da koruyacaktır.

b) Kur'an-ı Kerim toplu olarak değil, zaman ve olaylara göre ayetler ve sûreler halinde parça parça inmiştir. Bu durum, onun kolayca ezberlenmesini ve anlaşılmasını sağlamıştır.

c) Kur'an-ı Kerim son ilahî kitaptır. Ondan sonra başka kitap gelmeyecektir. Kur'an'ın hükümleri kıyamete kadar geçerli olacak, değişmeyecektir. Önceki kitaplar ise belirli bir zaman için gönderilmişti.

d) Kur'an-ı Kerim, bütün insanlığa gönderilen bir kitaptır. Her asrın ihtiyaçlarını karşılayacak hakikat ve hikmetlerle doludur. Halbuki diğer kutsal kitaplar, belirli milletlere gönderilmişti.

e) Kur'an-ı Kerim, Peygamberimizin en büyük ve daimî mucizesidir. Hem kelimeleri, hem anlamı, hem de taşıdığı yüksek hakikatlerle eşsiz bir mucizedir.

KUR'AN-I KERİM'E KARŞI GÖREVLERİMİZ

1) Her müslüman, Kur'an-ı Kerim'in Allah'ın sözü olduğunu bilmeli ve tecvid kurallarına uygun olarak Kur'an'ı yanlışsız okumalıdır.

2) Kur'an-ı Kerim'i abdestli olarak eline alıp “*Eûzü-besleme*” ile okumaya başlamalıdır. Kur'an'ı okurken mümkünse kibleye karşı dönmeli ve son derece edepli, saygılı olmalı ve anlamını öğrenmeye çalışmalıdır.

3) Kur'an-ı Kerim, temiz yerlerde okunmalı; başka işlerle meşgul olan Kur'an'ı dinlemeyen kimselerin yanında ve pis yerlerde okunmamalıdır.

4) Başkasının okuduğu Kur'an'ı saygı ile dinlemelidir.

5) Kur'an-ı Kerim, yüksek ve temiz yerlerde bulundurulmalı, alçak yerlere konulmamalıdır.

6) Kur'an'ın yap dediklerini yapmalı, yapma dediklerinden sakınmalı. Kur'an'ın ahlâk ilkelerine uygun hareket etmelidir.

YÜCE KUR'AN-I KERİM

Yüce Kur'an-ı Kerim

Yüce Kur'an-ı Kerim

Seni Allah katından

Getirdi Peygamberim...

Dünyanın ışığısın,

Ruhun aydınlığısın,

Sen kıyamet gününde

İman sığınağısın...

Yüce Kur'an-ı Kerim

Yüce Kur'an-ı Kerim

Seni her şeyden fazla

Sayarım ve severim...

OKUMA:

Kur'an Okumanın Fazileti Hakkında Peygamberimizin Mubarek Sözləri:

"Sizin en hayırlınız, Kur'an-ı öğrenen ve öğretenidir."

"Kim Allah'ın kitabı Kur'an'dan bir harf okursa onun için bir sevap vardır. Her sevabın karşılığı da on kat verilecektir."

"Kim Allah'ın kitabı Kur'andan bir ayet dinlerse, ona kat-kat sevap verilir. Kim de Allah'ın kitabından bir ayet okursa kıyamet gününde kendisine nur olur"

"Kur'an okuyunuz. Çünkü o, kıyamet günü okuyanlara şefa'at edecektir."

"Kim Kur'an-ı Kerim'i okur ve onunla amel ederse, kıyamet günü onun anne ve babasına öyle bir taç giydirilir ki, onun aydınlığı dünyada evlere vuran güneş ışığından daha parlaktır. Artık siz bununla amel edenin sevabını hesap edin."

Peygamberimiz (s.a.s.) Efendimiz Ebu Zer'e şöyle dedi:

"Sabahleyin evden çıkıp Allah'ın kitabı Kur'an'dan bir ayet öğrenmen, senin için yüz rek'at (nafile) namazdan daha hayırlıdır."

*"Kim Kur'an-ı okur ve onu ezberlerse helâlini helâl bilir, haramını da haram sayarsa, bu sayede Allah onu cennete koyar ve akrabasından hepsi de cehennemlik olan on kişiye kendisini şefa'atçı kılar."*²

SORULAR:

- 1) Vahy ne demektir?
- 2) Vahyin Çeşitlerini anlatınız?
- 3) Peygamberimize vahyin geliş yollarını anlatınız?
- 4) Kur'an-ı Kerim vahyin hangi çeşidi ile peygamberimize gönderilmiştir?
- 5) İlâhi kitaplar ve sayfalar hangi peygamberlere gönderilmiştir?
- 6) Kur'an-ı Kerim nasıl nâzil olmuştur. İlk inen ayetler hangileridir?
- 7) Kur'an-ı Kerim'in yazılışını anlatınız?
- 8) Mushaf neye denir?
- 9) Kur'an-ı Kerim'in özellikleri nelerdir?
- 10) Kur'an-ı Kerim'e karşı görevlerimiz nelerdir?
- 11) Kur'an okumanın fazileti hakkında beş hadis ezberleyiniz?

Konular:

- *Peygamberlik ve Peygamberlere Olan İhtiyaç*
- *Peygamberlerin Görevleri ve Sıfatları*
- *Kur'an-ı Kerim'de İsmi Geçen Peygamberler*
- *Peygamberlerin Tebliğ Ettikleri Dinlerde Aynı Olan Esaslar*
- *Mûcize ve Keramet Ne Demektir*
- *Peygamberimizin Mûcizeleri*
- *Peygamberimizin Özellikleri*
- *Hız. Muhammed (s.a.s.)'in Son Peygamber Oluşu*
- *Peygamberimiz İçin Ne Dediler (Okuma)*

PEYGAMBERLİK VE PEYGAMBERLERE OLAN İHTİYAÇ

İmanın altı şartından dördüncüsü, peygamberlere inanmaktır. Peygamberlik, Allah ile insanlar arasında bir elçilik görevidir. Allah, bu göreve lâyık olan en iyi kullarını seçer. Peygamberler insanlara yol gösterici olarak gönderilmiştir. İnsanların böyle yol göstericilere ihtiyacı vardır.

Çünkü: insanlar kendi akılları ile Allah'ın varlığını anlayabilirlerse de O'nun yüksek sıfatlarını kavrayamazlar. Allah'a nasıl ibadet edileceğini, Ahiret hayatını ve burada kimlere mükâfat verileceğini, kimlerin ceza göreceğini, dünya ve ahiret mutluluğunun nasıl kazanılacağını bilemezler.

İşte, bu gerçekleri insanlara öğretmek, dünya ve ahirette mutlu olmanın yollarını göstermek için Yüce Allah Peygamberlerini görevlendirmiştir.

PEYGAMBERLERİN GÖREVLERİ

Peygamberler en doğru bir şekilde insanlara Allah'ı tanıtmışlar, inanç esaslarını, ibadet şekillerini öğretmişlerdir. Dinî hükümleri ve güzel ahlâk ilkelerini açıklamışlar, kendileri de söylediklerini yaparak insanlara örnek olmuşlardır.

Peygamberler, en güç şartlarda bile görevlerini yapmışlar, inanmayanlara karşı peygamber olduklarını ispatlamak için hiç kimsenin yapamayacağı olağanüstü olaylar meydana getirmişler, mucizeler göstermişlerdir. Allah'ın emirlerini yapanları cennetle müjdelemişler, yapmayanların ise cehennem azabı ile cezalandırılacaklarını haber vermişlerdir.

Peygamberler, Allah'ın insanlar arasından seçtiği her türlü ahlâk güzelliğine sahip örnek insanlardır.

Peygamberlerde Bulunması Vâcib Olan Sıfatlar:

1– Sıdk: *Doğruluk demektir.* Peygamberler son derece doğru insanlardır. Asla yalan söylemezler. Oldu dedikleri olmuştur, olacak dedikleri zamanı gelince mutlaka olacaktır.

2– Emânet: *Güvenilir olmak demektir.* Peygamberler her hususta güvenilir kimselerdir, emanete asla hıyanet etmezler.

3– Fetânet: *Akıllı ve uyanık olmak demektir.* Peygamberler akıllı, uyanık ve yüksek zekâ sahibidirler.

4– İsmet: *Günah işlememek demektir.* Peygamberler gizli ve açık hiçbir şekilde günah işlemezler.

5– Tebliğ: *Bildirmek demektir.* Peygamberler Allah'tan aldıkları dinî hükümleri olduğu gibi hiçbir değişiklik olmadan insanlara bildirmişlerdir.

KUR'AN-I KERİM'DE İSMİ GEÇEN PEYGAMBERLER

İlk peygamber Hz.Âdem (a.s.), son peygamber bizim peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)'dir. Bu ikisinin arasında birçok peygamber gelmiştir. Ancak pyegamberlerin sayısı çok daha fazladır. Biz, Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen peygamberler ile birlikte sayılarını ancak Allah'ın bildiği diğer peygamberlere de hiçbir ayırım yapmadan inanırız.

Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen peygamberler şunlardır:

1– Âdem, 2– İdris, 3-Nuh, 4-Hûd, 5-Sâlih, 6-Lût, 7– İbrahim, 8– İsmail, 9– İshak, 10– Yâkub, 11– Yûsuf, 12– Şuayb, 13– Hârûn, 14-Mûsa,

15– Dâvud, 16– Süleyman, 17– Eyyûb, 18– Zülkifl, 19– Yûnus, 20– İlyas, 21– Elyesa; 22–Zekeriyya, 23– Yahya, 24– İsa, 25– Muhammed (s.a.s.)

PEYGAMBERLERİN TEBLİĞ ETTİKLERİ DİNLERDE AYNI OLAN ESASLAR

Her peygambere, Allah'ın bildirdiği din, Hak din'dir. Hak olan dinlerde değişmeyen bazı esaslar vardır. Bunlar:

- 1– İman Esasları,
- 2– İbadetler,
- 3– Ahlâk Kuralları

Zamanın değişmesiyle insanların durumuna ve ihtiyaçlarına göre bâzı dinî hükümler ve ibadet şekilleri değişmiş, Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.) in gelmesiyle son ve en mükemmel şeklini almıştır.

MÛCİZE VE KERAMET NE DEMEKTİR

Mûcize: Peygamberlerin, peygamber olduklarını ispat etmek için Allah'ın yardımı ile gösterdikleri olağanüstü olaylardır. Mûcizeler, Peygamberliğin birer belgesidir. Peygamberlik dâvasına uygun olarak meydana gelir. Diğer insanlar, böyle olağanüstü olayları yapamaz, mûcize gösteremez, çünkü buna güçleri yetmez.

Mûcize göstermek peygamberlere mahsustur. Allah'ın izni ve kudreti ile meydana gelir.

Bütün peygamberler, peygamber olduklarının birer ilahî belgesi olarak mûcize göstermişler, kendilerine inanmayanları âciz bırakarak susturmuşlardır.

Kerâmet: Allah'ın yardımı ile veli kulları tarafından meydana getirilen olağanüstü olaylardır. Böyle olağanüstü olaylar, Allah'ın veli kulları için birer keramet, tâbi oldukları peygamber için birer mûcize sayılır.

PEYGAMBERİMİZİN MÛCİZELERİ

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.), Allah tarafından peygamber olarak gönderildiğini ispat etmek amacıyla birçok mûcize göstermiştir.

Bunlardan bazıları şunlardır:

a) Bir gün, ikinci namazı yaklaştı, ancak peygamberimiz abdest suyu bulamamıştı. Bunun üzerine peygamberimize içinde azıcık su olan bir kap getirdiler. Peygamberimiz (s.a.s.) Efendimiz elini kabın içindeki suya koydu ve parmaklarının arasından su fışkırmaya başladı. Orada bulunan üçyüz kadar cemaat bundan abdest alıncaya kadar devam etti.

b) Peygamberimiz (s.a.s.) Efendimiz, Medine'deki mescidde bir hurma kütüğünün üzerine çıkarak cemaate konuşurdu. Müslümanlar çoğalınca Peygamberimiz, daha yüksek bir yerden konuşmak için üç basamaklı bir minber yaptırdı. Bir cuma günü hutbeyi bu minberden okumaya başlayınca, mescidin öbür tarafında bulunan hurma kütüğünün, peygamberimizden ayrı kaldığı için yavrusundan ayrılan bir devenin feryadı gibi inlemeye başladığı duyuldu. Bunu gören Peygamberimiz minberden inerek kütüğü kucaklayıp okşadı ve kütüğün inlemesi kesildi.

c) Peygamberimiz, hicretten bir buçuk yıl önce bir gece Burak adı verilen bir vasıta ile Mekke'deki Mescid-i Haram'dan Kudüste ki Mescid-i Aksa'ya getirilmiş, oradan da Cebrâil (s.a.s.) ile birlikte göklere yükselmiştir. Allah'ın dâvetlisi olarak peygamberimizin yaptığı bu yolculuk kâinatta benzeri görülmemiş bir olaydır ve çok kısa bir zamanda gerçekleşmiştir. Allah'ın sonsuz kudretinin eseri olan bu olay, peygamberimizin **“İsra ve Mirac”** mûcizesidir

d) Peygamberimizin en büyük ve daimi mûcizesi Kur'an-ı Kerim'dir. Ruhları okşayan, gönüllere huzur veren okunuşu, sayısız hikmetlerle dolu yüksek anlamı, insanlığın mutluluğu için getirdiği ölmez prensipler ve bütün çağlara ışık tutan ilmi gerçekleri ile Kur'an-ı Kerim eşsiz bir mûcizedir.

PEYGAMBERİMİZİN ÖZELLİKLERİ

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Ey Muhammed! Biz seni bütün insanlara ancak müjdeci ve uyarıcı olarak göndermişizdir.”¹

“Ya Muhammed! De ki: Ey İnsanlar! Doğrusu ben Allah'ın hepiniz için gönderdiği peygamberiyim.”²

1 Sebe sûresi, 28.

2 A'raf sûresi, 158.

Biz müslüman olarak, hiçbir ayırım yapmadan peygamberlerin hepsine inanırız. Ancak, bizim peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)'in diğer peygamberler arasında üstün bir yeri ve özellikleri vardır.

Bu özelliklerin başlıcaları şunlardır:

- 1) Peygamberimiz (s.a.s.) Allah'ın en sevgili kulu, yaratılmışların en büyüğü ve en faziletlisidir.
- 2) Son peygamberdir, ondan sonra peygamber gelmeyecektir.
- 3) Bütün insanların peygamberidir. Ondan önceki peygamberler belirli milletlere gönderilmişti.
- 4) Peygamberliği kıyamete kadar bütün zamanları içine almıştır. Diğer peygamberlerin görevi ise belirli bir zamana mahsus idi.
- 5) Peygamberimizin tebliğ ettiği İslâm dini, kıyamete kadar devam edecektir.

HZ. MUHAMMED (S.A.S.)'İN SON PEYGAMBER OLUŞU

Allah Teâlâ şöyle buyuruyor:

“O, Allah'ın elçisi ve peygamberlerin sonuncusudur.”

Peygamberlerin en büyüğü ve en sonuncusu, bizim peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)'dir.

Onun tebliğ ettiği İslâm dini, son din'dir. Allah tarafından getirdiği Kur'an-ı Kerim, bütün insanlığa seslenen Allah'ın son kitabıdır.

Hız. Muhammed (s.a.s.)'in gelmesiyle peygamberlik kapısı kapanmıştır. O, yeryüzündeki bütün milletlerin peygamberidir. Bu gerçek Kur'an-ı Kerim'de açıkça bildirilmiştir.

Önceki peygamberler belirli topluluklara gönderilmişti. Onlar bir evin içini aydınlatan kandillere benziyordu. Bütün insanlığa gönderilen bizim peygamberimiz ise, dünyayı aydınlatan güneş gibidir. Güneş doğduktan sonra artık kandillere ihtiyaç kalmamıştır.

KISA DUA

Yürüt bizi ey Allah'ım,
Nuru sönmez yolundan...
Ayırma hiç bizi sen,
Sevgilin Resulünden...

Biliriz ki keremin,
Eksilmez tek kulundan...
Çaresizin, âcizin,
Tutar güder kolundan...

Mahrum kalmaz tevbesi,
Lütfundan, kabulünden...
Yürüt bizi ey Allah'ım,
Resulünün yolundan...

E. ALİ SİPAHİ

OKUMA:

Peygamberimiz İçin Ne Dediler...

“İnsanlık tarihinin en büyük şahsiyeti Hz. Muhammed'dir.”

Michael H. Hart adındaki Amerikalı bilim adamı, “İnsanlık Tarihinin En Etkili 100 Kişisi” adlı tarihi araştırmasında; tarihte ve günümüzde en etkili olmuş 100 adam arasında Hz. Muhammed (s.a.s.)'in dünyanın en büyük şahsiyeti olduğunu yazmıştır.

Amerikalı bilim adamının yazmış olduğu bu kitap, 1978 Ekim ayında yayınlanmış ve büyük ilgi görmüştür. Kitabın yazarı Prof. Dr. Michael H. Hart, eserine Hz. Muhammed (s.a.s.)'in en büyük şahsiyet olduğunu şöyle ispatlıyor:

“Dünyanın en etkili şahsiyetleri listesinin başına Hz. Muhammed'i seçmiş olmam bazı okurları şaşırtabilir. Bazılarının soru sormalarına yol açabilir. Fakat Hz. Muhammed tarihte dinî ve dünyevî açılardan en üstün başarıya ulaşmış tek şahsiyettir.”

(Diyanet Gazetesi 15 Ocak 1979. Sayı: 205)

... Sevgili Peygamberimize büyük bir saygı duyan Alman Devlet adamı Prens Bismark şunları söylüyor:

“Ben sana çağdaş olamadığımdan dolayı üzgünüm Ey Muhammed!... İnsanlık senin gibi seçkin bir kudreti bir defa görmüş, bundan sonra göremeyecektir. Ben heybetli huzurunda derin bir saygı ile eğilirim.”

--- Fransız Filozofu Alexi Lövazon diyor ki:

“İnsanların hidayeti için Hz. Muhammed’e gönderilen Kur’an, hikmetle dolu parlak bir kitaptır. Hz. Muhammed’in gerçek peygamber olduğunda şüphe yoktur ”

--- Ünlü Tolstoy ise şunları söylemiştir:

“Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.) büyük bir islahatçıdır. İnsanlığa çok büyük hizmette bulunmuştur. Bir ümmeti hak nuruna kavuşturdu. O’na bu şeref olarak yeter. Onları kan dökmekten kurtardı, barışa erdirdi. Onlara yükselme yollarını açtı. Onun gibi büyük bir zât her türlü saygıya lâyıktır.”

SORULAR:

- 1) Peygamber kime denir, peygamberlere niçin ihtiyaç vardır?
- 2) Peygamberin görevleri nelerdir.?
- 3) peygamberlerde bulunması gereken sıfatları sayınız?
- 4) Kur’an-ı Kerim’de isimleri geçen peygamberler ile ilk ve son peygamber kimlerdir?
- 5) Peygamberlerin tebliğ ettikleri dinlerde aynı olan esaslar nelerdir?
- 6) Mûcize ve keramet neye denir?
- 7) Peygamberimizin mûcizelerinden üçünü anlatınız?
- 8) Kur’an-ı Kerim nasıl bir mucizedir?
- 9) Peygamberimizin özelliklerini anlatınız?
- 10) Peygamberimizin son peygamber olduğunu anlatınız.

Konular:

- *Ahiret Gününe İman Ne Demektir*
- *Ahirete İmanın Faydaları*
- *Ölüm, Kabir ve Kıyamet*
- *Mükâfat, Ceza, Cennet ve Cehennem*

AHİRET GÜNÜNE İMAN NE DEMEKTİR

İmanın şartlarından beşincisi “Âhiret Gününe İnanmak”tır. İnsanların ve diğer canlıların bir sonu olduğu gibi üzerinde yaşadığımız dünyanın da bir gün sonu gelecektir. Allah’ın takdir ettiği zaman gelince görevli melek İsrâfîl, “**Sûr**” denilen bir şeye üfürecek ve bundan çıkacak çok müthiş bir sesin tesiri ile (Allah’ın diledikleri dışında) bütün canlılar ölecek, yer ve göklerin düzeni bozularak kâinat yeni bir şekil alacaktır.

Kıyamet denilen bu olaydan bir süre geçtikten sonra Allah’ın emriyle İsrâfîl, “Sûr’a” ikinci defa üfürecek ve bütün insanlar yeniden dirilerek “*Mahşer*” denilen toplanma yerine çağrılacaktır. Burada herkes Allah’ın huzuruna çıkarılacak ve dünyada yaptıklarından sorguya çekilecektir. “*Kirâmen Kâtibin*” melekleri tarafından iyilik ve kötülüklerin yazıldığı “*Amel defterleri*” insanın eline verilecek ve herkes dünyada yaptıklarını amel defterinde görüp okuyacaktır.

Dünyada gizli ve açık işlenen bütün suçlar ortaya çıkarılacak, iyilik ve kötülükler çok hassas olan adalet terazisinde tartılacak ve insan dünyada yaptıklarının karşılığını görecek.

İnsan, dünyada ne ekmiş ise ahirette onu biçecek, İlâhî adalet yerini bulacak ve hiç kimse haksızlığa uğratılmayacaktır.

Sevgili Peygamberimiz şöyle haber veriyor:

“Kıyamet gününde insan dört şeyden sorguya çekilmedikçe Allah’ın huzurundan ayrılamaz:

- **Ömrünü nerede geçirdiğinden,**
- **Vücudunu nerede yıprattığından,**

- **Malını nereden kazanıp nereye harcadığından,**
- **Bildiği ile ne amel ettiğiinden”¹**

Bu yeniden diriliş ile başlayan ve sonsuza kadar devam edecek olan zamana “Ahiret Günü” denir. İşte, bütün insanların öldükten sonra yeniden dirilmesine ve ondan sonra devam edecek olan sonsuz hayata inanmak, imanın en önemli esaslarından biridir.

ÂHİRETE İMAN’IN FAYDALARI

a) Âhiret gününe inanmak insana sorumluluk duygusu kazandırır. Sorumluluk duygusu taşıyan bir insan davranışlarına dikkat eder.

Âhirete inanmak demek; öldükten sonra tekrar dirileceğimize ve dünyada yaptığımız işlerden Allah’ın huzurunda hesap vereceğimize, iyilik yapanların mükâfat göreceklarine, kötülük işleyenlerin cezalandırılacaklarına inanmak demektir. Bu inanç insanı kötülük yapmaktan sakındırır, iyiliğe ve doğruluğa yönelterek ahlâk ve fazilet sahibi yapar. Bu inanca sahip insanlardan meydana gelen bir toplulukta hiç kimse başkasına zarar vermez, herkes birbirinin hakkına saygı gösterir, elinden geldiğince iyilik yapar. Bu davranışlar kişiler arasında karşılıklı olarak sevgi ve güven duygularını geliştirir. Fertlerin iyi ahlâklı olmasında, toplumun huzur ve güveninin sağlanmasında ahiret inancının çok önemli rolü vardır.

b) Âhirete inanan kimse, geçici olan dünyada, daha yüksek ve sonsuz bir hayata hazırlanır. Uzun bir yolculuğa çıkacak olan bir insan yeteri kadar harçlık alır, hazırlık yapar. Harçlık almadan, hazırlık yapmadan yola çıkmaz.

Halbuki öldükten sonra devam edecek olan ahiret yolculuğu, dünya üzerinde yapılan yolculuklardan çok daha uzun ve önemlidir.

Bu sebeple ahiret için daha çok azık edinmemiz ve hazırlık yapmamız gerekmektedir.

Âhiret gününe inanan kişi, Allah’ın emirlerini yerine getirip yasaklarından sakınmak suretiyle ahiret hazırlığını yapmış olur. Hazırlıklı olarak yola çıkanlar daha yüksek bir hayata geçeceklerdir. Yüce Allah bu konuda “Azık edin” buyurarak hazırlık yapmamızı istemektedir.

Âhiret için hazırlık yapmayanlar ölüm anında gerçekleri görecek ve Allah'ın emirlerini yapmak için dünya hayatına geri dönmek isteyeceklerdir. Ancak iş işten geçmiş olduğu için bu istek kabul edilmeyecektir. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de şöyle haber veriliyor:

“Onlardan birine ölüm gelince: Rabbim! Beni geri çevir. Belki yapmadan bıraktığımı tamamlar iyi iş işlerim, der.”²

c) Âhiret gününe inanmak insanı teselli eder, üzüntüsünü azaltır.

Şöyle ki:

Dünyada nice iyi insanlar, iyiliklerinin karşılığını görmeden; haksızlığa uğrayanlar hakkını almadan; nice zâlimler de cezasını çekmeden ölüp gitmektedirler. Haklı ile haksızın, iyi ile kötünün ayrılacağı ve herkesin yaptığıının tam olarak karşılığını bulacağı gün, ahiret günüdür.

Âhiret gününde ilâhi adalet yerini bulacak; iyilik yapanlara iyiliklerinin müfkâfatı bol bol verilecek; haksızlığa uğrayanlar eksiksiz olarak haklarını alacak; zalimlerin yaptığı yanında kalmayacak, hak ettikleri cezayı bulacaklardır. İşte bu inanç, insana huzur verir, üzüntülerini azaltır.

ÖLÜM

Her insanın dünyada yaşayacağı belirli bir süre vardır. Bu süre bitince insan ölür. İnsan, beden ve rûhun birleşmesinden meydana gelen bir varlıktır. Bedenimize canlılık ve hareket veren ruhtur. Allah'ın takdir ettiği zaman gelince ruh bedenden ayrılır. Ruhun bedenden ayrılması olayına **“ölüm”** denir. Ölüm, her insan için takdir edilmiştir. Bundan kurtuluş yoktur.

Bu gerçek Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildiriliyor:

“Her canlı ölümü tadacaktır.”³

“Nerede olursanız olun, sağlam kaleler içinde bulunsanız bile, ölüm size yetişecektir.”⁴

Ölüm, yok olmak demek değildir. Geçici olan dünya hayatından sonsuz olan ahiret hayatına geçiştir. Allah'a karşı görevini yapanlar için ölüm, daha yüksek hayata kavuşmak için açılan bir kapıdır.

2 Mu'minûn sûresi, 100.

3 Âl-i İmrân sûresi, 185.

4 Nisâ sûresi, 78.

KABİR

İnsanın ölümünden, kıyamet günü yeniden dirilmesine kadar geçecek olan zamana “kabir hayatı”; bu zaman içinde bulunacağı yere de “kabir” denir. İnsan ölünce bedeni çürür, toprağa karışır, fakat bedenden ayrılan rûhu ölmez. İnsan kabire konulunca Münker ve Nekir adındaki melekler tarafından sorguya çekilir. Sorulara doğru cevap verenler için kabir, bir istirahat yeri; cevap veremeyenler için ise azâp yeri olacaktır.

Peygamberimiz (s.a.s.) Efendimiz kabrin durumunu şöyle açıklıyor:

“Kabir ya cennet bahçelerinden bir bahçe, yahut cehennem çukurlarından bir çukurdur.”⁵

Kabir, Allah’a karşı görevlerini yapan, insanlara iyilikte bulunan kimselerin istirahat edeceği bir cennet bahçesi; görevini yapmayanların azâp göreceği bir cehennem çukuru olacaktır.

KIYAMET

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Allah’ın takdir ettiği zaman gelince, dört büyük melekten biri olan İsrâfil’in “*Sûr*” denilen bir vasıtaya üfürmesi ile çok korkunç bir ses meydana gelecek, bu sesin etkisi ile bütün canlılar ölecek, kâinatta önemli değişiklikler olacaktır.

Şöyle ki:

Gökler yarılacak, dünyamızı aydınlatan güneş dürülüp ışığını kaybedecek, doğuşu ile gökyüzünü süsleyen, gecelerimizi aydınlatan ay tutulacak ve güneş ile birleşecektir.

Gökyüzünde parıl-parıl parlayan yıldızlar sönecek ve dolu taneleri gibi dökülecek, yeryüzü dehşetli bir depremle sarsılacak, denizler kaynaşacak, dağlar yerinden koparılıp pamuk gibi atılacak, kısaca: Kâinatın bugünkü düzeni bozulacak yer ve gökler başka şekil alacaktır.

İşte bu büyük olaya “*kıyamet*” denilmektedir. Kıyametin ne zaman meydana geleceğini yalnız Allah bilir.

MÜKÂFAT, CEZA, CENNET VE CEHENNEM

Yapılan iyiliğe verilen karşılık “*mükâfat*”; işlenen kötülüğün karşılığı da “*ceza*”dır.

İnsanlar bu dünyaya imtihan edilmek üzere gönderilmiş, yapmakla yükümlü oldukları görevler kendilerine bildirilmiştir. Allah’ın emirlerini yerine getiren, yasak ettiği şeylerden sakınan ve insanlara iyilik yapanlar imtihanı kazanmış olacak ve karşılığında kendilerine büyük mükâfat verilecektir. Herkes dünyada yaptığıının karşılığını ahirette eksiksiz olarak görecektir.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Kıyamet günü doğru teraziler kurarız: hiç bir kimse, hiç bir haksızlığa uğratılmaz.”⁶

“Kim zerre kadar iyilik yapmışsa onu görür. Kim de zerre kadar kötülük yapmışsa onu görür.”⁷

Cennet mü’minler için hazırlanmış mükâfat yeridir.

Cennette, bu dünyada gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve hiç bir insanın hayalinden geçmeyen nimetler vardır. Cennet, insanın kalbinden geçen ve hoşuna giden her şeyi devamlı olarak bulacağı eşsiz güzelliklerle dolu bir yerdir. Orada her şey insanın gönlüne göredir, neyi arzu ederse anında yanında hazır olacaktır.

Cennette, hastalık, korku ve üzüntü yoktur. Orada insan hep genç yaşta kalacak, ihtiyarlamayacaktır. Cennette hayat sonsuzdur. Ölüm yoktur. Oraya giren bir daha çıkmayacak, canı ne isterse onu bulacak, zevk ve safa içinde sonsuza kadar devam edecektir.

Kur’an-ı Kerim’de bu konuda şöyle buyuruluyor:

“İman edip iyi, yararlı işler yapan kimseler cennetlik olanlardır; onlar orada ebedî kalacaklardır.”⁸

“Orada onlar için diledikleri her şey var ve yanımızda fazlası da var.”⁹

6 Enbiya sûresi, 47.

7 Zilzal sûresi, 7-8.

8 Bakara sûresi, 82.

9 Kaf sûresi, 35.

Allah’a karşı görevlerini yapmayan, haramlardan sakınmayan ve insanlara kötülük edenler bu davranışlarının karşılığı olarak cehennemde cezalandırılacaktır.

Cehennem, iman etmeyenler ile inandığı halde günah işleyenlerin ahirette ateşle cezalandırılacakları yerdir. İmansız ölenler burada sonsuz olarak kalacaklardır.

İnandığı halde, Allah’ın emirlerine uygun hareket etmeyen, dini görevlerini yerine getirmeyenler, belirli bir süre cehennemde kalıp cezalarını çektikten sonra çıkacak ve cennete gireceklerdir. Kâfirler ve münafıklar ise ebedî olarak cehennemde kalacaklardır.

Kur’an-ı Kerim’de kâfir ve münafıkların durumu şöyle bildiriliyor:

“İnkâr eden kimseler ve ayetlerimizi yalan sayanlar cehennemlik olanlardır. Onlar orada temelli kalacaklardır.”¹⁰

“Doğrusu münafıklar cehennemin en alt tabakasındadırlar. Onlara yardımcı bulamayacaksın.”¹¹

SORULAR:

- 1– Ahiret günü ne demektir?
- 2– Ahirete imanın faydalarını kısaca anlatınız?
- 3– Ölüm ne demektir?
- 4– Kabir hayatı nasıl olacaktır?
- 5– Kıyamet ne demektir?
- 6– Mükâfat ve ceza kelimelerini açıklayınız?
- 7– Cennet ve cehennem nedir? Kimler için hazırlanmıştır?

Konular:

- *Kader ve Kaza Neye Denir*
- *İnsanın Sorumluluğu*
- *Kader ve Kazaya İnanmanın Faydaları*
- *Rızık ve Ecel*
- *Tevekkül ve Çalışmak*
- *İslâm Dininde Çalışmanın Önemi*
- *Ağaç Dikelim (Okuma)*

KADER VE KAZA NEYE DENİR

İmanın şartlarından altıncısı, kader ve kazaya, iyilik ve kötülüğün Allah'ın yaratmasıyla olduğuna inanmaktır.

Dini Terim Olarak Kader ve Kazanın Anlamları:

Kader: Kâinatta, olacak şeylerin zamanını, yerini, özelliklerini ve nasıl olacaklarını Allah'ın ezelde bilmesi ve takdir etmesine kader denir.

Kaza: Allah'ın ezelde takdir ettiği şeyleri zamanı gelince bu takdire uygun olarak yaratmasına kaza denir.

Kaderi bir plâna benzetirsek, Kaza da plâna uygun olarak o şeyin yapılmasıdır. Kâinatta meydana gelen her şey, Allah'ın bilmesi, dilemesi ve yaratması ile olur. O'ndan başka yaratıcı yoktur.

Kader ve kazaya iman etmek, hayır ve şer, iyi ve kötü her şeyin Allah tarafından takdir edilmesine, belirlenmesine ve zamanı gelince belirlendiği gibi yine Allah tarafından yaratılmasına inanmak demektir.

İNSANIN SORUMLULUĞU**İnsanın İşleri İki Kısımdır:**

Birincisi, kendi isteği dışında Allah'ın yaratması ile olan işlerdir. Bir hastalıktan dolayı elinin titremesi, kalbinin çalışması, boyunun kısa veya

uzun olması gibi. Bunlar doğrudan doğruya Allah'ın dilemesi ve yaratması ile meydana geldiğinden insan bu işlerden sorumlu değildir.

İkincisi, insanın isteğine bağlı olarak Allah'ın yaratması ile olan işlerdir. İnsanın oturup kalkması, yürümesi, elleri ve diğer organları ile yaptığı işle kendi isteğine göre Allah'ın yaratması ile meydana geldiğinden insan bu işlerden sorumludur.

Her şeyi takdir eden ve yaratan Allah'tır. Ancak, herhangi bir işi yapmıyıp yapmamakta Allah insana bir irade, yani seçme hürriyeti vermiştir. İnsan bu irade ile iyilik etmeyi seçer, gücünü de bunu yapmak için kullanırsa Allah iyiliği yaratır. Eğer insan kötülük yapmayı seçer, gücünü de bunu yapmal için kullanırsa Allah kötülüğü yaratır.

Görülüyor ki, insan neyi yapmak isterse Allah onu yaratır. *“Hayır ve şer Allah'tandır. Yâni iyilik ve kötülük Allah'ın yaratması ileler.”* sözünü anlamı budur.

İnsanın yaptığı işlerden sorumlu tutulmasının sebebi, işte bu seçme hürriyetine sahip olması ve gücünü tercih ettiğı şeyi yapmak için kullanmasıdır. Bunun içindir ki her insan iradesi ile yaptığı işlerden sorumludur. Hayır işlemiş ise, mükâfatını, kötülük yapmışsa cezasını görecektir.

KADER VE KAZAYA İNANMANIN FAYDALARI

Kadere inanan insan, kâinatta her şeyin Allah'ın takdiri ve yaratmasıyla meydana geldiğini, ancak kendisine de bir seçme hürriyeti ve iş yapma gücü verildiğini bilir. Bu inanca sahip olan bir kimse, hayatta başarıya ulaşmak için bütün gücü ile çalışır, hiçbir şeyden yılmaz. Çünkü insan, iradesini ve gücünü bir işi yapmaya yöneltirse o işi Allah'ın yaratacağına ve kendisini başarıya ulaştıracağına inanır.

İnsan kendi isteğı ile yaptığı işlerden sorumlu tutulacağını bildiğı için seçme hürriyetini iyi işlere kullanır. Cezayı gerektiren işlerden sakınır. Böylece kader inancı, insanın hem çalışma gücünü artırır, hem de kişiye sorumluluk duygusu kazandırır.

Kadere inanan bir kimse çalışmalarında başarılı olamadığı veya bir felâketle karşılaştığı durumlarda karamsarlığa düşmez, morali bozulmaz. Çünkü, Allah'ın her işinde bir gaye ve hikmet olduğunu, insanın sınırlı güce sahip bir varlık olarak yaratıldığını, gücünün yetmeyeceği işlerden sorumlu

olmayacağını bilir ve Allah'ın takdirine boyun eğer, ona sığırır. Bu inanç, insana rahatlık verir, üzüntüsünü giderir.

Kader inancı bize, kâinatta her şeyin bir plân dahilinde ve bir gayeye yönelik olarak varedildiğini, her şeyin bir sebebi olduğunu öğretir.

Bu inançla insan hayatta başarıya ulaşmanın yollarını ve sebeplerini araştırarak üzerine düşen görevleri yerine getirmeye çalışır.

RIZIK

Canlıların yiyip içtiği ve faydalandığı şeylere rızık denir. Bütün canlı varlıkların rızıkını veren Allah'tır. Yüce Allah şöyle buyuruyor:

“Yer yüzünde yaşayan bütün canlıların rızıkı ancak Allah'a aittir.”¹

Allah herkesin rızıkını takdir etmiş, belirlemiştir. Ancak rızık arayıp bulmak insana aittir. İnsanın görevi, rızıkını Allah'ın emrine uygun olarak helal yollardan kazanmaktır. İnsan rızıkını nasıl isterse Allah onu verir. Rızıkını kazanırken iradesini kötüye kullanan ve haram yiyen bunun cezasını görür.

ECEL

İnsanı yoktan vareden, yaşatan Allah, insanın ne kadar yaşayacağını da takdir etmiştir. Ömür, insanın doğumundan ölümüne kadar geçen sınırlı zamandır. Ecel, ömrün bittiği, dünya hayatının sona erdiği vakittir.

Herkesin ne kadar yaşayacağını, ne zaman, nerede ve nasıl öleceğini Allah takdir etmiştir. Ölüm sebepleri ne olursa olsun, ecel birdir, değişmez. Ecel denilen belirli vakit gelince insan ölür, Ecel'in değişmeyeceğini yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildiriyor:

“Artık onların eceli gelince onu ne bir saat geciktirebilirler, ne de öne alabilirler.”²

Bize düşen görev: Sağlığımızı korumak, hayatımızı tehlikeye düşürecek şeylerden sakınmak, sınırlı olan dünyadaki zamanımızı boşa geçirmemek, hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için, yarın ölecekmiş gibi de ahiret için çalışmaktır.

1 Hûd sûresi, 6.

2 Nahl sûresi, 61

İnsan, ömrünün ne zaman biteceğini, ecelinin ne zaman geleceğini bilmediğinden görevlerini vaktinde yapmalı, geleceğe bırakmamalıdır.

TEVEKKÜL VE ÇALIŞMAK

Tevekkül, yapacağımız herhangi bir iş için bütün gücümüzle çalışıp el mizden geleni yaptıktan sonra, sonucu Allah'tan beklemektir.

Bunu bir misal ile açıklayalım:

Tarlasından iyi bir ürün almak isteyen bir çiftçi; önce tarlayı güzelce sürüp tohumu eker, gübresini atar, gerekirse sulamasını da yapar. Ekinin zararlılardan korunması için her türlü tedbiri de aldıktan sonra gerisini Allah'ı bırakır, O'na güvenir. Çünkü çiftçi, elinden geleni yapmıştır. Artık ekini büyümesi ve ürün vermesi için Allah'a güvenecek, sonucu O'ndan bekleyecektir. Gerçek tevekkül budur.

Yoksa hiç çalışmadan bir işin oluvermesini istemek ve sonucunu Allah'tan beklemek, tevekkül değildir. Müslümana yakışmayan yanlış bir düşüncedir.

Devesini dışarda bağlamayıp salıveren ve Allah'a tevekkül ettim diye bir kişiye peygamberimiz (s.a.s.) Efendimiz şöyle buyurdu: **“Önce deveni bağla, sonra tevekkül et.”**³ Peygamberimizin bu mübarek sözlerinden anlaşıyor ki müslüman önce elinden geleni yapacak, sonra Allah'a tevekkül edecektir.

Namaz kılmak, oruç tutmak nasıl dinî bir görev ise, geçimini sağlamak için çalışıp kazanmak da ibadet değeri taşıyan bir görevdir.

Yüce Allah:

“Namaz kılınca yeryüzüne dağılın ve Allah'ın fazlından nasibinizi arayın.”⁴ buyurmuştur.

Sevgili Peygamberimiz de:

Helâl kazanç aramanın farz olduğunu bildirmiştir.⁵ Hz. Ömer şöyle demiştir: *“Hiç biriniz rızıkını aramaktan vazgeçip Allah'ım bana rızık ver demesin, biliyorsunuz ki, gökten ne altın yağar ne de gümüş.”*⁶

3 Keşfu'l-Hafa, c. 1, s. 144

4 Cuma süresi, 10.

5 Keşfu'l-Hafa c. 3, s. 46.

6 Şerhu Aynî'l-İlm, c. 1, s. 182.

Görülüyor ki, çalışmak dinimizin emri, müslümanın görevidir. Bir işi başarmak için önce elimizden geleni yapacağız, bütün gücümüzle çalışacağız. Sonra bizi başarıya ulaştırmasını Allah’tan bekleyeceğiz, O’na güveneceğiz.

İSLÂM DİNİNDE ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Son ve en mükemmel din olan İslâm’ın gayesi insanların mutluluğudur. Bu mutluluk, tek taraflı ve dengesiz bir mutluluk değildir.

İslâm dini, insanlara hem dünyada hem de ahiret hayatında mutlu olmanın yollarını göstermiştir. Dünya ve ahiret mutluluğu çalışmakla elde edilir. Bu sebeple müslüman, her ikisi için de çalışmak zorundadır. Dünya için çalışıp kazanmak da dinimizin emridir.

Yüce Allah Kur’an-ı Kerim’de **“Hakikaten insan için çalıştığından başkası yoktur”**⁷ buyurarak çalışmanın önemini bildirmiştir.

Sevgili Peygamberimiz de: **“Kişinin yediği en hayırlı yemek, elinin emeği ile kazandığı yemektir. Allah’ın Peygamberi Davut (a.s.)’da elinin emeği ile geçinirdi.”**⁸ buyurmuştur.

Dinimiz, çalışmaya büyük önem vermiş, helâl kazanç sağlamak için çalışmayı ibadet olarak değerlendirmiştir.

Bir gün peygamberimizin bulunduğu bir yerde güçlü kuvvetli birinin geçtiğini gördüler.

Bunu gören ashab:

–*Ya Resûlellah! Keşke bu adam Allah yolunda çalışsa, dediler.*

Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurdu:

– **Eğer bu adam evinden küçük çocuklarının ekmeğini kazanmak için çıkmış ise Allah yolundadır. İhtiyar anne ve babasının ihtiyaçlarını karşılamak için çıkmış ise yine Allah yolundadır. Kendi ekmeğini kazanmak için çıkmış ise yine Allah yolundadır. Eğer gösteriş için çıkmış ise işte o zaman şeytan yolundadır.”**⁹

7 Necd sûresi, 39.

8 Riyazü’s-Salihin, c.1, s. 569.

9 Et-Terğib ve’t-terhib, c. 2, s. 524.

İslâmın beş şartından ikisi olan zekât ve hac, zengin müslümanların yapması gereken ibadetlerdir. Zenginlik ise çalışmakla elde edilir. Çalışan san hayırlı insandır. Çünkü, insan çalışmakla hem kendisine, hem ailesini hem de milletine yararlı olur.

Peygamber Efendimiz: **“İnsanların hayırlısı, insanlara yararlı olanıdır.”**¹⁰ buyurarak bu gerçeği açıklamıştır.

Müslüman hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için çalışmalı, yarın ölecekmiş gibi de ahiret için hazırlık yapmalıdır.

Peygamberimiz, daima çalışmayı tavsiye etmiş **“İki günü birbirine eş olan aldanmıştır.”**¹¹ buyurarak müslümanların her gün daha ileri gitmesi istemiştir.

Medineli müslümanlardan biri Peygamber Efendimize gelerek kendisini yardım etmesini istedi. Peygamberimiz ona:

– **Evinde bir şey yok mu?** diye sordu. O da:

– *Bir tarafını üstümüze aldığımız, bir tarafını da yere serdiğimiz bir serpe ile içinden su içtiğimiz bir çömlek var;* dedi.

Peygamberimiz ona:

– **Git onları bana getir,** dedi. Adam gidip getirdi, Peygamberimiz:

– **Bunları kim satın alacak,** dedi.

Müslümanlardan biri:

– *Ey Allah'ın Resülü, ben onları bir dirheme satın alırım,* dedi. Peygamberimiz:

– **Fazla veren var mı?** diye sordu. Bir başkası:

– *Bunlara iki dirhem veririm,* dedi. Peygamberimiz bunları o adama verdi. Sonra kendisine gelen adama dönerek:

– **Bunların (dirhemlerin) biriyle evine yiyecek al, biriyle de bir baltaya baltarak bana getir,** dedi. Peygamberimiz adamın getirdiği baltaya kendisiyle sap taktı ve:

– **Haydi git (dağdan) odun kes de sat, onbeş gün seni buralarda görmeyeceğim,** buyurdu.

Adam onbeş gün sonra geldi. On dirhem kazanmış, bir kısmıyla yiyecek, bir kısmıyla da elbise almıştı. Bunun üzerine Peygamberimiz:

– **Böyle çalışman, dilencilik yapmandan hayırlıdır. Çünkü dilencilik yapmak kıyamet gününde yüzünde kara leke olacaktır,** buyurdu. ¹²

Sevgili Peygamberimiz şu mübarek sözü ile bize dünya ve ahirette mutlu olmanın yollarını göstermiştir. Buyuruyor ki:

“Sizin hayırlınız; dünyası için ahiretini terketmeyen, ahireti için de dünyasını terketmeyip her ikisi için çalışan ve insanlara yük olmayandır.”¹³

O halde müslüman hem dünya, hem de ahiret için çalışacak, her gün daha ileri gidecektir. Dinimizin emri budur.

*Ecdadını, zannetme asırlarca uyurdu;
Nerden bulacaktın o zaman eldeki yurdu?
Üç kıt'ada yer yer kanayan izleri şahid:
Dinlenmedi bir gün o büyük nesl-i mücahid.*

M. Akif ERSOY

OKUMA:

Ağaç Dikelim...

Sevgili peygamberimiz (s.a.s.) buyuruyor ki:

“Kıyamet koparken sizden biriniz elinde bir hurma fidanı bulurda bunu kıyamet kopmadan dikmeye gücü yeterse hemen diksin, bırakmasın”¹⁴

“Bir müslüman bir ağaç diker veya bir şey eker de ondan bir kuş, bir insan veya bir hayvan yerse bu, kendisi için bir sadaka olur.”¹⁵

12 Et-Terğib, ve't-Terhib, c. 2, s. 523.

13 Muhtaru'l-Ehadis

14 250 Hadis, s. 27.

15 Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi, c. 7, s. 121.

“Bir kişi bir ağaç dikerse, diktiği ağacın meyvesi kadar defterine seval yazılır.”¹⁶

Abbasi halifelerinden Harun Reşid, bir ihtiyarın küçük bir meyve fidan. diktiğini görünce ona:

– “Babacığım! Sen çok ihtiyarsın, diktiğin fidanın meyvesini göremeyeceksin, daha neden kendine zahmet ediyorsun” dedi.

İhtiyar şöyle cevap verdi:

– “Bizden öncekiler ağaç diktiler, meyvelerini biz yedik. Şimdi biz de ağaç dikmeliyiz ki, bizden sonrakiler yesinler.”

Bu cevap Harun Reşid’in çok hoşuna gitti ve ihtiyara bir avuç altın verdi. İhtiyar:

– “Gördün mü evlâdım, işte diktiğim fidanın meyvesini ben de gördüm.” dedi.

Bu sözden Harun Reşid bir kat daha memnun oldu.

Ağaç ve orman bir ülkenin zenginlik kaynağıdır. Soluduğumuz havadan içtiğimiz suya, okuduğumuz kitaptan yazdığımız kaleme kadar hemen her yerde ağacın varlığını görürüz. Canlıların yaşayabilmesi için gerekli olan oksijeni ormanlar adetâ bir fabrika gibi üretir, çeşitli hayvanları ve kuşları sinesinde barındırır. Orman, toprağın erozyonla denizlere sürüklenmesini önler.

Bu sebeple ağaç yetiştirmenin iyi bir evlât yetiştirmek gibi çok hayırlı bir iş olduğunda şüphe yoktur. Ağaç dikip yetiştirmek ne kadar hayırlı ve sevaplı ise, ağaç kesmek ve ormanları tahrip etmek de o derece günahtır.

Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor: **“Kim yaş bir ağaç keserse Allah Teâlâ o kimseyi kıyamet günü başaşağı cehenneme atacaktır.”¹⁷**

Bu hadis-i şerif, müslümanlar için önemli bir uyarıdır.

İnsan, zorunlu bir ihtiyaç olmadıkça ağacı nasıl kesebilir? Ormanların yanıp kül olmasına ve içinde barınan pek çok canlının da cayır cayır yanmasına nasıl sebep olabilir?

16 Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi. c. 7, s. 122.

17 Feyzü'l-Kadir. c. 6, s. 206.

Ağaçları ve ormanları acımasızca tahrip edenler, yaptıkları bu kötülüğün kıyamet gününde hesabını verecekler ve lâıyk oldukları cezaya çarptı-lacaklardır. Müslüman olarak görevimiz; Peygamberimizin emir ve tavsi-yelerine uyararak ağaç dikip yetiştirmek, ağaçlara bir çocuk gibi bakmak, ormanları gözüümüz gibi korumaktır. Ağaç dikmek ibadet seviyesinde çok hayırlı bir iş olduğu gibi, aynı zamanda bir vatanseverlik görevidir de.. Kalbinde ağaç sevgisi taşıyan bir yurttaşımız, ağacın duygularını bakın ne güzel dile getirmiş.

İşte dua eden bir insanın elleri gibi, dalları gökyüzüne uzanan ağacın yakarışı:

Soğuk kış gecelerinde yuvanı ısıtan, sıcak yaz günlerinde seni güneşten koruyan benim.

Yuvanın çatısı, evinin kapısı, masanın tahtası benim.

Kalemin ben, kağıdın ben, beşikten mezara kadar vefakâr yoldaşın benim.

Doğuşta sevincine, hayatta hizmetine, ölümünde acına katılırım.

Beni; yangının ateşinden, baltanın kesişinden, keçinin dışından kurtar.

Çünkü, ben yurdunun güzelliğı, topraklarının şenliğı, vatanın süsü, dağ-ların örtüsüyüm.

Beni sev ki, dallarımda kuşlar ötsün, başımda rüzgârlar şarkı söylesin, gölgemde yolcular dinlensin.

Beni yakma, dereler sel, dağlar kel olur. Pınarlar körleşir, topraklar çoraklaşır, Yakacağın tezek, yapın kerpiç olur.

Öğüdüümü dinle baltanı taşa çal, ağaca değme.

Beni yakma, barındırdığım canlılara kıyma.

Yüreğinden kopan en büyük dilek ağacı sevmek olsun.

Bu duygularla sanki bize seslenen ve adeta bana kıymayın diye yalvaran yaş bir ağaca; nasıl el kaldırabilir, nasıl kıyabiliriz?

SORULAR:

- 1– Kader ve kaza ne demektir, tarif ediniz?
- 2– İnsanın işleri kaç kısma ayrılır?
- 3– İnsan yaptıklarından niçin sorumludur?
- 4– Kader ve kazaya inanmanın faydalarını açıklayınız?
- 5– Rızık ve ecel nedir, anlatınız?
- 6– Tevekkül ve çalışma anlayışını açıklayınız?
- 7– İslâm dininde çalışmanın önemini anlatınız?

Konular:

- *İbadet Nedir; Niçin İbadet Ediyoruz*
- *İbadetlerin Çeşitleri*
- *İbadetlerin Dereceleri ve Faydaları*

İBADET NEDİR

İbadet, Allah’a tâzim ve saygı göstermek ve onun bize verdiği sayısız nimetlere karşı şükran borcunu yerine getirmektir.

NİÇİN İBADET EDİYORUZ

Bizi yoktan var eden ve yaşatan Allah’tır. Yüce Allah; Vücudumuzu, gören gözler, işiten kulaklar ve konuşan dil gibi mükemmel organlarla donattı. Diğer canlılardan farklı olarak bize akıl verdi ve varlıklar arasında seçkin bir duruma yükseltti. Bunlardan başka, yaşayabilmemiz için teneffüs ettiğimiz havadan, içtiğimiz suya kadar sayısız nimetler verdi.

Ayrıca bizi yalnız bırakmadı, Peygamberler ve kitaplar göndererek dünyada ve ahirette mutlu olmanın yollarını gösterdi. Bütün bu iyiliklere karşılık Allah bizden kendisini tanımamızı ve ona ibadet etmemizi istemektedir. Söyle bir düşünelim: Çok iyiliğini gördüğümüz bir büyüğümüze karşı saygı gösterir iyiliklerine teşekkür ederiz. Bize bir görev verse seve seve yaparız değil mi?

Öyle ise, bizi yoktan var eden ve sayılamayacak kadar nimetler veren Yüce Allah’a karşı teşekkür etmek ve emrettiği ibadetleri seve seve yapmak gerekmez mi? Elbette gerekir.

Yaradılışımızın gayesi Allah’ı tanımak ve ona ibadet etmektir. İbadet görevlerini yaptığımız takdirde hem Allah’ın verdiği nimetlere karşı teşekkür borcunu yerine getirmiş oluruz, hem de onun sevgisini kazanırız. Eğer biz Allah’a karşı ibadet vazifelerini yerine getirir, onun sevgisini kazanırsak, Allah, bize dünyadaki nimetlerinden çok daha fazlasını ahirette verecek ve bizi cennette sonsuz mutluluğa kavuşturacaktır.

İBADETLERİN ÇEŞİTLERİ

İbadetler üç çeşittir:

1– Beden ile Yapılan İbadetler: Namaz kılmak, oruç tutmak gibi.

Beden ile yapılan ibadetleri her müslümanın kendisi yapması gerekir. Başkasını vekil etmesi caiz değildir. Bir kimse başkasının yerine namaz kılamaz, oruç tutamaz.

2– Mal ile Yapılan İbadetler: Zekât vermek ve kurban kesmek gibi.

Bir kimse mal ile yapılan ibadetlerde başkasını vekil edebilir.

3– Hem Mal, Hem de Beden ile Yapılan İbadet: Hac vazifesi böyle bir ibadettir.

Parası olduğu halde hacca gidemeyecek derecede sakat, hasta ve çok yaşlı kimseler, kendi yerine bir başkasını vekil olarak hacca gönderebilir.

İBADETLERİN DERECELERİ

İbadet üç düşünce ile yapılır:

1) Allah’a; İbadet ve Saygıya Lâyık Tek Varlık Olduğu İçin İbadet Etmek.

Hiçbir karşılık beklemeden yalnız Allah’ın emrini yerine getirmek maksadıyla yapılan böyle bir ibadet, ibadetin en yüksek derecesidir.

2) Cennete girmeyi Umarak veya Cehennemden Korkarak İbadet Etmek.

Bu düşünce ile ibadet yapan kimse Allah’ın emrini yerine getirmiş olur. Ancak insan; ibadeti, böyle menfaat düşüncesi ile değil yalnız Allah için yapmalıdır.

3) Dünyada Bir Yarar Sağlamak Amacıyla Gösteriş İçin İbadet Etmek.

İbadetin en aşağı derecesi budur. Buna ibadet demek bile doğru değildir. Çünkü Allah için yapılmayan ibadetin hiç bir değeri yoktur.

İBADETLERİN FAYDALARI

Bedenimizin gerekli gıdalara ihtiyacı olduğu gibi rûhumuzun da gıdaya ihtiyacı vardır. Rûhun gıdası iman ve ibadetlerdir. İbadet, rûhumuzu yükseltir, bizi kötülüklerden sakındırır, ahlâkımızı olgunlaştırır, en değerli varlığımız olan imanımızı korur.

Hayatta insanın çeşitli sıkıntılarla karşılaşp ümitsizliğe ve bunalıma düştüğü zamanlar olur. Böyle durumlarda insan ibadetle bunalımdan kurtulur. Çünkü insan ibadet sayesinde Allah'a yaklaşır. Onun rahmetine sığınır ve huzura kavuşur. İbadetlerin, rûhumuza olduğu gibi bedenimize de birçok faydası vardır.

Namaz kılan insan abdest almak zorundadır. Abdest almak, günde birkaç defa temizlenmek demektir. Temizliğin ise sağlığımız için ne kadar yararlı olduğunu hepimiz biliriz.

Namaz kılariken yapılan belirli hareketlerin, oruçta sindirim sistemi ile bazı organların dinlenmesinin vücut sağlığına önemli faydalar sağladığı bir gerçektir. Zekât ibadetinin sosyal yardımlaşma yönünden topluma kazandırdığı birçok yararları vardır.

SORULAR:

- 1) İbadet neye denir?
- 2) Niçin ibadet ediyoruz?
- 3) İbadetler kaç çeşittir?
- 4) İbadetin derecelerini anlatınız?
- 5) İbadetin faydalarını anlatınız?

Konular:

- *İslâm Ne Demektir*
- *İslâm'ın Şartları*
- *Mükellef ve Mükellefle İlgili Hükümler*

İSLÂM NE DEMEKTİR

İslâm: Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.) in Allah tarafından getirip tebliğ ettiği şeyleri kabul etmek, Allah'a ve peygambere itaat ederek bunları kabul ettiğini göstermektir. Kısaca: İslâm, inandığını yaşamak demektir.

İSLÂM'IN ŞARTLARI**İslâmın şartları beştir:****1) Kelime-i Şehadet Getirmek:**

Kelime-i Şehadet, **“Eşhedû enlâ ilâhe illallâh ve eşhedû enne Muhammeden abdühû ve resûlüh.”** söylemektir.

Anlamı: *“Ben şahitlik ederim ki, Allah'tan başka Tanrı yoktur; ve yine şahitlik ederim ki, Hz. Muhammed (s.a.s.) Allah'ın kulu ve peygamberidir.”*

2) Namaz Kılmak:

Günde beş vakit namaz kılmaktır.

3) Oruç Tutmak:

Her yıl Ramazan ayının tamamını oruç tutmaktır.

4) Zekât Vermek:

Dinimizce zengin olanların mal ve paralarının belirli bir miktarını her yıl fakirlere vermesidir.

5) Hacca Gitmek:

Dinimizce gücü yetenlerin ömründe bir defa hacca gitmesidir.

İSLÂM'IN ŞARTLARI

İslâmın beş şartı var;
Bilmek bile saadet,
Bunlara kim uyarsa
Ona açılır cennet...

Şartlardan birincisi:
Kelime-i Şehadet;
Tek ve Büyük Allah'tan
Başka tanrı yok elbet.
Onun son peygamberi
Şanı Yüce Muhammed

İkinci şart namazdır.
O ne güzel ibadet.
Günde yarım saate,
Sıgar beş vakit nöbet...

Üçüncü şart Ramazan
Orucunadır niyet.
Gündüz yeyip içmeden
Sevinçle geçer müddet...

Dördüncü şart zekâttır,
Allah vermişse servet:
Bedelini kırka böl,
Birini hediye et...

Bir defa hac'ca gitmek,
Olabilirse kısmet.
Beşinci şart islâmın
Kâbesini ziyaret...

MÜKELLEF KİME DENİR

Erginlik çağına gelen akıllı insanlara mükellef denir.

Mükellef, dinin emirlerini yapmak ve yasaklarından sakınmakla sorumludur. Mükellef olabilmek için insanda iki şartın bulunması gerekir;

1– Akıllı olmak,

2– Erginlik çağına gelmek.

Akıllı olmayan deliler ile erginlik çağına gelmemiş çocuklar mükellef değildirler.

Erginlik (büluğ) çağı, çocukların vücut yapılarına ve iklim şartlarına göre değişir. Erginlik erkek çocuklarında oniki ile onbeş, kız çocuklarında dokuz ile onbeş yaşları arasında olur. Onbeş yaşını bitirdiği halde kendisinde erginlik belirtileri görülmeyen çocuklar erkek olsun, kız olsun erginlik çağına gelmiş sayılır ve dinin emir ve yasaklarına uymakla mükellef olurlar.

MÜKELLEFLE İLGİLİ HÜKÜMLER

Mükellefle ilgili hükümler sekizdir. Bunlara “Ef’al-i Mükellefin” denir:

1) Farz:

Dinimizce, yapılması kesinlikle emredilen şeye farz denir. Namaz kılmak, oruç tutmak ve zekât vermek gibi.

Farzın Hükümü: Farz olan görevleri yapan, karşılığında sevab kazanır. Özürsüz olarak yapmayan azabı hak etmiş olur. Farzı inkâr eden dinden çıkar.

Farz İki Çeşittir:

a) Farz-ı Ayın: her mükellefin yapması gereken farz demektir. Beş vakit namaz kılmak gibi.

b) Farz-ı Kifaye: Bazı mükelleflerin yapması ile diğerlerinin yapması gerekmeyen farz demektir. Cenaze namazı kılmak gibi. Bazı müslümanlar bir ölünün cenaze namazını kılsa farz olan görev yerine getirildiğinden, diğer müslümanların ayrıca o ölü için cenaze namazı kılmaları gerekmez.

2) Vacib:

Farz kadar kesin olmamakla beraber kuvvetli bir delil ile yapılması emredilen şeye vacib denir. Bayram namazı kılmak, fitır sadakası vermek ve kurban kesmek gibi.

Vacibin Hükümü: Vacipleri yapan sevab kazanır. Özürsüz olarak yapmayana azap gerekir.

3) Sünnet:

Farz ve vacipten başka Peygamberimizin ibadet niyetiyle yaptığı şeye sünnet denir.

Sünnet İkiye Ayrılır:

a) Sünnet-i Müekkede: Peygamberimizin çoğu zaman yaptığı, pek az yapmadığı sünnete Sünnet-i Müekkede denir. Sabah, öğle ve akşam namazlarının sünnetleri gibi.

b) Sünnet-i Gayri Müekkede: Peygamberimizin ara sıra yaptığı sünnete Sünnet-i Gayri Müekkede denir. İkinci namazının sünneti ile yatsının ilk sünneti gibi.

Sünnetin Hükümü: Sünnetleri yapan sevab kazanır. Peygamberimizir şefaatine nâil olur. Sünneti bile bile terk edenler azarlanır.

4) Müstehab:

Peygamberimizin bazen yapıp, bazen de yapmadığı şeye Müstehab denir. Kuşluk namazı kılmak gibi.

Müstehabın Hükümü: Müstehab olan şeyleri yapan sevab kazanır, yapmayan azarlanmaz.

5) Mübah:

Mükellefin yapıp yapmamakta serbest olduğu şeylere mübah denir. Oturmak, yürümek ve uyumak gibi.

Mübah'ın Hükümü: Mübah'ı yapan sevap kazanmaz, yapmayan da günah işlemiş olmaz.

6) Haram:

Dinimizce yapılması kesin olarak yasaklanan şeye Haram denir. Haksız yere adam öldürmek, hırsızlık yapmak, içki içmek, kumar oynamak, domuz eti yemek, anne ve babaya karşı gelmek gibi.

Haramın Hükümü: Haramı işleyene ceza ve azap gerekir. Allah korkusundan dolayı haramdan kaçınan sevab kazanır. Haramı inkâr eden dinden çıkar.

7) Mekruh:

Haram kadar kesin olmamakla beraber, dinimizce yapılmaması istenen şeye mekruh denir.

Mekruh İkiye Ayrılır:

a) Kerahet-i Tahrimiyye=Harama Yakın Mekruh: Vacipleri yerine getirmemek gibi.

Hükümü: Böyle bir mekruhu işlemekten sakınan sevab kazanır. Yapan günah işlemiş olur.

b) Kerahet-i Tenzihiiyye=Helâla Yakın Mekruh: Sünnet ve müstehapları yapmamak gibi.

Hükümü: Bu gibi mekruhlardan sakınanlar sevab kazanır, işleyenlere ceza gerekmez.

8) Müfsid:

Başlanmış olan bir ibadeti bozan şeylere denir. Namaz kılarken konuşmak, oruçlu iken bilerek yiyip içmek gibi. Konuşmak namazı, yiyip içmek de orucu bozar.

Hükümü: Özürsüz olarak ve bile bile ibadeti bozmak azabı gerektirir.

SORULAR:

- 1) İslâm ne demektir?
- 2) İslâmın şartları kaçtır ve nelerdir?
- 3) Mükellef kime denir?
- 4) Erginlik çağı nedir?
- 5) Mükellefle ilgili hükümleri anlatınız?

Konular:

- *Temizlik ve İslâm'ın Temizliğe Verdiği Önem*
- *Temizlik Yönünden Sular*
- *Abdestin Fazileti*
- *Abdestin Farzları, Sünnetleri ve Adâbı*
- *Abdest Nasıl Alınır*
- *Abdestin Mekruhları, Abdesti Bozan Şeyler*
- *Abdestsiz Yapılamayan Şeyler*
- *Mestler Üzerine Meshetmek*
- *Sargı Üzerine Meshetmek*
- *Guslü Gerektiren Haller ve Cümüp Olarak Yapılamayan İşler*
- *Guslün Farzları, Sünnetleri ve Yapılışı*
- *Özür Sahibi Olanların Durumu*
- *Kadınların Özel Halleri*
- *Teyemmümün Farzları, Sünnetleri ve Yapılışı*
- *Çevre Temizliği (Okuma)*

TEMİZLİK VE İSLÂM'IN TEMİZLİĞE VERDİĞİ ÖNEM

İslâm dini temizlik üzerine kurulmuştur. Müslüman demek temiz insan demektir. Temiz olanları hem Allah, hem de insanlar sever. Yüce Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor:

“Şüphesiz ki Allah, çokça tevbe edenleri ve iyice temizlenenleri sever.”¹

Allah'ın sevdiği kişilerden olabilmemiz için temizliğe dikkat etmemiz gerekir. Sevgili Peygamberimiz: **“Temizlik imanın yarısıdır.”** buyurarak dinimizin temizliğe verdiği önemi belirtmiştir.²

1 Bakara sûresi, 222.

2 Meşariku'l-Envar, c. 2, s. 107.

Müslüman namaz kılariken Allah'ın huzurunda bulunur. Allah'ın huzuru-na çıkmak için beden, elbise ve namaz kılınacak yerin temiz olması gerekir. Dinimiz iç temizliğine de büyük önem vermiştir. Müslümanın dışı temiz olduğu gibi kalbi ve rûhu da temiz olmalıdır.

TEMİZLİK YÖNÜNDEN SULAR

Sular başlıca iki kısımdır:

a) Mutlak Sular:

Bunlar yağmur suyu, kar suyu, göl, nehir, deniz, pınar ve kuyu sularıdır. Su denilince bunlar akla gelir. Bu sulara başka bir şey karışmamıştır.

b) Mukayyed Sular:

Bunlar gül suyu, üzüm suyu gibi başka bir madde ile karışık sulardır. Böyle sularla abdest alınmaz, gusül yapılmaz.

Temizlik yönünden **“Mutlak Sular”** beş kısma ayrılır:

1) Hem Temiz, Hem de Temizleyici Olup Kullanılması Mekruh Olmayan Sular:

Bunlar rengi, tadı, kokusu bozulmamış, aslı değişmemiş ve kullanılmamış sulardır. Bu sularla, her türlü temizlik yapılır, abdest alınır, gusül yapılır, yemek ve içmekte kullanılır.

2) Hem Temiz, Hem de Temizleyici Olmakla Beraber Kullanılması Mekruh Olan Sular:

Bunlar, kedi, tavuk gibi evcil hayvanlarla, atmaca, şahin gibi yırtıcı kuşların artığı olan sulardır. Başka temiz su varken bu tür sularla abdest almak, gusül yapmak, içmek ve yemeklerde kullanmak mekruhtur. Başka temiz su yoksa bu gibi suları kullanmak mekruh değildir.

3) Kendisi Temiz Olduğu Halde Başka Şeyi Temizlemeyen Sular:

Bunlar, abdest ve gusülde kullanılan sulardır. Böyle sularla tekrar abdest alınmaz, gusül yapılmaz.

4) Temiz Olmayan Sular:

Bunlar, içine pislik düşen akıcı olmayan sulardır. Köpeğin, domuzun ve diğer yırtıcı hayvanların artığı olan sular da temiz değildir ve hiçbir temizlik işinde kullanılmazlar.

5) Şüpheli Sular:

Bunlar ehil eşek ile katırın artığı olan sulardır. Bu gibi sularla pislik yıkanır. Başka temiz su varken abdest alınamaz, gusül yapılmaz. Başka su yoksa abdest alınır, gusül yapılır, sonra da teyemmüm edilir. Çünkü böyle suların temiz olup olmadığı şüphelidir.

ABDESTİN FAZİLETİ

Abdest, belirli organları usulüne uygun olarak yıkamak ve meshetmek suretiyle yapılan temizliktir. Abdest almanın fazileti ve manevî faydaları hakkında sevgili Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

“Bir müslüman abdest alırken ellerini yıkayınca elleri ile yaptığı günahları bağışlanır, yüzünü yıkayınca gözleri ile işlediği günahları, başını meshedince kulakları ile dinleyerek işlediği günahları, ayaklarını yıkayınca da ayakları ile yürüyerek işlediği günahları bağışlanır.”³

“Sizden biri eksiksiz olarak abdest alır, sonra da: *“Eşhedü enlâ ilâhe illallahû vahdehü lâşerike leh, ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Resûlüh”* derse, cennetin sekiz kapısı ona açılır, dilediğinden girer.”⁴

Abdestin sağlığımız yönünden pek çok faydaları vardır. Abdest alan bir müslüman, çevresi ile her zaman temas hâlinde olup kirlenen organlarını sık sık yıkayıp temizler ve böylece pislikten meydana gelen birçok hastalıklardan kendisini korumuş olur.

ABDESTİN FARZLARI

Abdestin Farzları Dörttür:

- 1) Yüzü bir kere yıkamak,
- 2) Elleri dirseklerle beraber bir kere yıkamak.

³ Et-Terğib ve't-Terhib, c. 1, s. 155.

⁴ A.g.e., c. 1, s. 171.

3) Başın dörtte birini meshetmek.

4) Ayakları topuklarla beraber bir kere yıkamak.

Bu farzlardan biri eksik olursa abdest sahih değildir.

ABDESTİN SÜNNETLERİ

1) Abdest almaya niyet etmek,

2) Abdeste Eûzü-Besmele ile başlamak,

3) Evvela elleri bileklere kadar yıkamak.

4) Ağzını misvak veya fırça ile yıkamak, yahut da parmakları ile oğmak,

5) Abdest organlarını ara vermeden yıkamak, yani bir organ kurumadan diğerini yıkamak.

6) Yıkadığı azaları iyice oğmak,

7) Ağzına üç kere su alıp her defasında boşaltmak,

8) Oruçlu olmadığı vakit aldığı su ile ağzını iyice çalkalamak,

9) Buruna üç kere su çekmek ve her defasında sol el ile sümkürmek, (oruçlu olmadığı zaman suyu buruna iyice çekmek.)

10) Abdestte azaları yıkarken ve meshederken yukarıda anlatılan sırayı gözetmek.

11) Yıkanan her organı üç kere yıkamak,

12) Abdestte yıkamaya sağ taraftan başlamak,

13) Abdestte elleri ve ayakları yıkamaya parmaklardan başlamak,

14) Sakalı sık olan kimse sakallarını parmakları ile aralamak,

15) Parmağındaki yüzüğü oynatmak,

16) Kulakları meshetmek,

17) Boynu meshetmek,

18) Başın tamamını meshetmek,

19) Parmakların arasını aralamak

ABDESTİN ÂDABI

- 1) Namaz vakti girmeden abdest alıp namaza hazır olmak.
- 2) Abdest alırken kibleye dönmek.
- 3) Yüksek bir yere oturmak.
- 4) Abdestte başkasından yardım istememek.
- 5) Abdest alırken mecbur olmadıkça konuşmamak.
- 6) Abdestte suyu israf derecesinde çok kullanmamak. suyu abdest organlarından damlamıyacak kadar da az kullanmamak.
- 7) Abdestten sonra kibleye karşı Kelime-i Şehadet getirmek.

ABDEST NASIL ALINIR

Önce kollar dirseklerin yukarısına kadar sıvanır. Mümkünse kibleye karşı dönülür. “*Niyet ettim Allah rızası için abdest almaya*” diye niyet edilir ve “*Eüzü billâhimineşşeytanirracîm, bismillâhirrahmânirrahim*” okunur.

Sonra sırasıyla:

Eller bileklere kadar üç kere yıkanır, parmaklarda yüzük varsa oynatılır ve yüzüğün altının yıkanması sağlanır.

Bundan sonra sağ avuç ile ağza üç kere ayrı ayrı su alınıp her defasında güzelce çalkalanır. Sonra yine sağ avuca ayrı ayrı su alınarak buruna üç kere su çekilir ve sol el ile sümkürülerek burun temizlenir.

Sonra yüzün her tarafı üç kere yıkanır. Bundan sonra evvela sağ kol üç defa dirseklerle beraber, sonra da sol kol yine üç defa dirseklerle beraber yıkanır.

Bundan sonra eller yeni bir su ile ıslatılır, sağ elin içi ve parmaklar başın üzerine konularak meshedilir. Sonra eller ıslatılarak sağ elin şehadet parmağı ile sağ kulağın içi, baş parmağı ile de kulağın dışı; sol elin şehadet parmağı ile sol kulağın içi, baş parmağı ile de kulağın dışı meshedilir. Ellerin geriye kalan üçer parmağının dışı ile de boynun arkası meshedilir.

Bundan sonra evvelâ sağ ayak, sonra sol ayak topuklarla beraber üçer defa yıkanır. Ayaklar yıkanırken: Sağ ayağın küçük parmağından, sıra ile büyük parmağa doğru, sol ayağın büyük parmağından da sıra ile küçük par-

mağâ doğru yıkamak uygun olur. Ayaklar yıkanırken parmak aralarının iyice temizlenmesine dikkat edilir.

Abdest bitince kıbleye karşı Kelime-i Şehadet okunur Farzları, sünnetleri ve adâbı yerine getirilerek alınan eksiksiz bir abdest böyle olur. Abdest alınırken okunan dualar vardır.⁵ Bunların okunması çok güzeldir. Okunmasa da abdest tamamdır.⁶

ABDESTİN MEKRUHLARI

Abdestin mekruhları şunlardır:

- 1) Suyu lüzümünden fazla kullanmak,
- 2) Suyu bir gerek olmadığı halde normalden az kullanmak,
- 3) Suyu, abdest organlarına ve yüzüne hızlı çarpmak,
- 4) Abdest alırken gereksiz yere konuşmak,
- 5) Pis bir yerde abdest almak.

Abdest alan bir kimse bunlardan sakınmalıdır.

ABDESTİ BOZAN ŞEYLER

Abdestli olan bir kimsede aşağıdaki hallerden biri meydana gelirse abdesti bozulur:

- 1) Vücudun herhangi bir yerinden kan, irin ve su çıkmak,
- 2) Ağız dolusu kusmak,
- 3) Tükürdüğü zaman tükürüğünün yarısı veya daha fazlası kan olmak,
- 4) Küçük veya büyük tuvalet yapmak, arkadan yel çıkmak,
- 5) Bayılmak ve sarhoş olmak,
- 6) Namazda gülmek (namaz dışında gülmek abdesti bozmaz),
- 7) Uyumak.

ABDESTSİZ YAPILAMAYAN ŞEYLER

- a) Namaz kılınmaz.
- b) Kur'an-ı Kerim'e el sürülmez,

⁵ Abdest duaları kitabın sonundadır.

⁶ Resimlerle abdestin alınışı kitabın sonuna konulmuştur, oraya bakınız.

c) Tilâvet secdesi yapılmaz,

d) Kâbe tavaf edilmez. (Kabeyi tavaf için abdestli olmak vaciptir)

MESTLER ÜZERİNE MESHETMEK

Abdest aldıktan sonra ayaklarına mest giyen kimse tekrar abdest alırken mestlerini çıkarmayıp, üzerlerine meshetmesi yeterlidir. Bu, dinimizin müslümanlara gösterdiği bir kolaylıktır.

Yolcu olmayanlar 24 saat müddetle her abdest alışta mestler üzerine meshederler. 24 saat geçince bu süre bittiğinden abdest alırken yine ayakların yıkanması gerekir. Dinen misafir olanlar için bu süre, üç gün üç gece, yani 72 saattir.

Mestler üzerine şöyle meshedilir:

Yukarıda tarif edildiği şekilde abdest alınıp sıra ayaklara gelince; önce sağ elini ıslatıp üç parmakla (parmaklar açık olarak) sağ ayağın ucundan başlayarak, ayak bileğine doğru, topuğu aşmak üzere mestin üzeri bir kere sıganır. Sonra sol el ıslatılarak sol ayak da böyle meshedilir. Mestlerin altı meshedilmez.

Meshin caiz olmasının şartları:

Mestler üzerine meshin caiz olması için şu şartların bulunması lazımdır:

- 1) Mestler abdestle (ayaklar yıkanmış olarak) giyilmiş olmalı,
- 2) Mestler ayak topuklarını kaplamış olmalı. Topuklardan kısa olan mestler üzerine meshedilmez,
- 3) Mestler on iki bin adım veya daha fazla yol yürüyecek kadar yürüyüşe dayanıklı olmalı,
- 4) Herbir mestte ayak parmaklarının küçüğü ile üç parmak kadar delik, yırtık ve sökük olmamalı,
- 5) Mestler ayakta bağırsız durabilecek kadar kalın olmalı,
- 6) Mestler dışardan gelen suyu emerek ayağa geçirmemeli,
- 7) Mest giyecek kimsenin her ayağının ön tarafından elin küçük parmağı ile en az üç parmak yer bulunmalı.

Eğer ayakların ön tarafını kaybetmiş ve üç parmak kadar yer kalmamış ise meshedemez, ayaklarını yıkaması gerekir. Bir ayağı böyle olup diğer ayağı sağlam olsa bile her ikisini de yıkar, sağlam ayağını meshetmesi caiz olmaz.

Meshi Bozan Şeyler:

1) Abdesti bozan her şey.

Bu sebeple yeniden abdest alırken mestler üzerine meshetmek lâzımdır.

2) Mestlerin ayaktan çıkması veya çıkarılması.

Bu durumda olan kimse eğer adestli ise sadece ayaklarını yıkar, mestlerden biri çıksa bile her iki ayağını da yıkaması gerekir. Abdestli değilse abdest alıp ayaklarını yıkar.

3) Mest müddetinin sona ermesi.

Mest müddeti bittiği vakit eğer abdest devam ediyorsa mestleri çıkarıp ayakları yıkamak yeterlidir. Abdest devam etmiyorsa yeniden abdest alırken ayaklar da yıkanır.

SARGI ÜZERİNE MESHETMEK

Vücudun herhangi bir yerinde kırık veya yaradan dolayı sargı varsa abdest ve gusül yaparken sargı çözülüp altı yıkanır. Eğer sargıyı çözüp altını yıkamak zararlı olursa sargıyı çözmeye gerek yoktur. Bu durumda el ıslatılarak sargının üzerine bir kere meshedilir.

Yara üzerinde ilâç bulunup da üzerinde sargı bulunmazsa bunu yıkamak zarar vermediği takdirde üzerine su akıtılarak yıkanır, su zararlı olursa yıkanmaz, sadece meshedilir. Meshetmek de zarar verirse o da terkedilir.

GUSÜL

Kuru hiç bir yer bırakmamak üzere bedeninin her tarafını yıkamaya gusül denir.

Gusül yapmayı gerektiren haller:

1) Cünüplük Hali:

a) Erginlik çağında olan kadın ve erkeğin cinsi ilişkide bulunması

b) Uykuda veya uyanıkken kadın veya erkeğin belirli organlarından biniyen sıvının gelmesi.

2) Her ay belirli zamanlarda kadınlarda görülen âdet hâlinin bitmesi,

3) Doğum yapan kadınlarda lohusalık hâlinin sona ermesi.

Bu durumda olanların gusül yapmaları farzdır. Bunlar gusül yapmadıkça:

a) Namaz kılamaz.

b) Kur'an okuyamaz.

c) Kur'an'a el süremez.

d) Kâbeyi tavaf edemez.

e) Bir zorunluluk olmadıkça câmiye giremez.

Ayrıca kadınlar, âdet gördükleri günlerde ve lohusalık hallerinde oruç tutamazlar.

Gusül yapmayı gerektiren haller bulunmadığı zaman bile cuma ve bayram namazları için gusletmek (yıkamak) sünnettir.

GUSLÜN FARZLARI

Guslün Farzları Üçtür:

1) Ağıza su alıp boğaza kadar çalkalamak,

2) Buruna su çekip yıkamak,

3) Bütün vücudu (iğne ucu kadar kuru yer bırakmıyarak) yıkamak.

GUSLÜN SÜNNETLERİ

Guslün Başlıca Sünnetleri Şunlardır:

1) Gusle besmele ile başlamak,

2) Gusle niyet etmek,

3) Bedenin herhangi bir yerinde pislik varsa önceden onları yıkayıp temizlemek,

4) Edep yerlerini yıkamak,

5) Gusle başlamadan önce abdest almak,

6) Abdestten sonra, evvela üç defa başa, sonra üç defa sağ omuza, üç defa da sol omuza su dökerek yıkanmak ve suyu her döküşte bedenin her tarafına ulaştırmak,

- 7) Suyu dökünce bedeni oğmak,
- 8) Ayağının bulunduğu yere su birikiyorsa, abdest alırken ayaklarını yıkamayla sonraya bırakmak.

GUSÛL NASIL YAPILIR

Gusûl yapacak olan bir kimse önce besmele okur ve yıkanmaya niyet eder. Ellerini bileklere kadar yıkadıktan sonra edep yerlerini yıkayıp temizler.

Bundan sonra sağ avucu ile ağzına üç kere su alır ve her defasında boğazına kadar ağzının içini iyice çalkalar. Oruçlu ise boğazına su kaçmamasına dikkat eder, sonra sağ avucu ile burnuna üç kere su çekip her defasında sol eli ile sümkürür ve burnunu temizler.

Bundan sonra yukarıda anlattığımız gibi abdest alır. Abdest bitince evvelâ üç defa başına, daha sonra üç defa sağ omuzuna, üç defa da sol omuzuna su dökerek yıkanır. Suyu her döküşte ellerinin erebildiği yere kadar vücudunu oğuşturur. İğne ucu kadar kuru yer bırakmamak üzere vücudun her tarafını üç defa iyice yıkar.

Yıkanırken:

Göbek boşluğu, kulakların iç kıvrımları, küpe delikleri, diş araları, bıyık, saç ve sakal ile bunların diplerinin ıslanmasına özellikle dikkat edilir. Gusûlde dua okunmaz, üzerinde bir örtü yoksa kibleye dönülmez ve gereksiz yere konuşulmaz. İşte farzlarına ve sünnetlerine riayet edilerek yapılan gusûl budur.

Gusûl yapması gereken bir kimse, ağzına ve burnuna su alıp iyice çalkaladıktan sonra akar bir suya, denize veya büyük bir havuza girerek vücudunun her tarafını ıslatırsa gusûl yapmış olur.

ÖZÜR SAHİBİ OLANLARIN DURUMU

Abdesti bozan şeylerden birinin bir namaz vakti kesilmeden devam etmesine “Özür”; böyle bir durumda olan kimseye de “Özür Sahibi” denir.

Bir hastalık sebebi ile burnundan kan akan veya vücudunun herhangi bir yerinden kan veya başka bir akıntı (damla damla idrar gelmesi, cerahat

akması gibi) gelen kimse, namaz vakti içinde akıntı kesilince abdest alır, namazını kılar.

Eğer akıntı namaz vaktinin tamamında devam eder, abdest alıp namaz kılacak kadar bir kesinti olmazsa **“Özür Sahibi”** sayılır.

Bu durumda olan kimse, namaz vakti girdikten sonra akıntı devam ederken abdestini alır ve namazını kılar. Devam eden akıntının dışında abdesti bozacak başka bir şey meydana gelmezse bu abdestle vakit içinde istediği kadar namaz kılabilir. (kaza ve nafile namazları gibi.)

Özür sahibinin abdesti, namaz vaktinin çıkması ile bozulur, özür hâli devam ettiği süre her namaz için vakit girdikten sonra tekrar abdest alır.

Bu, özür sahiplerine dinimizin gösterdiği bir kolaylıktır.

KADINLARIN ÖZEL HALLERİ

Kadınlara ait özel haller üçtür:

1) Âdet Hâli:

Kadınlar erginlik çağına gelince kendilerinde özel bir durum meydana gelir. Buna **“Âdet Hâli”** denir. Âdet hâli, her ay belirli günlerde olur ve genellikle elli beş yaşına kadar devam eder. Bazı kadınlarda bu yaştan önce de sona erebilir.

Âdet hâli kadından kadına değişir, en azı üç, en çoğu on gündür. Bu günler içinde akıntının devamlı olması şart değildir. Akıntı ara sıra kesilse bile bu süreler de âdet halinden sayılır. Âdet hâlinin devam ettiği günlerde bazı şeylerin yapılması haram olduğundan her kadının âdet günlerini iyi bilmesi ve dikkatli olması gerekir.

Kadınlar âdet hallerinin devam ettiği günlerde:

- 1) Namaz kılamazlar,
- 2) Oruç tutamazlar,
- 3) Kur'an okuyamazlar,
- 4) Kur'an-ı Kerim'e el süremezler,
- 5) Kâbeyi tavaf edemezler,
- 6) Câmiye giremezler,
- 7) Eşine cinsi yaklaşımda bulunamazlar.

Âdet hâli bitince gusûl yapmak (yıkınmak) farzdır. Kadınlar, âdet gördükleri günlerde kılamadıkları namazları kaza etmezler, bunları yüce Allah bağışlamıştır. Ramazan ayında tutamadıkları oruçları kaza ederler, yani sonradan tutarlar.

2) Lohusalık Hâli:

Çocuk doğuran kadınlarda meydana gelen özel duruma “**Lohusalık Hâli**” denir.

Lohusalık hâli, çocuğun doğmasından itibaren en çok kırk gün devam eder. Azının sınırı yoktur. Kırk günden önce de sona erebilir. Bu durumda, kadın gusûl yaparak ibadetlerine devam eder. Kırk günün tamamlanmasını beklemeyiz. Lohusalık günlerinde akıntı bir süre kesilip sonra devam etse, akıntının kesildiği bu günler de lohusalık hâlinde sayılır.

Âdet hâlinde yapılması haram olan şeyler, lohusalık halinde de haramdır.

Lohusalık bitince gusûl yapmak farzdır. Lohusalık halinde kılınmayan namazlar kaza edilmez, tutulmayan oruçlar kaza edilir.

3) İstihaza:

Âdet hali üç günden eksik biterse bu, âdet hali değil, kadın için bir mazeret sayılır. On günden fazla devam eden âdet hali ile kırk günden fazla devam eden lohusalık ve gebe iken gelen akıntı da böyledir. Bu hallere “**istihaza**” denir.

Kadınlar böyle durumlarda namazlarını kılar, oruçlarını tutarlar. Çünkü bunlar âdet ve lohusalık hâli değil, burun kanaması gibi mazeret sayılmaktadır.

TEYEMMÜM

Niyet ederek, temiz toprak veya toprak cinsinden bir şeye, ellerini vurup yüzünü ve kollarını meshetmeye teyemmüm denir. Abdest almak veya gusûl yapmak için su bulunmadığı zaman teyemmüm etmek, abdest ve gusûl yerine geçer.

TEYEMMÜMÜN FARZLARI

Teyemmümün farzları ikidir:

1) Niyet etmek,

2) Elleri temiz bir toprağa veya toprak cinsinden bir şeye iki defa vurup, birinci vuruşta yüzleri, ikincisinde kolları meshetmek.

TEYEMMÜMÜN SÜNNETLERİ

1) Önce besmele okumak,

2) Sırayı gözetmek,

3) Ara vermeden birbiri ardınca yapmak,

4) Toprağa vurunca elleri evvelâ ileri sürmek,

5) Sonra geri çekmek,

6) Parmaklarını açık bulundurmak.

7) Ellerini yerden kaldırıncı eğer tozlu ise ellerini birbirine vurarak silkelemek.

TEYEMMÜM NASIL YAPILIR

Kollar dirseklerin yukarısına kadar sıvanır. Ne için teyemmüm edilecekse ona niyet edilir. Parmaklar açık bir halde eller temiz toprağa veya toprak cinsinden bir şeye bir defa vurulur. Eller fazla tozlanmış ise yan yana getirilerek birbirine hafifçe vurulup tozlar silkelendir.

Sonra ellerin içi ile yüzlerin tamamı bir kere meshedilir.

Eller tekrar toprağa vurularak sol elinin içi ile sağ kol dirseklerle beraber; sağ elin içi ile de sol kol dirseklerle beraber meshedilir.

TEYEMMÜMÜ BOZAN ŞEYLER

1) Abdesti bozan şeyler teyemmümü de bozar,

2) Abdest ve gusül için su bulunur ve bu suyu kullanmak mümkün olursa teyemmüm bozulur,

3) Bir yara veya özürden dolayı vücuduna su dokundurmadığı için teyemmüm etmek zorunda kalan kimsenin özürü ortadan kalkınca teyem-

TEYEMMÜM HANGİ HALLERDE YAPILIR

- 1) Abdest alacak veya gusül yapacak kadar temiz su bulunmadığı hallerde,
- 2) Su bulunduğu halde suyun kullanılması mümkün olmadığı durumlarda,
- 3) Bedenin tamamı veya çoğu yara olup suyu kullanmanın zararlı olduğu durumlarda.

Teyemmüm, sevgili Peygamberimize ve biz müslümanlara ibadetle-
rimizi yapabilmemiz için Yüce Allah'ın ihsan ettiği bir kolaylıktır.

OKUMA:

Çevre Temizliği

Temizlik sadece vücut, elbise ve evlerin iç temizliğinden ibaret değildir. Dinimizde temizliğin alanı çok daha geniştir. Bu sebeple çevre temizliği üzerinde ayrıca durmamız gerekir. Çünkü çevre temizliği yalnız kendimizi değil, başkalarını da ilgilendiren bir konudur. Çevreyi kirletmek başkalarını rahatsız etmek, diğer insanlara zarar vermek demektir. Halbuki müslüman başkalarına zarar vermeyen, hiç bir canlıyı incitmeyen insandır.

Peygamber Efendimiz: “Avlularınızı temizleyiniz.” buyurarak evlerin çevresinin de temizlenmesi gerektiğini bildirmiştir.

Temiz olan çevreyi pisletmek çok kötü bir iş ve müslümana yakışmayan çirkin bir davranıştır.

Peygamber Efendimiz: “Lânete uğramışlardan olmaktan sakının” buyurdu.

Bunun üzerine Ashap:

Bunlar kimdir. Ya Resûlellah? diye sorunca, Peygamberimiz:

– “Halkın gelip geçtiği yola ve gölgelendikleri yerlere pisleyenlerdir.” buyurdu.⁷

İnsanların gelip geçtiği yolları, oturup kalktıkları ve dinlendikleri yerleri kirleterek başkalarının rahatsız edilmesi İslâm ahlâkı ile bağdaşmaz.

⁷ Tirmizi, Edeb.

⁸ Riyazu's-Sâlihîn, c. 3, s. 282.

Müslüman diğer insanları rahatsız eden davranışlarda bulunmaz, bulunmamalıdır. Hergün gidip geldiğimiz yolların temiz ve bakımlı olmasına dikkat etmeli, umumî yerlerin, park, bahçe ve gezinti yerlerinin temiz tutulmasına özen göstermeliyiz.

Peygamberimizin; durgun sulara idrar yapılmasını yasaklaması, mes-cidin duvarında gördüğü tükürüğü eline aldığı bir taş parçası ile bizzat kazıyıp ortadan kaldırması, çevre temizliğine ne kadar önem verdiğini göstermektedir.

Peygamberimiz, yerlere tükürmeye bile izin vermezken, bir müslüman nasıl olurda çevreyi kirleterek insanları rahatsız edebilir. Nasıl olur da başkalarının zarar görmesine sebep olacak davranışlarda bulunabilir?

Peygamberimiz: **“Soğan ve sarmısak yiyen kimse, bizden ve mescidimizden uzak dursun.”**⁹ buyuruyor. Aslında Soğan ve sarmısak helâl olan gıdalardır. Ancak bunları yiyenlerin ağız kokusu diğer insanları rahatsız eder. Bu sebeple câmiye giderken soğan ve sarmısak yememeli, yemiş isek bunların kokusu ağızımızdan gidinceye kadar başkalarının yanına yaklaşıp kimseyi rahatsız etmemeliyiz.

Allah Tealâ Kur'an-ı Kerimde, temizliğe riayet edenleri sevdiğini bildiriyor. Öyle ise temiz olalım, çevremizi temiz tutalım ki Allah'ın sevdiği kullardan olalım. Temiz olanları insanlar da sever. Çevreyi kirleterek başkalarının nefretini değil, temizliğe dikkat ederek sevgisini kazanmaya çalışalım.

SORULAR:

- 1) İslâm dini'nin temizliğe verdiği önemi anlatınız?
- 2) Temizlik yönünden sular kaçaya ayrılır?
- 3) Abdestin faziletini anlatınız?
- 4) Abdestin farzları, sünnetleri ve adâbını anlatınız?
- 5) Abdest nasıl alınır?
- 6) Abdestin mekruhları ve abdesti bozan şeyler nelerdir?
- 7) Abdestsiz bir kimse neler yapamaz?

- 8) Mestler üzerine nasıl meshedilir?
- 9) Sargı üzerine hangi hallerde meshedilir?
- 10) Gusül nedir ve gusül yapmayı gerektiren haller nelerdir?
- 11) Cünüp olarak yapılamayan şeyler nelerdir?
- 12) Guslün farzları ve başlıca sünnetleri nelerdir?
- 13) Gusül nasıl yapılır?
- 14) Öbür sahipleri nasıl hareket eder?
- 15) Kadınların özel halleri nelerdir?
- 16) Teyemmüm neye denir, Teyemmümün farzları ve sünnetleri nelerdir?
- 17) Teyemmüm nasıl yapılır?
- 18) Teyemmüm hangi hallerde yapılır?

Konular:

- *Namazın Önemi, Namaz Kimlere Farzdır.*
- *Namaz Vakitleri ve Namaz Kılınması Caiz Olmayan Vakitler*
- *Namaz Çeşitleri*
- *Namazın Farzları, Vacipleri ve Sünnetleri*
- *Namazı Bozan şeyler, Namazın Mekruhları*
- *Beş Vakit Namazın Kılınışı*
- *Sabah Namazının Kılınışı*
- *Öğle Namazının Kılınışı*
- *İkindi Namazının Kılınışı*
- *Akşam Namazının Kılınışı*
- *Yatsı Namazının Kılınışı*
- *Vitir Namazının Kılınışı*
- *Namaz Kılındıktan Sonra Neler Okunur.*

NAMAZIN ÖNEMİ

İslâmın beş şartından ikincisi namaz kılmaktır. İnsanların ilk görevi, Allah'ın varlığına ve birliğine, Hazreti Muhammed (s.a.s.)'in peygamberliğine inanmaktır. İmandan sonra farzların en önemlisi namazdır. Beş vakit namaz, hicretten bir buçuk yıl önce Mirac gecesinde farz kılınmıştır.

Namaz, rûhu temizleyen, kalbi aydınlatan, insanı Allah'ın huzuruna yükselten bir ibadettir.

Sevgili Peygamberimiz: **“Namaz dinin direğidir.”**¹ buyurarak, namazın dinimizde çok önemli bir ibadet olduğunu belirtmiştir. Namaz, bize beden ve ruh temizliği kazandıran bir nurdur. Bu sayede müslüman günah kirlerinden arınır ve cennete girmeye lâyık temiz bir kul olur.

Peygamberimiz (s.a.s.) efendimiz bu konuda şöyle buyuruyor:

“Sizden herhangi birinizin kapısı önünde bir nehir bulunsa, ve o kimse nehirde günde beş defa yıkansa kendisinde kirden birşey kalır mı?”

Dinleyenler:

“Hiç kir kalmaz Ya Resûlellah!” diye cevap verdiler

Peygamberimiz:

“İşte beş vakit namaz da buna benzer, Allah namazla günahları siler.”² buyurdu.

Namaz, kalplere Allah korkusunu yerleştirerek insanı günah işlemekten korur. Bu gerçek Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildirilmektedir:

“Sana vahyolunan kitabı oku, namazı dosdoğru kıl. Gerçekten namaz, hayasızlıktan ve fenalıktan alıkoyar.”³

Namazını doğru kılan bir kimse günah işlemekten kurtulur, imanını kuvvetlendirir. Allah'ın rızasını kazanır. Cennetin aydınlık yolu kendisine açılır. Müslüman namaz kılmakla mükellef olduğu gibi, çocuklarına da namazı öğretmek zorundadır. Sevgili Peygamberimiz şöyle buyuruyor: “Çocuklarınıza yedi yaşına gelince namaz kılmasını emredin.”⁴

Anne ve baba yedi yaşına giren çocuklarına namaz kılmayı öğretirse çocuklar erginlik çağına gelince namaza iyice alışmış olurlar.

NAMAZ YABANDA KOMAZ

*Sabah, öğle, ikindi, akşam, yatsı beş vakit
Namaza dur, içinden bütün kirleri akıt,*

*Namaz kılanların içlerine nur dolar,
Namazı kılmayının yüzünün nuru solar.*

*Namaz demek, Allah'ın çıkmaktır huzuruna,
Allah'la konuşmaktır, erişmektir nuruna;*

*Abdest alıp temizlen, tertemiz ol erkenden,
Temizliğe alışmak gerekir çocuk iken.*

M. Şerafettin YALTKAYA

2 Buhari, c. 2, s. 475

3 Ankebüt sûresi, 45.

4 Keşfu'l-Hafa, c. 2, s. 203

NAMAZ KİMLERE FARZDIR

Bir insana namazın farz olması için üç şartın bulunması gerekir:

- 1) Müslüman olmak.
- 2) Erginlik çağına gelmiş olmak.
- 3) Akıllı olmak.

NAMAZ VAKİTLERİ

Günde beş vakit namaz vardır. Bunlar: Sabah, öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarıdır. Bu namazların her birinin belirli vakitleri vardır. Her namazın kendi vaktinde kılınması şarttır. Vaktinden önce bir namazı kılmak caiz olmadığı gibi özürsüz olarak namazı vaktinden sonraya bırakmak da büyük günahdır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur:

“şüphesiz namaz; mü'minler üzerine belirli vakitlerde farz kılınmıştır.”⁵

Sabah Namazının Vakti: Sabaha karşı tan yerinin ağarmaya başlamasından, güneşin doğmasına kadar olan zamandır.

Öğle Namazının vakti: Güneş tam tepemize gelip, gölge, doğu tarafına uzanmaya başladığı vakitten itibaren -güneş tepe noktasında iken var olan gölge müstesna- herşeyin gölgesinin bir veya iki misli oluncaya kadar devam eden zamandır.

İkinci Namazının Vakti: Öğle namazı vaktinin bitimi olan vakitten, güneş batıncaya kadar olan zamandır.

Akşam Namazının Vakti: Güneş battıktan sonra başlayıp güneşin battığı yerde kızıllık veya ondan sonra gelen beyazlık kayboluncaya kadar olan zamandır.

Yatsı Namazının Vakti: Akşam namazının vakti çıktıktan sonra başlayıp sabah namazının vakti girinceye kadar devam eden zamandır.

Vitir Namazının Vakti: Vitir namazının vakti de yatsı namazının vaktidir. Ancak vitir namazı, yatsıdan sonra kılınır.

Cuma Namazının Vakti: Öğle namazının vaktidir.

Teravih Namazının Vakti: Yatsı namazının vaktidir.

Bayram Namazının Vakti: Bayram günleri sabahleyin güneşin doğuşundan yaklaşık 50 dakika geçtikten sonra başlayıp güneşin tepe noktasına gelmesine kadar devam eden zamandır.

NAMAZ KILINMASI CÂİZ OLMAYAN VAKİTLER

Günün bazı vakitlerinde hiçbir namaz kılınmaz. Namaz kılınması câiz olmayan vakitler üçtür:

- 1) Güneş doğarken.
- 2) Güneş tam tepe noktasına gelip batı tarafına geçmeden.
- 3) Güneş batarken.

Sadece o günün ikindi namazının farzı kılınmamış ise güneş batarken de kılınır.

NAMAZ ÇEŞİTLERİ

Namazlar başlıca üç çeşittir:

- 1) Farz namazlar,
- 2) Vacib namazlar,
- 3) Nâfile namazlar.

A– FARZ NAMAZLAR:

Bunlar beş vakit namaz ile Cuma ve cenaze namazıdır.

Beş Vakit namaz:

1) SABAH NAMAZI: 4 rek'attır.

- 2 Rek'at sünnet,
- 2 Rek'at farz.

2) ÖĞLE NAMAZI: 10 rek'attır.

- 4 Rek'at ilk sünnet,
- 4 Rek'at farz
- 2 Rek'at son sünnet.

3) İKİNDİ NAMAZI: 8 rek'attır.

4 Rek'at sünnet

4 Rek'at farz.

4) AKŞAM NAMAZI: 5 rek'attır.

3 Rek'at farz,

2 Rek'at sünnet.

5) YATSI NAMAZI: 10 rek'attır.

4 Rek'at ilk sünnet,

4 Rek'at farz,

2 Rek'at son sünnet.

Beş Vakit Namazdan Başka Farz Olan Namazlar:

1) CUMA NAMAZI: 10 rek'attır.

4 Rek'at ilk sünnet,

2 Rek'at farz,

4 Rek'at son sünnet

2) CENAZE NAMAZI: Farz-ı Kifayedir.

B- VACİP NAMAZLAR:

1) VİTİR NAMAZI: 3 rek'attır.

2) RAMAZAN BAYRAMI NAMAZI: 2 rek'attır.

3) KURBAN BAYRAMI NAMAZI: 2 rek'attır.

C- NÂFİLE NAMAZLAR:

Farz ve vaciplerden başka kılınan namazlara “**Nafile namazlar**” denir.

Nafile Namazlar ikiye Ayrılır:

1) Farz namazlarına bağlı olarak kılınan nafile namazlar:

Bunlar, farzlardan önce ve sonra kılınan sünnetler ile Ramazan gecelerinde kılınan ve Müekked bir sünnet olan teravih namazıdır.

2) Farz namazlarına bağılı olmayarak kılınan nafil namazlar:

Bunlara Müstehab veya Mendup namazlar da denir. Bunlar, bazı vakitlerde sevab kazanmak niyetiyle kılınan namazlardır.

Bazıları şunlardır:

a) Kuşluk Namazı: Güneş doğup, mekruh olan vakit geçtikten sonra en az iki, en çok oniki rek'at kılınan namazdır.

b) Teheccüd Namazı: Gece yarısından sonra kılınan en az iki, en çok sekiz rek'at namazdır.

c) Tahiyetü'l-Mescid: Camiler ziyaret edildiği sırada (Mekruh vakit değilse) kılınan iki rek'at namazdır.

NAMAZIN FARZLARI

Namazın farzları 12'dir. Bunlardan altısı namazın dışındadır, bunlara **"namazın şartları"** denir. Altısı da namazın içindedir. Bunlara da **"namazın rükünleri"** denir.

Namazın sahih olabilmesi için oniki farzın eksiksiz olarak yerine getirilmesi gerekir.

Namazın şartları:

1) Hadesten Taharet: Hades denilen manevî kirin giderilmesi için, abdest almak, gerekli hallerde gusül yapmaktır.

2) Necasetten Taharet: Namaz kılacak kişinin, bedeninde, üzerindeki elbisede ve namaz kılacağı yerde pislik varsa bunları temizlemektir.

3) Setr-i Avret: Namaz kılacak kişinin vücudunda örtünmesi gereken yerleri örtmesi demektir.

Erkeklerde: Göbek ile diz kapağı arasını (dizkapağı dahil),

Kadınlarda: Yüz, el ve ayaklardan başka vücudunun her tarafının örtülmesidir.

4) İstikbal-i Kible: Namazı kibleye dönerek kılmaktır. Kible, Mekke şehrinde yeryüzünde Allah'a ibadet maksadıyla yapılan ilk kutsal bina olan Kâbe'dir. Kâbe, Hz. İbrahim ve Hz. İsmail tarafından yapılmıştır.

5) Vakit: Namazları kendi vakitleri içinde kılmaktır. Vakti gelmeden bir namazı kılmak caiz değildir.

6) Niyet: Hangi namazı kıldığını bilmek ve kalbinde hatırlamaktır. Niyetin dil ile söylenmesi sünnettir.

Namazın Rükünleri:

1) İftitah tekbiri: Namaza başlarken tekbir almak demektir.

2) Kıyam: Namazda ayakta durmak demektir.

3) Kıraat: Namazda ayakta iken biraz Kur'an okumaktır.

4) Rükû': Namazda eller diz kapağına erişecek kadar eğilmektir.

5) Sücûd: Rükû'dan sonra ayaklar, dizler ve ellerle beraber alını yere koymaktır.

6) Kade-i ahîre: Namazın sonunda "Ettehiyyatü" okuyacak kadar oturmak demektir.

NAMAZIN VACİBLERİ

1) Namaza "Allahu Ekber" sözü ile başlamak.

2) Farz namazların ilk iki rek'atında, nafil namazların her rek'atında Fatiha suresini okumak.

3) Farz namazlarının ilk iki rek'atında, vitir ve nafil namazların her rek'atında Fatihadan sonra sûre veya ayet okumak.

4) Fatihayı sureden önce okumak.

5) Secdede alın ile beraber burnu da yere koymak.

6) Üç ve dört rek'atlı namazların ikinci rek'atında oturmak (Buna kade-i ûlâ=birinci oturuş denir.)

7) Namazlardaki birinci oturuş ile son oturuşlarda ettehiyyatü'yü okumak.

8) Cemaatle kılındığı zaman sabah, cuma, bayram, teravîh ve vitir namazlarının her rek'atında, akşam ve yatsı namazlarının ilk iki rek'atında imamın fatiha ve sureyi açıktan, öğle ve ikindi namazlarında ise, gizlice okuması.

9) İmama uyan cemaatin fatiha ve sureyi okumayıp susması.

10) Vitir namazında kunut tekbiri almak ve kunut dualarını okumak.

11) Bayram namazlarında alınan ilâve tekbirler.

12) Ta'dili erkân, yâni ayakta iken dosdoğru, rükûda dümdüz olmak (Kadınlar biraz meyilli dururlar). Rükûdan kalkınca iyice doğrulmak, iki secde arasında tam oturmak.

13) Namazın sonunda sağa ve sola selâm vermek.

14) Namazda yanılma olursa sehiv secdesi yapmak.

(Namazda, farz veya vacip olan şeylerden birinin geciktirilerek yapılması yahut vaciplerden birinin unutulması halinde sehiv secdesi yapmak gerekir. Vacib, bile bile yapılmazsa namazın yeniden kılınması lâzımdır.)

NAMAZIN SÜNNETLERİ

1) Her namazın başlama tekbirinde, vitir namazının kunut tekbirinde ve bayram namazlarının ilâve tekbirlerinde elleri kaldırmak. (Erkekler, ellerini başparmağı kulak yumuşağına gelecek şekilde; Kadınlar, parmak uçları omuz hizasına gelecek şekilde ellerini kaldırır.)

2) Beş vakit namaz ile cuma namazı için ezan okumak ve ikamet getirmek. (Kadınlar için ezan ve ikamet sünnet değildir.)

Ezanı dinlemek müstehabdır. Ezanı işiten kimse müezzinin okuduğu cümleleri aynen tekrar eder. Ancak; “*Hayye ale's-Salâh*” ve “*Hayye ale'l-Felâh*” okunurken: “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi 'l-aliyyi 'l-azim*” der.

Ezan bitince peygamberimize salât ve selâm getirildikten sonra şu dua okunur:

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ الثَّامَّةُ وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ أَتِي مُحَمَّدًا الرَّسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْعَثْهُ
مَقَامًا مُحَمَّدًا الَّذِي وَعَدْتَهُ

Okunuşu: “Allahümme Rabbe hazihi'd-da'veti-t-tammeti ves'-Salatil-kaimeti âti Muhammeden el-vesilete ve-l-fazilete ve-b'ashü makamen mahmuden ellezi vaadteh.”

Anlamı: “Ey eksiksiz dâvetin (Ezanın) ve kılınmak üzere olan namazın Rabbi olan Allah! Muhammed (s.a.s.)’e vesile ve fazileti (Cennette yüksek dereceyi) ihsan eyle ve kendisine va’dettiğin Makamı Mahmuda (en büyük şefaât makamına) onu ulaştır.”

Peygaber efendimiz: “Ezan sonunda kim bu duayı okursa kıyamet gününde o kimse şefaâtime hak kazanır.”⁶ buyurmuştur.

EZAN

Allâhü ekber-Allâhü ekber

Allâhü ekber-Allâhü ekber

Eşhedü enlâ ilâhe illallah

Eşhedü enlâ ilâhe illallah

Eşhedü enne Muhammeden Resûlüllah

Eşhedü enne Muhammeden Resûlüllah

Hayye ale’s-salâh, Hayye ale’s-salâh

Hayye ale’l-felâh, Hayye ale’l-felâh

Essalâtü hayrun minennevm ⁷

Essalâtü hayrun minennevm

Allâhü ekber, Allâhü ekber

Lâ ilâhe illellah

İKAMET

Allâhü ekber-Allâhü ekber

Allâhü ekber-Allâhü ekber

Eşhedü enlâ ilâhe illallah

Eşhedü enlâ ilâhe illallah

Eşhedü enne Muhammeden Resûlüllah

Eşhedü enne Muhammeden Resûlüllah

6 Riyazü’s-Salihin, c. 2, s. 371.

7 Bu kısım sadece sabah ezanında okunur.

Hayye ale's-salâh, Hayye ale's-salâh
Hayye ale'l-felâh, Hayye ale'l-felâh

Kad Kameti's-salâh
Kad Kameti's-salâh

Allâhü ekber, Allâhü ekber
Lâ ilâhe illallah

3) Sübhaneke okumak.

4) İlk rek'atta Sübhaneleden sonra Eûzu-besmele. diğer rek'atlarda Fatihtan önce besmele okumak.

5) Sübhaneke, Eûzü ve besmele'yi gizlice okumak.

6) Fatiha okununca hem imamın, hem de cemaatin gizlice Âmin demesi.

7) İftitah tekbirinden başka namaz içindeki bütün tekbirler.

8) Rükû'dan kalkarken "*Semiallahu limen hamideh*", bunun arkasından da "*Rabbenâ leke'l-hamd*" demek.

9) Rükû'da üç kere "*Sübhâne Rabbiye'l-azim*" ve secdelerin her birinde üçer kere "*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*" demek.

10) Kıyamda iken ayakların arası dört parmak kadar açık olmak.

11) Rükû'da dizlerini elleri ile tutmak ve tutarken ellerin parmakları açık olmak. (Kadınlar parmaklarını açmaz ve dizlerini tutmazlar, sadece ellerini dizleri üzerine koyarlar.)

12) Rükû'da dizlerini ve dirseklerini düz tutup bükmeden arkasını dümdüz yapmak. (Kadınlar ise dizlerini bükük ve arkalarını biraz yukarıya meyilli bulundururlar.)

13) Secdeye varırken yere önce dizlerini, sonra ellerini, daha sonra yüzünü koymak; secdeden kalkarken önce yüzünü, sonra ellerini, daha sonra dizleri üzerine ellerini koyarak dizlerini yerden kaldırmak.

14) Oturuşlarda elleri uylukları üzerine koymak.

15) Otururken sol ayağını yere yayıp üstüne oturmak ve sağ ayağını dikerek parmaklarını kibleye karşı getirmek. (Kadınlar ayaklarını sağ tarafa yatık olarak çıkarıp kalça üzerine otururlar.)

16) Son oturuşta “*Ettehiyyatü*”den sonra “*Allahümme Salli ve Allahümme Bârik* ile dua okumak (Rabbena âtina... duası)

17) Selâm verirken başını evvelâ sağa, sonra sola çevirmek

18) Selâmda “*Esselâmü aleyküm ve rahmetüllah*” demek.

Namazın Edebleri:

a) Namazda ayakta iken secde edeceği yere,

b) Rükûda ayaklarının üzerine,

c) Otururken kucağına,

d) Secdede burnun iki kenarına,

e) Selâm verirken omuzlara bakmak.

NAMAZI BOZAN ŞEYLER

1) Namazda konuşmak.

2) Birşey yemek veya içmek.

3) Kendi işiteceği kadar gülmek (yanındakilerin işiteceği kadar gülerse abdesti de bozulur.)

4) Birine selâm vermek veya verilen selâmı almak.

5) Göğsünü kıbleden çevirmek.

6) Dünyaya âit bir şeyden veya bir ağrıdan dolayı ağlamak “ah” demek. (Allah korkusundan dolayı ağlamak namazı bozmaz)

7) Öksürüğü yok iken öksürmeye çalışmak. (Elde olmayarak normal gelen öksürük namazı bozmaz.)

8) Namazda bir iş yapmaya çalışmak.

9) Bir şeye üfleme.

10) Kur'an'ı, manası bozulacak şekilde yanlış okumak.

11) Ayeti mushafın yüzünden okumak.

12) Namazda abdesti bozulmak.

13) Teyemmüm eden kimsenin namazda suyu görmesi, mesh müddetinin namazda bitmesi

14) Sabah namazını kılarken güneşin doğması.

15) Kadınlarla erkeklerin arada bir perde olmadan yanyana bir safta cemaatle kılması.

16) Namazda örtünmesi gereken yerlerin açılması ve bu açılmanın bir rükûn yapacak kadar süre devam etmesi.

NAMAZIN MEKRUHLARI

1) Namazda beden veya elbisesi ile oynamak, parmak çıltlatmak, parmaklarını birbirine geçirmek, ellerini böğrüne koymak.

2) Esnemek, gerinmek.

3) Gözleri yummak, sağa-sola ve yukarıya bakmak. (Bakarken göğsünü kibleden çevirirse namaz bozulur.)

4) Kolları sıvanmış olarak namaza durmak. (Kadınlar kollarını sıvamış olarak kılsa namaz bozulur.)

5) Özürsüz olarak namazda bağdaş kurmak, çömelmek, dizlerini dikerek oturmak.

6) İnsan yüzüne veya kor halinde yanan eteşe karşı namaz kılmak (Kandil, mum ve lambaya karşı mekruh olmaz)

7) Yüzündeki ter ve tozları silmek, kaşınmak, secde yerindeki taşları düzeltmek (Bunları bir rahatsızlıktan dolayı yaparsa mekruh olmaz.)

8) Rükûda veya secdede tesbihleri terketmek yahut üçten az okumak.

9) Namaz kılanın önünde, üstünde, sağ veya sol tarafında canlı resmi bulunmak veya canlı resmi olan bir şeyin üzerine secde etmek, (Manzara ve ağaç gibi cansız resimlerin sakıncası yoktur.)

10) Namazda bir şeye dayanmak.

11) Secdede yalnız alnını yere koyup burnunu koymamak.

12) Secdeye varırken ellerini dizlerinden önce yere koymak, secdeden kalkarken dizlerini ellerinden önce kaldırmak, (Hastalık sebebiyle böyle yaparsa mekruh olmaz)

13) Yol üzerinde, pis olan yerlerde, mezar üstünde, pislige yakın yerde, sahibinin rızası olmadıkça bir başkasının yerinde kılmak.

14) İkinci rek'atta, birinci rek'atta okuduğu sûre veya ayetten daha uzun sûre veya ayet okumak.

15) Ezbere bildiği başka sure varken iki rek’atta da aynı sureyi okumak.

16) İkinci rek’atta, birinci rek’atta okuduğu sure veya ayetten önceki sûre veya ayeti okumak.

Zammı sûre okunurken baştan sona (yukarıdan aşağıya) doğru gidilir. Meselâ; Birinci rek’atta Fatihadan sonra “*Elemtere*”yi, ikinci rek’atta “*Li ilâfi*”yi okursa bu doğrudur. Fakat birinci rek’atta “*Liilâfi*”yi ikinci rek’atta, “*Elemteri*”yi okursa bu tersine okuyuş mekruhtur.

17) Birinci rek’atta bir sureyi okuyup ikinci rek’atta arada bir sure atlayarak öbür sûreyi okumak.

şöyle ki: Birinci rek’atta “*Elemtere*”yi okursa, ikinci rek’atta “*Liilâfi*”yi okuması gerekirken bunu atlayıp “*Ereeytellezi*”yi okumak mekruhtur. Ancak iki veya daha fazla sûre atlarsa mekruh olmaz.

18) Namaz kılarken palto veya ceketini giymeyerek omuzuna almak.

19) Namazda gözleri yummak.

20) Câmide ön safta açık yer varken arkada namaza durmak.

BEŞ VAKİT NAMAZIN KILINIŞI

Namazın tam ve dinî hükümlere uygun bir namaz olabilmesi için farzları, vacibleri ve sünnetleri yerli yerinde yapmak, namazı bozan ve namazda mekruh olan şeylerden dikkatle sakınmak gerekir.

SABAH NAMAZI

İkisi sünnet, ikisi de farz olmak üzere dört rek’attır. Önce sünneti, sonra da farzı kılınır.

Sabah Namazının Sünnetinin Kılınışı:

Birinci Rek’at:

1) Ayakların arası dört parmak açıklıkta ve parmak uçları kıbleye doğru gelecek şekilde ayakta kıbleye dönülür.

Niyet:

2) “*Niyet ettim Allah rızası için bugünkü sabah namazının sünnetini kılmaya*” diye niyet edilir.

İftitah Tekbiri:

3) “*Allâhü ekber*” diyerek iftitah tekbiri alınır.

(Erkekler tekbir alırken; *ellerin içi kibleye karşı ve parmaklar normal açıklıkta bulunur. Başparmaklar, kulak yumuşağı hizasına gelecek şekilde eller yukarıya kaldırılır.*)

(Kadınlar tekbir alırken; *ellerin içi kibleye karşı, parmaklar normal açıklıkta ve parmak uçları omuz hizasına gelecek şekilde ellerini yukarıya kaldırırılar.*)

Kıyam:

4) Tekbirden sonra eller bağlanır. Ayakta iken secde edilecek yere bakılır.

(Erkekler; *sağ elin avucu, sol elin üzerinde ve sağ elin baş ve küçük parmakları sol elin bileğini kavramış olarak ellerini göbek altında bağlarlar.*)

(Kadınlar; *sağ el sol elin üzerinde olacak şekilde ellerini göğüs üstüne koyarlar. Erkeklerde olduğu gibi sağ elin parmakları ile sol elin bileğini kavramazlar.*)

Kıraat:

5) Ayakta sırasıyla; a) Sübhaneke, b) Eûzü-Besmele,c) Fatiha sûresi, d) Kur'an'dan bir sûre okunur.⁸

Rükû:

6) “*Allâhü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve burada üç defa “*Sübhâne Rabbiye'l-azim*” denilir. Rükûda iken ayakların üzerine bakılır.

(Erkekler, Rükûda, parmakları açık olarak elleri ile dizlerini tutup sırtını dümdüz yaparlar. Dizlerini ve dirseklerini dik tutarlar)

(Kadınlar, Rükûda, sırtlarını biraz meyilli tuturak erkeklerden daha az eğilirler. Ellerini (parmaklarını açmayarak) dizleri üzerine koyarlar ve dizlerini biraz bükük bulundururlar.)

Rükûdan Kalkış:

7) “*Semiallâhü limen hamideh*” diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta “*Rebbenâ leke'l-hamd*” denilir.

⁸ Namazda okunan dualar ve bazı sureler kitabın sonuna konulmuştur.

Secde:

8) “*Allâhü Ekber*” diyerek secdeye varılır. Secdeye inerken önce dizler, sonra eller, daha sonra da alın ve burun yere konur. Secdede baş iki elin arasında ve hizasında bulunur. Secdede iken ayaklar kaldırılmaz. Secdede burun kenarlarına bakılır. Burada üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

(Erkekler; *secdede dirseklerini yanlarından uzak, kollarını yerden kalkık bulundururlar. Ayaklar parmaklar üzerine dik tutulur ve parmak uçları kibleye gelecek şekilde yere konur.*)

(Kadınlar; *secdede kollarını yanlarına bitişik halde bulundururlar. Ayaklar parmaklar üzerine dik tutulur ve parmak uçları kibleye gelecek şekilde yere konur.*)

İki Secde Arası Oturuş:

9) “*Allâhü Ekber*” diyerek başını secdeden kaldırıp diz üstü oturulur. Otururken, parmaklar dizlerin hizasına gelecek şekilde eller uylukların üzerine konur ve kucağa bakılır. Burada “*Sübhânellâh*” diyecek kadar kısa bir an oturulur.

(Erkekler; *sol ayağını yere yayarak onun üzerine oturur, sağ ayak, parmakları kibleye yönelmiş durumda dik tutulur.*)

(Kadınlar; *ayaklarını yatık olarak sağ tarafına çıkarır ve öylece otururlar.*)

10) “*Allâhü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

11) “*Allâhü Ekber*” diyerek secdeden ayağa (ikinci rek’ata) kalkılır ve eller bağlanır.

Secdeden kalkarken; önce baş, sonra eller, daha sonra eller dizler üzerine konularak, dizler yerden kaldırılır.

İftitah tekbirinden itibaren buraya kadar yapılanlara “Bir Rek’at” denir.

İkinci rek’at:

1) Ayakta sırasıyla; a) Besmele, b) Fatiha sûresi, c) Kur’an’dan bir sûre okunur.

2) Birinci rek’atte olduğu gibi “*Allâhü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-azim*” denilir.

3) “*Semiallâhü limen hamideh*” diyerek ayağa kalkılır ve ayakta “*Rabbenâ leke 'l-hamd*” denilir.

4) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeye varılır. Burada üç kere “*Sübhâne Rabbiye 'l-âlâ*” denilir.

5) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp dizler üzerine oturulur. Burada “*Sübhânellâh*” diyecek kadar kısa bir an oturulur.

6) Sonra “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye 'l-âlâ*” denilir.

Ka'de-i Ahîre (Namaz'ın Sonunda Oturuş):

7) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkıp oturulur. Otururken, el parmakları dizler hizasına gelecek şekilde eller uylukların üzerine konur ve kucağa bakılır.

(Erkekler, sol ayağını yere yayarak onun üzerine oturur, sağ ayak parmakları kibleye yönelmiş durumda dik tutulur.)

(Kadınlar, ayaklarını yatık olarak sağ tarafa çıkarır ve öylece otururlar.)

8) Oturuşta sırasıyla; a) Ettehiyyatü, b) Allahümme salli, c) Alla-hümme barik, d) Rabbenâ âtinâ.. duaları okunur.)

Sağ tarafa selâm verilışı:

9) Önce başını sağa çevirerek “*Esselâmü aleyküm verahmetûllah*” denir. Selâm verirken omuzlara bakılır.

Sol tarafa selâm verilışı:

10) Sonra başını sola çevirerek “*Esselâmü aleyküm ve rahmetûllah*” denilir. Böylece iki rek'at namaz tamamlanmış olur.

Sabah Namazının Farzının Kılınışı:

Sabah namazının farzı da sabahın iki rek'at sünneti gibi kılınır. Ancak sünnetten farkı; farza niyet edilmesi ve erkeklerin ikamet getirmesidir.

Sabah namazının farzına şöyle niyet edilir:

“*Niyet ettim Allah rızası için bugünkü sabah namazının farzını kılmaya*”⁹

⁹ Sabah namazının farzının resimlerle kılınışı kitabın sonundadır. Oraya bakınız

ÖĞLE NAMAZI

Öğle namazı, dördü ilk sünnet, dördü farz ve ikisi de son sünnet olmak üzere on rek'attır.

Öğle Namazının Sünnetinin Kılınışı:

Birinci Rek'at:

1) "Niyet ettim Allah rızası için bugünkü öğle namazının sünnetini kılmaya" diye niyet edilir.

2) "Allahü Ekber" diyerek iftitah tekbiri alınıp eller bağlanır.

3) Ayakta sırasıyla; Sübhaneke, Eûzü-Besmele, Fatiha ve bir sûre okunur.

4) "Allahü Ekber" diyerek rükûa varılır ve üç kere "Sübhâne Rabbiye'l-azim" denilir.

5) "Semiallâhü limen hamideh" diyerek kalkılır ve ayakta "Rabbenâ leke'l-hamd" denilir.

6) "Allahü Ekber" diyerek secdeye varılır ve üç kere "Sübhâne Rabbiye'l-âla" söylenir.

7) "Allahü Ekber" diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

8) Yine "Allahü Ekber" diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere "Sübhâne Rabbiye'l-âlâ" denilir.

9) "Allahü Ekber" diyerek ayağa (ikinci rek'ata) kalkılır ve eller bağlanır.

İkinci Rek'at:

1) Ayakta sırasıyla: Besmele, Fatiha ve bir sûre okunur.

2) "Allahü Ekber" diyerek rükûa varılır ve üç kere "Sübhâne Rabbiye'l-azim" denilir.

3) "Semiallâhü limen hamideh" diyerek kalkılır ve ayakta "Rabbenâ leke'l-hamd" denir.

4) "Allâhü Ekber" diyerek secdeye gidilir ve üç kere "Sübhâne Rabbiye'l-âlâ" denilir.

5) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6) Yine “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

7) “*Allâhü Ekber*” diyerek oturulur ve “*Ettehiyyâtü*” okunur. (Buna birinci oturuş denir)

8) “*Allahü Ekber*” diyerek ayağa (üçüncü rek'ata) kalkılır ve eller bağlanır.

Üçüncü Rek'at:

1) Sırasıyla: Bismele, fatiha ve bir sûre okunur.

2) “*Allahü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-azim*” denilir.

3) “*Semiallahü limen hamideh*” diyerek rükû'dan kalkılır ve ayakta “*Rabbenâ leke'l-hamd*” denilir.

4) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeye gidilir ve burada üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

5) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6) Yine “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

7) “*Allâhü Ekber*” diyerek ayağa (dördüncü rek'ata) kalkılır ve eller bağlanır.

Dördüncü Rek'at:

1) Ayakta sırasıyla: Bismele, fatiha ve bir sûre okunur.

2) “*Allahü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-azim*” denilir.

3) “*Semiallâhü limen hamideh*” denilerek rükûdan kalkılır ve ayakta “*Rabbena leke'l-hamd*” denilir.

4) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeye varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

5) “*Allâhü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6) Yine “*Allâhü Ekber*” denilerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

7) “*Allâhü Ekber*” diyerek oturulur.

8) Otururken sırasıyla: *Ettehiyyatü, Allahümme sallî, Allâhümme bârik ve Rebbenâ âtina...* duaları okunur.

9) Önce başını sağa çevirerek “*Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh*” denir. Sonra başını sola çevirerek “*Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh*” denir.

Öğle Namazının Farzının Kılınışı:

Birinci Rek'at:

- 1) İkamet getirilir. (Erkekler için)
- 2) “*Niyet ettim Allah rızası için bugünkü öğle namazının farzını kılmaya*” diye niyet edilir.
- 3) “*Allâhü Ekber*” diyerek iftitah tekbiri alınıp eller bağlanır.
- 4) Sırasıyla: Sübhaneke, Eûzü-Besmele, fatiha ve bir sure okunur.
- 5) “*Allâhü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-azim*” denilir.
- 6) “*Semiallâhü limen hamideh*” diyerek ayağa kalkılır ve ayakta “*Rabbenâ leke'l-hamd*” denir.
- 7) “*Allâhü Ekber*” diyerek secdeye varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.
- 8) “*Allâhü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.
- 9) Yine “*Allâhü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.
- 10) “*Allâhü Ekber*” diyerek ayağa (ikinci rek'ata) kalkılır ve eller bağlanır.

İkinci Rek'at:

- 1) Ayakta sırasıyla: Besmele fatiha ve bir sûre okunur.
- 2) “*Allâhü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-azim*” denilir.

3) “*Semiallahü limen hamideh*” diyerek rükû’dan kalkılır ve ayakta “*Rabbenâ leke ’l-hamd*” denilir.

4) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeye gidilir ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye ’l-âlâ*” denilir.

5) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6) Yine “*Allahü Ekber*” denilerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye ’l-âla*” denilir.

7) “*Allâhü Ekber*” diyerek oturulur.

8) Oturuşta, “*Ettehiyyatü*” okunur.

9) “*Allâhü Ekber*” diyerek ayağa (üçüncü rek’ata) kalkılıp eller bağlanır.

Üçüncü Rek’at:

1) Ayakta: Bismele ile fatiha okunur.

2) “*Allahü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye ’l-azim*” denilir.

3) “*Semiallahü limen hamideh*” diyerek rükû’dan kalkılır ve ayakta “*Rabbenâ leke ’l-hamd*” denilir.

4) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeye varılır ve burada üç kere “*Sübhâne Rabbiye ’l-âlâ*” denilir.

5) “*Allahü Ekber*” diyerek kalkılıp oturulur.

6) Yine “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye ’l-âla*” denilir.

7) “*Allâhü Ekber*” diyerek ayağa (dördüncü rek’ata) kalkılır ve eller bağlanır.

Dördüncü Rek’at:

1) Ayakta: Bismele ile fatiha okunur.

2) “*Allahü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye ’l-azim*” denilir.

3) “*Semiallâhü limen hamideh*” diyerek kalkılır ve ayakta “*Rabbenâ leke ’l-hamd*” denilir.

4) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeye gidilir ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir

5) “*Allâhü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6) Yine “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

7) “*Allahü Ekber*” denilerek kalkılıp oturulur.

8) Bu oturuşta sırasıyla: *Ettehiyyatü, Allahümme sallî, Allâhümme bârik ve Rebbenâ âtina*,... duaları okunur.

9) Önce başını sağa çevirerek “*Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh*” denilir. Sonra başını sola çevirerek “*Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh*” denilir.

Böylece öğlenin farzı bitmiş olur.

Bundan sonra: “*Allahümme entesselâmü ve minkesselâm. Tebârekte yazel'celâli vel'ikram*” denilir ve son iki rek'at sünnet kılınır.

Öğlenin Son Sünnetinin Kılınışı:

“*Niyet ettim Allah rızası için bugünkü öğle namazının son sünnetini kılmaya*” diye niyet edilir.

Niyetten sonra aynen sabah namazının iki rek'at sünneti gibi kılınır.

İKİNDİ NAMAZI

İkinci namazı, dördü sünnet, dördü de farz olmak üzere sekiz rek'attır.

İkinci namazının Sünnetinin Kılınışı:

Birinci Rek'at:

1) “*Niyet ettim Allah rızası için bugünkü ikinci namazının sünnetini kılmaya*” diye niyet edilir.

2) “*Allahü Ekber*” diyerek iftitah tekbiri alınır ve eller bağlanır.

3) Ayakta sırasıyla; Sübhaneke, Eûzü-Besmele, fatiha ve bir sûre okunur.

4) “*Allahü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-azim*” denilir.

5) “*Semiallâhü limen hamideh*” diyerek kalkılır ve ayakta “*Rabbenâ leke'l-hamd*” denir.

6) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeye varılır ve burada üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” söylenir.

7) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

8) “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

9) “*Allahü Ekber*” diyerek ayağa (ikinci rek'ata) kalkılır ve eller bağlanır.

İkinci Rek'at:

1) Ayakta sırasıyla: Besmele, fatiha ve bir sure okunur.

2) “*Allahü Ekber*” diyerek rükûa gidilir ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-azim*” denilir.

3) “*Semiallahü limen hamideh*” diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta “*Rabbenâ leke'l-hamd*” denilir.

4) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeye varılır ve burada üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” söylenir.

5) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6) Yine “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

7) “*Allahü Ekber*” diyerek kalkıp oturulur.

8) Oturuşta sırasıyla: *Ettehiyyatü*, *Allahümme salli*, *Allâhümme barik* okunur.

9) “*Allahü Ekber*” diyerek ayağa (üçüncü re'ata) kalkılıp eller bağlanır.

Üçüncü Rek'at:

1) Ayakta sırasıyla: Sübhaneke, Eûzü-Besmele, fatiha ve bir sûre okunur.

2) “*Allahü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-azim*” denilir.

3) “*Semiallahü limen hamideh*” diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta “*Rabbenâ leke'l-hamd*” denilir.

4) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeye varılır ve burada üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

5) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6) “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

7) “*Allahü Ekber*” diyerek ayağa (dördüncü rek'ata) kalkılır ve eller bağlanır.

Dördüncü Rek'at:

1) Ayakta: Besmele, fatiha ve bir sûre okunur.

2) “*Allahü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve burada üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-azim*” denilir.

3) “*Semiallahü limen hamideh*” diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta “*Rabbenâ leke'l-hamd*” denilir.

4) “*Allahü ekber*” diyerek secdeye varılır ve burada üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

5) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6) “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

7) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

8) Bu oturuşta sırasıyla; *Ettehiyyatü*, *Allâhümme salli*, *Allâhümme barik* ve *Rabbenâ âtina...* duaları okunur.

9) Önce başını sağa çevirerek: “*Esselâmü aleyküm ve rahmetullah*” denir. Sonra başını sola çevirerek “*Esselâmü aleyküm ve rahmetullah*” denir.

Öğle namazının dört rek'at ilk sünneti ile ikindi namazının dört rek'at sünneti arasındaki fark:

Öğlenin ilk sünneti, “*Sünnet-i Müekkede*”dir. Bunun ikinci rek’atındaki oturuşta sadece Ettehiyyatü okunur ve üçüncü rek’ata kalkılınca Besmele ile fatiha ve bir sûre okunur.

İkindinin sünneti “*Sünnet-i Gayr-i Müekkede*”dir. Bunun ikinci rek’atındaki oturuşta, Ettehiyyatü, Allâhümme salli ve Allâhümme barik okunur, üçüncü rek’ate kalkınca önce sübhaneke okunur, sonra Eûzü-Besmele ile fatiha ve sure okunur.

İkinci Namazının Farzının Kılınışı:

- 1) İkamet getirilir. (Erkekler için)
- 2) “*Niyet ettim Allah rızası için bugünkü ikindi namazının farzını kılma-ya*” diye niyet edilir.

İkinci namazının farzı aynen öğlenin dört rek’at farzı gibi kılınır. Aradaki fark sadece niyetin değişik olmasıdır.

AKŞAM NAMAZI

Akşam namazı üçü farz, ikisi sünnet olmak üzere beş rek’attır. Önce farzı kılınır.

Akşam Namazının Farzının Kılınışı:

Birinci Rek’at:

- 1) İkamet getirilir. (Erkekler için)
- 2) “*Niyet ettim Allah rızası için bugünkü akşam namazının farzını kılma-ya*” diye niyet edilir.
- 3) “*Allâhü ekber*” diyerek iftitah tekbiri alınıp eller bağlanır.
- 4) Ayakta sırasıyla: Sübhaneke, Eûzü-Besmele, fatiha ve bir sure okunur.
- 5) “*Allâhü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye’l-azim*” denilir.
- 6) “*Semiallâhü limen hamideh*” diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta “*Rabbenâ leke’l-hamd*” denilir.

7) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeye gidilir ve burada üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

8) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

9) Yine “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

10) “*Allâhü Ekber*” diyerek secdeden ayağa (ikinci rek’ata) kalkılır ve eller bağlanır.

İkinci Rek’at:

1) Ayakta: Besmele, fatiha ve bir sûre okunur.

2) “*Allahü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve burada üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-azim*” denilir.

3) “*Semiallâhü limen hamideh*” diyerek kalkılır ve ayakta “*Rabbenâ leke'l-hamd*” denir.

4) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeye varılır üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

5) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6) Yine “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

7) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

8) Oturuşta, “*Ettehiyyatü*” okunur.

9) “*Allahü Ekber*” diyerek ayağa (üçüncü rek’ata) kalkılır ve eller bağlanır.

Üçüncü Rek’at:

1) Ayakta: Besmele ile fatiha okunur.

2) “*Allahü Ekber*” diyerek rükûa varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-azim*” denilir.

3) “*Semiallâhü limen hamideh*” diyerek kalkılır ve ayakta “*Rabbenâ leke'l-hamd*” denir.

4) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeye varılır üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-â*” denilir.

5) “*Allahü Ekber*” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

6) Yine “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere “*übhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir.

7) “*Allahü Ekber*” diyerek kalkılıp oturulur.

8) Bu oturuşta: *Ettehiyyatü, Allâhümme salli, Allahümme bârik ve ibbenâ âtina...* duaları okunur.

9) Önce başını sağa çevirerek “*Esselâmü aleyküm ve rahmetullah*” der. Sonra başını sola çevirerek “*Esselâmü aleyküm ve rahmetullah*” denir.

Akşam Namazının Sünnetinin Kılınışı:

“*Niyet ettim Allah rızası için bugünkü akşam namazının sünnetini kılma-*
ya” diye niyet edilir. Akşam namazının sünneti de tıpkı sabah namazının iki rek’at sünneti gibi kılınır.

YATSI NAMAZI

Yatsı namazı dördü ilk sünnet, dördü farz ve ikisi de son sünnet olmak üzere on rek’attır.

Yatsı Namazının İlk Sünnetinin Kılınışı:

“*Niyet ettim Allah rızası için bu gecenin yatsı namazının sünnetini kıl-*
naya” diye niyet edilir.

Niyetten sonra aynen ikindinin sünneti gibi kılınır. Her ikisi de sünnet-i gayri müekkededir. Aralarındaki fark sadece niyetlerin değişik olmasıdır.

Yatsı Namazının Farzının Kılınışı:

1) İkamet getirilir. (Erkekler için)

2) “*Niyet ettim Allah rızası için bu gecenin yatsı namazının farzını kıl-*
maya” diye niyet edilir.

Niyetten sonra aynen öğlenin farzı gibi kılınır.

Yatsı Namazının Son Sünnetinin Kılınışı:

“Niyet ettim Allah rızası için bu gecenin yatsı namazının son sünnetini kılmaya” diye niyet edilir.

Niyetten sonrası sabah namazının sünneti gibi kılınır.

VİTİR NAMAZININ KILINIŞI

Yatsı namazından sonra kılınan üç rek’atlı vitir namazında diğer namazlara göre bir değişiklik vardır. O da, üçüncü rek’atta fatiha ve sure okunduktan sonra hemen rükûa gidilmez. *“Allahü Ekber”* denilerek eller yukarı kaldırılıp tekrar bağlanır ve Kunut duaları okunur. Bundan sonra rükûa varılır.

Bu açıklamadan sonra vitir namazının nasıl kılındığını görelim:

Birinci Rek’at:

1) *“Niyet ettim Allah rızası için bu gecenin vitir namazını kılmaya”* diye niyet edilir.

2) *“Allahü Ekber”* diyerek iftitah tekbiri alınır ve eller bağlanır.

3) Ayakta sırasıyla: Sübhaneke, Eûzü-Besmele, fatiha ve bir sure okunur.

4) *“Allahü Ekber”* diyerek rükûa varılır ve üç kere *“Sübhâne Rabbiye’l-âzim”* denilir.

5) *“Semiallâhü limen hamideh”* diyerek ayağa kalkılır ve ayakta *“Rabbenâ leke’l-hamd”* denilir.

6) *“Allahü Ekber”* diyerek secdeye gidilir, üç kere *“Sübhâne Rabbiye’l-âlâ”* denilir.

7) *“Allahü Ekber”* diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

8) Yine *“Allahü Ekber”* diyerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere *“Sübhâne Rabbiye’l-âlâ”* denilir.

9) *“Allahü Ekber”* diyerek secdeden ayağa (İkinci rek’ata) kalkılıp eller bağlanır.

İkinci Rek'at:

- 1) Ayakta sırasıyla: Besmele, fatiha ve bir sure okunur.
- 2) "*Allahü Ekber*" diyerek rükûa varılır ve üç kere "*Sübhâne Rabbiye'l-azim*" denilir.
- 3) "*Semiallâhü limen hamideh*" diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta "*Rabbenâ leke'l-hamd*" denir.
- 4) "*Allahü Ekber*" diyerek secdeye varılır ve üç kere "*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*" denilir.
- 5) "*Allahü Ekber*" diyerek secdeden kalkılıp oturulur.
- 6) Yine "*Allahü Ekber*" diyerek ikinci defa secdeye gidilir ve üç kere "*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*" denilir.
- 7) "*Allahü Ekber*" diyerek oturulur.
- 8) Bu oturuşta, "*Ettehiyyatü*" okunur.
- 9) "*Allâhü Ekber*" diyerek ayağa (üçüncü rek'ata) kalkılıp eller bağlanır.

Üçüncü Rek'at:

- 1) Ayakta: Besmele, fatiha ve bir sûre okunur.
- 2) "*Allahü Ekber*" diyerek eller yukarıya kaldırılır ve tekrar bağlanır.
- 3) Kunut duaları okunur. (Kunut dualarını bilmeyen, onların yerine: "*Rabbenâ âtinâ fiddünya haseneten ve fil'âhireti haseneten ve kınâ azabennâr*"'ı okur.
- 4) "*Allahü Ekber*" diyerek rükûa varılır ve üç kere "*Sübhâne Rabbiye'l-azim*" denilir.
- 5) "*Semiallâhü limen hamideh*" diyerek rükûdan ayağa kalkılır ve ayakta "*Rabbenâ leke'l-hamd*" denilir.
- 6) "*Allahü Ekber*" diyerek secdeye varılır ve üç kere "*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*" denilir.
- 7) "*Allahü Ekber*" diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

8) Yine “Allahü Ekber” diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere “Sübhâne Rabbiye'l-âlâ”denilir.

9) “Allahü Ekber” diyerek secdeden kalkılıp oturulur.

10) Bu oturuşta sırasıyla: *Ettehiyyatü, Allahümme salli, Allahümme barik ve Rabbenâ âtina..* duaları okunur.

11) Önce başını sağa çevirerek “Esselâmü aleyküm ve rahmetullah” denir, sonra başını sola çevirerek “Esselâmü aleyküm ve rahmetullah” denir.

NAMAZ KILINDIKTAN SONRA NELER OKUNUR

Farz namazlarında selâm verdikten sonra:

اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

“Allâhümme entesselâmü ve minkesselâm, tebârekte ya zelcelâli vel’ikrâm” denilir.

Farzdan sonra sünnet namazı yoksa, (Sabah ve ikinci namazları gibi):

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

“Allâhüme salli alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlâ âli seyyidinâ Muhammed” diyerek peygamberimize salât ve selâm getirilir. Farzdan sonra sünnet namazı varsa, (Öğle, akşam ve yatsı namazları gibi) salât ve selâm sünnet kılındıktan sonra getirilir.

Salât ve selâmdan sonra:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

“Sübhânellâhi vel’hamdü lillâhi ve lâ ilâhe illellâhü vellâhü ekber ve lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhil’aliyyil’azim” denilir.

Bundan sonra: Eûzü-Besmele ile “Âyetü'l-Kürsî” okunur.

Ayete'l Kürsî:

اَللّٰهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ لَا تَاْخُذُهٗ سِنَةٌ وَّلَا نَوْمٌ لَّهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى
الْاَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِى يَشْفَعُ عِنْدَهٗ اِلَّا بِاِذْنِهٖ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِطُوْنَ
بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهٖ اِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهٗ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَلَا يَـُٔوْدُهٗ حِفْظُهُمَا
وَهُوَ الْعَلِىُّ الْعَظِيْمُ

Okunuşu:

“Allâhu lâ ilâhe illâ huve'l-hayyü'l-Kayyûm. Lâ te'huzühû sinetün ve lâ nevm. Lehû mâ fi's-semâvâti ve mâ fi'l-ard. Men zellezî yeşfau indehu illâ büznih. Ya'lemu mâ beyne eydîhim ve mâ halfehum. Ve lâ yuhîtûne bişey-in min ilmihi illâ bimâ şâe. Vesia kürsiyyühü's-semâvâti ve'l-ard. Ve lâ yeûdühû hifzuhumâ. Ve hüve'l-aliyyü'l-azim.”

Manâsı:

“Allah; O'ndan başka ilah yoktur; diridir; kendi zâtıyla kâimdir O'nu ne bir uyuklama ve ne de bir uyku tutar. Göklerde ve yerlerde ne varsa hepsi O'nundur. O'nun izni olmadan, O'nun yanında kim şefâat edebilir? Onların önünde ve arkasında olan herşeyi bilir. O'nun ilminden, kendisinin dilediği dışında hiçbir şeyi kavrayamazlar. O'nun Kürsi'si gökleri ve yeri kaplamıştır; onların gözetimi O'na aslâ ağır gelmez. O, çok yüce ve çok büyüktür.”

Sonra sırasıyla:

33 kere, Klişe

سُبْحَانَ اللَّهِ “Sübhânallâh”

33 kere, Klişe

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ “Elhamdü lillâh”

33 kere, Klişe

اَللّٰهُ اَكْبَرُ “Allâhu Ekber”

denilir.

Bunların peşinden:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

“**Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerike leh, lehül’mülkü ve lehül’hamdü ve huve âlâ kulli şey’in kadir.**” denilir ve eller göğüs hizasına kaldırılarak dâa edilir.

Peygamberimizin tavsiye ettiğı ve anlamını buraya aldığımız şu dua okunur:

“Âlemlerin Rabbı Allah’a hamdolsun. Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)’e, ona uyanlara ve onun ashabına salât ve selâm olsun.

Allahım! Tahammül edemeyeceğimiz güçlüklerden, dünya ve ahiret işlerimizde darlıktan, üzüntü verecek mukadderattan, düşmanları sevindirecek kederden sana sığınırız.

Allahım! Günahlarımızı bağışla ve bizi esirge, bizden razı ol, ibadetlerimizi kabul et, bizi cennete koy, cehenem ateşinden kurtar, dünya ve ahirete ait bütün işlerimizi düzelt. Seni anmak, sana şükretmek ve iyi ibadet yapmak için bize yardım et Allahım!...

Allahım! Bütün işlerde sonumuzu güzel eyle ve bizi dünyanın üzüntülerinden, ahiretin azabından korusun...

Allahım! Rahmetine sebep olacak, bağışlamana götürecekt şeyleri ve bütün günahlardan uzak kalmayı, iyiliklerin hepsini elde etmeyi ve nihayet cennete girmeyi ve cehennemden kurtulmayı senden istiyoruz.

Allahım! Hiçbir günahımızı bırakma hepsini bağışla, hiçbir üzüntümüzü bırakma, bizi sevindir, bize bütün borçlarımızı ödeyecek güç ve kuvvet ver, dünya ve ahirete ait senin râzı olduğun her ihtiyacımızı karşıla. Ey merhametlilerin en merhametlisi!...

Allahım! Bize dünyada iyilik ve güzelik, ahirette de iyilik ve güzelik ver ve bizi rahmetin le bağışla, cehennem azabından korusun. Ey merhametlilerin en merhametlisi!...

Ey Rabbımız! Beni, anamı, babamı ve bütün müminleri hesap görüleceğı gün rahmetinle bağışla. Ey merhametlilerin en merhametlisi!...

Selâm bütün peygamberlerin üzerine, hamd yalnız âlemlerin Rabbi Allah’adır.”

Duayı:

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

“Sübhane rabbike rabbil’izzeti ammâ yesîfûn. Ve selâmün alel’murselîn. Vel’hamdû lillâhi rabbil’âlemin.” ayeti ile bitirir ve ellerini yüzüne sürer.

SORULAR:

- 1) Namazın önemini anlatınız?
- 2) Namaz kimlere farzdır?
- 3) Namaz vakitlerini ve namaz kılınmayan vakitleri sayınız?
- 4) Namazlar kaç çeşittir?
- 5) Namazın farzları kaçtır. Namazın dışındaki farzları anlatınız?
- 6) Namazın içindeki farzları anlatınız?
- 7) Namazın vacipleri ve sünnetleri nelerdir?
- 8) Namazı bozan şeyler nelerdir?
- 9) Namazda mekruh olan şeyler nelerdir?
- 10) Dört rek’at farz ile dört rek’at sünnetin kılınışı arasında ne fark vardır?
- 11) Müekked sünnet ile Gayri Müekked sünnet’in kılınışı arasında ne fark vardır?
- 12) Vitir namazında diğer namazlardan farklı olarak ne okunur?
- 13) Namaz kılındıktan sonra neler okunur?

Konular:

- *Sehiv Secdesi*
- *Cemaatle Namaz Kılmanın Fazileti*
- *Câmi ve Cemaat Âdabı, Namazın Cemaatle Kılınışı*
- *Cuma Günü ve Cuma Namazı, Cuma Namazının Kılınışı*
- *Bayram Namazları*
- *Teşrik Tekbirleri*
- *Teravih Namazı*
- *Oturarak ve İmâ İle Namaz Kılmak*
- *Yolcu Namazı*
- *Geçmiş Namazların Kazası*
- *Tilavet Secdesi*
- *Cenaze Namazı*

SEHİV SECDESİ**Sehiv Secdesini Gerektiren Haller:**

Namaz İçinde:

- a) Farzlardan birini unutarak geciktirmek.
- b) Vaciblerden birini unutarak geciktirmek veya unutarak yapmamak.

Bu noksanlığı gidermek için namazın sonunda sehiv secdesi yapmak vacibdir. Farzlardan birinin unutulması veya bile bile yapılmaması hâlinde namaz bozulacağı için sehiv secdesi ile tamamlanamaz, namazın yeniden kılınması gerekir. Vaciblerden herhangi birinin bilerek terkedilmesi durumunda sehiv secdesi gerekmez, namazın yeniden kılınması lâzımdır.

Sehiv Secdesi Ne Zaman ve Nasıl Yapılır?

Namazda farzlardan veya vaciblerden biri unutulmuş geciktirilir, yahut vaciblerden biri terk edilirse, namazın son oturuşunda yalnız Ettehiyatü okunarak sağ tarafa selâm verdikten sonra:

“*Allahü Ekber*” diyerek secdeye varılır. Burada üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” denilir. Sonra “*Allahü Ekber*” denilerek kalkılıp oturulur, tekrar “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” söylenir ve “*Allahü ekber*” diyerek kalkılıp oturulur.

Bu oturuşta, “*Ettehiyyatü, Allahümme salli, Allahümme bârik ve Rabbenâ âtinâ...*” duaları okunarak önce sağa, sonra sola selâm verilir. Buna sehiv secdesi denir.

CEMAATLE NAMAZ KILMANIN FAZİLETİ

Dinimiz cemaatle namaz kılmaya büyük önem vermiştir. Cemaatle namaz kılan müslümanlar birbirleri ile yakından tanışır. Bilmeyenler bilgili olanlardan yararlanır, iyi alışkanlıklar kazanır, zamanla kötü alışkanlıklardan vazgeçer.

Cemaate devam etmekle müslümanlar arasında karşılıklı sevgi meydana gelir, kardeşlik ve dayanışma duyguları kuvvetlenir. Melekler gibi Allah'ın huzurunda saf tutarak namaz kılan mü'minler tek başına namaz kılanlardan daha çok sevab kazanır.

Bu konuda sevgili Peygamberimiz şu müjdeleri veriyor:

“Cemaatle kılınan namazın sevabı, tek başına kılınan namazdan yirmiyedi kat daha fazladır.”

“Yatsı namazını cemaatle kılan bir kimse, gece yarısına kadar namaz kılmış gibi olur. Sabah namazını cemaatle kılan bir kimse bütün gece namaz kılmış gibi olur”

“Bir kimse evinde güzelce temizlenir de Allah'ın farzlarından birini ödemek için mescitlerden birine giderse, attığı adımlardan biri günahlarını siler, diğeri de onun derecesini yükseltir.”¹

Farz namazlar tek başına da kılınır. Ancak cemaatle kılınması sünnet-i müekkededir. Câmiye devam etmenin manevî kazancı çok, toplumun birliğini sağlamada rolü büyüktür.

Sünnet ve nafil olan namazlar cemaatle kılınmaz. Ancak teravih namazı sünnet olduğu halde hem tek başına, hem de cemaatle kılınır. Vacib olan

vitir namazı sadece Ramazan ayında cemaatle kılınır. Cuma ve bayram namazları cemaatle kılınır, tek başına kılınmazlar.

CÂMÎ VE CEMAAT ÂDABI

Câmiler, müslümanların Allah’a ibadet ettikleri yerlerdir. Yeryüzünün en şerefli yerleri olan câmilere “*Allah’ın evi*” denilmektedir. Câmiye ibadet için giden mü’min Allah’ın ziyaretçisi ve misafiri durumundadır. Ev sahibi, evine gelen misafirlerine ikramda bulunduğu gibi câmiye giden mü’minlere de Yüce Allah büyük mükâfat verecektir.

Peygamber Efendimiz bu konuda şöyle buyurmuştur: “**Evinde güzelce abdest alıp câmiye giden kimse Allah’ın ziyaretçisidir. Ziyaret edene Allah ikramda bulunacaktır.**”²

Camilere saygı göstermek her müslümanın vazifesidir. Bu vazifeler kısaca şunlardır:

- 1) Câmiye abdestli olarak, temiz elbise ve düzgün kıyafetle girilmelidir.
- 2) Câmiye, önce sağ ayağını atarak girmeli ve girerken Peygamberimize salevat-ı şerife okunmalıdır.
- 3) Câmiden çıkarken önce sol ayağını dışarı atmalıdır.
- 4) Ayakları ve çorapları kirli olarak câmideki halı ve kilimlere basmamalıdır.
- 5) Bir özürü yoksa câmide ayaklarını uzatarak oturmamalı, bağırıp çağırmak, gürültü etmek ve dünyaya ait şeyleri konuşmak gibi saygısız davranışlardan sakınmalıdır.
- 6) Soğan, sarmısak yiyerek ağzının kokusu ile câmiye gidip cemaati rahatsız etmek, geçirmek ve yanındakileri iğrendirecek davranışlarda bulunmaktan kaçınmalıdır.

Câmide Kur’an okunuyor veya va’z yapılıyorsa dikkat ve saygı ile dinlemeli, câmiye geç gelenler boş bulduğu yerde oturmalı, ön saflara geçmek için cemaati rahatsız etmemelidir.

² Et-Tergîb ve’t-Terhib, c. 1, s. 214

Câmiyi Tanıyalım:

Câmiler müslüman toplumun ayrılmaz parçası, İslâm ülkesinin simgesidir. Türk Milleti tarih boyunca câmi yapımına büyük önem vermiş, bugün bile seviyelerine ulaşamayan dâhi mimarlar yetiştirmiş ve dünyada emsâli görülmeyen şaheser câmiler meydana getirmiştir.

Câmi: Müslümanların topluca ibadet ettikleri yere câmi denir.

Mescid: Namaz kılınan yer anlamındadır. Ülkemizde küçük câmilere mescid denir. Bazı büyük câmilere de müscid denilmektedir. Mescid-i Nebi gibi.

Küçük mescidlerde genellikle vakit namazları kılınır, cuma ve bayram namazları kılınmaz.

Câminin Bölümleri:

Mihrab: Câmilerde kible yönünde bulunan ve imamın namaz kıldırırken durduğu girintili bölüm.

Minber: Câmilerde imamın cuma ve bayram hutbelerini okuduğu yüksekçe merdivenli yer.

Kürsü: Câmilerde vaaz verilen yüksekçe oturma yeri

Minare: Câmilerin bitişiğinde ezan okumak için yapılan kule şeklinde yüksek yapı.

Şerefe: Minarelerde çepeçevre ve çıkıntılı olarak yapılan ezan okuma yeri. Buraya minarenin içindeki basamaklarla çıkılır. Minarelerde genellikle bir şerefe bulunur. Birden fazla şerefeli minareler de vardır.

Alem: Minarenin tepesine yerleştirilen hilâl (ay) şeklindeki tepelik.

NAMAZIN CEMAATLE KILINIŞI

Namazın Birinci Rek’atında İmama Uyanların Durumu:

İmamın peşinde cemaatle namaz kılan kimse hem kılınacak namaza, hem de imama uymaya niyet eder. Örnek olarak öğle namazının farzının nasıl kılınacağını görelim:

1) Şöyle niyet eder: “Niyet ettim Allah rızası için bugünkü öğle namazının farzını kılmaya, uydum imama”

Cemaatle kılınan bütün namazlarda imama uyan kimse niyetin sonuna “*uydum imama*” cümlesini ilâve eder.

2) İmam tekbir alınca cemaat da hemen onun peşinden tekbir alarak ellerini bağlar ve gizlice “*Sübhanek*”yi okuyup susar. Cemaat bundan başka rek’atların hiç birinde ayakta bir şey okumaz. Sadece İmam fatihayı bitirince gizlice âmin der.

3) Rükûa varınca cemaat burada, üç kere “*Sübhanê Rabbiye'l-azim*” der. İmam, “*Semiallâhü limen hamideh*” diyerek ayağa kalkınca cemaat ayakta “*Rabbenâ leke'l-hamd*” der.

Secdelerde de üçer kere “*Sübhanê Rabbiye'l-âla*” söyler.

4) Oturuşlarda imamla birlikte cemaat da “*Ettehiyyatü, Allâhümme salli, Allâhümme barik, Rabbenâ âtina ve Rabbenâğfirli*” dualarını okur ve yine imamla beraber selâm verir.

İmamın peşinde cemaatle namaz kılan kimse, tekbir alırken, rükûa varırken, rükûdan ayağa kalkarken, secdeye giderken, secdeden kalkarken ve selâm verirken imamı takibedecek, ondan öne geçmeyecektir.

Bir rek’atın rükûunda yani imam rükûdan henüz doğrulmadan niyet edip tekbir alan ve rükûda imama uymuş olan kimse o rek’ata yetişmiş sayılır.

İkinci Rek’atta İmama Uyanların durumu:

Birinci rek’atın rükûna yetişemeyen kimse, yetiştiği yerde niyet ederek tekbir alır ve imama uyar, imamla beraber namaza devam eder. Son oturuşta “*Ettehiyyatü*”yü okuyup imamın selâm vermesini bekler. İmam sağ tarafa selâm verince kendisi yetişemediği rek’atı tek başına kılmak üzere selâm vermeden “*Allahü Ekber*” diyerek ayağa kalkar, sübhaneke, Eüzü-Besmele, fatiha ve bir sure okur. Ondandır rükû ve secdeleri yaparak oturur. “*Ettehiyyatü, Allâhümme salli, Allâhümme barik ile Rabbenâ âtina....*” dâasını okur. Önce sağa, sonra sola selâm vererek namazı bitirir.

Üçüncü Rek’atta İmama Uyanların Durumu:

Dört rek’atlı bir namazın üçüncü rek’atında imama uyan kimse, son oturuşta “*Ettehiyyatü*”yü okuyup imamın selâm vermesini bekler. İmam sağ tarafa selâm verince kendisi selâm vermeyerek “*Allahü Ekber*” deyip ayağa kalkar ve yetişemediği iki rek’atı şöyle tamamlar:

“Sübhanেকে”, “Eûzü-Besmeme” ile “Fatiha” ve bir de *sure* okuyup bilindiği gibi rükû ve secdelerini yaptıktan sonra “Allahü Ekber” diyerek ayağa kalkar. Besmele ve fatiha ve sureyi okuyup yine rükû ve secdeleri yaptıktan sonra oturur. “*Ettehiyyatü, Allâhümme salli, Allâhümme barik ve Rabbenâ âtina...*” duasını okuyup sağa ve sola selâm vererek namazını tamamlamış olur.

Üç rek’atlı olan akşam ve vitir namazlarının üçüncü rek’atında imama uymuş olan kimse imamla beraber o rek’atı kılar. “*Ettehiyyatü*”yü okuyup imamın selâm vermesini bekler. İmam sağ tarafa selâm verince kendisi selâm vermeyerek “*Allahü Ekber*” deyip ayağa kalkar. “Sübhanেকে”, “Eûzü, Besmele” ile fatiha ve sure okuyarak rükû ve secdeleri yapıp oturur. Burada yalnız “*Ettehiyyatü*”yü okur ve “*Allahü Ekber*” diyerek ayağa kalkar. Besmele ile fatiha ve bir sure okuyup rükû ve secdeleri yaptıktan sonra oturur. “*Ettehiyyatü, Allâhümme salli, Allâhümme barik ve Rabbenâ âtina...*” duasını okuyup sağa ve sola selâm verir ve namazı bitirir.

Dört Rek’atlı Bir Namazın Dördüncü Rek’atında İmama Uyan Kimse:

Yine imamla beraber o rek’atı kılar ve son oturuşta “*Ettehiyyatü*”yü okuyup bekler. İmam sağ tarafa selâm verince kendisi selâm vermeyip “*Allahü Ekber*” diyerek ayağa kalkar, burada Sübhanেকে, Eûzü-Besmele ile fatiha ve sûre okur. Sonra rükû ve secdeleri yapıp oturur ve yalnız *Ettehiyyatü*’yü okuyup ayağa kalkar. Ayakta Besmele ile fatiha ve bir sûre okur ve usulüne uygun olarak rükû ve secdeleri yapıp oturmaksızın ayağa kalkar. Yalnız besmele ile fatiha’yı okuduktan sonra rükû ve secdeleri yapar ve oturur. “*Ettehiyyatü, Allâhümme salli, Allâhümme barik ve Rabbenâ âtina....*” duasını da okuyup sağa ve sola selâm vererek namazı tamamlamış olur.

Son rek’atın rükûundan doğrulduktan sonra imama uyan kimse, imam sağ tarafa selâm verince, “*Allahü Ekber*” diyerek ayağa kalkar; kendisi baştan sona bütün rek’atleri kılarak namazını tamamlar.

CUMA GÜNÜ VE CUMA NAMAZI

Cuma, müslümanların kutsal bir günüdür. Bu sebeple müslümanlar, bu günü bir bayram sevinci ile karşılamalı, yıkanıp temizlenerek ve iyi elbiseler giyerek câmiye gitmelidir. Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyuruyor:

“Bir kimse güzelce abdest aldıktan sonra cumaya gelir, susarak hutbeyi dinlerse üç gün fazlasıyla bu cumadan diğer cumaya kadar olan zaman içindeki günahları bağışlanır.”³

Cuma namazı, dördü ilk sünnet, ikisi farz ve dördü de son sünnet olmak üzere on rek’attır. Cuma günleri öğle vaktinde kılınır ve o günün öğle namazının yerine geçer. Cuma namazının farzı cemaatle kılınır. Tek başına kılınmaz.

CUMA NAMAZI KİMLERE FARZDIR

Cuma namazının bir kimseye farz olması için, müslümanlık, akıllılık ve erginlik çağına gelmiş olmaktan başka altı şartın daha bulunması gerekir.

Cuma Namazının Farz Olmasının Şartları:

- 1) Erkek olmak (Kadınlara farz değildir.)
- 2) Hür ve serbest olmak.
- 3) Mukîm olmak. (Yani misafir olmamak)
- 4) Sağlıklı olmak.
- 5) Kör olmamak.
- 6) Ayakları sağlam olmak

Bu şartlar kendisinde olmayan kişiye cuma namazı farz değildir. Ancak bu durumda olan bir kimse câmiye gidip cumayı kılsa o günün öğle namazının yerine geçer.

Cuma namazının sahih olması için de altı şart lâzımdır.

Cuma Namazının Sahih Olmasının Şartları :

- 1) Cumanın öğle vaktinde kılınması.
- 2) Namazdan önce hutbe okunması.
- 3) Cuma kılınan yerin herkese açık olması
- 4) İmamdan başka en az üç erkek cemaat bulunması.

5) Cuma namazını kıldıranın, devletin görevlendirdiği veya izin verdiği bir kişi olması.

6) Cuma kılınacak yerin şehir veya şehir hükmünde olması.

CUMA NAMAZININ KILINIŞI

Cuma günü öğle vakti ezan okunduktan sonra, önce dört rek'at olan ilk sünneti kılınır. Bunun niyeti şöyledir: *"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü cuma namazının ilk sünnetini kılmaya."*

Cumanın ilk sünnetinin kılınışı aynen öğle namazının dört rek'at sünneti gibidir. Sünnet kılındıktan sonra câminin içinde bir ezan daha okunur ve imam minbere çıkarak hutbe okur. Hutbe bitince ikamet getirilir ve cumanın iki rek'at farzı cemaatle kılınır. İmamın arkasındaki cemaat şöyle niyet eder: *"Niyet ettim Allah rızası için bugünkü cuma namazının farzını kılmaya, uydum imama."*

Farzdan sonra cumanın dört rek'at son sünneti kılınır. Bunun kılınışı da cumanın ilk sünneti gibidir. Niyeti şöyledir: *"Niyet ettim Allah rızası için cumanın son sünnetini kılmaya."*

Cuma namazı böylece tamamlanmış olur.

Bundan sonra dileyen dört rek'at "Zuhri Âhir=son öğle" ile iki rek'at da vakit sünneti kılar.

Son öğle namazına: *"Niyet ettim Allah rızası için vaktine yetişip henüz kılamadığım son öğle namazını kılmaya"* diye niyet edilir. Bu son öğle namazı, öğlenin dört rek'at farzı gibi kılınmakla beraber sünnetlerde olduğu gibi dört rek'atın hepsinde fatihadan sonra sûre okunması daha iyidir.

İki rek'at vakit sünnetine de şöyle niyet edilir: *"Niyet ettim Allah rızası için vaktin sünnetini kılmaya."* Bu namaz da sabah namazının sünneti gibi kılınır.

BAYRAM NAMAZLARI

Bayram sevinç günü demektir. Topluca kılınan bayram namazları müslümanlar arasındaki birlik ve beraberliğin güzel bir göstergesidir. Bayramlar müslümanları birbirine yaklaştıran, dargınlıkları ortadan kaldıran, kardeşlik duygularını kuvvetlendiren önemli günlerdir. Bayramlar, Allah'ın mü'min kullarına birer ziyafet günleridir.

Müslümanların yılda iki dinî bayramı vardır:

1) Ramazan Bayramı.

2) Kurban Bayramı

Cuma namazı farz olan kimselere, bayram namazlarını kılmak vacibdir. Bayram namazı iki rek’attır. Cemaatla kılınır. Bayram namazlarında ezan okumak, ikamet getirmek yoktur. Bayram hutbesi sünnettir ve namazdan sonra okunur. Cuma hutbesi ise farzdır namazdan önce okunur.

Diğer namazlardan farklı olarak bayram namazlarının birinci rek’atında üç, ikinci rek’atında da üç kere olmak üzere fazladan altı tekbir alınır. Bunlara “Zevaid tekbirleri” denir.

BAYRAM NAMAZLARININ KILINIŞI

Ramazan Bayramı Namazı:

Birinci rek’at:

1) Cemaat düzgün sıralar hâlinde imamın arkasında yer alır ve “*Niyet ettim Allah rızası için Ramazan Bayramı namazını kılmaya, uydum imama*” diye niyet eder.

2) İmam “*Allahü Ekber*” deyip ellerini yukarıya kaldırıncı, cemaat de imamın peşinden “*Allahü Ekber*” diyerek ellerini yukarıya kaldırıp göbeği altına bağlar.

3) Hem imam, hem de cemaat gizlice “*Sübhâneke*”yi okur. Bundan sonra üç kere tekbir alınır. Tekbirlerin alınışı şöyledir:

Birinci Tekbir: İmam yüksek sesle, cemaat da onun peşinden gizlice “*Allahü Ekber*” diyerek (iftitah tekbirinde olduğu gibi) ellerini yukarıya kaldırıp sonra aşağıya salıverirler. Burada kısa bir süre durulur.

İkinci Tekbir: İkinci defa “*Allahü Ekber*” denilerek eller yukarıya kaldırılıp yine aşağıya salıverilir ve burada da birincide olduğu kadar durulur.

Üçüncü Tekbir: Sonra yine “*Allahü Ekber*” denilerek eller yukarıya kaldırılır ve aşağıya salıverilmeden bağlanır.

4) Bundan sonra imam, gizlice “Eûzü-Besmele”, açıktan fatiha ve bir sûre okur. (Cemaat bir şey okumaz, imamı dinler.)

5) Rükû ve secdeler yapılarak ayağa (İkinci rek'ata) kalkılır ve eller bağlanır.

İkinci Rek'at:

6) İmam gizlice Besmele, açıktan da fatiha ve bir sûre okur. Sûre bitince imam yüksek sesle, cemaat da içinden (birinci rek'atta olduğu gibi) üç kere daha tekbir alır, üçüncü tekbirden sonra eller bağlanmadan, dördüncü tekbir ile rükûa varılır sonra da secdeler yapılarak oturulur.

7) Oturuşta, imam ve cemaat, "*Ettehiyyatü, Allâhümme salli, Allâhümme bârik ve Rabbenâ âtina...*" duasını okuyarak önce sağa, sonra sola selâm verip namazı bitirirler. Namazdan sonra hutbe okunur.

Kurban Bayramı Namazı:

1) "*Niyet ettim Allah rızası için kurban bayramı namazını kılmaya, uy-dum imama*" diye niyet edilir.

2) İmam "*Allahü Ekber*" diyerek iftitah tekbirini alınca arkasındaki cemaat da "*Allâhü Ekber*" deyip ellerini yukarıya kaldırdıktan sonra göbeği altına bağlar.

Niyetten sonrası aynen Ramazan bayramı namazı gibi kılınır. Namaz bitince hutbe okunur.

TEŞRİK TEKBİRLERİ

Kurban bayramının bir gün öncesi olan "*Arefe*" gününün sabah namazından itibaren bayramın dördüncü günü ikindi namazına kadar yirmi üç vakit farz namazlarının peşinde selâmdan sonra birer defa:

"Allahü ekber, Allahü ekber, lâ ilahe illellâhü vellâhü ekber. Allâhü ekber ve lillâhi'l-hamd" diye tekbir almak vaciptir. Buna "*Teşrik Tekbiri*" denir.

Bu tekbir: Hem cemaatle, hem de tek başına kılana yolcuya, yolcu olma-yana, erkeğe ve kadına vaciptir.

Teşrik günlerinde kazaya kalan namazlar. Teşrik günlerinde kaza edilirse Teşrik Tekbirlerini almak gerekir. Teşrik günleri çıktıktan sonra kaza edilirse tekbir alınmaz.

Bayramda Görevlerimiz:

Bayram sabahı erkenden kalkmak, yıkanmak, dişleri temizlemek, en iyi elbiseleri giymek ve güzel kokular sürünerek câmiye gitmek, karşılaştığı kimselere güler yüzlü davranmak, fakirlere yardımda bulunarak sevindirmek, din kardeşlerimizin bayramını tebrik etmek, büyükleri ziyaret etmek, ölülerimiz için sadaka vermek, kabirlerini ziyaret ederek Kur'an okumak ve dúa etmek, küskünlükleri bırakmak, dargınları barıştırmak, çocukları hediyelerle sevindirmek bayramlarda yapılması gereken belli başlı görevlerdir.

TERAVİH NAMAZI

Teravih namazı yirmi rek'attır. Erkekler ve kadınlar için sünnet-i müekkededir. Ramazan ayında kılınır. Hastalık veya yolculuk sebebiyle oruç tutamayan kimselerin de teravih namazını kılmaları sünnettir. Teravih namazının câmide cemaatle kılınması sünnettir ve sevabı çoktur. Evde de tek başına veya cemaatle kılınabilir. Ancak câmide kılmak daha faziletlidir. Peygamber efendimiz şöyle buyurmuştur:

“Faziletine inanarak ve mükâfatını umarak Allah rızası için Ramazan gecelerini ibadetle geçiren (teravih namazını kılan) kimsenin geçmiş günahları bağışlanır.”⁴

Teravih Namazının Kılınışı:

Teravih namazı yatsı namazından sonra kılınır. Yatsıdan önce kılınması caiz değildir. Vitir namazı Ramazan ayında teravihten sonra kılınır. Teravihten önce de kılınabilir.

Yirmi rek'at olan teravih namazı her iki rek'atın sonunda selâm verilerek kılındığı gibi, dört rek'atta bir selâm verilerek de kılınır. Her iki durumda da namaza devam edilir ve yirmi rek'at tamamlanır.

⁴ Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 467

İki Rek'atta Bir Selâm Verilerek Teravihin Cemaatle Kılınışı:

Yatsı namazının farzı ve son sünneti kılındıktan sonra teravih namazına başlanır.

Namaz kıldırarak imam: *"Niyet ettim Allah rızası için teravih namazını kılmaya, bana uyanlara imam oldum"* diye niyet ederek iftitah tekbirini alıp ellerini bağlar.

İmam'ın arkasında kılan cemaat da *"Niyet ettim Allah rızası için teravih namazını kılmaya, uydum imama"* diyerek niyet eder ve imamın tekbirinden sonra *"Allahü Ekber"* diyerek tekbir alır ve ellerini bağlar.

Bundan sonra imam ve cemaat gizlice *"Sübhâneke"*yi okur. Sübhaneke'nin okunması bitince, (Cemaat ayakta başka bir şey okumaz) imam gizlice Eûzü-Besmele, açıktan fatiha ve bir sûre okur. Cemaatle birlikte rükû ve secdeleri yaptıktan sonra ikinci rek'ata kalkılır.

Burada yine imam gizlice Besmele, açıktan da fatiha ve bir sûre okuyup cemaatle birlikte rükû ve secdeleri yaparak oturulur.

Bu oturuşta imam ve cemaat *"Ettehiyyatü, Allâhümme salli, Allâhümme bârik ile Rabbenâ âtina..."* duasını okuyarak selâm verirler. Böylece iki rek'at kılınmış olur.

Ayağa kalkılarak tarif ettiğimiz şekilde ikişer rek'at kılınmaya devam edilir. On kere iki rek'at kılınıncaya yirmi rek'at teravih namazı tamamlanmış olur. Bundan sonra üç rek'atlı vitir namazı da cemaatle kılınır.

İki Rek'atte Bir Selâm Verilerek Teravihin Tek Başına Kılınışı:

"Niyet ettim Allah rızası için teravih namazını kılmaya" diyerek niyet edilir ve aynen sabah namazının iki rek'at sünneti gibi kılınır.

Yirmi rek'at tamamlanıncaya kadar ikişer rek'at kılmaya devam edilir, teravih bitince de vitir namazı kılınır.

Dört Rek'atta Bir Selâm Verilerek Teravihin Cemaatle Kılınışı:

Namazı kıldırarak imam ve cemaat yukarıda tarif ettiğimiz gibi niyet ederek iftitah tekbirini alır ve ellerini bağlar. İmam ve cemaat gizlice Sübhaneke'yi okuduktan sonra (Cemaat başka birşey okumaz) imam gizlice Eûzü-Besmele, açıktan fatiha ve bir sûre okuyup rükû ve secdeleri yaparak ikinci rek'ata kalkılır.

Burada imam gizlice Besmele'yi, açıktan fatiha ve bir sûre okuyup rükû ve secdeleri yapar ve otururlar. İkinci rek'atın sonundaki bu ilk oturuşta imam ve cemaat "*Ettehiyyatü, Allâhümme salli ve Allâhümme barik*" okur ve üçüncü rek'ata kalkarlar.

Üçüncü rek'atın başında hem imam, hem de cemaat gizlice Sübhaneke'yi okur. Sonra imam gizlice Eûzü-Besmele, açıktan fatiha ve bir sure okur. Sonra rükû ve secdeleri yaparak dördüncü rek'ata kalkarlar.

İmam gizlice Besmele'yi, açıktan da fatiha ve bir sure okuyarak yine rükû ve secdeler yapıp oturulur.

Bu oturuşta da imam ve cemaat "*Ettehiyyatü, Allâhümme salli, Allâhümme barik, Rabbenâ âtina....*" okuduktan sonra selâm verirler. Böylece teravih namazının ilk dört rek'atı kılınmış olur.

Bundan sonra ayağa kalkılarak tıpkı tarif ettiğimiz gibi dörder rek'at kılınmaya devam edilir. Beş defa dört rek'at kılınca yirmi rek'at teravih namazı tamamlanır.

Sonra da yine cemaatle vitir namazı kılınır.

Dört Rek'atta Bir Selâm Verilerek Teravihin Tek Başına Kılınışı:

"*Niyet ettim Allah rızası için teravih namazını kılmaya*" diye niyet edilir ve aynen ikindi namazının sünneti gibi kılınır. Aradaki fark sadece niyetin değişik olmasıdır. Böylece dörder rek'at kılınarak yirmi rek'at tamamlanır. Bunun peşinden de vitir namazı kılınır.

OTURARAK VE İMÂ İLE NAMAZ

İslâm dininde güçlük yoktur. İbadetler insanın gücüne ve kudretine göre dir. Namazı ayakta kılamayan oturarak kılabilir.

Bu durumda; namazda ayakta iken yapılması gereken görevleri oturduğu yerde yerine getirir. Sonra eğilerek rükû yapar, rükûdan doğrulduktan sonra secdeye varır ve böylece devam ederek namazı tamamlar.

Eğer alnını yere koyarak secde etmeye gücü yetmezse başı ile işaret ede rek kılar. Buna **imâ ile namaz** denilir ki rükû ve secdeye işaret olmak üzer başı eğmek demektir. Bu durumda olan kimse rükûda başını biraz eğ, sec dede rükûdan biraz daha fazla eğ. Şayet secde için başını rükûdakinde fazla eğmezse namazı sahih olmaz.

Hasta, oturamayacak durumda ise istediği şekilde yatıp baş işaretini ile namazını kılar. Başını ile işaret ederek namazı kılmaya gücü yetmeyenler nâzâ sonraya bırakır.

YOLCU NAMAZI

Orta yürüyüşle 18 saatlik (yaklaşık 90 kilometrelik) bir yere gitmek için köyünden, kasabasından çıkan kimselere misafir (yolcu) denir.

Oturduğu köy veya kasabadan yola çıkan kimse varacağı yere gidinceye kadar misafir olduğu gibi, gittiği yerde 15 günden az kalmaya karar vermişse yine misafir sayılır. Gittiği yerde onbeş gün veya daha fazla kalmaya niyet ederse misafirlikten çıkar.

Dinimiz, misafir (yolcu) olanlar için bazı kolaylıklar getirmiştir:

Yolcu, dört rek'atlı farz namazları iki rek'at kılar. Sabah namazının iki rek'at farzı ile akşam namazının üç rek'at farzını ve vitir namazını tam olarak kılar. Yolculuk sırasında vakit müsait ise, sünnetler kısaltma yapılmadan kılınır.

Misafir olan bir kimse, misafir olmayan imama uyarsa imam ile beraber farzı dört rek'at kılar. Misafir olan bir kimse, misafir olmayanlara imamlık ederse, imam ikinci rek'atın sonunda selâm verir, misafir olmayan cemaat kendi başlarına dört rek'atı tamamlar. Misafir yolculuk sırasında geçirdiği dört rek'atlı namazları yolculuktan sonra da iki rek'at olarak kaza eder. Misafir abdest ile giydiği mestler üzerine üç gün üç gece meshedebilir.

Misafir, Ramazanda dilerse orucunu tutar, dilerse sonraya bırakıp memleketine dönünce tutar. Oruç tutmasında bir zorluk yoksa orucu tutması daha hayırlıdır. Misafir cuma ve bayram namazlarını da kılmayabilir. Ancak kılsa namazı olur. Cuma namazını kılamazsa öğle namazını kılar.

İşte bunlar yolculuğun sıkıntıları dikkate alınarak dinimizin misafire tanıdığı kolaylıklardır.

GEÇMİŞ NAMAZLARIN KAZASI

Bir namazı vaktinde kılmaya “**Eda**”, vakti çıktıktan sonra kılmaya da “**Kaza**” denir. Namazı bile bile, özürsüz olarak vaktinden sonraya bırakmak büyük günahdır. Namaz, kaza edilmekle yerine getirilmiş olur. Ancak vaktinden sonraya bırakıldığı için Cenab-ı Haktan af dilemek lâzımdır.

Beş vakit namazın farzları ile vitir namazı kaza edilir, vakit çıktıktan sonra sünnetler kaza edilmez. Yalnız sabah namazını vaktinde kılmayan kimse, aynı gün büyük kuşluk vaktine kadar farz ile birlikte sünneti de kaza eder. Kaza namazı kılmak için belirli bir vakit yoktur. Gündüz ve gece her zaman kılınır. Yalnız üç mekruh vakitte, yani güneş doğarken, güneş tam tepe noktasında iken ve güneş batarken kılınmaz.

Geçmiş namazları kaza ederken hangi günün hangi vaktinin namazı olduğunu bilemezse şöyle niyet eder: *“Niyet ettim Allah rızası için kazaya kalan ilk sabah namazının farzını kılmaya”* diğer namazlar için de, kazaya kalan ilk öğle, ilk ikindi, ilk akşam, ilk yatsı, ilk vitir namazı diye niyet eder veya kazaya kalan son sabah, son öğle, son ikindi, son akşam, son yatsı ve son vitir diye de niyet edilebilir.

TİLÂVET SECDESİ

Tilavet secdesi, Allah’a saygıdır. Kur’an-ı Kerim’in ondört suresinde secde ayeti vardır. Bunlardan birini okuyan veya işitene secde etmek vaciptir.

Secde ayeti namazda okunursa, tilavet secdesinin namazda yapılması gerekir. Şöyle ki: Secde ayetinden sonra Kur’an okumaya devam edecekse, secde ayetini okuyunca hemen tilavet secdesini yapar ve tekrar ayağa kalkarak okumaya devam eder.

Eğer secde ayetinden sonra okumaya devam etmeyecek ise, bir iki, en çok üç ayet daha okuyup rükû ve secdeye varır: Ayrıca tilâvet secdesi gerekmez.

Namazda okunan secde ayetini, namazda olmayan kimse işitirse secde etmesi lâzımdır. Namaz kılan bir kimse, namazda olmayanın okuduğu secde ayetini işitirse namazdan sonra tilâvet secdesini yapması gerekir.

Namazda secde ayetini okuyanın namazda tilâvet secdesini yapması lâzımdır. Namaz bittikten sonra yapılmaz. İmam namazda secde ayetini okursa hem kendisi, hem de ona uyan cemaat secde yaparlar. Tilâvet secdesi namaz kılmakla mükellef olanlara vaciptir. Âdet halinde bulunan veya lohusa olan kadınlara vacip değildir.

Namaz Dışında Tilâvet Secdesinin Yapılışı:

Abdestli olarak kıbleye dönülür. Tilâvet secdesi niyetiyle eller kaldırılmadan “*Allahü Ekber*” denilerek secdeye varılır. Secdede üç kere “*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*” söylendikten sonra “*Allahü Ekber*” denilerek kalkılır. Ayağa kalkarken “*Gufrâneke Rabbenâ ve ileyke'l-masîr*” denilmesi müstehaptır. Secde bir defa yapılır, secdeden sonra selâm yoktur.

Kur'an-ı Kerim'de Secde Ayeti Bulunan Ondört Sûre şunlardır:

1) A'raf Suresi (206. ayet)	8) Neml Suresi (25. ayet)
2) Rad Suresi (15. ayet)	9) Secde Suresi (15. ayet)
3) Nahl Suresi (48. ayet)	10) Sâd Suresi (24. ayet)
4) İsrâ Suresi (107. ayet)	11) Fussilet Suresi (37. ayet)
5) Meryem Suresi (58. ayet)	12) Necm Suresi (62. ayet)
6) Hac Suresi (18. ayet)	13) İnşikak Suresi (21. ayet)
7) Furkân Suresi (60. ayet)	14) Alâk Suresi (19. ayet)

CENAZE NAMAZI

Cenaze namazı, farz-ı kifayedir. Ölü için duadır. Din kardeşinin günah ve kusurlarının bağışlanmasını Allah'tan dilemek, ona son vazifeyi yapmaktır.

Kimlerin Cenaze Namazı Kılınır:

Bir ölünün cenaze namazının kılınabilmesi için altı şartın bulunması gerekir. Bu şartlar şunlardır:

- 1) Ölünün müslüman olması,
- 2) Temiz olması (Yani yıkanıp temiz bir kefene sarılması)
- 3) Cemaat önünde olması.
- 4) Ölünün tamamı veya bedeninin yarıdan fazlası, yahut başı ile beraber yarısının bulunması.
- 5) Cenaze namazını kılacak kişinin (özürlü değilse) ayakta kılması.
- 6) Cenazenin yerde olması, omuzda veya hayvan üzerinde bulunmaması.

Cenaze namazı farz-ı kifaye olduğundan bazı müslümanlar bu namazı kılsa başkalarının kılmasına gerek kalmaz. Cenaze namazında cemaat şart değildir. Yalnız bir erkek veya kadın cenaze namazını kılsa farz yerine gelmiş olur. Diğer namazları bozan şeyler, cenaze namazını da bozar. Namaz kılınması mekruh olan üç vaktin dışında her zaman cenaze namazı kılınır.

Cenaze namazının rükûnleri, dört tekbir ile kıyamdır. Selâm vermek vacibdir. Cenaze namazında rükû ve secde yoktur.

Cenaze Namazının Sünnetleri:

- 1) Namazı kıldırarak imamın ölünün göğsü hizasında durması.
- 2) Birinci tekbirden sonra “*Sübhâneke*” okumak.
- 3) İkinci tekbirden sonra “*Allâhümme salli ve Allâhümme barik*” okumak.
- 4) Üçüncü tekbirden sonra dua okumak.

CENAZE NAMAZININ KILINIŞI

Cenaze yıkanmış ve kefene sarılmış olarak namazın kılınacağı yerde “*Musallâ*”ya konulur. Cenaze cemaatin önünde bulunur. Namazı kıldırarak imam ölünün göğsü hizasında durur. Cemaat ayakta ve kibleye karşı imamın arkasında saf bağlar. Cemaatin üç saf halinde olması müstehabdır.

Niyet ederken ölünün erkek veya kadın, erkek çocuğu veya kız çocuğu olduğu belirtilir.

Namazı kıldırın imam: “Niyet ettim Allah rızası için hazır olan cenaze namazını kılmaya (ölü erkek ise) şu erkek için duaya” diye niyet eder.

Ölü kadın ise: “*Şu kadın için dūaya*”

Ölü erkek çocuğu ise: “*Şu erkek çocuğu için duaya*”

Ölü kız çocuğu ise: “*Şu kız çocuğu için duaya*” denilir.

İmamın arkasındaki cemaat: “*Niyet ettim Allah rızası için hazır olan cenaze namazını kılmaya (ölü erkek ise) şu erkek için duaya, uydum imama*” diye niyet eder.

Cenaze kadın ise: “Şu kadın için duaya”

Cenaze erkek çocuğu ise: “Şu erkek çocuğu için duaya”

Cenaze kız çocuğu ise: “Şu kız çocuğu için duaya” denilir.

Cemaaattan biri ölünün erkek mi, kadın mı olduğunu bilmezse, şöyle niyet eder: “*Niyet ettim Allah rızası için imamın namazını kılacağı şu cenaze namazını kılmaya, ölü için duaya, uydum imama*”

Niyet ettikten sonra imam yüksek sesle, onun peşinden cemaat gizlice “*Allahü Ekber*” diyerek birinci tekbiri alıp diğer namazlarda olduğu gibi ellerini kulak hizasına kaldırır ve göbek altına bağlar.

İmam ve cemaat gizlice sübhaneke’yi okurlar. Sübhaneke’de diğer namazlarda okunmayan “*ve celle senâük*” cümlesi de okunur.

Sübhaneke okunduktan sonra eller kaldırılmadan imam açıktan, cemaat da gizlice “*Allahü Ekber*” diyerek ikinci tekbiri alırlar. Hem imam, hem de cemaat gizlice “*Allâhümme salli ve Allâhümme barik*”i okur.

Sonra eller kaldırılmaksızın yine “*Allahü Ekber*” denilerek üçüncü tekbir alınır ve cenaze duası okunur. Cenaze duasını bilmeyen onun yerine Kunut dualarını okuyabilir. Kunut dualarını da bilmeyen “*Rabbenâ âtinâ fiddünyâ haseneten ve fil’âhireti haseneten ve kınâ azâbennâr*” ayetini okur.

Bundan sonra eller kaldırılmadan tekrar “*Allahü Ekber*” denilerek dördüncü tekbir alınır ve bir şey okunmaksızın önce baş sağ tarafa çevrilerek “*Esselâmü aleyküm ve rahmetullah*” denilir. Sonra baş sol tarafa çevrilerek “*Esselâmü aleyküm ve rahmetullah*” denilir ve böylece cenaze namazı bitirilmiş olur.

Cenaze Namazında Üçüncü Tekbirden Sonra Okunan Dualar:

Her cenaze için şu dua okunur:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيَّتِنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَذَكَرْنَا وَأَنْثَانِ وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا
اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مَنَا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مَنَا فَتَوَفَّنَا عَلَى الْإِيمَانِ

Okunuşu: Allahümmeğfir lihayyina ve meyyitinâ ve şâhidinâ ve gâibinâ ve zekerinâ ve ünsânâ ve sâğirinâ ve kebîrinâ.

Allahümme men ahyeytehû minnâ fe ehyihi alel'İslâmi ve men teveffeytehû minnâ fe teveffehû alel'İman.

Anlamı: *Ya Rab! Dirimizi, ölümümüzü, burada bulunanlarımızı, bulunmayanlarımızı, erkeğimizi, kadınıımızı, küçüğümüzü ve büyüğümüzü bağışla.*

Ya Rab! Bizden meydana gelecek yeni nesilleri İslâm dini üzere yarat!... Bizden eceli gelip öldüreceklerini de iman üzere öldür.

Bu duadan sonra cenazenin durumuna göre aşağıdaki dualardan biri daha okunur. Şöyleki:

1) Cenaze Erkek İse Şu Dua Okunur:

وَحُصِّ هَذَا الْمَيِّتَ بِالرَّوْحِ وَالرَّاحَةِ وَالرَّحْمَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَالرِّضْوَانِ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا
فَرِّدْ فِي إِحْسَانِهِ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ وَلَقِهِ الْأَمْنَ وَالْبُشْرَى وَالْكَرَامَةَ وَالرِّثْلَى
بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

Okunuşu: **Ve hussa hazel'meyyite birravhi verraheti vel'mağfireti verriðvân. Allahümme inkâne muhsinen fezid fî ihsanihi ve in kâne musien fetecavez anhü ve lekkihil'emne vel'büşra vel'keramete vez'zülfâ birahmetike ya erhamerrahimîn**

Anlamı: *Rabbim! Bu ölüye temiz bir hava içinde ebedi rahat, sonsuz rahmet, günahlardan mağfiret, cennet içinde bir hayat ver.*

Allahım! Bu ölü iyilik yapmış bir kişi ise, şimdi sen de ona mükâfatını fazlasıyla ver, eğer bu ölü kötülük işlemişse cezalandırmaktan vaz geç! Günahlarını affeyle.

Bu öliyi korktuğundan emin kıl, lütfün ile müjdele, onu ahiret şerefine ve yüksek mertebeye eriştir.

Ey merhametlilerin en merhametlisi olan Allahım.

2) Cenaze Kadın İse Şu Dua Okunur:

وَحُصِّ هَذِهِ الْمَيِّتَةُ بِالرَّوْحِ وَالرَّاحَةِ وَالْمَغْفِرَةِ وَالرِّضْوَانِ اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ مُحْسِنَةً فَرِّدْ فِي إِحْسَانِهَا وَإِنْ كَانَتْ مُسِيئَةً فَتَجَاوَزْ عَنْهَا وَلَقَّهَا الْأَمْنَ وَالْبُشْرَى وَالْكَرَامَةَ وَالرِّزْقَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

Okunuşu: **Ve hussa hâzihil'meyyitete birravhi verraheti vel'mağfireti verridvan. Allâhümme inkânet muhsineten fezid fî ihsanihâ ve inkânet müsieten fetecavez anha ve lekkihel'emne vel'büşrâ vel'keramete vez'zülfâ birahmetike ya erhamerrahimîn.**

Anlamı: *Rabbim! Bu ölüye temiz bir hava içinde ebedi rahat, sonsuz rahmet, günahlardan mağfiret, cennet içinde bir hayat ver.*

Allahım! Bu ölü iyilik yapmış bir kişi ise şimdi sen de ona mükâfatını fazlasıyla ver; eğer bu ölü kötülük işlemişse, cezalandırmaktan vaz geç! Günahlarını affeyle.

Bu ölüyü korktuğundan emin kıl, lütfün ile müjdele, onu ahiret şerefine ve yüksek mertebeye erıştır.

Ey esirgeyenlerin en merhametlisi olan Allahım.

3) Cenaze Erkek Çocuğu İse Şu Dua Okunur:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا وَاجْعَلْهُ لَنَا آجَرًا وَدُخْرًا وَجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا وَمُشَفَّعًا

Okunuşu: **Allahümmec'alhu lenâ feretan vec'alhu lenâ ecren ve züh-ren vec'alhu lenâ şafien ve müşeffeâ.**

Anlamı: *Allahım! Bu çocuğu cennette bizi karşılayıcı ve ahiret armağanı kıl...*

Allahım! Bu çocuğu bizim için şefuatçı kıl ve şefaatını makbul et.

4) Cenaze Kız Çocuğu İse Şu Dua Okunur:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا لَنَا فَرَطًا وَاجْعَلْهَا لَنَا آجَرًا وَدُخْرًا وَجْعَلْهَا لَنَا شَافِعَةً وَمُشَفَّعَةً

Okunuşu: **Allahümmec'alha lenâ feretan vec'alhâ lenâ ecren ve züh-ren vec'alhâ lenâ şafieten ve müşeffeâh.**

Anlamı: Allahım! Bu çocuğu cennette bizi karşılayıcı ve ahiret armağanı kıl...

Allahım! Bu çocuğu bizim için şefaataçı kıl ve şefaatinı makbul eyle.

Cenaze Dualarını Bilmeyenler Şu Ayeti Dua Niyetiyle Okuyabilirler:

رَبَّنَا اِنَّا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

Okunuşu: **Rabbenâ âtinâ fiddünyâ haseneten ve fil'âhireti haseneten ve kınâ azâbennâr.**

Anlamı: Ey Rabbimiz! Bize dünyada iyilik, güzellik, Ahirette de iyilik, güzellik ver ve bizi cehennem azabından koru...

SORULAR:

- 1) Sehiy secdesi neye denir ve hangi hallerde yapılır?
- 2) Cemaatle namaz kılmanın faziletini anlatınız.
- 3) Câmide nelere dikkat etmeliyiz?
- 4) Câminin bölümlerini anlatınız?
- 5) İmama uyan kimse cemaatle namazı nasıl kılar?
- 6) Cuma namazı kimlere farzdır?
- 7) Cuma namazı kaç rek'attır?
- 8) Bayram namazı kimlere vacibdir?
- 9) Bayram namazının diğer namazlardan farkı nedir?
- 10) Teşrik tekbirlerini anlatınız?
- 11) Bayramdaki görevlerimiz nelerdir, anlatınız?
- 12) Teravîh namazının faziletini anlatınız?
- 13) Teravîh namazı nasıl kılınır ?
- 14) Oturarak ve İma ile namaz nasıl kılınır?

- 15) Yolcu (misafır) kime denir, bunlar namazı nasıl kılar?
- 16) “Eda” ve “Kaza” neye denir, geçmiş namazlar nasıl kaza edilir?
- 17) Tilavet secdesi nedir, nasıl yapılır?
- 18) Kimlerin cenaze namazı kılınır?
- 19) Cenaze namazına nasıl niyet edilir. Cenaze namazı nasıl kılınır?

Konular:

- *Orucun Önemi ve Faydaları*
- *Ramazan Orucu Kimlere Farzdır*
- *Sahur ve İftarın Fazileti, İftar Duası*
- *Oruca Ne Zaman ve Nasıl Niyet Edilir*
- *Oruç Çeşitleri*
- *Ramazan Orucunu Başka Zamanda Tutmayı Mübah Kılan Öürler ve Fidy*
- *Ramazanda Öürsüz Olarak Oruç Tutmamanın Hükümü*
- *Orucu Bozup Hem Kaza, Hem de Keffareti Gerektiren Şeyler*
- *Orucu Bozup Yalnız Kazayı Gerektiren Şeyler*
- *Orucu Bozmayan Şeyler*
- *Oruçluya Mekruh Olan Şeyler*
- *Oruçluya Mekruh Olmayan Şeyler*

ORUCUN ÖNEMİ

İslâmın beş şartından üçüncüsü Ramazan ayında oruç tutmaktır. Ramazan orucu, hicretin ikinci yılında farz kılınmıştır.

Oruç, niyet ederek tanyerinin ağarmaya başlamasından itibaren, akşam güneş batıncaya kadar yememek, içmemek ve karı-koca ilişkisinde bulunmamaktır.

Ramazan ayı bazı yıllarda 29. bazı yıllarda 30 gün olur. Ramazan ayı 29 gün olduğu zaman oruç yine tamdır. Çünkü farz olan, ayın tamamını oruç tutmaktır. Nitekim, Peygamber Efendimiz dokuz Ramazan oruç tutmuştur. Bu Ramazanlardan dördü 29 gün; beşi de 30 gün olmuştur.

Ramazan ayı, müslümanlar için kutsal ve çok mübarek bir aydır. İslâm güneşi bu ayda doğmuş, dünyayı aydınlatan Yüce Kitabımız Kur'an-ı Kerim bu ayda inmeye başlamıştır. Bin aydan daha hayırlı olan Kadir gecesi bu ayın içindedir. İçimizi kötü düşüncelerden, dışımızı çirkin davranışlardan temizleyen oruç bu ayda tutulmaktadır.

Yüce Allah şöyle buyuruyor: **“Ey iman edenler! Oruç sizden öncekilerle farz kılındığı gibi, size de farz kılındı. Ola ki, korunup sakınırsınız.”**¹

Oruç, bizi dünyada kötülüklerden sakındıran, ahirette cehennemden koruyan ve günahlarımızın bağışlanmasına vesile olan önemli bir ibadettir. Sevgili Peygamberimiz şu müjdeyi veriyor: **“Kim inanarak ve mükâfatını Allah’tan bekleyerek Ramazan orucunu tutarsa, geçmiş günahları bağışlanır.”**²

ORUCUN FAYDALARI

a) Oruç Ahlâkımızı Güzelleştirir:

Oruç, bize daima Allah’ı hatırlatır, sorumluluk duygusunu geliştirir. Kalbimizi kötü duygu ve düşüncelerden temizler, başkalarına fenalık yaptıktan korur. Oruç, bize en güzel ahlâkı davranışları kazandırarak adeta melekleştirir. Oruç gözleri harama bakmaktan, dili yalan ve çirkin sözlerden, kulakları haram şeyleri dinlemekten, mideyi haram yemekten, elleri kötü iş yapmaktan, ayakları kötü yerlere gitmekten korur.

Orucun farz olmasındaki hikmet, Allah’a karşı kulluk görevini yerine getirmek ve kötülüklerden sakınmaktır.

b) Oruç, İnsanın Merhamet ve Yardım Duygularını Geliştirir:

Hayatında açlık nedir bilmeyen varlıklı bir kimse, yoksulların çektiği açlık ve sıkıntıyı gereği gibi anlayamaz. Fakat bu kişi oruç tutarsa açlığın ne olduğunu anlar ve yoksulların sıkıntılarını yüreğinde daha iyi hisseder, onlara karşı şefkat ve merhamet duyguları uyanır. Bunun sonucu olarak da yoksullara yardım elini uzatır, sıkıntılarını gidermeye çalışır.

c) Oruç İnsana Nimetlerin Kıymetini Öğretir:

İnsan, elinde olan nimetlerin değerini, ancak bunlar elinden çıktıktan sonra anlar, fakat iş iştenden geçtiği için bunun bir yararı yoktur. Oruç tutmakla bir süre nimetlerden uzak kalan insanın gözünde bu nimetlerin değeri daha iyi anlaşılır. Bu anlayış insana, onları daha iyi korumasını, ve nimetleri kendisine veren Allah’a daha çok şükretmesini öğretir.

1 Bakara sûresi, 183

2 Riyazü’s-Salihin, c. 2, s. 489

d) Oruç Tutmak İnsanı Sağlıklı Yapar:

Bu konuda Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur: **“Oruç tutunuz, sıhhat bulursunuz.”**³

Senenin onbir ayında yorulan sindirim organları oruç sayesinde dinlenir. Ramazandan sonra daha güçlü bir şekilde görevlerini yaparlar. Bilim adamları, orucun sağlık yönünden vücudumuza bir çok faydaları olduğunu belirtmişlerdir. Nobel tıp armağanı kazanan ünlü Fransız bilim adamı Doktor Aleksî Karel oruç hakkında şunları söylüyor: *“Oruç sırasında vücutta depo edilmiş besin maddeleri harcanır; sonradan bunların yerine yenileri gelir, böylece vücutta bir yenilenme olur. Oruç sağlık bakımından çok faydalıdır.”*⁴

e) Oruç İnsana Sabırlı Olmayı Öğretir:

Oruç tutmakla, belirli bir zaman kendini yememeye, içmemeye alıştıran insan, hayatta karşısına çıkabilecek güçlüklerle kolaylıkla sabreder, acılara ve sıkıntılara dayanır. Gerekğinde düşmanla savaşmaktan yılmaz, bu uğurda karşısına çıkabilecek zorluklara dayanmasını bilir.

RAMAZAN ORUCU KİMLERE FARZDIR

Orucun Farz Olmasının Şartları Şunlardır:

- 1) Müslüman olmak,
- 2) Akıllı olmak,
- 3) Erginlik çağına gelmiş olmak.

Erginlik çağına gelen ve akıllı olan her müslüman erkek ve kadına Ramazan ayında oruç tutmak farzdır. Allah'ın kesin emridir. Erginlik çağına gelmeyen çocuklara oruç tutmak farz değildir. Ancak bünyelerine zarar vermeyecek şekilde çocukları da yavaş yavaş oruca alıştırmak uygun olur.

Kadınlar, lohusalık ve adet görme hallerinde oruç tutamaz, namaz kılamaz. Bu halleri geçtikten sonra tutamadıkları oruçları kaza ederler, yani gününe gün tutarlar. Fakat kılamadıkları namazları kaza etmezler.

³ Keşfü'l-Hafa, c. 2, s. 33.

⁴ Hayat Ansiklopedisi, Oruç maddesi.

SAHUR VE İFTARIN FAZİLETİ

Sahurda kalkıp yemek müstehabdır. Sevgili peygamberimiz: **“Sahurda yemek yeyiniz, çünkü sahur yemeğinde bereket vardır.”**⁵ buyurmuştur. Sahur yemeği, oruca dayanma gücü verir. Duaların kabul edildiği vakitlerden biri de sahur zamanıdır. Sahura kalkan bir oruçlu, dilekleri için dua etmeli ve Allah’tan günahlarının bağışlanmasını istemelidir.

Oruç ibadetini tamamlayıp iftar vaktine yetişen kimse bundan büyük bir mutluluk ve sevinç duyar. Tuttuğu orucun mükâfatını almak üzere, kıyamet gününde Allah’ın huzuruna vardığı zaman en büyük sevinci tadacaktır.

Peygamberimiz şöyle buyuruyor: **“Oruçlu için iki sevinç vardır: Biri iftar ettiği vakit, diğeri de Allah’a kavuştuğu zamandır.”**⁶ İftar vakti yapılan duaların geri çevrilmeyeceğini, Allah tarafından kabul edileceğini Peygamber Efendimiz bildirmiştir.

İftar Duası:

İftar vaktinde şu duayı okumak sünnettir:

“Allahümme leke sumtü, ve bike âmentü, ve aleyke tevekkeltü, ve alâ rızkıke eftartü, ve savmel’gadi min şehri ramazane neveytü, fağfir lî ma kaddemtü ve mâ ahhartü”

Anlamı: *“Allahım, senin rızan için oruç tuttum, sana inandım, sana güvendim, senin rızkınla orucumu açtım. Ramazan ayının yarınki orucuna da niyet ettim. Artık benim geçmiş ve gelecek günahlarımı bağışla!”*

ORUCA NE ZAMAN VE NASIL NİYET EDİLİR

Orucun sahih olması için niyet etmek şarttır. Niyetsiz oruç makbul değildir.

Ramazan orucuna, akşamdan itibaren kuşluk vaktine kadar niyet edilebilir. Şöyle ki:

Normal olarak oruca, sahur yemeğini yedikten sonra niyet edilir. Ancak sahurda uyanamayıp yeme içme zamanının bittiği imsak vaktinden sonra kalkan bir kimse, güneş doğmuş olsa bile, kuşluk vaktine kadar o günün

5 Riyazü’s-Salihin, c. 2, s. 495.

6 Et-Tergib ve’t-Terhib, c. 2, s. 81.

orucuna niyet edebilir. Yeter ki, imsak vaktinden sonra orucu bozacak bir şey yapmasın.

Sahura kalkmak istemeyen bir kimse, akşamdan sonra yarının orucuna niyet edebilir, geceleyin kalkıp tekrar niyet etmesi gerekmez. Sahura kalktığı halde oruca niyet etmeyi unutup sabahleyin hatırlayan bir kimse de yine kuşluk vaktine kadar niyet edebilir. Böyle geç niyet etmiş olanların oruçlarında bir eksiklik yoktur. Kuşluk vaktinden sonra oruca niyet edilmez. Ramazan ayında tutulamayan orucu, başka günlerde kaza ederken niyetin geceleyin yapılması gerekir. Keffaret oruçları da böyledir. Bu oruçlara imsaktan sonra niyet edilmez.

Niyet esasen kalp ile olur. Yani geceleyin, yarın oruç tutacağını kalbinden geçiren kimse niyet etmiş demektir. Oruç tutmak düşüncesi ile sahur yemeğine kalkan kimsenin bu düşüncesi de niyettir. Oruca kalp ile niyet etmek yeterlidir. Ancak kalp ile yapılan bu niyeti dil ile söylemek daha iyidir. Bu sebeple, oruç tutacak olan kimse, hem içinden niyet etmeli, hem de dili ile: *"Niyet ettim Ramazan-ı şerifin yarınki orucuna"* diye söylemelidir.

ORUÇ ÇEŞİTLERİ

Altı çeşit oruç vardır:

1) Farz Olan Oruçlar: Ramazan ayında oruç tutmak, Ramazan da tutulamayan orucu başka günlerde kaza etmek ve keffaret oruçları farzdır.

2) Vacib Olan Oruçlar: Adak oruçları ile, bozulan nafile oruçları kaza etmek vacibdir.

3) Sünnet Olan Oruçlar: Muharrem ayının dokuz ve onuncu, veya onuncu ve onbirinci günleri oruç tutmak sünnettir.

4) Müstehab Olan Oruçlar: Kameri ayların onüç, ondört ve onbeşinci günleri ile haftanın pazartesi ve perşembe günleri ve Ramazandan sonra şevval ayında altı gün oruç tutmak müstehabdır.

5) Mekruh Olan Oruçlar: Muharrem ayının sadece onuncu günü ile yalnız cuma veya yalnız cumartesi günlerinde oruç tutmak mekruhtur.

6) Haram Olan Oruçlar: Ramazan bayramının birinci günü ile Kurban bayramının dört günü oruç tutmak haramdır. Çünkü bayram günleri Allah'ın kullarına birer ziyafet günüdür. Allah'ın ziyafetinden kaçınmak uygun değildir.

RAMAZAN ORUCUNU BAŞKA ZAMANDA TUTMAYI MÜBAH KILAN ÖZÜRLER

Özürsüz olarak Ramazan ayında oruç tutmamak hem günahtır, hem de cezası vardır. Ancak bir kimse aşağıdaki durumlarda ramazan orucunu tutmayabilir veya başlamış olduğu orucu bozabilir.

1) Hastalık: Bir hasta oruç tuttuğu takdirde hastalığının artmasından veya uzamasından korkarsa oruç tutmayabilir. Hastalığı iyileşince tutmadığı oruçları kaza eder.

2) Yolculuk: Ramazan ayında en az doksan kilometre mesafeye yolculuğa çıkan kimse oruç tutmayabilir. Yolculuk hali bitince tutmadığı günleri kaza eder. Oruç tutmasında bir güçlük yoksa yolcunun oruç tutması daha hayırlıdır.

3) Zor Görmek: Orucu bozmak için ölümle veya vücuduna bir zarar verilmekle tehdit edilen kimse orucunu bozabilir. Bozduğu orucu sonra tutar.

4) Gebe ve Emzikli Olmak: Gebe veya emzikli olan bir kadın, oruç tuttuğu takdirde kendisine veya çocuğuna bir zarar geleceğinden korkarsa oruç tutmayabilir. Gebelik ve emziklilik hali sona erince tutmadığı günleri kaza eder.

5) Şiddetli açlık ve susuzluk: Oruçlu bir kimse, açlık veya susuzluk sebebiyle aklının bozulmasından veya vücuduna ciddi bir zarar geleceğinden korkarsa orucunu bozabilir. Sonra uygun bir zamanda tutmadığı oruçları kaza eder.

6) Yaşlılık ve Düşkünlük: Vücudu günden güne düşen ve oruca dayanamayan iyice ihtiyarlamış olan kimseler oruç tutmayabilir. Bunlar sonradan da orucu kaza edemeyecekleri için tutamadıkları her günün orucu yerine fidye verirler.

FİDYE

Oruç tutmaya gücü yetmeyen düşkün ve yaşlı kimseler ile iyileşme ümidi olmayan hastalar, Ramazan ayının her günü için bir fidye verirler. Fidyenin tutarı aynen fitre kadardır. Bu fidyeler Ramazanın başlangıcında verilebileceği gibi, Ramazanın içinde veya sonunda da verilebilir.

İsterse fidyelerin hepsini bir fakire topluca verir, ayrı ayrı fakirlere de verebilir. Bu durumda olan kimseler, fidye vermeye güçleri yetmiyorsa

Allah'tan bağışlanmalarını isterler. Oruç tutmaya gücü yetmeyen yaşlılar ile iyileşme ümidi olmayan hastalar eğer ileride oruç tutabilecek duruma gelirlerse tutamadıkları oruçları kaza etmeleri gerekir. Önceden verdikleri fidyelerin hükmü kalmaz, bunlar nafile bağış sayılır.

RAMAZANDA ÖZÜRSÜZ OLARAK ORUÇ TUTMAMANIN HÜKMÜ

Ramazan ayında oruç tutmak Allah'ın kesin emridir. Müslümanların bu emri yerine getirmesi gerekir. Bir müslüman özürsüz olarak Ramazan ayında oruca niyet etmiyerek yiyip içerse tutmadığı günlerin orucunu gününe gün kaza etmesi gerekir, keffaret lazım gelmez. Çünkü keffaret, oruç tutmanın değil, başlanan orucu bozmanın cezasıdır.

Ramazanda özürsüz olarak oruç tutmayan günah işlemiş ve Allah'a karşı sorumlu duruma düşmüş olur. Bundan dolayı tevbe ederek Allah'tan af dilemesi ve orucunu vakit geçirmeden kaza etmesi lazımdır.

ORUCU BOZUP HEM KAZA HEM DE KEFFARETİ GEREKTİREN ŞEYLER

Oruçlu olduğunu bilerek:

- 1) Yemek, içmek, (ister gıda maddesi, isterse ilaç olsun)
- 2) Cinsi ilişkide bulunmak,
- 3) Sigara içmek.

Kaza: Bozulan orucun yerine gününe gün oruç tutmaktır.

Keffaret: Bozulan bir gün orucun yerine iki ay veya altmış gün peşpeşe oruç tutmaktır.

Ramazan ayında niyet ederek oruca başlayan bir kimse özürsüz olarak bile bile yiyip içse veya cinsi ilişkide bulunsu orucu bozular. Bozulan bu orucun gününe gün kaza edilmesi, ayrıca oruç özürsüz olarak ve bile bile bozulduğu için de keffaret tutması gerekir.

Başlanan bir orucu bilerek bozmanın dünyadaki cezası keffarettir. Yani altmış gün birbiri ardınca oruç tutmaktır. Herhangi bir sebeple keffaret orucuna ara verilir veya eksik tutulursa yeniden başlayıp altmış günü kesintisiz tamamlamak lazımdır. Kadınlar keffaret orucu tutarken araya giren âdet

günlerini tutmazlar, âdet halleri bitince ara vermeden temiz günlerinde oruca devam ederek altmış günü tamamlarlar.

ORUCU BOZUP YALNIZ KAZAYI GEREKTİREN ŞEYLER

- 1) Yenmesi mutad olmayan ve ilaç olarak da kullanılmayan şeyleri yutmak, (toprak, kağıt, pamuk gibi)
- 2) Buruna ilaç çekmek,
- 3) Kulağın içine yağ damlatmak,
- 4) Abdest esnasında ağzına ve burnuna su alırken kendi elinde olmayarak boğazına su kaçmak,
- 5) Ağzına aldığı renkli ipliğin boyası tükürüğe geçip, boyanan bu tükürüğü yutmak,
- 6) Zorla orucu bozulmak,
- 7) Uyurken başkası tarafından boğazına su dökülmek,
- 8) Ağız dolusu kusmak, (Kendi isteği ile)
- 9) Akşam vakti girmediği halde, akşam oldu zannederek iftar etmek,
- 10) İmsak vakti geçtiği halde, İmsak'a daha vardır zannederek yemek.

ORUCU BOZMAYAN ŞEYLER

- 1) Oruçlu olduğunu unutarak yemek, içmek, (unutarak yeyip içerken oruçlu olduğunu hatırlarsa hemen ağzını yıkayıp oruca devam eder, oruçlu olduğunu hatırladıktan sonra boğazından aşağıya bir şey geçerse orucu bozulur.)
- 2) Kulağına su kaçmak,
- 3) Göze ilaç damlatmak,
- 4) Gece yıkanması gerekirken sabahleyin yıkanmak,
- 5) Kendi isteği olmayarak kusmak,
- 6) İhtilâm olmak, (yani uyurken cünüplük hali meydana gelmek)
- 7) Kan aldırarak,
- 8) Kendi isteği olmayarak boğazına toz , duman girmek,
- 9) Ağzındaki tükürüğü yutmak.

ORUÇLUYA MEKRUH OLAN ŞEYLER

- 1) Bir şeyin yutmadan tadına bakmak, (eğer kadının kocası, yemeğin tuzundan dolayı karısına anlayışsız davranır, huzursuzluk yaparsa, kadın yutmadan yemeğin tuzuna bakabilir.)
- 2) Tükrüğünü ağızda biriktirip yutmak, (eğer ağızda biriktirdiği tükrüğü dışarı çıkardıktan sonra yutarsa orucu bozulur.)
- 3) Kendini zayıf düşürecek derecede kan aldirmek, ağır işlerde bulunmak.

ORUÇLUYA MEKRUH OLMAYAN ŞEYLER

- 1) Gül ve misk gibi şeyleri koklamak,
- 2) Dişlerini fırçalamak,
- 3) Ağızına su alıp çalkalamak,
- 4) Burnuna su çekmek,
- 5) Yıkanmak,

SORULAR:

- 1) Oruç ne demektir?
- 2) Orucun faydalarını anlatınız?
- 3) Oruç kimlere farzdır?
- 4) İftar duasını ezberleyiniz?
- 5) Oruca ne zaman ve nasıl niyet edilir?
- 6) Oruç kaç çeşittir?
- 7) Ramazan orucunu başka zamanda tutmayı mübah kılan özürler nelerdir?
- 8) Fidyeye ne demektir, kimlerin fidye vermesi gerekir?
- 9) Kaza ve keffaret ne demektir?
- 10) Orucu bozup hem kaza, hem de keffareti gerektiren şeyler nelerdir?
- 11) Orucu bozup yalnız kazayı gerektiren şeyler nelerdir?
- 12) Orucu bozmayan şeyler nelerdir?
- 13) Oruçluya mekruh olan ve mekruh olmayan şeyler nelerdir?

Konular:

- *Zekâtın Önemi ve Faydaları*
- *Zekâtı Kimler Verir*
- *Nisab*
- *Zekât Kimlere Verilir*
- *Zekât Verilmesi Gerekmeyen Mallar*
- *Zekât Verilmesi Gereken Mallar*
- *Fıtır Sadakası (Fitre)*

ZEKÂTIN ÖNEMİ VE FAYDALARI

İslâmın beş şartından dördüncüsü zekât vermektir. Hicretin ikinci yılında oruçtan önce farz olmuştur. Mal ile yapılan ibadettir.

Zekât, dini ölçülere göre zengin olan müslümanların seneden seneye malının ve parasının kırkta birini fakir olan müslümanlara vermesidir. Zekât, Kur'an-ı Kerim'de namaz ile birlikte otuzyedi yerde geçmektedir. Zekâtın üzerinde bu kadar çok durulması onun dinimizde büyük önem taşıdığını göstermektedir.

Zekât, kalbi cimrilik hastalığından, malı fakirin hakkından temizleyen, zenginlerde şefkat ve merhamet duygularını geliştiren bir ibadettir. Zekât sayesinde fakirlerin kalbindeki haset ve kıskançlık ortadan kalkar. Kendilerine yardım eden zenginlere karşı sevgi ve saygı meydana gelerek toplumda birlik ve kardeşlik kuvvetlenmiş olur.

İslâm Dini, toplumun dertlerini tedâvi eden, ihtiyaçlarını karşılayan birçok esaslar getirmiştir. Allah'ın emri olan zekât, bir sosyal yardımlaşma sistemidir. Zekât malın büyümesini ve bereketlenmesini sağlar. Zekâtı verilen serveti, yok olmaktan, kötü insanların zararından Allah korur. Sevgili Peygamberimiz şöyle buyuruyor: **“Mallarınızı zekât ile koruyunuz.”**¹

Zekât, müslümanlıkta samimi olup olmadığımızın bir ölçüsüdür. Zekâtını veren; Allah'a kullukta samimi olduğunu göstermiş, kendisine bu zenginliği veren Rabbine karşı teşekkür vazifesini yerine getirmiş olur. Zekâtını

veren zengin, fakirlere yardım eden, yoksulların yüzünü güldüren sevimli ve faydalı insandır.

ZEKÂTİ KİMLER VERİR

Aşağıdaki şartları taşıyan kimseler zekât vermekle mükellef olur:

- 1) Müslüman olmak,
- 2) Akıllı olmak,
- 3) Erginlik çağına gelmiş olmak,
- 4) Hür olmak,
- 5) Dinen zengin (yani aslî ihtiyaçlarından ve borçlarından başka “nisab” miktarı mala veya paraya sahip) olmak,
- 6) Zekât, verilmesi gereken mal veya para:
 - a) Nisab miktarına (yani 80.18 gr. Altın değerine) ulaşmış olmak,
 - b) Sahibinin elinde tam bir kamerî yıl kalmış olmak,
 - c) Hakikaten veya hükmen artıcı nitelikte olmak gerekir,

NİSAB

Nisab, dinimizin koyduğu zenginlik ölçüsüdür, borcundan ve asıl ihtiyaçlarından başka, belirlenen bu ölçü miktarı veya daha fazla malı veya parası olan kimse, dinen zengin sayılır.

Fitre vermek ve kurban kesmek için de en az nisab miktarı mal veya paraya sahip olmak lâzımdır. Ancak bunlarda malın veya paranın üzerinden bir yıl geçmesi ve artıcı nitelikte olması şart değildir.

ZEKÂT KİMLERE VERİLİR

Zekât Verilecek Kimseler Şunlardır:

- 1) **Fakirler:** Dini ölçülere göre zengin sayılmayan, nisab miktarı malı olmayan kimseler.
- 2) **Yoksullar:** Hiçbir şeyi olmayanlar.
- 3) **Borçlular:** Borcundan fazla nisab miktarı mala sahip olmayanlar.

4) Yolcu: Memleketinde malı olduğu halde yolda parasız kalan, elinde bir şey bulunmayan kimselerdir. (Bunlara memleketlerine varacak kadar zekât verilebilir.)

5) Allah Yolundakiler: Bunlar cihad veya hac için yola çıkıp parasız kalanlar ile işini gücünü bırakıp kendisini ilme vermiş olan kimselerdir.

Zekât Verirken Şu Sırayı Gözetmeli:

Önce kardeşler, kardeş çocukları, amca, hala, dayı ve teyze, sonra diğer akraba ve komşular, bunlardan sonra mahallesinde ve oturduğu memleketteki fakirler. Aldığı zekât parasını günah yolunda harcayacak veya israf edecek kimselere değil, gerçek ihtiyaçları için harcayan fakirlere vermek daha iyidir.

ZEKÂT KİMLERE VERİLMEZ

Şunlara Zekât Verilmez:

- 1) Ana, baba, büyük ana ve büyük babalara,
- 2) Oğluna, oğlunun çocuklarına, kızına, kızının çocuklarına ve bunlardan doğan çocuklara,
- 3) Zenginlere,
- 4) Müslüman olmayanlara,
- 5) Karı-koca birbirlerine.

ZEKÂT VERİLMESİ GEREKMEYEN MALLAR

Kendisi ve bakmakla yükümlü olduğu kimselerin ihtiyacı olan şeylerden zekât vermek gerekmez. Bunlara “**Havaici asliye**” denir. Başlıcaları şunlardır:

Oturulan evler, ev eşyası, giyecekler, binek vasıtaları, ticaret için olmayan kitaplar, sanatkârların kullandığı aletler, yiyecek ihtiyaçları, altın ve gümüş dışında ve satılık olmayan inci, elmas ve zümrüt gibi süs eşyası.

ZEKÂT VERİLMESİ GEREKEN MALLAR VE ZEKÂT MİKTARLARI

Zekât Verilmesi Gereken Malların Nisabı İle Bunlardan Verilmesi Gereken Zekât Miktarları Şöyledir:

1) Altın: En az 80,18 gram veya daha fazla olursa, kırkta biri,

2) Gümüş: En az 561 gram veya daha fazla olursa, kırkta biri,

3) Para: En az nisap miktarı veya daha fazla paranın kırkta biri, (Paranın nisabı, yani parada zekât vermeye esas olan zenginlik ölçüsü: en az 80, 18 gram altın karşılığı paraya sahip olmaktır.)

4) Ticaret Malları: En az nisab miktarı para değerinde veya daha fazla olan her türlü ticaret malının kırkta biri,

5) Koyun ve Keçi: Kırk koyun veya keçi de bir koyun veya keçi,

6) Sığır ve Manda: Otuz sığır veya manda için bir yaşını tamamlamış dana,

7) Deve: Beş deve için bir koyun veya keçi.

Hayvanların sayısı arttıkça zekâtın miktarı değişir. Arazilerden elde edilen ürünlerin zekâtı daha farklıdır.

Yukarıda sayılan malların zekâtları kendi cinslerinden verilebileceği gibi bunların değerleri para olarak da verilebilir.

Zekâtın sahih olmasının şartı niyettir. Zengin bir müslüman fakire zekât verirken kalbi ile niyet etmesi gerekir, dili ile söylemesi şart değildir.

FITIR SADAKASI (Fitre)

Borcundan ve aslı ihtiyaçlarından başka en az nisab miktarı malı veya onun değerinde parası olan müslümanın fitir sadakası vermesi vaciptir. Buna kısaca "Fitre" denilir. Fitir sadakasının vacip olması için zekâta olduğu gibi malın üzerinden bir yıl geçmesi ve artıcı nitelikte olması şart değildir.

Fitre, Ramazan ayında fakirlere verilen bir sadakadır. Bayramdan önce verilmesi iyidir. Bayram günü veya daha sonra da verilebilir. Dini ölçülere göre zengin olan kimsenin, hem kendisinin, hem de erginlik çağına gelmemiş olan çocuklarının fitrelerini vermesi vaciptir.

Fitre Şu Dört Cins Yiyecek Maddesinden Aşağıdaki Miktarlarda Verilir:

Cinsi:	Miktarı:
1– Buğday	1460 Gram
2– Arpa	2920 Gram
3– Kuru üzüm	2920 Gram
4– Hurma	2920 Gram

Bu gıda maddelerinin kendileri verilebileceği gibi para olarak değerleri de verilir. Hangisi fakirin yararına ise onu vermek daha uygundur. Bir fitre yalnız bir fakire verilir, ikiye bölünmez. Bir fakire birden fazla fitre verilebilir. Fitre niyet edilerek verilir. Ancak bunun fitre olduğunu fakire söylemek gerekmez. İçinden niyet etmesi yeterlidir.

Zekât hangi fakirlere verilirse fitre de onlara verilir. Bir özürden dolayı ramazanda oruç tutmayanlar da, nisap miktarı mal veya paraya sahip iseler fitrelerini vermekle yükümlüdürler.

Varlıklı müslümanlar fitre vermek suretiyle fakirlere bayram sevincini tattırırlar. Böylece, hem borcunu ödemiş, hem de sevap kazanmış olurlar. Fitre vermek, orucun kabul edilmesine, ölümün şiddetinden ve kabir azabından kurtulmaya vesile olur.

SORULAR:

- 1) Zekâtın faydalarını kısaca anlatınız?
- 2) Zekât vermek kimlere farzdır?
- 3) Zekât kimlere verilir?
- 4) Kimlere zekât verilmez?
- 5) Hangi mallardan zekât vermek gerekmez?
- 6) Zekât hangi mallardan, ne kadar verilir?
- 7) Nisab neye denir?
- 8) Fıtır sadakası nedir?

Konular:

- *Haccın Önemi ve Faydaları*
- *Hac Kimlere ve Ne Zaman Farzdır*
- *Haccın Çeşitleri*
- *İhram, Telbiye, Tavaf, Sa'y ve Vakfe*
- *Haccın Yapılışı*
- *Umre*

HACCIN ÖNEMİ VE FAYDALARI

İslâm şartlarının beşincisi hac'dır. Hac, belli zamanda, belirli yerleri özel bir şekilde ziyaret etmektir.

Hicretin dokuzuncu yılında farz olmuştur. Hac hem mal, hem de bedel ile yapılan bir ibadettir. Belirli şartları taşıyan müslümanların ömründe bir defa hacca gitmesi farzdır. Allah'ın her emrinde olduğu gibi hacm farz kılınmasında da bir çok hikmetler ve faydalar vardır.

Çeşitli ülkelerden mukaddes topraklara gelen, dilleri ve renkleri ayrı olan müslümanların tek gaye etrafında bir araya gelmesi ve hep birlikte Allah'a yönelmesi İslâm kardeşliğini güçlendirir. Müslümanların birbirini il tanışmalarını, birbirlerinin dert ve sıkıntılarına çare bulmalarını sağlar.

Zengin-fakir her seviyede müslümanın ihrama girerek aynı kıyafet içinde bulunması insanlara eşitlik fikrini aşılır, mahşer gününü hatırlatır. Hayat yolculuğu, insanın bilgi ve görgüsünü artırır, zorluklara karşı dayanma alışkanlığı kazandırır. Mala bağımlılığı azaltarak, fakirlere, yoksullara karşı merhamet ve yardım duygularını geliştirir.

Sevgili peygamberimizin doğup büyüdüğü, İslâm dini'nin cihana yayılmaya başladığı kutsal yerleri görmek ruhlara manevi bir heyecan verir. Bu dini duyguları kuvvetlendirir. Kutsal yerlerde insan kendisini Allah'a daha yakın hisseder, yaptığı ibadetlere kat kat fazla sevab verilir. Allah rızası için hac vazifesini yapan ve insanlara kötülük etmekten sakınanların (ku hakları hariç) birçok günahı bağışlanır. Bu konuda peygamber Efendimizi şöyle buyurmuştur:

“Kim Allah için hacceder de kötü söz ve davranışlardan sakınırsa, annesinin onu doğurduğu günkü gibi günahlarından arınmış olarak döner.”¹

HAC KİMLERE VE NE ZAMAN FARZDIR

Aşağıdaki şartları taşıyanlara hacca gitmek farz olur:

- 1) Akıllı olmak,
- 2) Erginlik çağına gelmiş olmak,
- 3) Müslüman olmak,
- 4) Hür olmak,
- 5) Haccın farz olduğunu bilmek. (Bu şart müslüman olmayan ülkelerde müslümanlığı kabul edenler içindir. İslâm ülkelerinde yaşayan müslümanlar için haccın farz olduğunu bilmemek özür değildir.)

6) Zorunlu ihtiyaçlardan başka hacca gidip dönünceye kadar kendisinin ve bakmakla yükümlü olduğu aile fertlerinin geçinebileceği maddi güce sahip olmak.

7) Durumuna uygun bir vasıta ile hac yolculuğunu yapabilmesi için vasi ve yol masraflarını karşılayacak parası olmak.

8) Hac vazifesini yapabilecek zamana yetişmiş olmak.

Saydığımız bu şartlardan başka hac vazifesini bizzat yapmak için şu şartların da bulunması gerekir. Bunlara haccın edasının şartları denir.

Haccın Edasının Şartları:

1) Vücutça sağlıklı olmak, (Kör, kötürüm ve hac yolculuğuna dayanamayacak derecede hasta ve yaşlı olmamak.)

2) Hacca gitmesine bir engel bulunmamak, (Hapiste olmak gibi)

3) Yol güvenliği olmak,

4) Kadının yanında kocası veya evlenmesi caiz olmayan bir mahremi bulunmak,²

5) Kocasız ölmüş veya boşanmış olan kadınların iddet süreleri bitmiş olmak.

¹ Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 521.

² Şafi mezhebine göre; yanında kocası veya mahremi olmayan kadın, güvenilir iki veya daha fazla kadınla birlikte farz olan haccı yapar.

Bu saydığımız şartlara sahip olan bir kimsenin önündeki ilk hac mevsiminde hacca gitmesi farz olur.

HACCIN FARZLARI

Haccın farzları, birisi şart ikisi rükün olmak üzere üçtür:

- 1) İhrama girmek (şarttır),
- 2) Arafatta vakfe,
- 3) Ziyaret tavafı.

HACCIN ÇEŞİTLERİ

Yapılışı Bakımından Hac Üç Çeşittir:

1) İfrad Haccı: Umresiz yapılan hac demektir. Hacı adayı ihrama girerken sadece hacca niyet eder ve hac vazifelerini yerine getirir. İfrad haccı yapanlara kurban kesmek vacib değildir.

2) Temettu Haccı: Umre ve haccı ayrı ayrı ihrama girerek yapmaktır. Hacı adayı önce umre için ihrama girip umre vazifelerini yapar ve ihramdan çıkar. Günü gelince yeniden ihrama girerek hac vazifelerini yerine getirir. Temettu haccında kurban kesmek vacibdir.

3) Kıran Haccı: Umre ve haccı bir ihramda yapmaktır. Hacı adayı ihrama girerken hem umre, hem de hacca niyet eder. Önce umreyi yapar fakat ihramdan çıkmaz, sonra da haccı yapar. Kıran haccında da kurban kesmek vacibdir.

Hacca gitmek isteyen bir kimse bu üç çeşit hacdan hangisini dilerse onu yapar. Usulüne uygun olarak hangisini yaparsa hac görevini yerine getirmiş olur.

İhram, Telbiye, Tavaf, Sa'y ve Vakfe:

İhram: Hac veya umre yapacak olan kimsenin diğer zamanlarda helâl olan bazı fiil ve davranışları belirli bir süre kendisine haram kılmasıdır. Hac veya umreye niyet etmek ve telbiye getirmekle ihrama girilmiş olur.

Telbiye: İhramlı olarak ve yüksek sesle: "*Lebbeyk, Allahümme lebbeyk, lebbeyke lâ şerike leke lebbeyk, innel'hamde ve'n ni'mete leke ve'l-mülk, lâ şerike lek.*" demektir. Kadınlar hafif sesle telbiye getirirler.

Tavaf: Kâbenin etrafını usulüne göre yedi defa dolaşmaktır.

Sa'y: Kâbenin yakınında bulunan Safa ile Merve tepeleri arasında gidip gelmektir. Bu gidiş-gelişler, Safa'dan Merve'ye dört, Merve'den Safa'ya üç olmak üzere yedi defadır.

Vakfe: Hacda Arafat ve Müzdelife denilen yerlerde belirli zamanlarda bir süre kalmaktır. Arafat vakfesi farz, müzdelife vakfesi vacibdir.

HACCIN YAPILIŞI

Hacca gitmek isteyen kimse, bu kutsal görev için helâl kazanç temin eder. Yola çıkmadan önce varsa borçlarını öder, hak sahipleri ile helâllaşır. Günahlarının bağışlanması için tevbe edip Allah'tan af diler. Kazaya kalmış ibadetleri varsa mümkün olduğu kadar kaza eder. Yola çıkacağı zaman evinde iki rek'at namaz kılar. Aile fertleri, dostları ve yakınları ile helâllaşır veda ederek yola çıkar. Yolculukta ve hac ibadeti esnasında başkalarını incitecek kötü söz ve davranışlardan sakınır.

İhrama girme yeri olan "*Mikat*" sınırına gelmeden önce tırnaklar kesilir, gerekli vücut temizliği yapılır ve mümkünse gusledilir, değilse abdest alınır. Erkekler giydikleri bütün elbiselerini çıkararak "*İzar*" ve "*Rida*" denilen iki parça örtüye sarılırlar. İhramlı oldukları sürece ayak ve başlarını açık bulundurlar. Kadınlar ihrama girerken elbiselerini çıkarmazlar.

Bundan sonra "*Mikat*" sınırında "*İhramın sünneti*" niyetiyle iki rek'at namaz kılınır ve hacca niyet edilerek telbiye getirilir. Böylece ihrama girilmiş olur. İhram devam ettiği sürece ihramlıya yasak olan şeylerden sakınmak gerekir.

Mekke'ye varılınca gusûl yapılır veya abdest alınır. Sonra haremî şerife gidilerek Kâbenin etrafında kudüm tavafı yapılır ve ardından iki rek'at tavaf namazı kılındıktan sonra Safa ile Merve arasında usulüne uygun olarak sa'y yapılır. Hacı adayı bundan sonra ihramlı olarak Mekke'de kalır. Burada kaldığı süre içinde mümkünse namazları Harem-i Şerif'te kılmak, fırsat buldukça nafîle tavaf etmek çok sevablıdır .

Terviye günü, yani Arefe'den bir gün önce Arafata çıkılır. Arefe günü güneş batıncaya kadar Arafat'ta kalınır. İbadet ve dua ile vakitler değerlendirilir... Burada öğle ile ikindi namazları cemaatle öğle vaktinde birlikte kılınır. Buna "*Cem'i Takdim*" denilir. Öğleden sonra vakfe yapılır. Güneş battıktan sonra akşam namazı kılınmadan "*Müzdelife*" ye hareket edilir.

Müzdelifede akşam ve yatsı namazları cemaatle yatsı vaktinde birlikte kılınır. Buna “*Cem-i Tahir*” denilir. Geceyi Müzdelifede geçiren hacı adayları şeytan taşlamak için kullanılacak taşları burada toplar.

Bayram sabahı, sabah namazı erken kılınarak, “*Müzdelife Vakfesi*” yapılır. Hava aydınlandıktan sonra Mina’ya hareket edilir.

Bayramın Birinci Günü Minada Sırasıyla:

a) Akabe Cemresine yedi taş atılır.

b) Saçlar tıraş edilerek ihramdan çıkılır. (İfrad hacı yapanlara kurban kesmek vacib olmadığından, bunlar Akabe Cemresine taş attıktan sonra tıraş olup ihramdan çıkarlar. Temettü veya Kıran hacı yapanlar Akabe Cemresi’ne taş atıp kurban kestikten sonra tıraş olur ve ihramdan çıkarlar.)

c) Vakit ve imkân bulunursa aynı gün Mekke’ye gidilerek farz olan ziyaret tavafi yapılır.

Bayramın İkinci Günü Sırasıyla: küçük, orta ve akabe cemrelerine yedişer taş atılır. Bayramın birinci günü ziyaret tavafinı yapamayanlar ikinci günde yaparlar.

Bayramın üçüncü Günü: Yine Küçük, orta ve akabe cemrelerine yedişer taş daha atılır. Aynı gün Mina’dan Mekke’ye dönülünce veda tavafi yapılarak hac vazifesi tamamlanmış olur.

Uygulamasını anlattığımız İfrad haccıdır. Temettü ve Kıran hacılarının yapıışında bazı farklılıklar vardır.

Temettü Haccı: Temettü hacı yapacak olan kimse Mikat sınırında umre için ihrama girer. Mekke’ye gelince usulüne uygun olarak umreyi yaptıktan sonra tıraş olur ve ihramdan çıkar. Terviye gününe kadar. (Yani Arefe gününden bir gün önce) Mekke’de ihramsız olarak bekler. Terviye günü Mekke’de hac için yeniden ihrama girer ve yukarıda anlatıldığı gibi hac vazifelerini yapar.

Ancak ifrad haccından farklı olarak:

1) Bayramın birinci günü Cemre Akabesine taş attıktan sonra kurban keser, ondan sonra tıraş olur ve ihramdan çıkar.

2) Ziyaret tavafindan sonra haccın sa’yini yapar.

Kıran Haccı: Kıran hacı yapacak olan mikat sınırında hem hac, hem de umreye ikisine birden niyet ederek her ikisi için de bir ihrama girer.

Mekke'ye varınca önce umre yapar, umreyi tamamladıktan sonra haccın kudüm tavafını, peşinden de haccın sa'yini yapar. Fakat ihramdan çıkmaz. İhramlı olarak bekleyip terviye günü gelince Arafat'a çıkarak tarif edildiği gibi hac vazifelerini yerine getirir. Kıran haccında da ifrad haccından farklı olarak: Bayramın birinci günü Cemre Akabesine taş attıktan sonra kurban keser, ondan sonra traş olur ve ihramdan çıkar.

UMRE

Umre, belirli bir zamana bağlı olmadan usulüne göre ihrama girdikten sonra tavaf etmek, sa'y yapmak ve traş olmaktan ibarettir.

Umre sünnettir. Umre için belirli bir zaman yoktur. Arefe ve onu izleyen kurban bayramı günleri olmak üzere yılda beş günün dışında her zaman umre yapılabilir.

Umrenin Yapılışı:

Umre yapmak isteyen kimse "Mikat" sınırları dışında gerekli temizliği yaptıktan sonra umreye niyet edip telbiye getirerek ihrama girer. Mekke'ye varınca usulüne göre Kâbenin etrafında umre tavafını yapar. Tavaf bitince iki rek'at "Tavaf Namazı" kılar. Daha sonra Safa ile Merve arasında umrenin sa'yını yapar. Sa'yı bitirince traş olur ve ihramdan çıkar. Böylece umre tamamlanmış olur.

SORULAR:

- 1) Hac ne demektir?
- 2) Haccın faydalarını kısaca anlatınız?
- 3) Hac kimlere farzdır?
- 4) Kaç çeşit hac vardır?
- 5) Kurban kesmek hangi hac çeşidinde vacib değildir?
- 6) İhram, telbiye, tavaf, sa'y ve vakfe neye denir?
- 7) Umre nedir?

Konular:

- *Kurban Kesmenin Önemi, Kimler Kurban Keser*
- *Kurban Ne Zaman ve Nasıl Kesilir*
- *Kurbanın Eti ve Derisi İle İlgili İşler*
- *Kurban Olarak Kesilmesi Caiz Olan ve Olmayan Hayvanlar*
- *Etleri Yenen ve Yenmeyen Hayvanlar*
- *Adak Kurbanı*
- *Yemin'in Çeşitleri ve Hükmü*

KURBAN KESMENİN ÖNEMİ

Kurban, ibadet niyeti ile belirli vakitte kurbanlık hayvanı kesmektir.

Kurban kesmek mal ile yapılan bir ibadettir ve vacibdir. Hicretin ikinci yılında emredilmiştir. Kurban, Allah yolunda gösterilen bir fedakârlık, onun verdiği nimetlere karşı şükran borcunu yerine getirmektir.

Zenginlerin, kestikleri kurban etlerinden fakirleri yararlandırması, müslümanlar arasında sevgi ve kardeşlik duygularını güçlendirir. Varlıklı insanlarla birlikte yoksullar da sevinir. Kurbanla gelen bu sevinç toplumun huzur ve mutluluğunu artırır.

Sevgili peygamberimiz: **“Kim (mal) genişliği bulur da kurban kesmezse bizim mescidimize yaklaşmasın.”**¹ buyurarak kurban kesmenin zenginler için önemli bir görev olduğunu belirtmiştir.

KİMLER KURBAN KESER

Aşağıdaki şartları taşıyan kimselerin kurban kesmesi vaciptir:

- 1) Müslüman olmak,
- 2) Akıllı olmak,
- 3) Erginlik çağına gelmiş olmak,

¹ Et-Tergîb ve't-Terhib, c. 2, s. 155.

4) Hür olmak,

5) Mukim olmak (Yani misafir olmamak),

6) Nisab miktarı mal veya paraya sahip olmak. (Kurban nisabında mal ve paranın üzerinden bir senenin geçmesi şart değildir.)

KURBAN NE ZAMAN VE NASIL KESİLİR

Kurban kesiminin vakti, kurban bayramının birinci, ikinci ve üçüncü günüdür. Üçüncü günün akşamından sonra kurban kesilmez.

Kurbanı kesmeye götürürken hayvana iyi davranmalı, itip kakarak götürmemelidir. Hayvana zahmet vermemek için bıçak iyi bilenmiş olmalı, kurbanı, elinden gelirse sahibi kesmelidir. Elinden gelmeyen başkasına kestirebilir.

Kurban edilecek hayvan sol yanı üzerine ve kıbleye karşı yatırılır. Kescek kişinin kendisi "*Bismillahi Allahü ekber*" diyerek hayvanın çene altından yem borusu, nefes borusu ve şah damarlarını keserek kesim işi bitirilir. Hayvanın canı çıkmadan başını bedeninden ayırmak ve derisini yüzmeye başlamak mekruhtur. Kurban keserken bilerek "*Besmele*" söylenmemiş ise hayvanın eti yenmez.

KURBANIN ETİ VE DERİSİ İLE İLGİLİ YAPILACAK İŞLER

Kurbanı kesen kimse, kurbanın etinden kendisi yiyebileceği gibi başkalarına da yedirebilir.

Kurban etini üçe bölerek: Bir bölümünü kurban kesmeyen fakirlere dağıtmalı, diğer bir bölümünü akraba ve dostlara hediye etmeli, kalanı da kendisi ve aile fertleri için ayırmalıdır. Kurban etinin tamamını vermek de caizdir. Kurban eti ve derisi satılmaz, bundan kasap ücreti ödenmez. Kurban derisini seccade veya evde kullanılacak bir şey yapmak caiz olduğu gibi bir fakire veya hayır işlerine hizmet eden kuruluşlardan birine de vermek caizdir.

KURBAN OLARAK KESİLMESİ CAİZ OLAN VE OLMAYAN HAYVANLAR

Hayvanlardan sadece koyun, keçi, sığır, manda ve deve kurban edilir. Bunlardan koyun ile keçi bir yaşını, sığır ve manda iki yaşını, deve beş yaşını bitirmiş olmalıdır. Ancak, koyun altı ayını tamamladığı halde bir yaşını doldurmuş gibi gösterişli olursa kurban edilebilir. Keçi için böyle bir durum yoktur, bir yaşını doldurması şarttır.

Koyun ve keçi bir kişi için kurban olur. Sığır, manda ve deve birden yedi kişiye kadar ortaklaşa kurban edilebilir. Bu hayvanların boynuzsuz olması, boynuzunun biraz kırık bulunması, dişlerinden birazının dökülmesi ve topal olması kurban olmalarına engel değildir.

Şu Kusurlardan Biri Hayvanda Bulunursa Kurban Olmaz:

- 1) Bir veya iki gözü kör olan,
- 2) Boynuzlarının biri veya ikisi kökünden kırılmış olan,
- 3) Kulağının veya kuyruğunun yarıdan fazlası kopmuş olan,
- 4) Ayağının üzerine basamayacak derecede topal olan,
- 5) Kulakları veya kuyruğu doğuştan olmayan,
- 6) Dişlerinin çoğu dökülmüş olup, karnını doyuramayan,
- 7) Hasta olan,
- 8) Kemiklerinin içinde iliği kalmamış derecede zayıf olan,
- 9) Meme başları kopmuş olan,
- 10) Koyun ve keçinin memelerinden biri, sığır cinsinden iki memesi kurumuş olan,

Ayrıca, tavuk, horoz gibi hayvanlarla, eti yenen diğer yabani hayvanlar kurban olmazlar,

ETLERİ YENEN HAYVANLAR

Koyun keçi, sığır, manda, deve, tavuk, kaz, ördek, zürafa, devekuşu, bğırtlan kuşu, güvercin, bıldırcın, tavus, kırlangıç, baykuş, tavşan, turna, serçe ve sığırcık gibi hayvanlar usulüne uygun olarak kesildiği takdirde etleri yenilir. Ayrıca su da yaşayan her çeşit balık da yenir.

ETLERİ YENMEYEN HAYVANLAR

Azı dişleriyle kapıp avlayan, parçalayan ve kendini savunan hayvanların etleri yenmez: Kurt, ayı, arslan, kaplan, sincap, sansar, maymun, domuz, sırtlan, kedi, köpek, fil, keler, tilki ve gelincik gibi.

At, katır ve eşeğin etleri de yenmez. Tırnakları ile avlayan, leş ve pislik yiyen kuşların etleri de yenmez: Kartal, çaylak, akbaba, leylek, kuzgun, atmaca, şahin, yarası ve karga gibi.

Yaratılıştan iğrenç olan: fare, akrep, yılan, kertenkele, kurbağa, kara ve deniz kaplumbağası, köstebek, kirpi, sümüklü böcek, solucan, kurtlar, bütün sinekler böcekler, haşereler, arı ve kelebek yenmezler.

Balık suretinde olmayan deniz hayvanları ile yengeç, midye, istiridye ve istakoz da yenmez.

ADAK KURBANİ

Adak, bir kimsenin yapmak zorunda olmadığı bir şeyi kendisine vacib kılmasıdır.

Adaklar İkiye Ayrılır:

1) Hiç bir şeye bağlı olmayarak yapılan adaklar:

Bir kimse, “Allah rızası için bir kurban keseceğim” diye adak yaparsa kurban kesmek kendisine vacip olur ve bu adağını dilediği zaman yerine getirir.

2) Bir şeyin olmasına veya olmamasına bağlı olarak yapılan adaklar:

Meselâ: “Hastam iyileşirse Allah rızası için bir kurban keseceğim” diye adakta bulunan kimsenin hastası iyileştiği takdirde kurban kesmesi vacip olur. Deddiği iş henüz gerçekleşmeden kurban kesmesi sahih değildir.

Adaklar, ancak kurban edilecek hayvanlardan olur: Tavuk, horoz gibi hayvanlardan adak kurbanı olmaz.

Adak kurbanının etinden adağı yapanın kendisi, eşi, babası, anası, dedeleri, nineleri, çocukları ve torunları yiyemeyeceği gibi nisab miktarı mal veya parası olup dinen zengin sayılanlar da yiyemezler. Adak kurbanının tamamının fakirlere dağıtılması gerekir.

Ölü İçin Kurban Kesmenin Hükümü:

Ölü için kurban kesmek isteyen kimse bunu kurban bayramı günleri de kesmesi lâzımdır. Böyle bir kurbanın etinden, kesenin kendisi yiyebilir başkalarına da verebilir.

Eğer kurban kesilmesini ölü vasiyet etmişse bu kurbanın etinden kesen kimse yiyemez, tamamını fakirlere dağıtması gerekir.

YEMİN ÇEŞİTLERİ VE HÜKMÜ

Yemin, söze kuvvet kazandırmak amacı ile Allah'ın adını anmaktır.

Yemin Üç Çeşittir:

1) Yemin-i Lâğv: Yanlışlıkla yalan yere yapılan yemine denir. Parası olduğu halde, olmadığını zannederek “Vallahi param yok” diye yemin etmesi gibi. Böyle yeminden dolayı keffaret vermek gerekmez.

2) Yemin-i Gamus: Bilerek yalan yere yemin etmektir. Görmediği şey için “Vallahi gördüm”, borcunu ödemediği halde “Vallahi ödedim” demek bile yalan yere yemin etmek gibi. Böyle yalan yere yemin etmesi büyük günahıdır. Bunun bağışlanması için tevbe etmeli, Allah'tan af dilerlidir.

Böyle yemin ederek başkasına haksızlık yapmışsa hakkı sahibine vermesi ve helâllik almalıdır. Bu gibi yeminlerden dolayı keffaret vermek gerekmez. Çünkü bunun günahından kurtulmak için keffaret yeterli değildir.

3) Yemin-i Mun'akıde: Gelecekte bir işi yapacağına veya yapmayacağına dair yemin etmektir. “Vallahi yarın borcumu ödeyeceğim.” “Vallahi lan kimse ile konuşmayacağım” diye yemin etmek gibi. Eğer yemine uyarak dediğini yaparsa keffaret gerekmez. Fakat yemin ederek söylediği sözü yerine getirmezse yemin bozulmuş olur ve ceza olarak keffaret vermek gerekir.

Yeminin keffareti:

Geleceğe dair bir şeyi yapacağına veya yapmayacağına yemin edip yeminini bozan kimse keffaret olarak; on fakiri giydirebilir veya on fakire bir fitre miktarı para verir. Bunları yapacak gücü olmayanlar peşpeşe üç keffaret orucu tutarlar.

SORULAR:

- 1) Kurban kesmek kimlere vacıbdır?
- 2) Kurban ne zaman kesilir?
- 3) Kurbanın eti ve derisi hakkında neler yapılmalıdır?
- 4) Kurban olarak kesilmesi caiz olan ve olmayan hayvanlar nelerdir?
- 5) Adak kurbanı nedir, ne zaman kesilir, adak kurbanının eti ve derisi ne yapılır?
- 6) Eti yenen ve yenmeyen hayvanlar hangileridir?
- 7) Yemin neye denir, kaç çeşittir?
- 8) Yemin keffaretini anlatınız?

Konular:

- *Cuma ve Bayram Günleri*
- *Mevlid Kandili*
- *Regaib ve Mi'rac Geceleri*
- *Berat ve Kadir Geceleri*

CUMA GÜNÜ

Cuma günü müslümanlar için bir bayram günü demektir. Cuma namazı cemaatle kılınır. Bu sebeple müslümanlar bir araya gelerek birbirleri ile yakından tanışmak ve görüşmek imkânı bulurlar. Her hafta müslümanların böyle bir araya gelmesi aralarındaki dostluğu artırır, birlik ve beraberliği güçlendirir.

Cuma, önemli olayların meydana geldiği çok hayırlı ve faziletli bir gündür. Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

“Üzerine güneşin doğduğu en hayırlı gün cuma günüdür. Adem (a.s.) o gün yaratılmış, o gün cennete konulmuş ve o gün cennetten çıkarılmıştır.”¹

“Cuma gününde bir saat vardır ki, hangi mü'min o saatte Allah'tan bir dilekte bulunursa Allah onun dilediğini kabul eder.”²

BAYRAM GÜNLERİ

Yılda İki Dini Bayramımız Vardır:

1– Ramazan bayramı.

2– Kurban bayramı.

Bayram sevinç günü demektir. Ramazan ayında oruç tutarak Allah'ın emrini yerine getiren, Kurban Bayramında kurban keserek Allah yolunda fedâkârlık gösteren bayram namazlarını topluca kılan müslümanlar görevlerini yapmış olmanın sevinç ve mutluluğunu yaşarlar.

¹ Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 439.

² a.g.e., c. 2, s. 444.

Ramazanda zekât ve fitrelerle, kurban bayramında kurban etleri ile yoksullara yardım elleri uzatılır. Böylece zengin-fakir arasında gerçek anlamda bir sevgi ve saygı meydana gelir.

Bayramlarda anne, baba ve büyükler ziyaret edilir, dargınlar barışır, hı-sım ve akrabalar arasında karşılıklı hediyeleşmeler dostlukları pekiştirir. Toplumda yaşanan bu ortak sevinç, dini ve milli duyguları kuvvetlendirir. Bayramların getirdiği huzur içinde müslümanların üzerlerindeki yorgunlukları gider, üzüntüler unutulur.

Bayramlarda mü'minler birbirleri ile bayramlaşır, uzakta olanlara tebrikler gönderilerek gönülleri alınır. Kabirler ziyaret edilerek ölümler için dua edilir. Kur'an okunarak ve sadaka verilerek ruhları şad edilir.

Bayramlar, Allah'ın mü'min kullarına birer ziyafet günleridir. Bu günleri Allah'ın rızasına uygun davranışlarla değerlendirmelidir.

MEVLİD KANDİLİ

İnsanlığın kurtuluşu için gönderilen son ve en büyük peygamber, bizim Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.) 571 yılında Kameri aylardan Rebiü'l-evvel ayının 12. gecesi doğmuştur. Bu mübarek geceye. "*Mevlid Kandili*" denir.

Onun doğduğu çağda dünyanın her tarafında cehalet, zulüm ve ahlâksızlık almış yürümüş, Allah inancı unutulmuş, insanlık korkunç ve karanlık bir duruma düşmüş, dünya yaşanmaz hale gelmişti.

Sevgili Peygamberimizin doğumu ile dünya aydınlandı, tek Allah inancı ile kalpler nurlandı. Eşitlik, adalet ve kardeşlik geldi. Ona inanan toplumlar gerçek huzura kavuştu. Onun doğduğu gece, insanlığın kurtuluşu için çok hayırlı ve mübarek bir başlangıçtır.

Bu gece, müslümanlar arasında yüzyıllardan beri büyük bir coşku ile kutlanmakta, sevgili Peygamberimiz derin bir saygı ile anılmaktadır. Büyük Türk Alimi Süleyman Çelebi tarafından yazılan ve asıl adı "**Vesiletün'ne-cat**" olan mevlid kitabı onun doğumunu, üstünlüğünü ve mucizelerini en güzel bir şekilde dile getiren değerli bir eserdir.

Peygamberimizin doğum yıldönümlerinde okunan mevlidleri saygı ile dinlemek, onun mübarek ruhuna salât ve selâm okumak hiç şüphesiz büyük milletimizin sevgili Peygamberimize olan engin sevgi ve bağlılığının bir ifadesidir.

Bununla beraber, onun ahlâk ve fazilet dolu hayatını öğrenmek ve kendimize örnek almak başta gelen görevlerimizdendir. Asıl o zaman onun sevgisini ve hoşnutluğunu kazanmış oluruz.

REGAİB GECESİ

Üç aylar diye bilinen Recep, Şaban ve Ramazan ayları manevi bakımdan diğer aylardan daha üstün ve daha bereketlidir. Recep ayı gelince Peygamberimiz şöyle dua ederdi:

“Allah’ım bize Receb ve Şabanı mübarek eyle ve bizi Ramazana ulaştır.”³

Recep ayının ilk cuma gecesi “Regaib Gecesi” dir. Bu gece, Allah’ın rahmet ve bağışlamasının bol olduğu, duaların kabul edildiği mübarek bir gecedir. Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuştur:

“Beş gece vardır ki, onlarda, yapılan dualar geri çevrilmez (yâni kabul edilir). Bunlar:

- Recebin ilk cuma gecesi
- Şabanın onbeşinci gecesi,
- Cuma geceleri,
- Ramazan bayramı gecesi,
- Kurban bayramı gecesi’dir.”⁴

Mİ’RAC GECESİ

Allah’ın dâveti üzerine sevgili Peygamberimiz bir gece Mekke’de Mescid-i Haramdan Kudüs’teki Mescid-i Aksa’ya götürülmüş, oradan Cebrâil ile birlikte bütün gökleri aşarak “Sidretül’münteha” denilen makama yükselmiştir. Peygamberimiz (s.a.s.) buradan daha ileriye gitmiş ve vasıtasız olarak Yüce Allah ile görüşmüştür.

Bu mukaddes yolculuğun Mekke’den Kudüs’e kadar olan bölümüne İsra, Kudüs’ten itibaren devam eden bölümüne de Mi’rac denir. Peygamberimiz, beş vakit namazı ümmetine Mirac hediyesi olarak getirmiştir.

3 Câmiu’s-Sağir, c. 5, s. 131.

4 a.g.e., c. 3, s. 454.

Mirac olayı Peygamberimizin en büyük mucizelerinden biridir. Hicretten bir buçuk yıl önce Receb ayının 27. gecesinde meydana gelmiştir.

BERAT GECESİ

Şaban ayının onbeşinci gecesı “Berat Gecesi”dir. Borçtan, suç ve cezadan kurtulmak anlamını taşıyan Berat, günahlardan kurtuluş gecesi demektir.

Bu gece yüce Allah'ın, kendisine yönelip af dileyen mü'minleri bağışlayarak kurtuluş beratı verdiği bir gecedir. Bu geceyi uyanık bir halde geçirerek dileklerimizi Allah'a sunmamızı isteyen sevgili peygamberimiz şöyle buyuruyor:

“Şaban ayının onbeşinci gecesı olduğu zaman, o geceyi ibadetle geçirin, gündüzünü de oruç tutunuz. Çünkü, Allah Teâlâ, o gece güneş doğuncaya kadar, dünyaya rahmetle tecelli ederek” şöyle buyurur:

- Yokmudur bağışlanmak isteyen, bağışlayayım?
- Yokmudur rızık isteyen, rızıklandırayım?
- Yokmudur dert ve musibete yakalanan, şifa vereyim?
- Daha ne gibi dilekleri olan varsa istesınler vereyim.

Öyle ise Rabbimizin müjdesine kulak vererek bizlere tanınan bu fırsatlardan yararlanmalıyız.

KADİR GECESİ

Ramazan ayının 27. gecesı “Kadir Gecesi”dir. İnsanlara dünyada ve ahirette mutlu olmanın yollarını gösteren dinimizin kutsal kitabı Kur'an-ı Kerim Peygamberimize Ramazan ayı içinde Kadir Gecesinde inmeye başlamış, Hz. Muhammed (s.a.s.)'e peygamberlik görevi bu gecede verilmiş ve İslâm güneşı bu gecede doğmuştur. İşte bu önemli olaylar Kadir gecesine büyük bir şeref vermiş, üstün bir değer kazandırmıştır.

Kadir gecesinin bin aydan daha hayırlılı olduğu Kur'an-ı Kerim'de açıkça bildirilmiştir. Sevgili Peygamberimiz de bu gecenin fazileti hakkında şöyle buyurmuştur:

“Kim ki, faziletine inanarak ve mükâfatını Allah’tan bekleyerek Kadir gecesini ibadetle geçirirse geçmiş günahları bağışlanır.”⁵

Kadir gecesi biz mü’minlere Allah Teâlanın büyük bir lütfu ve sonsuz rahmetinin eseridir. Bu geceyi Allah rızası için namaz kılarak, Kur’an okuyarak ve dâa ederek en iyi bir şekilde değerlendirmeliyiz.⁶

Hz. Ayşe bir gün Peygamberimize:

–“*Ya Resûlellah: Kadir gecesine rastlarsam nasıl dua edeyim?*” diye sordu.

Peygamberimiz şöyle buyurdu:

–“**De ki: Ya Rab; sen çok affedicisin, affetmeyi seversin, beni affet.**”

Sevgili peygamberimizin öğrettiği bu duayı, biz de kadir gecesinde tekrar edelim.

Kandil gecelerini; Allah rızası için namaz kılmak, Kur’an okumak, Peygamberimize salât ve selâm okumak, günahlarımızın bağışlanması için Allah’tan af dilemek, dünya ve ahirete ait dileklerimiz için dua etmek ve yâ pacağımız yardımlarla yoksulları sevindirmek suretiyle değerlendirmeliyiz

SORULAR:

- 1) Cuma gününün faziletini anlatınız?
- 2) Yılda kaç dini bayramımız vardır, bayramların önemi nedir?
- 3) Mevlid Kandilini anlatınız?
- 4) Regaib Gecesi nedir?
- 5) Mirac Gecesinin önemini anlatınız?
- 6) Berat Gecesi ne zamandır, faziletini anlatınız?
- 7) Kadir Gecesinin faziletini anlatınız?
- 8) Kandil gecelerinde neler yapılmalıdır?

⁵ Et-Terğib ve't-Terhib, c. 2, s. 119

⁶ Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 464

⁷ Riyazü's-Salihin, c. 2, s. 467

Konular:

- *Ahlâkın Tarifi*
- *İslâmda Ahlâk*
- *İyi Ahlâklı Olmada İnanç ve İbadetin Rolü*
- *En Güzel Ahlâk Örneği Hz. Muhammed (s.a.s.)*
- *Fertler İçin Ahlâkın Önemi*
- *İş Hayatı ve Ahlâk*
- *Ahlâk Değişir mi*
- *İslâm Dini'nin Akla ve İlme Verdiği Üstün Değer*

AHLÂKIN TARİFİ

Ahlâk, insanın ruhuna yerleşen alışkanlıklardır. Bu alışkanlıklar, fazla düşünmeye gerek olmadan fiil ve davranışlarımızı meydana getirir.

Ruhumuza Yerleşen Alışkanlıklar İki Kısımdır:

- 1) İyi alışkanlıklar,
- 2) Kötü alışkanlıklar.

Organlarımızın hareketleri ruhumuza bağlıdır. Ruhumuza iyi alışkanlıklar yerleşirse organlarımızın fiil ve davranışları iyi olur. Bunlara **güzel ahlâk** denir. Ruhumuza kötü alışkanlıklar yerleşirse davranışlar kötü olur. Bunlara da **kötü ahlâk** denir. Davranışlarımızın iyi, ahlâkımızın güzel olabilmesi için ruhumuzu kötü huylardan temizleyerek iyi huylar yerleştirmemiz gerekir.

Toprağa ektiğimiz tohuma göre ürün alırız. Buğday tohumundan buğday bittiği gibi arpa tohumundan da arpa biter. Görülüyor ki, toprağın içine hangi tohumu ekersek bu tohumdan ona göre bitki çıkmaktadır. Bunun gibi ruhumuzun derinliklerine iyi huy tohumlarını ekersek bu tohumlar organlarımızda güzel ahlâk olarak ortaya çıkar. Eğer ruhumuza kötü huy tohumları ekersek bu tohumlar da organlarımızda kötü ahlâk olarak meydana gelir

İSLÂM'DA AHLÂK

İslâm Dininde ahlâkın büyük bir önemi ve değeri vardır. İslâmın gayesi insanları güzel ahlâk sahibi yaparak olgunlaştırmaktır. İslâm güzel ahlâk demektir. Peygamberimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

“Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim.”¹ Bir müslümanın değeri ahlâkının güzelliği ile ölçülür. Peygamber Efendimiz:

“Sizin bana en sevimliniz ve kıyamet gününde bana en yakınınız ahlâkı en güzel olanınızdır.”² buyurarak bu gerçeği dile getirmiştir.

Peygamberimize:

“Allah katında en sevgili kullar kimlerdir?” diye sordular:

Peygamber Efendimiz:

“Ahlâkı en güzel olanlardır”³ buyurdu. İbadetler nasıl dinimizin emri ise, ahlâkî vazifeleri yerine getirmek de dinimizin emridir. İslâm'da ibadetlerin bir gayesi de kişileri kötülükten sakındırmak ve iyi ahlâk sahibi yapmaktır.

İYİ AHLÂKLI OLMADA İNANÇ VE İBADETİN ROLÜ

Gerçek bir inanca sahip olan insan, bütün davranışlarının Allah tarafından görüldüğüne ve bunların görevli melekler tarafından da yazıldığına inanır. Dünyada yaptığı her iş ve davranışın kıyamet gününde kendisinden sorulacağını bilir. İyilik yapanların bunun mükâfatını göreceğine, kötülük edenlerin de cezasını çekeceğine kesinlikle inanır.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor:

“Kim zerre kadar iyilik yapmışsa onu görür. Kim de zerre kadar kötülük yapmışsa onu görür.”⁴

Bu inanç, insanı kötülüklerden uzaklaştırır ve iyilik yapmaya yöneltir. Kalbinde böyle bir inanç ve sorumluluk duygusu taşımayan kimselerden ise kendi çıkarları olmadıkça iyilik beklenmez, bunlar fırsat bulunca her türlü kötülüğü yapabilirler.

1 Keşfü'l-Hafa, c. 1., s. 211

2 Riyazü's-Salihin, c. 2., s. 54

3 Seçme Hadisler, s. 32

Halbuki kalbinde sağlam bir inanç taşıyan bir müslüman bütün davranışlarına dikkat eder. Kimseye kötülük yapmaz. Elinden geldiği kadar iyilik etmeye çalışır. İbadetler, hem kalbimizdeki imanı güçlendirir, hem de iyi ahlâklı olmamızı sağlar.

Beş vakit namaz, bize daima Allah'ı hatırlatır, her türlü çirkin davranışlardan vazgeçirir. Oruç, şefkat ve merhamet duygularını geliştirir, elimizi haramdan, dilimizi yalandan korur. Zekât cimrilikten kurtarır, başkalarına karşı iyilik ve yardımseverlik duygularını geliştirir, topluma faydalı bir insan haline getirir.

Böylece, ibadetlerle beslenen iman, organlarımızda iyi ahlâk meyvelerini vermiş ve insan gerçek değerini kazanmış olur. İyi ahlâk sahibi olmayanlar ise çiçek ve yaprak açmayan meyvesiz ağaç gibidirler.

EN GÜZEL AHLÂK ÖRNEĞİ HZ. MUHAMMED (s.a.s.)

Hiz. Muhammed (s.a.s.) Allah'ın terbiyesinde yetişmiş, yüksek ahlâk sahibi bir peygamberdir. O, ahlâkını Kur'andan almış, bütün iyilikleri kendisinde toplamıştır. Hiz. Ayşe'ye peygamberimizin ahlâkının nasıl olduğu sorulduğu zaman şu cevabı vermiştir:

*"O'nun ahlâkı Kur'an idi."*⁵

Peygamber Efendimiz ahlâkî vazifeleri hem öğretmiş, hem de kendisi bizzat uygulamıştır. O, hiç bir zaman doğruluktan, iyilikten ayrılmamış, güzel ahlâkı, iyi davranışları ile insanlara örnek olmuştur. Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de: **"Allah'ın resûlünde sizin için uyulması gerekli güzel örnek vardır."**⁶ buyurarak, peygamberimizin yaşayışını örnek almamızı istemiştir. Bize düşen görev peygamberimizin ahlâk ve fazilet dolu hayatını iyice öğrenmek, onun ahlâkî davranışlarını örnek alarak yaşamaktır.

FERTLER İÇİN AHLÂKIN ÖNEMİ

Bilindiği gibi Millet adı verilen büyük topluluk, âilelerin bir araya gelmesinden oluşur. Âileler de fertlerden meydana gelir. O halde bir milletin güçlü olması, mutluluk içinde yaşaması âilelerin sağlam bir yapıya sahip

5 Şerhu's-Şifâ Aliyyu'l-Kâri, c. 1., s. 222

6 Ahzab sûresi, 21

olmasına bağlıdır. Âilenin sağlam ve huzurlu olması ise, âile içinde yer alan fertlerin üzerlerine düşen ahlâkî görevleri yerine getirmeleri ile mümkündür.

Bu sebeple, her şeyden önce toplumu meydana getiren fertlerin iyi ahlâklı olması büyük önem taşımaktadır. Çürük tahtalardan sağlam bir gemi yapılamayacağı gibi iyi ahlâk sahibi olmayan, sorumluluk duygusu taşımayan fertlerden de güçlü ve sağlam bir toplum meydana gelemez.

İŞ HAYATI VE AHLÂK

Çalışmak dinimizin emridir. Bir müslüman geçimini sağlamak ve kimseye muhtaç olmadan yaşamak için çalışmak zorundadır. İnsanların çalıştığı iş kolları, kazanç yolları çeşitlidir. Çalışıp kazanmada dikkat edeceğimiz husus: Kazancımızı helâl yollardan sağlamak ve rızkımıza haram karıştırmamaktır.

Peygamber Efendimiz;

“İnsanın, malını nereden kazanıp nereye harcadığından kıyamet günü sorguya çekileceğini” bildirmiş, kazancına haram karıştıranlar hakkında şu uyarıda bulunmuştur:

“Bir müslümanı aldatan, yahut zarar veren veya hile yapan bizden değildir.”⁷

Çalışıp kazanırken doğru hareket edenler için de şu müjdeyi vermiştir:

“Ticarette doğruluktan ayrılmayan kıyamet gününde Peygamberlerle beraber olacaktır.”⁸ Doğruluk, müslümanlıkta çok önemli bir ahlâk kuralıdır. Müslümana yakışan, iş hayatında doğruluktan ayrılmamak, insanları aldatmaktan, karaborsacılıktan, kaçakçılığın her çeşidinden sakınmak, helâl ve temiz yollardan kazanmaktır.

Bir üreticinin görevi iyi ve hilesiz mal üretmektir. İşçi ve memurun görevi, kendilerine verilen işleri eksiksiz olarak yapmaktır. Çalışan bir insan “beni kimse görmüyor” diye görevini aksatırsa, doğruluktan ayrılmış ve haksız kazanç elde etmiş olur ki, bu davranış dinimizde kesinlikle yasaktır. Başkasının hakkını çalmak, görevini kötüye kullanmaktır. Böyle hareket edenler; emeklerin boşa gitmesine sebep olur. Bundan hem ülke zarar gö-

⁷ Et-Tergîb ve't-Terhib, c. 1., s. 125

⁸ 250 Hadis, s. 159

⁹ 250 Hadis, s. 62

rür, hem de insanların birbirine güveni kalmaz. Temiz kalpli, iyi ahlâklı bir müslüman bu gibi davranışlardan uzaktır.

İyi ahlâk sahibi insan, işini doğru yapar, kimseyi aldatmaz, hile ve dolandırıcılık yapmaz. Üzerine aldığı görevi hakkıyla yapar, hem kendisine hem de çevresine yararlı olur.

AHLÂK DEĞİŞİR Mİ

Çocuk dünyaya tertemiz olarak gelir. Eğer anne ve babası tarafından iyi terbiye edilir, güzel huylarla süslenirse iyi ahlâklı olarak yetişir. Şayet iyi terbiye edilmez, ruhunu kötü huylar bir kara leke gibi kaplarsa ondan güzel ahlâk ve iyi davranışlar beklenmez.

Nasıl ki, bedenimizi rahatsız eden hastalıklar ilâçla tedavi edilirse ruhumuz da çirkin huyların atılarak yerlerine iyi huyların yerleştirilmesi ile tedavi edilebilir.

Sevgili Peygamberimiz: **“Ahlâkınızı güzelleştiriniz”**¹⁰ buyurarak kötü ahlâkın düzelebileceğini belirtmiştir.

Kendisinde bulaşıcı hastalık olan bir hasta ile oturup kalkan kimse ayrı hastalığa yakalanabilir. Kötü ahlâklı insanlarla arkadaşlık edenler de onları davranışlarından etkilenir ve zamanla iyi huylarını kaybederek kötü ahlâk olurlar. Bu sebeple, iyi ahlâk sahibi olmak ve bunu devam ettirebilmek için iyi bir ahlâk eğitimi görmek yanında bilgili ve iyi ahlâklı insanlarla arkadaşlık etmek, kötülerle düşüp kalkmaktan sakınmak lazımdır.

Sevgili Peygamberimiz:

– İyi kimselerle arkadaşlık etmeyi, güzel kokular satılan bir dükkand oturmaya benzetmiştir. Dükkan sahibi o kimseye bir şey ikram etmese bil oranın güzel kokularından yararlanır.

– Kötü kimselerle arkadaşlık etmeyi de demirci dükkanında oturmay benzetmiştir. Orada oturan kimseye ya bir ateş kıvılcımı sıçrar, veya fer kokusundan rahatsız olur.¹¹

İşte bunun gibi iyi kimselerle arkadaşlık edene, iyilerin güzel ahlâkı tes eder, o da iyi huylu olur. Kötü ahlâklı insanlarla arkadaşlık yapanlara da o

10 A. Hamdi AKSEKİ, Ahlâk Dersleri, S. 19

11 Camiu's-Sağır.

ların kötü davranışları tesir eder ve zamanla o kimsenin iyi huyları bozulur, kötü ahlâklı olur.

Bize düşen görev; arkadaş seçiminde dikkatli olmak, iyi ve bilgili kimse-lerle dost olmak, onların söz ve sohbetlerinden yararlanmak, kötü insanlar-
dan uzak durmaktır. Ancak; kötü davranışlardan kurtarmak amacı ile insan-
lara yaklaşmalı ve iyi ahlâk sahibi olmalarına yardımcı olmalıyız.

İSLÂM DİNİ'NİN AKLA VE İLME VERDİĞİ ÜSTÜN DEĞER

Akıl, Allah'ın insanlara verdiği büyük bir nimettir. İnsan, iyiyi ve kötü-
yü birbirinden akıl ile ayırır. Akıl insanı diğer canlılardan ayıran en büyük
özelliktir.

Dinimizde mükellef olmak için akıllı olmak şarttır. İman ve ibadetlerde
aranan ilk şart akıldır. Aklı olmayanların dinin emirlerinden sorumlu olma-
ması aklın İslâm dini'ndeki önemini göstermektedir. Ancak, aklın gerçek
değerini bulması ve insan için yararlı olabilmesi, onu iyi kullanmaya bağ-
lıdır. Aklını iyi kullanmayanlar, Kur'an-ı Kerim'de yerilmektedir. Akıl en
önemli bilgi vasıtalarından biridir.

İslâm dini akla olduğu gibi bilgiye de üstün bir değer vermiş, daima
okumayı ve öğrenmeyi emretmiştir. Kur'an-ı Kerim'in ilk âyetinin "Oku"
emri ile başlaması, bize okumanın önemini açık bir şekilde göstermektedir.
Bilgiye ve bilgi sahiplerine verilen değer konusunda Yüce Allah şöyle bu-
yuruyor:

"De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"¹² Peygamber efen-
dimiz de bilgi öğrenmenin müslümanlar için önemli bir görev olduğunu
belirterek şöyle buyuruyor:

"İlim öğrenmek erkek ve kadın her müslümana farzdır."¹³

Dinimizin bu emirlerine uygun olarak atalarımız bilgiye çok değer ver-
miş, bilim adamlarına büyük saygı göstermiştir.

Büyük Türk Hükümdarı Yavuz Sultan Selim, Mısır seferinden dönerken
yanında bulunan ünlü din bilgini İbni Kemal ile çamurlu bir yerden geçiyor-

12 Zümer sûresi, 9

13 Mişkâtü'l-Mesabih, C. 1., S. 233

lardı. İbni Kemal'in atının ayağından sıçrayan çamurlar Yavuz'un elbisesini kirletince, İbni Kemal buna çok üzölmüştü.

Hocasının üzöldüğünü gören Yavuz Sultan Selim:

“Üzölme hocam! Alimin atının ayağından sıçrayan çamur bizim için bir süstür. Bu kaftan bu çamur ile saklanıp tabutumun üzerine konulsun” diye vasiyet etmiş, alimlere olan üstün saygısını göstermiştir.

SORULAR:

- 1) Ahlâk neye denir, anlatınız?
- 2) İslâmda Ahlâka verilen önemi anlatınız?
- 3) İnanç ve ibadetin iyi ahlâklı olmadaki rolünü açıklayınız?
- 4) Peygamberimizin ahlâkı nasıldı?
- 5) Fert için ahlâkın önemini anlatınız?
- 6) Ahlâkın iş hayatına tesirini anlatınız?
- 7) Ahlâk değışir mi, açıklayınız?
- 8) İslâmda akla ve ilme verilen değeri anlatınız?

Konular:

- İslâm Dininde Ahlâkî Görevler
- Allah'a, Peygambere ve Kur'an'a Karşı Görevlerimiz
- Kendi Şahsımıza Karşı Görevlerimiz
- Bedenimize Karşı Görevlerimiz
- Ruhumuza Karşı Görevlerimiz
- Yemede ve İçmede Ahlâk Kuralları
- Dilin Terbiye Edilmesi ve Düzeltilmesi
- Diğer Organlarımızın Terbiye Edilmesi ve Düzeltilmesi

AHLÂKÎ GÖREVLERİMİZ**İslâm Dininde Ahlâkî Görevler Başlıca Beş Kısımdır:**

- 1) Allah'a, Peygambere ve Kur'an'a karşı görevlerimiz,
- 2) Kendi şahsımıza karşı görevlerimiz,
- 3) Ailemize karşı görevlerimiz,
- 4) Vatan ve milletimize karşı görevlerimiz,
- 5) Bütün insanlara karşı görevlerimiz.

1- ALLAH'A, PEYGAMBERE VE KUR'AN'A KARŞI GÖREVLERİMİZ**A- Allah'a Karşı Görevlerimiz**

Bizi yoktan var eden ve mükemmel organlarla donatan, yeryüzünde n varsa hepsini bizim faydalanmamız için yaratan Allah'tır. İnsana tanınan b üstün özellikler hiçbir canlıya verilmemiştir. Bu iyiliklere karşı yapmamı gereken görevler vardır.

Bu görevler:

- a- Allah'ın varlığına ve birliğine inanmak.
- b- İbadet vazifelerini yerine getirmek.

- c- Emirlerine uygun hareket edip yasak ettiği şeylerden sakınmak.
- d- Allah sevgisini her şeyden üstün tutmak.
- e- O'nun adını saygı ile anmak.
- f- Verdiği nimetlere şükretmek.

B- Peygambere Karşı Görevlerimiz:

Allah, İslâm dinini insanlara tebliğ etme görevini Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.)'e verdi. Sevgili Peygamberimiz insanlığın kurtuluşu için çok çalıştı. Bu uğurda birçok güçlüklerle karşılaştı. İslâmın ışığı ile dünyayı aydınlattı. İnsanlara mutlu olmanın yollarını gösterdi.

Bu sebeple;

- a- Onun son ve en büyük peygamber olduğuna inanmak,
- b- Onu çok sevmek, adı anıldığı zaman salevat-i şerife okumak,
- c- Onun gösterdiği yoldan yürümek,
- d- Onun güzel ahlâkını kendimize örnek alarak yaşamak. Peygamberimize karşı yerine getirmemiz gereken görevlerdir.

C- Kur'an'a Karşı Görevlerimiz:

- a- Kur'an-ı Kerim'in Allah tarafından peygamberimiz vasıtası ile gönderilen son kitap olduğuna inanmak,
- b- Onu usulüne göre güzelce okumak,
- c- Manasını anlamaya çalışmak,
- d- Kur'an'ı okurken ve dinlerken son derece saygılı olmak.
- e- Kur'an'ın yap dediklerini yapmak, yapma dediklerinden sakınmak.

2- KENDİ ŞAHSIMIZA KARŞI GÖREVLERİMİZ

İnsan beden ve ruhtan meydana gelen bir varlıktır. Bu sebeple kendimize karşı görevlerimiz iki kısma ayrılmaktadır:

- 1) Bedenimize karşı görevlerimiz,
- 2) Ruhumuza karşı görevlerimiz.

A– Bedenimize Karşı Görevlerimiz:

a) **Dengeli Beslenmek:** Yiyeceğimize, içeceğimize dikkat ederek dengeli beslenmeliyiz. Çünkü sağlıklı ve güçlü bir bedene sahip olabilmemiz buna bağlıdır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmaktadır: **“Ey İnsanlar: Yeryüzündeki temiz ve helâl olan şeylerden yeyiniz.”**¹

Peygamber Efendimiz: **“Kuvvetli mü'min zayıf mü'minden daha hayırlı ve Allah katında daha sevimlidir.”**² buyurarak müslümanın güçlü ve kuvvetli olmasını istemiştir.

b) **Sağlığımızı Korumak:** Vücudumuzu hastalıklardan korumak ve bunun için gerekli tedbirleri almak görevimiz olduğu gibi herhangi bir hastalığa yakalandığımız takdirde tedâvi olmak da görevimizdir. Sevgili Peygamberimiz bu konuda şöyle buyuruyor:

“Ey Allah'ın kulları! Tedâvi olunuz. Çünkü Allah verdiği her hastalığın ilâcını da yaratmıştır.”³

İslâm dini, vücudumuza zararlı olan alkollü içkileri ve uyuşturucu maddelerin kullanılmasını yasaklamış, sağlığımızı tehlikeye düşürecek her türlü davranıştan sakınmamızı emretmiştir.

Allah'ın insanlara verdiği nimetlerin en önemlisi sağlıktır. İnsan, hayatı boyunca bu nimeti korumakla yükümlüdür. Vücut sağlığı yerinde olmayan insan ne huzurlu bir hayat yaşayabilir, ne de ibadet görevlerini gereği gibi yerine getirebilir. Bunun için atalarımız *“Her işin başı sağlık”* demişlerdir.

Sağlığımız yerinde iken değerini iyi bilmeli, hastalıklara karşı daima tedbirli olmalıyız. Çünkü insan çoğu zaman nimet elde iken onun değerini hakkıyla bilemez. Peygamber Efendimiz bu konuda şöyle buyuruyor:

“İki nimet vardır ki insanların çoğu bunlarda aldanmıştır. (Yani bunların değerini bilmez.) Biri sağlık, diğeri de boş vakittir.”⁴

Hem dünya, hem de âhiret mutluluğunu elde edebilmemiz, sağlıklı olmamıza bağlıdır. Bu sebeple dinimiz sağlık konusuna büyük önem vermiş, hastalıklara karşı koruyucu tedbirlere uyulmasını istemiştir. Hastalandığımız takdirde de tedâvi olmayı emretmiştir.

1 Bakara sûresi, 168

2 Meşariku'l-Envar, c. 2, s. 112

3 Câmiu's-Sâgir.

4 Câmiu's-Sâgir, “Nun” maddesi.

Yeterli beslenme, temizliğe riayet ve yararlı hareketlerde bulunmak suretiyle vücudun gelişip güçlenmesine çalışmalı ve Peygamberimizin **“Kuvvetli mümin zayıf müminden daha hayırlı ve Allah’a daha sevimlidir”** sözünü unutmamalıyız.

Aşırı yorgunluk, uykusuzluk, havasızlık, içki kullanmak, havası pis olan yerlerde bulunmak, mikroplu gıdaları yemek, mikroplu suları içmek gibi sağlığımıza zararlı şeylerden sakınmalı ve bulaşıcı hastalık bulunan yerlerden uzak durmalıyız. Gerekli hallerde muhtemel hastalıklara karşı uzmanların tavsiyelerine uygun olarak özellikle çocukların aşılarını zamanında yaptırmalıyız.

Peygamberimiz: **“Arslandan kaçır gibi cüzzamlıdan kaç.”**⁵ buyurarak bulaşıcı hastalığa yakalanan kişilerden uzak durulmasını emretmiştir.

Başka bir hadis-i şeriflerinde de: **“Bir yerde veba hastalığını duyduğunuz zaman oraya girmeyin.”**⁶ buyurmuş ve bulaşıcı hastalıklara karşı tedbirli olmamızı istemiştir.

Peygamberimizin: **“Allah Teâlâ yarattığı her hastalığın ilâcını da yaratmıştır, tedavi olunuz”** anlamındaki sözü, herhangi bir hastalığa yakalandığımız takdirde her türlü imkânları kullanmak suretiyle tedâvi olmaya çalışmanın da dinimizin emri olduğunu göstermektedir.

Peygamber Efendimizin kendisi de tedâvi olmuş ve hastaların iyileşmesi için o günün şatlarında bazı maddelerin tedâvi maksadiyle kullanılmasını tavsiye etmiştir.

İslâm dini’nin tedâviye verdiği büyük önem sebebiyledir ki İslâm dünyasında pek çok tıp bilgini yetişmiş, İbn-i Sina ve Ebû Bekir Razi gibi alimlerin tıp alanında yazdıkları eserler Avrupa’da yüzyıllarca okunmuştur.

Tedâvi olmak tevekkül inancına aykırı değildir. Aksine gerçek tevekkül, hastalanan bir kimsenin elden gelen her türlü tedâvi çarelerine baş vurduktan sonra Allah’tan şifa dilemesidir. Yoksa tedâvi çarelerini aramadan **“Allah’a tevekkül ettim”** demek doğru olmadığı gibi İslâmın tevekkül inancını da yanlış anlamaktır. Bu, tarlaya tohum ekmeden mahsul beklemeye benzer ki böyle bir düşüncenin tevekkül ile bir ilgisi yoktur.

Dünyada her şey bir sebebe bağlanmıştır. Önce sebeplere yapışacağız, sonra sonuç bekliyeceğiz. İlâci bulup kullanmak sebebe yapışmak demektir,

5 Buhari, Tıb.

6 Keşfü’l-Hafa, c. 1, s. 104

YEMEDE VE İÇMEDE AHLÂK KURALLARI

- 1) Yiyecek ve içeceklerin helâl olması,
- 2) Yemekten önce ve sonra elleri yıkamak,
- 3) Yemeğe başlarken “**Bismillâh**”, yemek bitince de “**El-Hamdülillâh**” demek,
- 4) Yemeği kendi önünden almak ve sağ el ile yemek,
- 5) Lokmayı ağıza göre almak ve iyice çiğnedikten sonra yutmak,
- 6) Lokma ağzında iken konuşmamak,
- 7) Bir lokmayı yutmadıkça diğerini almamak,
- 8) Yemeği soğutmak için, yemeğin içine üflememek,
- 9) Su içerken bardağın içine nefes vermemek,
- 10) Başkalarını tiksindirecek söz ve davranışlarda bulunmamak,
- 11) Yemekte israf etmemek, tabağa yiyebileceği kadar yemek koymak ve koyduğu yemeği bitirmek,
- 12) Toplu yemek yenirken herkes yemeği bitirmeden sofradan kalkmamak,
- 13) Yemeğe önce büyüklerin başlaması,
- 14) Sokaklarda yememek.

DİLİN TERBİYE EDİLMESİ VE DÜZELTİLMESİ

Kendimize karşı görevlerimizden biri de dilimizin terbiye edilmesidir. Ağızımızdan içeri giren şeylere dikkat edeceğimiz gibi ağızımızdan çıkan sözlere de dikkat etmemiz gerekir. İslâm dini bize konuşmanın ve söz söylemenin adabını öğretmiştir.

Konuşurken Uymamız Gereken Ahlâk Kuralları Kısaca Şunlardır:

- 1) Söyleyeceği sözün sonunu düşünerek ona göre konuşmak,
- 2) Dünya ve ahiret için yararı olmayan sözleri söylememek,
- 3) Sözleri ile kimsenin gönlünü kırmamak, konuşurken başkasının sözünü kesmemek,

4) İnsanların makam ve şahıslarına göre konuşmak,

5) Bir insanı öğerken aşırı gitmemek,

6) Büyüklerin yanında yüksek sesle konuşmamak,

7) Boşboğazlık, gevezelik etmemek,

8) Konuşurken ağzını eğip bükmemek, bilgiçlik taslamamak, başkalarının sözlerinde kusur aramamak,

9) Dilini kötü sözlere alıştırmamak, yalan söylemekten, yalan yere yemin etmekten, başkalarının aleyhinde konuşmaktan, koğuculuk yapmakta yalan yere söz vermekten sakınmak.

10) Başkalarıyla alay etmemek, kimseye kötü bir ad takmamak,

11) Söylenmemesi istenen bir sırrı başkalarına söylememek.

Peygamberimiz, kurutuluş yolu nedir? diye sorana şu cevabı vermişti: **“Dilini muhafaza et.”**⁹

Ashabdan biri Peygamberimize: *Kendim için korkacağım en tehlikeli şey nedir?* dedi. Sevgili Peygamberimiz mübarek dilini eliyle tutarak: **“İş budur”**¹⁰ buyurdu.

Peygamberimiz (s.a.s.) bir hadisi şeriflerinde de şöyle buyurmuştu: **“Allah’a ve âhiret gününe inanan kimse ya hayırlı söz söylesin veya sussun.”**¹¹

Görülüyor ki, dilimize sahip olmamız, söyleyeceğimiz sözlere dikkat etmemiz çok önemli bir ahlâk kuralıdır.

DİĞER ORGANLARIMIZIN TERBİYESİ VE DÜZELTİLMESİ

Dilimizden başka diğer organlarımızı da terbiye ederek davranışlarımızı düzeltmek, organlarımızı ahlâk kurallarına uygun olarak kullanmak kencimize karşı yerine getirmemiz gereken görevlerdendir. Bu görevler kısacası şunlardır:

9 Riyazü’s-Salihin, c. 3. s. 107

10 a.g.e., c. 3. s. 106

11 a.g.e., c. 3. s. 103

1) Ellerini ve ayaklarını haramdan, başkalarına zarar veren işlerden çekmek,

2) Kendisinin olmayan bir şeye kötü gözle bakmamak, gözleri ile başkalarının kusurlarını görmeye çalışmamak, gözü ile kimseyi rahatsız etmemek,

3) Kulakları ile yalan, gıybet, dünya ve ahirete faydası olmayan sözleri dinlememek,

4) Hiç kimsenin malına, canına, namusuna tecavüz etmemek.

OKUMA:

Dinimiz İsrafi Yasaklamıştır

Helâl ve meşru yollardan çalışıp kazanmayı emreden dinimiz, çalışıp kazandığınızı israf etmekten ve lüzumsuz yere harcamaktan bizi menetmiştir. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyruluyor:

“Yiyiniz, içiniz, fakat israf etmeyiniz. Çünkü; Allah israf edenleri sevmez.”¹²

İsrafın haram olduğunu gayet açık bir şekilde bildiren bu ayetin sonundaki “Çünkü; Allah israf edenleri sevmez” sözü müslümanlar için önemli bir uyarıdır. Elbette hiçbir müslüman Allah'ın sevmediği kimselerden olmak istemez.

Dinimiz, cimrilikten de sakınmamızı istemiş ve daima ölçülü olmamızı, yaşayışımızda orta ve makul bir yol takip etmemizi emretmiştir.

Kur'an-ı Kerim'de, Allah'ın rahmetine mazhar olan iyi kulların yaşayış tarzının bu yolu takibedenler olduğu şöyle bildiriliyor:

“Onlar ki (mallarını) harcadıkları zaman ne israf ederler, ne de cimrilik yaparlar, ikisi arasında orta bir yol tutarlar.”¹³

Görülüyor ki dinimiz bize nasıl kazanacağımızı öğrettiği gibi nasıl harcayacağımızı da öğretmiştir. Bize düşen görev Yüce Rabbimizin emirlerine, Sevgili Peygamberimizin tavsiyelerine uygun olarak aşırılığa kaçmadan ölçülü ve dengeli bir şekilde hayatımızı düzenlemektir.

12 A'raf sûresi, 31

13 Fûrkan sûresi, 67

Kazandığını saçıp savuran, geliri ile giderini denkleştirmeyen, kazandığından fazla harcayan bir insan, arzu ettiği hayat seviyesine ulaşamaz ve böyle bir ailede huzur olmaz. Malımızı, paramızı kendi ihtiyaçlarımız ve toplumun yararı için kullanmalıyız.

Bir aile için durum böyle olduğu gibi millet için de böyledir. İsrâf; Milletlerin kalkınmasını engeller, fertleri ve toplumu yoksulluğa iter ve emeklerin boşa gitmesine sebep olur.

Ülkemizde temel gıda maddesi olan ve çöplere atılan ekmek israfın ulaştığı boyut son derece düşündürücüdür. Aslında çöplere atılan sadece ekmek değildir. Çöplere atılan çiftçinin alınteri, ürünün ekmek haline gelmesinde çalışanların emeği ve onu satın alanın parasıdır.

Peygamber Efendimiz ekmeğe saygı gösterilmesini emretmiştir.

Ekmeği çöpe atmakla hem Peygamberimizin tavsiyesine uymamış, hem de ekmeğe saygı göstermemiş oluruz.

Tabağa yiyebileceğinden fazla yemek koyup bir kısmının artık bırakılması, ihtiyaçtan fazla lamba yanması, musluk ve çeşmeden suyun boşuna akması israftır. Hiç kimsenin bunları ölçüsüzce kullanarak israf etmeye hakkı yoktur.

Zamanı boşa geçirmek de israftır. Kendinden varlıklı kimselerin hayatı özenerek, mütevazî eşyasını atıp pahalısını almak, hergün değişen moda ayak uyduracağım diye borca girmek de israftır. Bunlar; dinimizin tutum yaşamak için koyduğu prensiplere ters düşen, sosyal dengeleri altüst eden ve ekonomiyi çökerten davranışlardır.

Kalkınan milletler; durmadan çalışan ve çalışıp kazandığını yerli yeri de harcamasını bilen, israftan kaçınan milletlerdir.

İmkânlarımızı, zamanımızı, kazancımızı, yeraltı ve yerüstü servetlerimizi tutumlu bir şekilde kullanmalı, sahip olduğumuz nimetlerin kıymetini bilmeli, israftan, saçıp savurmaktan sakınmalıyız. Böyle yaparsak; millet olarak kalkınmış ülkelerin seviyesine çıkabiliriz.

Peygamber Efendimiz: **“Tutumlu olan fakir düşmez”**¹⁴ buyurarak bizi hayatta takip edeceğimiz önemli bir prensip öğretmiştir. Unutmayalım israfın zararı sadece dünyadakinden ibaret değildir.

Ömrünü ve servetini iyi değerlendirmeyenlerden Kıyamet gününde bunların hesabı sorulacaktır.

Peygamberimiz şöyle buyuruyor: “Kıyamet gününde insan, dört şeyden sorguya çekilmedikçe Allah’ın huzurundan ayrılamaz:

- 1. Ömrünü nerede geçirdiğinden,*
- 2. Vücudunu nerede yıprattığından,*
- 3. Malını nereden kazanıp nereye harcadığından,*
- 4. Bilgisi ile ne amel ettiğinden.”¹⁵*

SORULAR:

- 1) Ahlâki görevler kaç kısımdır?
- 2) Allah’a Peygambere ve Kur’an’a karşı görevlerimiz nelerdir?
- 3) Kendi şahsımıza karşı görevlerimiz kaç’a ayrılır?
- 4) Bedenimize karşı görevlerimiz nelerdir?
- 5) Ruhumuza karşı görevlerimiz nelerdir?
- 6) İyi ve kötü huylar nelerdir, sayınız?
- 7) Yeme ve içmede ahlâk kurallarını sayınız?
- 8) Konuşurken uymamız gereken ahlâk kuralları nelerdir?
- 9) Diğer organlarımızı nasıl düzeltmemiz gerekir?

Konular:

- *İslâm'da Ailenin Önemi*
 - *Aile Fertlerinin Birbirine Karşı Görevleri*
 - *Karı-Kocanın Birbirine Karşı Görevleri*
 - *Anne ve Babanın Çocuklarına Karşı Görevleri*
 - *Çocukların Ana ve Babalarına Karşı Görevleri*
 - *Annesine Asi Olan Bir Gencin Son Nefesinde İmanını Kaybetme Tehlikesi İle Karşılaşması (Okuma)*
 - *Kardeşlerin Birbirine Karşı Görevleri*
 - *Hısım ve Akrabalara Karşı Görevlerimiz*
 - *Komşulara Karşı Görevlerimiz*
- Müslüman Komşusunu Böyle Düşünür (Okuma)*

İSLÂM'DA AİLENİN ÖNEMİ

Karı-koca, ana-baba ve çocuklardan meydana gelen en küçük insan topluluğuna aile denir.

Ailelerin birleşmesinden Millet meydana gelir. Bir Millet için ailenin önemi çok büyüktür. Çünkü milletin temeli ailedir. Aileler mutlu ve huzurlu olursa millet de güçlü ve kuvvetli olur.

Aile, bir milleti millet yapan milli ve manevi değerlerin, gelenek ve göreneklerin öğrenildiği bir okuldur. Allah'a, vatan ve millete karşı borçlu olduğumuz vazifeler önce burada öğrenilir. Küçükler ailede büyüklerin davranışlarını görerek taklid eder, devamlı olarak gördüğü hareketler ruhundaki yerleşir ve alışkanlık haline gelir. Böylece çocuğun ahlâki yapısı ve kişiliği oluşur.

İnsanların davranışlarını bir fotoğraf makinesi gibi alan çocuğun temeli ruhunda iyi görüntülerin yer alması için, aile fertlerinin her zaman iyi hareketlerde bulunması gerekmektedir. Bu sebeple, aile fertlerinin birbirlerinin karşı ahlâki vazifelerini ve sorumluluklarını yerine getirmesi büyük önem taşımaktadır. Ailenin mutluluğu ve milletin geleceği buna bağlıdır.

AİLE FERTLERİNİN BİRBİRLERİNE KARŞI GÖREVLERİ

Ailenin temeli karı-kocadır. Aile önce bunlarla kurulur.

Peygamberimiz (s.a.s.) Efendimiz şöyle buyurmuştur:

“Dikkat ediniz, sizin kadınlarınız üzerinde, kadınlarınızın da sizin üzerinizde hakları vardır...”¹

A– Karı-Kocanın Birbirine Karşı Görevleri:

1) Her şeyden önce karı ile koca arasında karşılıklı sevgi olmalı,

2) Koca, ailesinin yiyecek, giyecek ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmalı, kazancı helâl olmalı,

3) Koca, ailesinin dini ve ahlâki vazifelerini yapmasında yardımcı olmalı, eksiklerini öğretmeye çalışmalı,

4) Erkek, hanımına karşı nazik ve yumuşak davranmalı, kaba ve kırıcı olmamalı,

Bu konuda Sevgili Peygamberimiz şöyle buyuruyor:

“Mü'minlerin iman yönünden en mükemmeli ahlâkça en güzel olanlarıdır. Sizin en hayırlınız kadınlara karşı en iyi davrananınızdır.”²

5) Kadın, kocasına sevgi ve saygı ile bağlanmalı, ev idaresinde ve çocukların terbiyesinde kocasına yardımcı olmalı,

6) Kadın, tutumlu olmalı, kocasının kazandıklarını israf etmemeli ve evine sahip çıkmalı,

7) Kadın, evine, yuvasına bağlı olmalı, namusunu titizlikle korumalıdır.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

“Kadın, beş vakit namazını kılar, Ramazan orucunu tutar, namusunu korur ve kocasına itaat ederse, kendisine: ‘Hangi kapısından istersen cennete gir denir.’³

“Herhangi bir kadın, kocası kendisinden razı olduğu halde ölürse cennete girer.”

1 Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 318

2 Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 320

3 250 Hadis, s. 186

B– Anne ve Babanın Çocuklarına Karşı Görevleri:

Aile yuvasının süsü ve mutluluk kaynağı olan çocuk, anne ve baba ya Allah'ın bir emanetidir. Anne ve baba çocuklarının terbiyesinden İlahî Allah'a, hem de topluma karşı sorumludur. Anne ve babanın çocuklara karşı başlıca vazifeleri şunlardır:

1) Çocuklarını sağlıklı olarak besleyip büyütmek, çocukların bedensel ve ruhsal sağlığını korumak,

2) Çocuklarına haram lokma yedirmemek,

Peygamber Efendimiz: **“Allah yolunda harcanan paraların sevabı çok olanı, aile fertlerine harcanan paradır.”**⁴ buyurmuş.

“Bir insanın bakmakla yükümlü olduğu aile fertlerini ihmal etmesi günah olarak kendisine yeter.”⁵ uyarısında bulunmuştur.

3) Çocuğuna güzel bir ad koymak,

4) Çocuğu iyi terbiye etmek, ona ahlâk yönünden güzel örnek olmak

Peygamberimiz: **“Hiç bir baba çocuğuna güzel terbiyeden daha üstün bir bağışta bulunmamıştır.”**⁶ buyurarak çocuk terbiyesinin önemini belirtmiştir.

5) Çocuğuna namaz kılmayı, diğer dini ve ahlâki görevleri öğretmek

6) Çocuğu okutmak, geçimini sağlayıcı bir meslek sahibi yapmak,

Hiz. Ali şöyle demiştir: *“Çocuklarınızı bulduğunuz zamandan itibaren bir zaman için yetiştiriniz. Çünkü onlar, sizin zamanınızdan başka bir zaman için yaratılmışlardır.”*

7) Çocukları sevmek, onlarla ilgilenmek. Çünkü çocukların yemek ve giyim kadar sevgiye de ihtiyaçları vardır,

Peygamber Efendimiz çocukları çok sever ve onlarla ilgilenirdi.

8) Çocuklara sevgi gösterirken, hediye verirken ayırım yapmamak, ve adaletli davranmak,

9) Evlenme çağına geldikleri zaman çocukları evlendirmek,

4 Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 329

5 Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 331

6 Câmî'us-Sagîr.

C– Çocukların Ana ve Babalarına Karşı Görevleri:

1) Ana ve babaya iyilikte bulunmak,

2) Geçim sıkıntısı içinde iseler geçimlerini sağlamak,

3) Ana ve babayı söz ve davranışları ile hiçbir şekilde incitmemek, “Öf” bile dememek,

4) Ana ve babalarına karşı güler yüzlü, tatlı sözlü olmak, yüzlerine sert ve öfkeli bakmamak,

5) Çağırdıkları vakit hemen koşmak,

6) Ana ve babaların emirlerini –Bu emirlerde Allah’a itaatsizlik olmadıkça– dinlemek ve yerine getirmek,

7) Her işte onları memnun etmek,

8) Yanlarında yüksek sesle konuşmamak,

9) Ana–baba hizmete muhtaç duruma geldiklerinde onlara hizmet etmek ve bunu seve seve yapmak,

10) Yolda giderken önlerine geçmemek,

11) Onlardan izinsiz bir yere gitmemek,

12) Öldükleri zaman onları rahmetle anmak, dúa etmek, onların ruhları için hayır yapmak, vasiyetlerini yerine getirmek, anne ve babanın dostlarına iyilik etmek, anne ve babasına kötü söz söylenmesine sebep olmamak,

Anne-baba hakları konusunda Peygamber Efendimiz şöyle buyuruyor:

“Allah’ın en sevdiği amel, vaktinde kılınan namaz ile anaya ve babaya iyilik yapmaktır.”⁷

“Allah’ın kıyamet gününde yüzlerine bakmayacağı kişilerden biri de anasına, babasına asi olandır.”⁸

“Allah, bütün günahlardan dilediklerinin (cezasını) kıyamet gününe tehir eder, yalnız ana-babaya yapılan isyanın cezasını Allah, sahibine ölmeden önce verecektir.”⁹

7 Riyazü’s-Salihin, c. 1, s. 347

8 Et-Terğib ve’t-Terhib, C. 3, S. 327

9 Seçme Hadisler, S. 58

Annesine Âsi Olan Bir Gencin Son Nefesinde İmanını Kaybetme Tehlikesi İle Karşılaşması...

Abdullah b. Ebî Evfâ şöyle anlatıyor:

Peygamberimizin huzurunda bulunduğumuz sırada Peygamberimize risi gelerek:

– *Ya Resûlellah, ölüm döşeğinde yatan bir genç var, kendisine “Lâ illellah” de, dendiği halde (bir türlü) bunu söyleyemiyor, dedi. Peygamberimiz:*

– ***Namaz kılar mı idi?** diye sordu. Adam:*

– *Evet (kılardı), dedi. Bunun üzerine Peygamberimiz kalktı. Biz de onla kalktık. Peygamberimiz gencin yanına girdi ve ona:*

– ***“Lâ ilâhe illellah” de, buyurdu. (Genç):***

– *(Bunu) söyleyemiyorum, dedi. Peygamberimiz:*

– ***Niçin** (söyleyemiyorsun)? diye sorunca, gelen adam:*

– *Annesine âsi idi, dedi. Peygamberimiz:*

– ***Annesi sağ mı?** diye sordu. Oradakiler:*

– *Evet, sağdır, dediler. Peygamberimiz:*

– ***Çağırın** (buraya kadar) **gelsin**, buyurdu. Onlar da kadını çağırarak kadın da geldi. Peygamberimiz kadına:*

– ***Bu** (hasta) **senin oğlun mudur?** diye sordu. Kadın:*

– *Evet (oğlumdur), dedi. Peygamberimiz kadına:*

– ***Bak, şurada büyük bir ateş hazırlansa ve: “Oğluna şefaât eder onu bu ateşte yakmayız: Fakat şefaât etmezsen, bu ateşte yakarız” de. ne yapardın? Şefaât eder mi idin?** diye sordu. Kadın:*

– *Onun şefaâtçisi ben olurdum, dedi. Peygamberimiz:*

– ***O halde** (sana âsi olan bu oğlunu cehennem ateşinden kurtarmak hakkını ona helâl edip) **ondan razı olduğuna, Allah’ı ve beni şahid** getirdi, buyurdu. Kadın:*

– Allah'ım; Sen'i ve Peygamberini şahid tutuyorum. Oğlumdan razı ol-
dum (hakkımı ona helâl ettim), dedi. Bunun üzerine Peygamber Efendimi
hasta gence:

– **Lâ ilahe illellahu vahdehu lâ şerike leh ve eşhedü enne Muhamme-
den abdühü ve Resûlüh" de**, diye buyurdu. Hasta hemen şehadet getirdi.
Bunun üzerine Peygamberimiz:

– **Allah'a hamd olsun ki, benim vasıtam ile bu (genç)'i cehennem ate-
şinden kurtardı**, buyurdu.¹⁰

ANNE

Anne! Anne! Şirin anne!
Bütün kalbim senin anne...
Benim kalbim bir hazine
İçi sevgi dolu anne...
Bu sevginin sahibi sen
Sensin bana gün gösteren,
Sensin bana şefkatından,
Melek gibi tatlı bakan,
Küçük iken hep kucakta,
Sonra beşik salıncakta,
Sensin beni yetiştiren,
İlk bilgimi sensin veren,
Bir üzülsem, güler yüzün,
Bir gücensem tatlı sözün,
Bana neşe sevinç verir
Hırçınlığım birden erir.
Sen benimsin evet anne
Ben seninim elbet anne!...

E. Ali SİPAHİ

BABACIĞIM

Evimizin direğisin!
Gözümüzün bebeğisin!
Ne sevimli, ne iyisin,
Benim canım babacığım.

*Akşamları sen gelince,
Kapılırız hep sevince
Gündüz olur bize gece,
Benim canım babacığım.*

*Biz güleriz sen gülersen,
Zevkle yeriz sen de yersen,
Hep dinleriz sen ne dersen,
Benim canım babacığım.*

Rakım ÇALAPALA

D– Kardeşlerin Birbirine Karşı Görevleri:

- 1) Kardeşler arasında samimi bir sevgi ve birlik olmalı,
- 2) Kardeşler birbirlerini tamamlayan bir bütünün parçaları gibidir. Eğer bir şey bu birliği bozmamalı, kardeşleri birbirinden uzaklaştırmamalı,
- 3) Miras, para ve mal gibi şeyler, maddi çıkarlar, kardeşlerin arasını bozmamalı, aralarındaki birliği bozmamalı,
- 4) Büyük kardeşler küçükler için ana, baba gibidir. Küçükler büyüklere saygı göstermeli, onlara karşı gelmekten, kırıncı söz ve davranışlardan kınmalı. Büyükler de küçükleri korumalı, sevgi ve merhamet göstermelidir.
- 5) Kardeşler birbirlerine iyilik yapmalı, birbirlerinin menfaatini kendi menfaati gibi gözetmelidir,

E– Hısım ve Akrabalara Karşı Görevlerimiz:

Hısım ve akrabalar geniş anlamda ailemizin bir parçası olduğundan onlara karşı yapmamız gereken ahlâki görevlerimiz vardır.

Bunlar:

- 1) Hısım ve akrabalarımıza sevgi ve saygı göstermek,
- 2) İhtiyacı olanlara yardım etmek,
- 3) Onları unutmamak, zaman zaman ziyaretlerine gitmek, hediye vermek,
- 4) Uzakta olanları mektup ve telefonla arayıp hatırlarını sormak ve böylece aile bağlarını kuvvetlendirmek,

Teyze, hala, dayı ve amca bizim ana ve babalarımız durumundadır. Onlara ana ve babamız gibi sevgi ve saygıda bulunmamız gerekir.

Peygamber Efendimiz:

“Yakınları ile ilgisini kesen kimse cennete giremez”¹¹ buyurarak akrabalarla ilgilenmenin önemini belirtmiştir.

Ashabdan Abdullah b. Ebî Evfa diyor ki:

Biz Peygamberimizin yanında bulunuyorduk. Peygamberimiz:

“Akrabaları ile ilgisini kesenler bugün bizimle oturmasın” dedi. Bunun üzerine, teyzesi ile arasında kırgınlık geçmiş olan bir genç aramızdan kalkarak teyzesine gitti: Onunla görüşüp barıştı. Sonra da o genç tekrar meclisimize geldi. Bunun üzerine Peygamberimiz:

“Aralarında akrabası ile ilgisini kesen kimseler bulunan topluma rahmet inmez”¹² buyurdu.

F– Komşulara Karşı Görevlerimiz:

Aile ve akrabalarımızdan sonra bize en yakın olan insanlar komşularımızdır. Hemen her gün karşılaştığımız, çoğu zaman beraber olduğumuz komşularla iyi geçinmek dinimizin emridir.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de komşulara iyilik yapmamızı emretmiş, Sevgili Peygamberimiz de:

“Allah’a ve ahiret gününe inanan komşusuna iyilik etsin.”¹³

“Allah’a ve ahiret gününe inanan komşusuna eziyet etmesin.”¹⁴ buyurmuştur.

Peygamberimiz bir Hadis-i şeriflerinde de: Komşusuna eziyet edenlerin gerçek mü'min olamayacaklarını ve cennete giremeyeceklerini bildirmiştir.

Komşularımıza karşı başlıca görevlerimiz şunlardır:

a– Komşuların hakkına saygılı olmak, onları söz ve davranışlarımızla incitmemek,

11 Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 370

12 Seçme Hadisler, s. 208

13 Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 343

14 Riyazü's-Salihin, c. 1, s. 342

- b- Güler yüzlü, tatlı sözlü olmak, sevinç ve üzüntülerini paylaşmak,
- c- Dert ve sıkıntılarını gidermeye çalışmak, gerektiğinde yardım etmek ödünç vermek, hediyeleşmek,
- d- Ses ve gürültü ile onları rahatsız etmemek,
- e- Hastaları ziyaret etmek, ölenin cenazesine katılmak, başsağlığı dilemek,

Özetle: Kendimiz için sevdiğimiz şeyleri onlar için de sevip arzu etmel kendimize yapılmasını istemediğimiz şeyleri onlara yapmamaktır.

Komşumuz müslüman olmasa bile onlarla iyi geçinmek, eziyet etmekte sakınmak, iyi davranışlar içinde bulunmak görevimizdir.

Dinimizin emri budur. Bu emre uygun olarak müslümanlar, tarih boyunca müslüman olmayan komşulara iyi davranmışlardır.

Hz. Ömer'in oğlu Abdullah bir gün hizmetçisine koyun kestirip etlerde bir kısmını komşulara dağıtmasını ve önce müslüman olmayan komşuda başlamasını emretmiş ve bu sözünü üç defa tekrar etmişti.¹⁵

OKUMA:

Müslüman, Komşusunu Böyle Düşünür...

Fatih Sultan Mehmet, bir gün yiyecek maddelerinin kalitesini ve fiyatlarını incelemek maksadıyla (tanınmamak için) kıyafet değiştirerek çarşıya çıktı. Bir dükkana girdi, selâm verdikten sonra:

- "Yarım batman yağ, yarım batman bal ve yarım batman peynir veriniz" dedi. Bakkal yarım batman yağ tartıp parasını hesap ettikten sonra:

- "Ağam diğer isteklerinizi de karşı komşumdan alınız. Çünkü onun malı hem daha iyidir, hem de komşum daha siftah etmedi" dedi. Padişah ikinci dükkana girip oradan da yarım batman bal alınca bu bakkal da ona:

- "Allah'a şükür olsun ağam, ben siftahımı ettim ve çocuklarımla yiyerek parasını kazandım, komşum ise daha siftah etmedi" dedi. Bunun üzerine Padişah:

– ”Bu millet bu güzel ahlâkı ile dünyaları fetheder. Milletin temiz ahlâkını bozanları Allah kahretsın” dedi.¹⁶

SORULAR:

- 1) İslâm Dini’nde ailenin önemini anlatınız?
- 2) Karı-Kocanın birbirine karşı görevleri nelerdir?
- 3) Anne ve babanın çocuklarına karşı görevleri nelerdir?
- 4) Çocukların anne ve babalarına karşı görevlerini anlatınız?
- 5) Kardeşlerin birbirlerine karşı görevleri nelerdir?
- 6) Hısım ve akrabalara karşı görevlerimiz nelerdir?
- 7) Komşulara karşı görevlerimizi anlatınız?

Konular:

- *Türk Milletinin Tarihteki Yeri*
- *Türklerin İslâm Dini'ne Hizmetleri*
- *İslâmın Türk Milletine Kazandırdıkları*
- *Vatan ve Milletimize Karşı Görevlerimiz*
- *Dinimizin Birlik ve Beraberliğe Verdiği Önem*
- *Dinimizde Kardeşlik*
- *Dinimizde Hoşgörü*
- *Milli Birlik ve Beraberliğimizin Sağlanmasında Üzerimize Düşen Görevler*
- *Bayrak Sevgisi*
- *İstiklâl Marşı Nasıl Yazıldı*
- *İstiklâl Marşı*
- *Kurtuluş Savaşında Türk Kadını (Okuma)*

TÜRK MİLLETİNİN TARİHTEKİ YERİ:

İnsanlık tarihinin en eski ve en büyük milletlerinden biri Türk milletidir. Dünya üzerinde birçok imparatorluklar ve devletler kurmuş olan bu millet medeniyette büyük ilerlemeler göstermiş, savaş meydanlarındaki kahramanlıkları ile cihan tarihine destanlar yazmış, asırlarca İslâm dünyasını önderliğini yapmış, tarihi şan ve şerefle dolu bir millettir.

İslâm, bütün dünya milletlerinin mutluluğu için gönderilen son ve er mükemmel dindir. İslâm dini, Arap Yarımadasında Mekke ufkunda bir güneş gibi doğmuş ve kısa zamanda dünyaya yayılmıştır.

Türklerin İslâm dinine girmesi, Türk milletinin tarihinde bir dönüm noktası olmuş, müslümanlık için hayırlı sonuçlar doğurmuştur.

Türkler, İslâm dini'ni hiçbir zorlama olmadan kendi istekleri ile kabul etmiştir. Bunun başlıca sebepleri şunlardır:

1) İslâm dini ve İslâm medeniyetinin üstünlüğü,

2) İslâma girmeden önce Türklerin eski dini inançlarının İslâm inancına yakın olması ve İslâmın getirdiği üstün prensiplerin Türk milletinin ruhuna ve manevi yapısına uygun düşmesi.

TÜRKLERİN İSLÂM DİNİ'NE HİZMETLERİ

Türkler İslâm'a girdikten sonra kendilerini bu yüce dine adadılar, bütün varlıkları ile İslâma hizmet ettiler, bu uğurda hiçbir fedakârlıktan çekinmediler.

Türk milletinin tarih boyunca İslâm dini'ne hizmetlerini üç maddede toplayabiliriz.

a) Türklerin İslâm'ın Dünyaya Yayılmasında Hizmetleri:

Araplardan sonra İslâmın dünyaya yayılması görevini Türkler üstlenmiş ve bunu başarı ile devam ettirmişlerdir. Türkler, doğuda Asya kıtasının birçok bölgelerinde İslâm dini'nin yayılmasına hizmet ettikten sonra batıya yöneldiler.

Büyük Türk hükümdarı Alparslan'ın 1071 tarihinde kazandığı Malazgirt Zaferi Türk ve İslâm tarihinin en önemli olaylarından biridir. Bu zafer, Anadolu'nun Türkleşmesini ve İslâmlaşmasını sağlamış, İslâm dini'nin batıya doğru yayılmasını hızlandırmıştır.

İstanbul'un müslüman Türkler tarafından 1453 tarihinde fethedilmesi ile Türk milletinin önderliğinde yüzyıllarca sürecek olan İslâmın altın çağı başlamış oluyordu.

Türk milleti gittiği ülkelere İslâm medeniyetini, İslâm adaletini ve ahlâkını götürmüş. Türklerin idaresinde sadece müslümanlar değil, diğer dinlerde olan milletler de huzur ve güven içinde yaşamıştır.

b) Türklerin İslâm'ın Korunmasında Hizmetleri:

Türkler, İslâmın iç ve dış düşmanlara karşı korunmasında büyük hizmetlerde bulunmuşlardır.

İslâmı içten yıkmak isteyen ve bu amaçla müslümanlar arasına yanlış inançlar yaymaya ve bölücülük yapmaya çalışanlara karşı İslâmın temiz inançlarını korumuşlardır.

Bizanslıların Müslümanlara yaptığı saldırılara ve özellikle haclı seferlerine karşı Türk milletinin kahramanca savaşı, İslâm ülkelerini çok büyük tehlikelerden kurtarmıştır. Büyük bir sel felaketi gibi İslâm ülkelerine yönelen haclı ordularını Türkler durdurmamış olsaydı, İslâm dünyası kendisini savunamayacak ve çok şey kaybedecekti.

İslâmın korunması gibi şerefli bir görevi yüce Allah Türk Milletine nasip etmiş, milletimiz de bu uğurda temiz kanını akıtarak, canını seve seve verecek görevini yerine getirmiştir.

c) Türklerin İlim ve Medeniyette İslâm'a Hizmetleri:

Türklerin İslâma hizmetleri sadece savaş alanlarında olmamıştır. Türkler İslâm kültür ve medeniyetine önemli katkıda bulunmuş, ilimde, sanatta birçok eserler meydana getirmişlerdir.

– İşte İslâm dini'nin temiz inançlarının savunucusu ve İtikad'da Maturidi Mezhebinin kurucusu **Ebû Mansur Maturidi**,

– Dinimizde Kur'an-ı Kerim'den sonra en değerli eser olan, Peygamberimizin mübarek sözlerinin toplandığı ünlü "Sahih-i Buhari" kitabını meydana getiren **Muhammed b. İsmail Buhari**,

– Bizlere ölmez eserler bırakan büyük İslâm düşünürü ve bilgini **İmam-ı Gazali**;

– Gönüller sultanı **Mevlâna Celaleddin-i Rumi**.

Sadece birkaçının adını bildirdiğimiz bu büyük din bilginleri Türk'tür.

Türkler sadece din ilimlerinde değil, diğer ilim dallarında, teknikte ve müsbet ilimlerde de büyük ilerlemeler göstermiş, dünyaca ünlü bilim adamları yetiştirmiştir.

Büyük bir Türk bilgini olan **İbni Sina**'nın tıp alanında yazdığı kitaplar Avrupa'da yüzyıllarca okutulmuş, yine bir Türk bilgini olan **Ebû Bekir Razi**'nin eserleri bilim dünyasına ışık tutmuştur.

Tıp, fizik, kimya, matematik ve astronomi ilimlerine önemli katkılarda bulunan, birçok bilim dalının temellerini atarak dünyaya öncülük eden çok sayıda Türk bilgini yetişmiştir.

İslâm dünyasının her tarafını süsleyen, bugün bile çoğu ayakta duran sanat eserlerinin çoğu Türk mimarları tarafından yapılmıştır. İslâm dünya-

sında Sinan gibi bir mimar, Selimiye Camii gibi başka bir şaheser görmek mümkün değildir.

Ne yazık ki, müslümanlar çeşitli sebepler yüzünden kazandıkları başarıları devam ettiremediler. Şimdi bize düşen görev: Dinimizin emirlerine uygun olarak çalışıp ilerlemek ve dünya milletleri arasında layık olduğumuz yeri almaktır.

İslâm tarihine baktığımız zaman açıkça görürüz ki, İslâmın ilk devirlerinden sonra müslümanlığa büyük hizmetlerde bulunarak Allah'ın sevgisini kazanan millet, Türk Milleti olmuştur.

Kur'an-ı Kerim'de, gelecekte İslâma hizmet edecek olan millet hakkında şöyle buyruluyor:

“Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse, Allah öyle bir millet getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler; onlar mü'minlere karşı alçak gönüllüdürler, kâfirlere karşı onurlu ve güçlüdürler; Allah yolunda savaşırlar ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar. İşte bu, Allah'ın bir lütfudur ki, onu dilediğine verir. Allah'ın lütuf ve ihsanı geniştir ve her şeyi bilendir.”¹

Bu ayette, ileride İslâma hizmet edecek olan milletlerden birinin de Türk milleti olduğuna işaret edilmiştir.²

Peygamber Efendimiz de şu müjdeyi vermiştir:

“İstanbul elbette fetholunacaktır. Onu fetheden kumandan ne güzel kumandandır. Onu fetheden asker ne güzel askerdir.”³

Peygamberimizin bu müjdesine layık olabilmek için pek çok İslâm kumandanı İstanbulu kuşatmış, fakat almayı başaramamıştır. İstanbul'un alınması büyük Türk Hükümdarı Fatih Sultan Mehmed'e ve onun kahraman askerine nasip olmuş, Fatih ve onun askeri Peygamberimizin müjdesine ve övgüsüne hak kazanmıştır.

1 Maide sûresi, 54

2 Bilgi için bakınız: Muhammed Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, c. 2, s. 1720; Ömer Nasuhi Bilmen, Kur'an-ı Kerim'in Meâl-i Âlisi ve Tefsiri, c. 2, s. 785

3 Câmiu's-Sagîr.

İSLÂM'IN TÜRK MİLLETİNE KAZANDIRDIKLARI

Türkler İslâma girmeden önce çeşitli din ve inançlar yüzünden dağınık bir durumda idiler. Türk Milleti Müslümanlığı kabul ettikten sonra yeni bir güç kazanmış, dağınık Türk boyları bir inanç etrafında toplanmıştır.

Türk Milleti Müslümanlık sayesinde Türklüğünü ve milli varlığını günümüze kadar koruyarak gelmiş. İslâmdan aldığı güç ve heyecanla dünyada büyük devletler, imparatorluklar kurmuş, yüksek medeniyetler meydana getirmiştir. Müslüman olmayan Türkler ise varlıklarını koruyamamışlar, Türklüklerini kaybetmişler ve başka milletlerin kültürleri arasında eriyip gitmişlerdir.

VATAN VE MİLLETİMİZE KARŞI GÖREVLERİMİZ

Vatan ve Millet Sevgisi

Üzerinde yaşadığımız topraklara vatan denir. Şehirlerimiz, köylerimiz, camilerimiz vatan toprakları üzerindedir. Okulumuz, fabrikamız, sözün kısası her şeyimiz, doğup büyüdüğümüz bu topraklar üzerindedir.

Atalarımız, dünyanın en güzel ve bereketli topraklarını vatan olarak seçmişler ve bize emanet etmişlerdir. Bu emaneti korumak dinimizin emri, hepimizin görevidir.

Atalarımız mübarek vatan topraklarını düşmanlara çiğnetmemek için kahramanca savaşmışlar, canlarını seve seve vermişlerdir. Her karış toprağı şehit kanlarıyla sulanan vatanımızın kıymetini çok iyi bilmemiz gerekir.

Milli Şairimiz Mehmet Akif bize sesleniyor:

“Bastığın yerleri “Toprak” diyerek geçme tanı!

Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.

Sen şehit oğlusun, incitme yazıktır atanı;

Verme; dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.”

Bunun için; vatani sevmek, gerektiğinde vatanımızı düşmanlardan korumak için savaşmak ve bu uğurda canımızı seve seve vermek kutsal bir görevdir. Vatan sevgisi, sadece onu korumak değil, aynı zamanda yurdumuzun kalkınması, milletimizin yükselmesi için çalışmaktır.

Vatanını seven; toprağını işler, yollarını yapar, ormanlarını korur, göğe yükselen minarelerin yanında fabrika bacalarını da yükseltir. Böylece hem manevi hem de maddi yükselmeyi birlikte gerçekleştirir. Yurdunu seven Milletine hizmet etmeyi şerefli bir görev bilir. Sevgili Peygamberimiz: “**İn-sanların hayırlısı diğer insanlara faydalı olandır**” buyurmuştur.

Dinimizde vatan sevgisinin önemi şu cümlede özetlenmiştir:

“Vatan sevgisi imandandır.”

TÜRKİYEM

*Yeryüzünde tek vatan,
Benim güzel Türkiyem,
Aşkın gönlümde yatan!
Benim Güzel Türkiyem.
Ekmeğim aşım sensin,
Ağrısız başım sensin,
Gözüm sen, kaşım sensin,
Benim güzel Türkiyem.
Bildiğimde anamdan,
Üstün bildim babamdan,
Emanettir Allah'umdan,
Benim güzel Türkiyem.
Severim oğul kızlı,
Yüreğim çarpar hızlı,
Bayrağı ay yıldızlı,
Benim güzel Türkiyem.*

Hatice BÜYÜKAYDIN

DİNİMİZİN BİRLİK VE BERABERLİĞE VERDİĞİ ÖNEM

Tarih boyunca müslümanların gösterdiği başarılar, birlik ve beraberlik sayesinde olmuştur. Müslümanların başına gelen felaketlerin çoğu birliğin bozulması, müslümanların bölünüp parçalanması yüzünden meydana gelmiştir.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de bizi birliğe çağırarak şöyle buyuruyor: **"Hepiniz birden Allah'ın ipine sımsıkı sarılın, sakın ayrılığa bölünmeyin."**⁴

Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.) Efendimiz de:

"Mü'minler, parçaları birbirine bağlanmış bir bina gibidir."⁵ buyurarak dinimizde birlik ve beraberliğin önemini belirtmiştir.

Birlikten kuvvet doğar, ayrılık felakete götürür. Bizim görevimiz, müslümanlar arasında birlik ve beraberliği korumak, bölücülüğe asla meydan vermemektir.

Sevgili Peygamberimiz müslümanların birliğini bozmak isteyenleri şöyle uyarıyor:

"Ayrıcılık yapan bizden değildir."⁶

Peygamberimizin bu uyarısına dikkat etmeli ve ayrılığa yol açacak her türlü davranıştan sakınmalıyız.

DİNİMİZDE KARDEŞLİK

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruluyor: **"Şüphesi Mü'minler birbirleri ile kardeşirler; öyle ise dargın olan kardeşlerini zin arasını düzeltiniz. Allah'tan sakının ki, size acısın."**⁷

Bu ayetten açıkça anlaşılıyor ki, İslâm; kardeşlik dinidir. Kardeşlik duygusu müslümanların birbirini sevmesi ile gerçekleşir ve güçlenir. Bu konuda Sevgili Peygamberimiz; **"İman etmedikçe cennete giremezsiniz, bir birinizi sevmedikçe de iman etmiş sayılmazsınız."**⁸ buyurmuştur.

Görülüyor ki; gerçek müslüman olabilmemiz birbirimizi sevmemiz bağlıdır. Dünya üzerinde varlığımızı devam ettirebilmemiz, milli birlik ve bütünlüğümüzü korumakla mümkündür. Bunun şartı da, müslümanlar arasındaki sevgi bağlarının ve kardeşlik duygularının kuvvetli olmasıdır. Kur'an'ın emri, Peygamberimizin tavsiyesi budur. Müslümanın görevi de dinimizin kardeşlik konusundaki emirlerine uygun hareket etmektir.

4 Al-i İmran sûresi, 103

5 250 Hadis, S. 85

6 250 Hadis, S.186

7 Hucurat sûresi, 10

8 Riyazü's-Salihin, C.2, S. 228

DİNİMİZDE HOŞGÖRÜ

İnsanlar topluluk halinde yaşadıkları için birbirleri ile iyi geçinmek, birbirlerinin haklarına saygı göstermek ve hoşgörülü davranmak zorundadırlar.

Bizim için en yüksek ahlâk örneği olan sevgili Peygamberimizin insanlara karşı büyük bir hoşgörü sahibi olduğunu görüyoruz. Enes b. Malik diyor ki: *“On yıl peygamberimizin hizmetinde bulundum, bana bir defa bile ‘Öf’ dediğini duymadım.”*⁹

Uhut Savaşında, düşmanlar peygamberimize ok ve taşlarla saldırmışlar, mübarek dişini kırmışlar, yüzünü yaralamışlardı. Onların bu davranışlarına karşı sevgili peygamberimiz kötü söz söylememiş, insan sevgisi ve hoşgörünün en güzel örneğini vererek şöyle buyurmuştur: **“Allah’ım! Milletimi bağışla, onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar.”**¹⁰

Allah Teâlâ Kur’an-ı Kerim’de gerçek mü’minleri: **“Öfkelerini yenenler, insanların kusurlarını bağışlayanlar”**¹¹ olarak övüyor ve insanlara karşı nasıl bir hoşgörü içinde olacağımızı öğretiyor.

Düşünce ve inançları bizden farklı olan kişilere karşı davranışlarımız ölçülü ve hoşgörülü olmalıdır. Müslümanlar sadece kendi din kardeşlerine değil, tarih boyunca başka dinlerden olanlara karşı da hoşgörülü davranmışlardır.

Peygamber Efendimiz müslümanların birbirlerine karşı nasıl davranmaları gerektiğini şöyle açıklamıştır. **“Mü’min uysaldır. Başkaları ile iyi geçinir. Kendisi ile iyi geçinilir. İyi geçinmeyen, kendisi ile de iyi geçinilmeyen kimsede hayır yoktur.”**¹²

Milletçe huzur ve mutluluk içinde yaşayabilmemizin şartlarından biri de birbirimize karşı hoşgörülü davranmaktır. Bu hoşgörü, kasıtlı olarak yapılan kötülüklere göz yummak, ses çıkarmamak demek değildir. Böyle durumlarda yapıcı bir yaklaşımla ve güzel sözlerle kötülükleri düzeltmek görevimizdir.

9 Riyazü’s-Salihin, C.2, S. 50

10 Mecmau’z-Zevaid, C.6, S.117

11 Al-i İmran sûresi, 134

12 250 Hadis, S. 85

MİLLİ BİRLİK VE BERABERLİĞİMİZİN SAĞLANMASINDA ÜZERİMİZE DÜŞEN GÖREVLER

Şehitlerin kanlarıyla yoğrulan mübarek vatanımızda, ayyıldızlı bayrağımızın gölgesinde varlığımızı devam ettirebilmemiz, birlik ve beraberliğimizin korunmasına bağlıdır.

Bunu sağlamak için:

a) Müslüman olarak, hepimiz birbirimizin din kardeşi olduğunu bilmeli dargın olanlar varsa barıştırmalı, aralarını düzeltmeye çalışmalıyız,

b) Kendimiz için sevdiğimiz şeyleri, din kardeşlerimiz için de sevip arzu etmeli, kendimiz için hoşlanmadığımız şeyleri başkalarına reva görmemeliyiz.

c) Felakete uğrayan, sıkıntıya düşen din kardeşlerimizin üzüntülerin paylaşmalı ve elimizden gelen yardımı yapmalıyız.

Yüce Allah şöyle buyuruyor: **“İyilikte ve fenalıktan sakınmaktı yardımlaşın.”**¹³

d) Milli bütünlüğümüzü bozmaya ve bizi birbirimize düşürmeye çalışan bozgunculara karşı dikkatli olmalı, bu gibilerin sözlerine inanmamalıyız.

Yüce Allah bu konuda müslümanları şöyle uyarıyor:

“Ey inananlar! Eğer yoldan çıkmışın biri size bir haber getirirse onun iç yüzünü araştırın, yoksa bilmeden bir millete fenalık ederseni de sonra ettiğinize pişman olursunuz.”¹⁴

e) Milli bütünlüğümüzün sağlanmasında çok önemli rolü olan dini inançlarımızı bozmaya ve böylece vatan ve milletimizi bölmeye çalışan fesatçıların aldatmalarına inanmamalı, dini konularda bilmediklerimizi gerçek bil sahiplerinden sorup öğrenmeliyiz,

f) Vatan ve millet sevgisinin imandan olduğunu bilerek müslümanlar arasında kardeşlik bağlarının kuvvetlenmesine çalışmalıyız.

BAYRAK SEVGİSİ

Bayrak bir milletin şerefi, istiklâl ve hürriyetinin sembolüdür.

13 Maide sûresi, 2

14 Hucurat sûresi, 6

Peygamberimizin zamanında yapılan savaşlarda İslâm ordularında bayrak bulunur ve buna çok önem verilirdi. Hayber savaşında büyük kahramanlık gösteren Hz. Ali'ye bayrağı bizzat peygamberimiz teslim etmiştir. İstanbul'un fethinde Ulubatlı Hasan bayrağımızı surlara dikerek fethin ilk müjdesini vermiş, kendisi diktiği bayrağın dibinde şehit olmuştur.

Müslümanlarla Bizanslılar arasında 629 yılında yapılan Mû'te savaşında İslâm ordusunun kumandanı Hz. Zeyd idi. Peygamberimiz İslâm ordusunu Medine'den uğurlarken sancağı kendi eliyle ordu kumandanı olan Zeyd'e teslim etmiş ve: **"Eğer şehit olursan sancağı Cafer alacak..."** demişti. Savaşta Zeyd şehit düşünce Peygamberimizin buyurduğu gibi Sancağı Hz. Cafer almıştı. Savaş bütün şiddeti ile devam ederken bayrağı taşıyan Cafer'in sağ eli kesilince onu sol eline almış, o da kesilince iki kolu arasına alıp sımsıkı sarılmış, şehit oluncaya kadar bayrağı yere düşürmemiştir.

Görülüyor ki, bayrağa müslümanlıkta kutsal bir değer verilmiş, saygı duyulmuştur. Rengini şehitlerin kanından alan ay-yıldızlı bayrağımız Türk milletinin istiklâl ve hürriyetinin sembolüdür. Bayrak sadece bir kumaş parçası değildir. Bayrak milletimizin namus ve şerefine nişanı olan manevi değeri çok yüksek bir varlıktır.

Bayrağı sevmek milletimizi sevmektir.

Bayrağa saygı göstermek milletimizin namus ve şerefine saygı göstermektir.

BAYRAK

*Ey mavi göklerin beyaz ve kırmızı süsü,
Kız kardeşimin gelinliği, şehidimin son örtüsü,
Işık ışık, dalga dalga bayrağım,
Senin destanını okudum, senin destanını yazacağım.*

*Sana benim gözümlle bakmayanın
Mezarını kazacağım.
Seni selâmlamadan uçan kuşun
Yuvasını bozacağım.
Dalgalandığın yerde ne korku, ne keder
Gölgende bana da, bana da yer ver
Sabah olmasın, günler doğmasın ne çıkar:
Yurda ay-yıldızın ışığı yeter.*

*Savaş bizi karlı dağlara götürdüğü gün
Kızılığında ısındık;
Dağlardan çöllere düşürdüğü gün
Gölgene sığındık.
Ey şimdi süzgün, rüzgârlarda dalgalı;
Barışın güvercini, savaşın kartalı,
Yüksek yerlerde açan çiçeğim
Senin altında doğdum
Senin dibinde öleceğim.
Tarihim, şerefim, şiirim her şeyim,
Yer yüzünde yer beğen!
Nereye dikilmek istersen,
Söyle, seni oraya dikeyim,*

Arif Nihat ASYA

İSTİKLÂL MARŞI NASIL YAZILDI

Birinci dünya savaşından sonra elimizde kalan son vatan parçası Anadoludüşmanlar tarafından işgal edilmiş, ezan sesleri susmuş, Türk milleti ruhunun en karanlık günlerini yaşıyordu. Türk ordusu milleti ile bütünleşeridört koldan yurdumuza saldıran düşmanlara karşı bir ölüm-kalım savaşgirişti.

İstiklâl Marşı, Türk milletinin yürüttüğü bu kahramanca mücadeleyi dgetirmek, ordumuzun manevi gücünü yükseltmek amacıyla yazıldı. Mşairimiz Mehmet Akif ERSOY tarafından yazılan İstiklâl Marşı, 12 Mart 1921 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edildi.

Mehmet Akif, Türk milletinin kan ağladığı o karanlık günlerde, Anadoluyu dolaştı, milletin dertlerini yakından gördü, kurtuluş çarelerini gösterHalkı düşmana karşı mücadeleye çağırdı. O, milletimizin en karanlık günlerinde;

"Korkma sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak,

Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak." diye haykırarak milimize ümit, heyecan ve kuvvet verdi.

İstiklâl Marşında, Türk milletinin tarih boyunca kutsal emanet olarak şıdığı bayrak, vatan, millet, din, iman, istiklâl ve hürriyet gibi milleti millet yapan maddi ve manevi değerler yer almıştır.

İstiklâl Marşı, Milletimizin varlığının, istiklâl ve hürriyetinin bir ifadesidir. İstiklâl Marşında milletimizin imanı, kahramanlığı, şan ve şerefle dolu tarihi yatmaktadır.

İstiklâl Marşı, milli varlığımızın sembolüdür. Mehmet Akif, bu şiiri kahraman ordumuza hediye etmiş, Safahat kitabına bile almamış; “*Bu, benim değil milletimindir.*” demiştir. Türk milletinin evlâtları olarak İstiklâl Marşının heyecanını duymak, ona derinden saygı duymak hepimizin görevidir.

İSTİKLÂL MARŞI

*Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen alsancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak!*

*Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl,
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.*

*Ben ezelden beridir hür yaşadım hür yaşarım,
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim; bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam taşarım.*

*Garb'ın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim îman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir îmânı boğar,
“Medeniyet!” dediğin tek dişi kalmış canavar?*

*Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın... belki yarından da yakın.*

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce keşensiz yatani.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak toprağı sıksan, şühedâ
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Rûhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma 'bedimin göğsüne nâ-mahrem eli;
Bu ezanlar -ki şehâdetleri dînin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım;
Her cerîhamdan ilâhî boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır rûh-i mücerred gibi yerden na 'şım!
O zaman yükselerek Arşa değer, belki, başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl.

Mehmet Akif ERSOY

OKUMA:

Kurtuluş Savaşında Türk Kadını...

Vapur ve motorlarla İnebolu'ya çıkarılan silah ve cephane Kastamonu üzerinden Ankara'ya, oradan da cepheye gönderiliyordu. 1921 yılı Aralık ayında birden bire bastıran kar yolları kaplamıştı.

İnebolu'dan Kastamonu'ya hareket eden ve her nasılsa yolda kafilade geri kalmış genç bir kadın, fırtınalı bir gecede sabaha kadar yağın ka altında yoluna devam etmişti. Cephane yüklü kağnısı ile yorgun argın b.

halde ancak Kastamonu kışlası önüne kadar gelebilmiş, şehire girmek nasip olmadan kağı arabası yol kenarında durmuştu.

Arabanın yanına gidenlerin gördüğü manzara yürekler acısı idi. Bu vatansever kadın, bu kıymetli yükü korumak için yorganlarını top mermilerin üzerine örtmüştü kendisi de bir elinde üvendire kollarını açarak yorganın üzerine abanmış ve o durumda sabaha karşı donduğu anlaşılmıştır. Olay yerine gönderilen Cemil ve Rifat çavuşlar, göz yaşları dökerek şehid'in üzerindeki karları süpürüp arabadan indirirken, yorganın altından birdenbire çığlığı basarak ağlayan bir çocuk sesi işitince şaşırdılar ve şehid anayı yana çekip yorganı kaldırıncaya gördükleri şaheser tablo şu olmuştu: Otlara sarılı top mermileri arasına yerleştirilmiş çulların içinde kundaklı bir kız çocuğunun donmaktan kurtulduğu ve müdahale üzerine uyanarak meme için ağlamaya başladığıdır.

Cephanesi ve yavrusu uğruna kendisini feda eden bu kahraman Türk anasının acıklı hikayesini bu vatan topraklarında yaşayan herkesin, özellikle genç nesillerin iyi değerlendirmesi gerekir.¹⁵

* * *

Evlenmeye hazırlanan fakir bir kız, gelinliğinin satılıp karşılığının yaralı gazilere verilmesini istemiş, (bunun üzerine) gelinlik satılmış, kendisi başka bir entari giyerek düğünü yapılmıştır.¹⁶

* * *

Kurmay Albay Hulusi Atak anlatıyor:

(Cepheye silah taşıyan)kağı kollarının çoğunu kadınlar idare ediyordu. Bu kafilelerin birinde hafif bir çığlık duyduk; bunun peşinden bir duraklama ve telaş eseri görüldü.

Bir müddet sonra güzel bir müjde ile karşılaştık. Cephane kollarında bulunan hamile bir kadın bir erkek çocuğu doğurmuştu. Bu kadını hastahaneye yatırmak için geriye çevirmek istediler.

Fakat yorgunluk ve çektiği acılarla benzi solmuş olan hasta kadın, **“Cephe-
deki silâhlar...”** dedi. **“Cephane bekliyor; oraya cephane yetiştirmeli-
yim, geri dönemem!...”** demiştir.¹⁷

15 Nurettin Peker, 1918-1923 İstiklâl Savaşının İnebolu ve Kastamonu Havalisi, s. 396 vd.

16 Fevziye Abdullah Tansel, İstiklâl Harbinde Mücahid Kadınlarımız, S. 65.

17 a.g.e. S. 68

SORULAR:

- 1) Türk Milletinin tarihteki yerini anlatınız.
- 2) Türklerin İslâm dini'ni kendi istekleri ile kabul etmelerinin sebepleri nelerdir?
- 3) Türklerin İslâm dini'ne hizmetleri başlıca kaç çeşittir?
- 4) Türklerin İslâm'ın yayılmasındaki hizmetleri nelerdir?
- 5) Türklerin İslâm'ın korunmasındaki hizmetleri nelerdir?
- 6) Türklerin ilim ve medeniyette İslâm'a hizmetleri nelerdir?
- 7) İslâm, Türk milletine neler kazandırmıştır.
- 8) Vatan ve millet sevgisinin önemini açıklayınız.
- 9) Dinimizde birlik ve beraberliğe verilen önemi belirtiniz.
- 10) Dinimizin kardeşliğe verdiği önemi anlatınız.
- 11) Dinimizdeki hoşgörüyü anlatınız.
- 12) Millî birlik ve beraberliğimizin sağlanmasında üzerimize düşen görevler nelerdir?
- 13) Bayrağa sevgi ve İstiklâl Marşına saygının önemini belirtiniz.

Konular:

- *Her Zaman Güçlü Olmak Zorundayız*
- *Allah Birlik İçinde Olanlara Yardım Eder*
- *Bir Baba Nasihati*
- *Vatanımız Üzerine Titreyelim*
- *Şehitlik ve Gazilik*
- *Büyüklerimizi Saygı İle Anmak*
- *Millî Bayramlarımız*
- *Devlete Karşı Görevlerimiz*
- *Millet Malı Böyle Korunur (Okuma)*

HER ZAMAN GÜÇLÜ OLMAK ZORUNDAYIZ

Savaş alanlarında yenilgiye uğrayan ve bizimle savaşmayı bir daha göze alamayan düşmanlar, menfur emellerinden vazgeçmiş değildirler. Şimdi ülke içinde fitne ve fesat tohumları saçarak milletimizi çökertmeye yönelmişlerdir. Böyle durumlarda, çok daha dikkatli ve uyanık olmamız gerekmektedir.

Ekmek bile parçalanıp lokma haline getirildikten sonra yutulur. Düşmanlar da yekvücut halde olan güçlü bir milleti yok edemez. Bunun için onu kendi içinden bölerek parçalar, sonra kolaylıkla yutar. Tarih boyunca bu hep böyle olmuş, müslümanlar bunun çok zararını görmüştür. Bu gün ülkemizde oynanan oyun da bu maksatla oynanmaktadır.

Müslümanları bölüp parçalamak için İslâm'ın ilk yıllarından itibaren fitne ve fesat hareketleri başlamış ve çeşitli şekillere bürünerek bulaşıcı bir hastalık gibi günümüze kadar gelmiştir. Dinimizin birlik çağrısına uyanlar, düşmanın kurduğu fitne tuzağına düşmekten kurtulmuş, Yüce Rabbimizin **“Bölünüp Parçalanmayın”**¹ uyarısına kulak vermeyen müslümanlar ise gücünü, kuvvetini kaybetmiş ve düşmanların en acımasız muamelelerine maruz kalmıştır.

kin aldanmayalım. İslâm'ın birlik çağrısına kulak verelim. Geçmişte yaşanan, bu gün de dünyanın birçok bölgesinde tekrarlanan felâketlerden ders alalım.

Bir saadet güneşi olarak doğan İslâmiyet, renkleri ve dilleri ayrı olan insanları aynı inanç etrafında birleştirmiş, kin ve düşmanlıkları ortadan kaldırarak gerçek anlamda huzur ve barışı getirmiştir. Esasen İslâm kelimesinin bir anlamı da “Barış”tır. Bu sebeple müslüman, huzur ve barış içinde yaşayan insan demektir. Huzur ve barış içinde olmak; birlik ve beraberliğimizi pekiştirmekle mümkündür.

Yüce Rabbimiz, Kur'an-ı Kerim'de Müslümanları birliğe çağırmakta, Peygamber Efendimiz de:

“Birlikte rahmet, ayrılıkta azap vardır.”² Hadis-i Şerifi ile bizlere, birliğin bir toplum için taşıdığı önemi bildirmektedir. Allah'ın kesin emirleri, Peygamberimizin bu açık tavsiyeleri karşısında müslümanlar nasıl birbirlerine düşebilir? Nasıl olur da milli ve dini bütünlüğümüze zarar veren söz ve davranışlarda bulunabilir?

ALLAH BİRLİK İÇİNDE OLANLARA YARDIM EDER

Dinimizin emirlerine uygun olarak birlik ve beraberlik içinde hareket eden atalarımız tarih boyunca büyük işler başarmış, vatanımıza ve milletimize yönelen tehlikeleri de bu sayede etkisiz hale getirmiştir. Milletçe karşılaştığımız güçlükleri dün olduğu gibi bugün de birlik ve beraberlik şuurunu ile aşacağız. Böyle hareket ettiğimiz takdirde Allah'ın yardımını da bizimle olacaktır. Peygamber Efendimiz: **“Allah'ın yardımı topluluk üzerinedir.”**³ buyurarak, birlik içinde olanlara Yüce Allah'ın yardım edeceğini bildirmiştir.

Bilindiği gibi tarihte pek çok zaferler kazanmış olan Türk milleti, Çanakale Savaşında büyük bir kahramanlık destanı yazmış, tarihine muhteşem bir sayfa daha ekleyerek, yenilmez gücünü bütün cihana göstermiştir. Bu savaşta ülkemizin her yöresinden gelip göğsünü düşmana siper eden, dinimizi, vatan ve milletimizi korumak için birlik ve dayanışmanın en güzel örneğini veren milletimizin Yüce Rabbimizin yardımına mazhar olduğunda şüphe yoktur.

2 Keşfü'l-Hafa, c.1, s. 333

3 Câmiu's-Sagîr, “Y” maddesi

Bu muhteşem zaferin kazanılmasında ilâhî yardımın, Mehmetçiğin imdadına nasıl yetiştiğini, anlatacağımız şu olay bütün açıklığı ile göstermektedir.

Bakın nasıl:

“25 Nisan 1915 sabahı fecirle beraber haçlı orduları misali bir yanda İngiliz ve Sömürgeleri, bir yanda Fransızlar zamanın en mükemmel silâhlarıyla donatılmış askerlerini taşıt gemilerine yüklemişler, savaş muhrip ve kruvazörlerinin refakatinde çıkarma hareketına geçmişlerdi. Fransızlar bir tümen kuvvetindeki askerini Anadolu’nun Beşiğeler önündeki kıyı sularına getirdi. Savaş gemileri, kıyılara ve derinlik arazisindeki başlıca taktik noktalara tam bir saat bombardımanında bulundu.

Uzun süren bombardımanlardan sonra asker dolu filikalarını gemilerden denize indirerek bir çıkarma hareketine geçmişlerdi ki; birden havada büyükçe bir bulut belirdi. Süratle deniz üzerine inip bölgeyi görünmez hale getirdi. Filikalar hareket edemedi. Bombardımanlar kesilmiş, koyulaşan sis altında hareket imkânı kalmamıştı. Sis, gökten inen ilâhî bir perde gibi çevreyi maddi gözle görünmez hale getirmiş, kutsal vatanımızı, savaşan mücahidi sarmış bu kutsal yığını, dünyanın gücü, mermisi sanki aşamıyordu.

Fransız 1. Tümen Komutanının emriyle, gemilerden verilen boru işaretiyle filikalar tekrardan gemilere alındı ve saat 11’de Bozcaada istikametine çekilerek gözden kayboldular...”⁴

BİR BABA NASİHATI

Vaktiyle tecrübeli bir bilgin ölümü yaklaştığı bir sırada çocuklarını yanına çağırır ve birer değnek getirmelerini ister, çocuklar babalarının emrini yerine getirir. Bilgin değnekleri bir araya getirip demet yaptıktan sonra büyük oğluna uzatarak bunları kırmasını ister. Oğlu çok uğraşırsa da bir arada bulunan değnekleri kıramaz. Bilgin, değnekleri sıra ile diğer oğullarına verir, fakat onlar da kıramazlar.

Bunun üzerine demeti çözer, değnekleri ayırır ve her oğlunun eline birer tane verir. Şimdi herkes elindeki değnekleri kırsın der, onlar da kırarlar. Tecrübeli baba bununla çocuklarına neyi anlatmak istediğini şöyle açıklar:

“Evlatlarım! Değnekler (yani incecik çubuklar) bir araya gelince kırılmadığı halde, birbirinden ayrılınca teker teker nasıl kolaylıkla kırılıyorsa; siz de kardeşler olarak daima bir ve beraber olursanız sizi hiç kimse mağlup edemez, rahat ve huzur içinde yaşarsınız. Eğer parçalanıp dağılırsanız, düşmanlarınız sizi kolaylıkla mağlup eder ve böylece perişan olursunuz. Bu misal ile size daima birlik içinde olmanızı anlatmak istedim.”⁵

Durum bir ailedeki kardeşler için böyle olduğu gibi, daha geniş anlamda vatan toprakları üzerinde yaşayan millet için de aynıdır.

Milletimizi büyük bir aileye benzetirsek, milleti meydana getiren insanlarımızı da bu büyük ailenin fertleri ve birbirinin kardeşleri olarak düşünebiliriz.

Nitekim Sevgili Peygamberimiz: **“Müslüman müslümanın kardeşidir.”**⁶ buyurarak, bütün müslümanların birbirlerinin kardeşi olduğunu bildirmiştir. Bu kardeşlik dünya hayatı ile sınırlı değildir.

Bu, ölümden sonra da devam eden ve bizi ebedi saadet yurdu cennette buluşturacak olan bir kardeşliktir.

Bu, öyle sağlam bir kardeşliktir ki hiç bir güç onu bozamaz. Hiç kimse bizi birbirimizden koparıp ayıramaz.

VATANIMIZ ÜZERİNE TİTREYELİM...

Tarih boyunca müslümanların başına gelen felâketlerin çoğu tefrika yüzünden meydana gelmiştir. Müslümanların gösterdiği başarılar, kazandıkları parlak zaferler ise birlik ve beraberlik sayesinde elde edilmiştir.

Son olarak bir ölüm-kalım mücadelesi olan İstiklâl Savaşı’nı milletçe birlik ve beraberlik sayesinde kazandık.

Aynı vatanda tam bin yıl yanyana iç içe, birlikte kardeşçe yaşadık. Bundan sonra da kardeşçe birlik ve beraberlik içinde yaşamaya devam edeceğiz.

Yüce Allah ve Sevgili Peygamberimiz bizi birliğe çağırıyor.

Düşmanlar ise bölüp parçalamaya uğraşıyor.

Öyle ise;

Ey Müslümanlar!

⁵ Feyzü’l-Kadir, c.6, s.460

⁶ Buhârî, Kitabu’l-Mezalim

Ey bu topraklarda bin yıl birlikte yaşayanlar!

Ey cephelerde düşmanlara karşı yan yana, omuz omuza çarpışan şehitlerin, gazilerin torunları!

Yüce Rabbimizin ve Sevgili Peygamberimizin birlik çağrısına kula verelim.

Düşmanlara sakın aldanmayalım.

Gelin bizi birbirimizden ayırmaya çalışanlara fırsat vermeyelim!

Üzerinde yaşadığımız mübarek vatanımız üzerine titreyelim!

Çünkü sağlığımızda bizi üstünde barındıran, öldükten sonra bağrında saklayan ata yadigârı bu toprakları korumak, hem dini görevimiz, hem d namus ve şeref borcumuzdur. Peygamberimizin; Hendek savaşında Medine yi savunmak için ashâbı ile beraber bizzat nöbet beklemesi, vatan savunma sına dinimizin ne kadar büyük önem verdiğini göstermektedir.

Gelin hep birlikte düşünelim:

Eğer biz birlik ve bareberlik içinde Kurtuluş Savaşını kazanıp düşmanları yurdumuzdan kovmasaydık halimiz ne olurdu?

Bugün milletçe güçlü olmasaydık, canımızı, malımızı, üzerine titrediğimiz namus ve şerefimizi nasıl koruyabilirdik?

Yurdumuzun her köşesinde bir şehadet parmağı gibi göklere uzanan minarelerden gönüllerimizi huzurla dolduran ezan seslerini duyabilir miydik?

Camilere gidip huzur içinde ibadet edebilir miydik?

Çocuklarımız, güven içinde okula gidebilir miydi? İşimize, gücümüzkorkusuzca gidip çalışabilir miydik.

Ve nihayet; evimizde, aile yuvamızda rahat rahat oturup geceleri korkusuzca uyuyabilir miydik?

Dünyanın çeşitli bölgelerinde sıkıntıya düşen soydaşlarımıza ve din kadeşlerimize yardım elini biz uzatıyoruz, ülkemize sığınanlara biz kucak açıyoruz. Allah göstermesin! Bizim başımıza böyle bir sıkıntı gelecek olmsığınacak hiç bir yerimiz yoktur.

Öyle ise;

Sahip olduğumuz nimetlerin değerini çok iyi bilelim. Vatanımızı göz

“Hem vatan gitti mi, yoktur size bir başka vatan;

Çünkü mirasyedi sail, kovulur hep kapıdan!”⁷

ŞEHİTLİK VE GAZİLİK

Allah yolunda, din, vatan ve millet uğrunda savaşırken ölenlere “şehit” sağ kalanlara da “gazi” denir.

Yüce Allah Kur’an-ı Kerim’de: **“Allah yolunda öldürülenler için ölümler demeyiniz. Onlar ölü değil diridirler, fakat siz farkında değilsiniz.”**⁸ buyurmuş ve şehitlerin ölmezliğini ifade etmiştir.

Ölümlerin en güzeli ve en şereflişi şehid olarak ölmektir. Sevgili Peygamberimiz: **“Sizden biriniz, karınca ısırdığı zaman ne kadar acı duyarsa, şehid olan kimse de ölüm acısını ancak o kadar duyar”**⁹ buyurarak şehidlerin ölüm acısını bile duymayacağını bildirmiştir.

Şehitlik günahların bağışlanmasına vesile olan çok faziletli bir ameldir. Bu konuda Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: **“Şehid’in kul borcundan başka bütün günahlarını Allah affeder.”**¹⁰ Türk Milleti, “Ölürsem şehid, kalırsam gazi” inancı ile tarihte büyük zaferler kazanmış, son olarak bir ölüm-kalım savaşı olan İstiklâl harbi de bu inançla kazanılmıştır.

Büyük şairlerimizden Yahya Kemal, “26 Ağustos 1922” başlıklı şiiri ile Türk Milletinin duygularını şöyle dile getirmiştir:

Şu kopan fırtına Türk ordusudur Ya Rabbi!

Senin uğrunda ölen ordu budur Ya Rabbi!

Tâ ki yükselsin ezanlarla müeyyed namın,

Galip et, çünkü bu son ordusudur İslâmın.

Atalarımızın bize emanet ettiği mübarek vatanımızı gerektiğinde aynı inançla korumak ve bu uğurda canımızı seve seve vermeye hazır olmak en kutsal görevimizdir.

7 Mehmet Akif ERSOY, Safahat.

8 Bakara sûresi, 154

9 Riyazü’s-Salihin, c.2, s. 558

10 Riyazü’s-Salihin, c.2, s. 548

BÜYÜKLERİMİZİ SAYGI İLE ANMAK

Bugün mübarek vatan toprakları üzerinde hür ve bağımsız olarak yaşıyorsak bunu, önce Yüce Allah'ın yardımına, sonra şanlı tarihimizin büyük kahramanlarına borçluyuz. Eğer onlar olmasaydı; Türk milleti varlığını günümüze kadar devam ettiremez, huzur ve güven içinde yaşayamazdık. Tarihimizde ünlü devlet adamları, eşsiz zaferler kazanan büyük kahramanlar ve dünyaya ışık tutan çok sayıda bilim adamı yetişmiştir. Bunlardan sadece birkaçını hatırlatmakla yetineceğiz:

1071 tarihinde Malazgirt Zaferini kazanan büyük Türk hakanı Alparslan, İslâm ülkelerini büyük bir tehlikeden kurtarmış, Anadolu topraklarını Türk milletine vatan yapmıştır.

1453'te İstanbul'u fethederek milletimize armağan eden ve böylece Peygamberimizin övgüsünü kazanan Fatih Sultan Mehmet, orta çağı kapatıp yeni bir çağ açarak dünya tarihinin gidişini değiştirmiştir.

Osman Gazi'nin uğurlu elleri ile temelleri atılan bir beyliği dünyanın en büyük imparatorluklarından biri haline getiren Yavuz Sultan Selim ve Kanunî Sultan Süleyman, üç kıta üzerinde yüzyıllarca müslüman Türk'ün bayrağını şerefle taşıyan milletimizi altın çağına ulaştırmıştır.

Dünya tarihinin yetiştirdiği en büyük sanatkârlardan biri olan Mimar Sinan, dünyanın hayranlıkla seyrettiği Süleymaniye ve Selimiye gibi eşsiz sanat eserleri ile yurdumuzu süslemiş ve bize, paha biçilmez zengin bir medeniyet miras bırakmıştır.

1914 yılında başlayıp dört yıl süren Birinci Dünya Savaşı sonunda Osmanlı İmparatorluğu'nun yenik düşmesi üzerine elimizde kalan son vatan parçası Anadolu toprakları düşmanlar tarafından taksim edilerek işgal edilmeye başlanmıştı. Amaçları; tarih boyunca daima hür ve bağımsız olarak yaşamış olan Türk milletini yok ederek tarihten silmekti.

Düşmanlar işgal ettikleri yerlerde milletimize her türlü zulüm ve kötülüğü yapıyor, kundaktaki bebekler, ak sakallı dedeler süngülenerek vahşice öldürülüyor, şerefli Türk anası kucağındaki yavrusu ile ateşe atılarak diri diri yakılıyordu. Halkın malını-mülkünü yağma eden düşman, evleri ateşe veriyor, alıp götüremediği hayvanları bile kurşunlayarak öldürüyordu.

Vatan semalarını kara bulutlar kaplamış, göklere uzanan minarelerinden asırlardan beri okunan ezan sesleri susmuş, Türk milleti tarihinin en karanlık ve acıklı günlerini yaşıyordu. Atalarımızın bize kutsal bir emanet ola-

yanlış olacağı mübârek vatanımızı düşmanlardan kurtarmak gerekiyordu. Bu yapılmazsa Türk milleti ya tamamen yok olup gidecek veya düşmanların kölesi olacaktı.

Bu korkunç durum karşısında; tarih boyunca daima hür yaşamış olan milletimiz, düşmanlara karşı amansız bir mücadeleye girişti Mustafa Kemal ATATÜRK'ün önderliğinde "Kurtuluş Savaşı"nı başlattı. Türk milleti şanlı ordusu ile bütünleşti. Kalbindeki sarsılmaz imanı ve millî kahramanlarımızın üstün gayretleri sayesinde büyük başarılar gösterdi.

Nihayet 30 Ağustos 1922 günü tarihinin en büyük zaferlerinden birini daha kazanarak yurdumuzu düşmanlardan temizledi ve bize üzerinde yaşadığımız mübarek vatan topraklarını emanet etti. Böylece Birinci Dünya Savaşı sonunda parçlanan Osmanlı İmparatorluğunun yerine hür ve bağımsız yeni bir Türk Devleti olan, "Türkiye Cumhuriyeti" doğdu.

Bize küçük bir iyilik yapana bile teşekkür eder, saygı duyarız. Dünya çapında büyük işler başaran, tarih boyunca milletimize hizmet eden, bize zengin bir kültür ve medeniyet miras bırakan ve üzerinde yaşadığımız mübarek vatan topraklarını emanet eden Türk büyüklerini ve milli kahramanlarımızı saygı ile anmak üzerimize düşen bir görevdir.

MİLLÎ BAYRAMLARIMIZ

Kurtuluş Savaşının başlangıcından yeni Türk devletinin doğuşuna kadar geçen süre içinde;

1- Mustafa Kemal ATATÜRK'ün Kurtuluş Savaşını başlatmak üzere 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıktığı tarih, "*Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı*" olarak,

2- 23 Nisan 1920'de Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılarak Devletimizin temelini atıldığı tarih, "*Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı*" olarak,

3- Türk ordusunun, yurdumuzu işgal eden düşmanları kesin bir yenilgiye uğratarak büyük bir zafer kazandığı 30 Ağustos 1922 tarihi, "*Zafer Bayramı*" olarak,

4- Devletimizin idare şeklinin ilan edildiği 29 Ekim 1923 tarihi, "*Cumhuriyet Bayramı*" olarak, kabul edilmiştir.

Bu günler, her yıl millî bayram olarak kutlanmaktadır.

DEVLETE KARŞI GÖREVLERİMİZ

Vatan toprakları üzerinde yaşayan milleti idare eden teşkilâta “devlet” denir.

Canımızı, malımızı dinimizi, namus ve şerefimizi, dış ve iç düşmanlara karşı koruyan devlettir. Devlet olmasa insan, kendi kendini düşmanlara karşı koruyamaz, huzur ve güven içinde yaşayamaz, güçlüler zayıfları ezer, canımız, malımız, dinimiz, namusumuz, tehlikeye düşer. Devletsiz millet ya yok olup gider veya düşmanların kölesi olur.

Devletin Başlıca Görevleri:

- a) Yurdumuzu, milletimizi, düşmanlara karşı korumak, can ve mal güvenliğini sağlamak,
- b) Eğitim, sağlık, yol, su, haberleşme gibi hususlarda milletin ihtiyacını karşılamak,
- c) Ülkenin kalkınması, vatandaşların huzur ve mutluluğunun sağlanması için gerekli tedbirleri almak,

Devletin bunları yapabilmesi için milletin Devlete karşı görevlerini yerine getirmesi gerekir. Millet devlete karşı görevlerini ne kadar iyi yaparsa devlet de millete o derece iyi hizmet eder.

Devlete Karşı Başlıca Görevlerimiz Şunlardır:

1– Vergi Vermek:

Devlet, yukarıda saydığımız bu hizmetleri vatandaşların ödedikleri vergilerle yapar. Bir kimse vergisini ödemediği veya eksik ödediği halde başkalarının tam olarak ödediği vergilerle yapılan hizmetlerden yararlanırsa haksızlık etmiş olur. Yapılan işe katkısı olmadığı halde kârına ortak olmak haksızlıktır.

Hakkı olmadığı bir şeyi eline geçirmek, devletin malını, milletin hakkın çalmaktır. Allah’a inanan, milletini seven hiçbir müslüman böyle bir davranışta bulunmaz, üzerinde milyonlarca insanın hakkı olduğu halde Allah’ı huzurunda kolay hesap veremez, sorumluluktan kurtulamaz.

Şu mübarek vatan toprakları üzerinde canımızın, malımızın, şeref ve namusumuzun güven içinde bulunması, devletimizin güçlü ve milletimizi mutlu olması için vergilerimizi zamanında ve tam olarak ödememiz gerekir

2- Kanunlara Saygılı Olmak, Halkın Huzuru ve Güvenliği İçin Konulan Kurallara Uymak:

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruyor:

“Ey iman edenler, Allah’a itaat edin, Peygambere ve sizden olan emir sahiplerine de itaat edin.”¹¹

Peygamber Efendimiz de:

“Emire (İş başındakilere) itaat eden bana itaat etmiş, emire âsi olan bana âsi olmuş demektir.”¹² buyurarak yöneticilere itaat etmenin önemini belirtmiştir.

3- Askerlik Yapmak:

Devlete karşı önemli görevlerimizden biri de askerlik yapmaktır. Askerlik hem dini hem de milli kutsal bir görevdir. İç ve dış düşmanlara karşı vatanımızı ordumuz korumaktadır.

Sevgili Peygamberimiz askerde nöbet beklemenin fazileti hakkında şöyle buyuruyor:

“Bir gün bir gece sınır boyunda nöbet beklemek, gündüzleri oruçla, geceleri de ibadetle geçirilen bir aydan daha hayırlıdır. Görev başında ölürse, yapmakta olduğu amelinin sevabı ve rızkı (şehitlerde olduğu gibi) devam eder ve kabir azabından kurtulur.”¹³

“İki göz vardır ki, onlara cehennem ateşi dokunmayacaktır: Biri Allah korkusundan ağlayan göz, diğeri Allah rızası için gece nöbet bekleyen göz.”¹⁴

OKUMA:

Millet Malı Böyle Korunur...

Hız. Ali Halife iken bir gece millete ait işler için çalışıyordu. O sırada birisi özel bir iş için yanına girerek söze başladı.

Hız. Ali hemen ayağa kalktı ve orada yanmakta olan mumu söndürüp başka bir mum yaktı.

¹¹ Nisa sûresi, 59.

¹² Riyazü's-Salihin, 2/ 87

¹³ Riyazü's-Salihin, c.2, s. 533

¹⁴ a.g.e. c. 2, s. 544

Bu durumdan bir şey anlamayan misafir Hz. Ali'ye:

– “Her ikisi de mum, durup dururken birini söndürüp diğerini niçin yak-
tın” diye sormuş.

Hz. Ali adama şu cevabı vermiş:

– “Söndürdüğüm mum millet parası ile alınmıştır. Seninle özel olarak görüşürken onu kullanmaya hakkım yoktur. Onun için o mumu söndürdüm. Kendi param ile aldığım mumu yaktım.”¹⁵

İşte millet malı böyle korunur.

*Hayber kalesinin fethedildiği gün peygamberimizin ashabından bir ce-
maat gelerek:*

– *Filanca şehid ve filanca şehiddir dediler, yine bir adamın yanından geçtiler filan adam da şehittir; dediler. Peygamberimiz (s.a.s.):*

– **“Hayır, ben onu ganimetten (Millet malı) çaldığı hırka veya abaya bürünmüş olduğu halde cehennemde gördüm” dedi.**¹⁶

*Görülüyor ki, millete ait bir malı haksız olarak eline geçiren bu kişi, sa-
vaşta şehit olmasına rağmen cehennemden kurtulamamıştır.*

SORULAR

- 1) Milletçe Güçlü olmanın önemini anlatınız?
- 2) “Vatanımız üzerine titreyelim” sözünü açıklayınız?
- 3) Şehitlik ve gazilik nedir? Dinimizdeki yüksek değerini belirtiniz?
- 4) Büyüklerimizi niçin saygı ile anmalıyız?
- 5) Millî bayramlarımızı anlatınız?
- 6) Devlete Karşı görevlerimiz nelerdir? Açıklayınız?

15 A. Hamdi AKSEKİ, Askere Din kitabı, s. 272.

16 Riyazü's-Salihin, c.1, s. 264

Konular:

- *İnsanlara Karşı Ahlâki Görevlerimiz*
- *Hayvanlara Karşı Görevlerimiz*
- *Göz Yaşartıcı Bir Tablo (Okuma)*
- *İslâm Ahlâkına Uygun Bir Şekilde Yaşayan Müslümanın Özellikleri*
- *İslâm Dinin’de Yapılması Yasak Olan Şeyler*
- *İnsanlığı Tehdit Eden Büyük Tehlike Alkollü İçki ve Uyuşturucu (Okuma)*

İNSANLARA KARŞI AHLÂKÎ GÖREVLERİMİZ**1) Hiç Kimseye Zarar Vermemek:**

İnsanların canına, malına, konutuna, hürriyetine, namus ve şerefine tecavüz etmek dinimizce yasaktır. Bunlar insanların dokunulmaz haklarıdır. Müslüman, başkalarının hakkına saygı göstermek, insanlara zarar verici her türlü fiil ve davranıştan sakınmakla görevlidir. Gerçek müslüman olabilmenin bir şartı da budur. Peygamberimiz şöyle buyurmuştur:

“Müslüman, diğer müslümanların onun dilinden ve elinden zarar görmediği kimsedir.”¹

2) Başkalarına Yardım Etmek:

İnsanlara tatlı sözlü ve güler yüzlü davranmak, fakirlere yardım etmek, yoksulların ihtiyaçlarını karşılamak, kimsesizleri korumak, düşeni kaldırmak, yolunu şaşıranlara yol göstermek dinimizin emri, iyi ahlâklı olmanın gereğidir.

3) Büyüklere Saygı, Küçüklere Merhamet Göstermek:

Anne ve babamıza, büyük kardeşlerimize, öğretmenlerimize ve yaşça bizden büyük olanlara saygı göstermek, bizden küçüklere, kimsesizlere,

¹ Riyazü's-Salihin, c.3, s. 148

güçsüz ve yetimlere merhamet etmek, yardımcı olmak önemli bir ahlâk kurallıdır. Peygamberimiz (s.a.s.) bu konunun önemi hakkında şöyle buyuruyor:

“Büyüklerimize saygı göstermeyen, küçüklerimize merhamet etmeyen bizden değildir.”²

4) Selâmlaşmak:

Müslümanlar birbirleri ile karşılaşınca selâmlaşır ve tokalaşır. Selâm vermek sünnet, verilen selâmı almak farzdır. Önce küçük büyüğe, yürüyen oturana selâm verir. Selâmlaşmak müslümanlar arasında sevgi ve dostluk bağlarını kuvvetlendirir.

5) Dargın Durmamak:

Müslümanlar arasında herhangi bir sebeple dargınlık olursa, vakit geçirmeden dargınlar hemen barışmalıdır.

Peygamberimiz: **“Bir müslümanın diğer din kardeşi ile üç günden fazla dargın durması helâl olmaz.”³** buyurarak dargın durmanın kötü bir davranış olduğunu bildirmiş, uzun süre küs duranların büyük günah işlediklerini belirterek şöyle buyurmuştur:

“Bir kimse müslüman kardeşi ile bir sene küs durursa onun kanını dökmüş gibi günaha girmiş olur.”⁴

6) Dargınları Barıştırmak:

Bir kimse, iki müslümanın birbiri ile dargın olduğunu görürse onların arasını bulup barıştırmakla görevlidir. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmaktadır:

“Mü'minler ancak kardeşirler. O halde iki kardeşinizin arasını düzeltiniz.”⁵

Peygamberimiz (s.a.s.) Efendimiz de: **“Sadakaların en hayırlısı dargın olan kimseleri barıştırmaktır.”⁶** buyurarak dargınları barıştırmamanın çok hayırlı bir davranış olduğunu bildirmiştir.

2 Seçme Hadisler, s. 218

3 Riyazü's-Salihin, c.3, s. 168

4 Riyazü's-Salihin, c.3, s. 170

5 Hucûrat sûresi, 10.

6 Seçme Hadisler, s. 237

7) Dostları Ziyaret Etmek:

Müslümanlar uygun zamanlarda yakınlarını, büyüklerini ve baba dostlarını ziyaret etmelidir.

Ziyarete şunlara dikkat edilmesi gerekir:

- a) Ziyaret için uygun bir zaman seçmek,
- b) Ziyaret, usandıracak şekilde çok sık olmamak,
- c) Ziyaret edeceği kimseye mümkünse önceden haber vermek,
- d) Elbise temiz, kılık kıyafet düzgün olmak.,
- e) İzin almadan kimsenin evine veya odasına girmemek.

8) Misafirleri Ağırlamak:

Misafirleri ağırlamak dinimizin tavsiye ettiği iyi davranışlardan biridir. Misafirsevenliğin milli geleneklerimiz arasında önemli bir yeri vardır. Tüm millet, tarih boyunca misafirlere karşı iyi davranışı ile tanınan bir millettir.

Misafirlere Karşı Başlıca Görevlerimiz:

- a) Misafiri güler yüzle, tatlı sözle karşılamak,
- b) En iyi şeyle ağırlamak, birşeyler ikram etmek,
- c) Misafirin yanında hizmetçi ve çocukları azarlamamak, asık sura olmamak,
- d) Misafir gideceği zaman onu uğurlamak.

9) Dâvete Gitmek:

Bir müslüman eğer sakıncalı bir durum yoksa, din kardeşinin dâveti gitmeli, vereceği yemeğe katılmalıdır. Bu davranış müslümanlar arasında sevgiyi artırır. Peygamberimiz bu konuda şöyle buyurmuştur:

“Sizden birinizi din kardeşi düğün yemeğine veya benzeri şeye davet ederse gitsin.”⁷

Sevgili Peygamberimiz zengin, fakir ayarımı yapmaz, bir hizmetçi dâvetse bile giderdi.

Müslümanlar, saygılarını göstermek maksadıyla, bilginlerin ve büyüklerin ellerini öpebilir.

11) Başkalarının Kusurlarını Araştırmamak:

Bir müslüman din kardeşinin özel hayatını araştırmaz. Gördüğü kusurları başkalarına yaymaz. Din kardeşini başkalarının yanında kötülemez. Gördüğü hatalı davranışları kırmadan, incitmeden uygun sözlerle düzeltmeye çalışır.

12) Kötülük Yapanları Bağışlamak:

İyi ahlâklı bir insan kendisine yapılan fenalıkları bağışlar. Hatta bağışlamakla da kalmaz, kötülüklere karşı iyilik yapar. Bu davranış ahlâken olgunlaşmış müslümanların yapacağı çok güzel bir davranıştır.

Sevgili Peygamberimiz: “Üç güzel huy kimde bulunursa yüce Allah o kimseyi rahmeti ile cennete kor.” buyurdu.

O huylar nelerdir? diye sorulunca şu cevabı verdi:

- “Sana vermeyene sen verirsin,
- Sana gelmeyene sen gidersin,
- Sana zulmedeni bağışlarsın.”⁸

13) Hastaları Ziyaret Etmek:

Müslüman, hasta olan din kardeşini ziyaret etmeli, sağlığa kavuşması için dâa etmeli, hastaları üzecek söz ve davranışlardan sakınmalıdır.

14) Cenazelere Katılmak:

Ölen din kardeşinin cenaze namazını kılmak, onu kabrine kadar götürmek, din kardeşi için Allah’tan rahmet dilemek ve dua etmek, müslümanların dünya hayatından ayrılıp âhirete göçen din kardeşlerine yapmaları gereken önemli bir görevdir.

⁸ Seçme Hadisler, s. 211.

15) Din Kardeşinin İyiliğini İstemek:

Müslüman, din kardeşleri için iyi düşüncelere sahip olmalı, kendisi için sevip istediği iyi şeyleri din kardeşleri için de arzu etmeli, kendisi için hıslanmadığı bir şeyi başkaları için de arzu etmemelidir.

İyi ahlâklı olgun bir müslüman olabilmenin ölçüsü budur.

HAYVANLARA KARŞI GÖREVLERİMİZ

Dinimiz hayvanlara karşı iyi davranılmasını emretmiştir. Hayvanlara eziyet etmemek onlara iyi bakmak ve merhamet göstermek ahlâki bir görevdir.

Bir kediye acımasız davranan bir kadın hakkında peygamber efendinin şu haberi verdi:

– Bir kadın, bir kediye hapsetmiş, kediye yiyecek içecek vermemiş, kendi yiyeceğini arasın bulsun diye dışarıya da salıvermemişti. Hayvancağız bir süre sonra hapsedildiği yerde açlıktan ölmüştü. Kadın yüzden azaba uğradı ve cehenneme girdi.⁹

Bir köpeğe merhamet gösteren bir adam hakkında da Peygamberimiz şöyle buyurdu:

“Bir gün bir adam yolda yürürken şiddetli susamıştı, nihayet bir kuyu buldu oraya indi, su içip çıktı. O sırada bir köpek dilini çıltırıp soluyor ve susuzluktan nemli toprağı yalıyordu. Bunun üzerine adam; “Bu köpek de tıpkı benim gibi susamış” dedi ve hemen kuyuya indi. (su kabı olmadığından) mestine su doldurdu ve onu ağzı ile tutarak kuyudan çıkardı. Köpeğe su içirdi. Bundan dolayı Allah ondan rahmet aldı ve onun günahlarını bağışladı. Sahabeler:

– *Yâ Resûlellah; hayvanlarda da bizim için sevap var mı?* dediler. Peygamberimiz:

– **Her canlı yüzünden sevap vardır”¹⁰** buyurdu.

9 Riyazü's-Salihin, c.3, s. 174

10 Riyazü's-Salihin, c.1, s. 161

Göz Yaşartıcı Bir Tablo...

Müslümanlarla Bizanslılar arasında yapılan Yermük savaşına katılan Hüzeyfetü'l-Adevî anlatıyor:

Savaş sona erince amcamın oğlunu savaş alanında aramaya başladım. Onu ağır yaralı olarak buldum. Kendisine biraz su vereyim, dedim. Tam içireceğim sırada yakınında başka bir yaralının iniltisi duyuldu. Amcamın oğlu suyu içmedi, önce inleyen yaralıya götür diye işaret etti. Ben de suyu ona götürdüm, baktım ki, As'ın oğlu Hişam'dır. Ona içireceğim sırada öteden bir başka yaralının iniltisi geldi. Hişam'da suyu içmedi diğer yaralıya göstermemi işaret etti, ben de suyu ona götürdüm. Baktım ki, ruhunu yeni teslim etmiş, tekrar Hişam'ın yanına döndüm, onun da öldüğünü gördüm. Bari amcamın oğluna içireyim diye yanına koştum, onu da ölmüş buldum. Böylece hiçbirine su içirmek nasip olmadı.

Ne yüksek bir duygu, ne asil bir davranış. Son nefesinde bile susuzluktan yandığı halde din kardeşini kendisinden fazla düşünen gerçek bir ahlâk anlayışı.¹¹

İSLÂM AHLÂKINA UYGUN BİR ŞEKİLDE YAŞAYAN MÜSLÜMANIN ÖZELLİKLERİ

İyi bir müslüman:

- 1) İman esaslarına şüpheşiz olarak inanır ve bu inancını dili ile söyler.
- 2) İbadetlerini Allah'ın emrettiği ve Peygamberimizin gösterdiği şekilde yapar.
- 3) Dinimizin yasakladığı içki, kumar, hırsızlık ve dolandırıcılıktan kaçınır.
- 4) Yalan söylemez, yalancı şahitliği yapmaz, yalan yere yemin etmez, kimsenin aleyhinde konuşmaz.
- 5) Ne eliyle, ne de diliyle hiç kimseyi incitmez.
- 6) Verdiği sözde durur, emanete hiyanet etmez.

11 A. Hamdi AKSEKİ, Askere Din Kitabı, s. 269

8) İnsanları birbirine düşürecek her türlü söz ve davranıştan kaçınır, dar-
gınları barıştırır.

9) İki yüzlülükten sakınır, özü sözüne uygun ve dosdoğru olur.

10) İyi ve ahlâklı insanlarla arkadaşlık yapar, kötü kimselerle oturup
kalkmaz.

11) Anne ve babasına saygılı olur, onları üzecek söz ve davranışlardan
sakınır.

12) Küçüklere sevgi, büyüklere saygı gösterir.

13) Komşularını incitmez, elinden geldiğince iyilik yapar.

14) Birisine haksızlık ettiği zaman özür diler, hak sahibine hakkını iade
eder. Allah'dan da af diler.

15) Kendisine kötülük yapanlardan öc almaz, haksızlık edeni bağışlar.

16) Helâl yollardan hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için çalışır, yarın öle-
cekmiş gibi de ahiret için hazırlık yapar.

17) Herkesin iyiliği için çalışır, özellikle fakirlere, düşkün ve kimsesiz-
lere yardımda bulunur.

18) Allah yolunda, vatan ve millet için gerektiğinde elinden gelen hiç bir
fedakârlıktan çekinmez.

19) Kimse ile alay etmez, kimseyi küçük görmez, herkesle iyi geçinir,
alçak gönüllü olur.

20) Bütün müslümanları kardeş bilir.

21) Karşılaştığı zorluklar karşısında ümitsizliğe düşmez, sabırlı olur.

DUA

*Ulu Tanrım, şu karanlık yolları,
Bizi sana ulaştıran yollar et!
İhtirasla kilitlenmiş kolları,
Birbirini kucaklayan kollar et!*

*Güttüğümüz Hakk'a varan iz olsun,
Önümüzde uçurumlar düz olsun
Yolumuzda dikenleri güller et!*

*Dalâlette bırakıp da insanı,
Yapma Arz'ın en korkulu hayvanı;
Unutturma doğruluğu vicdanı,
Bizi, sana layık kullar et!*

Orhan Seyfi ORHON

İSLÂM DİNİ'NDE YAPILMASI YASAK OLAN ŞEYLER

Dinimizde yapılması yasak olan şeylere “Haram” denir.

Allah'ın emirlerinde bizim için bir çok hikmet ve faydalar olduğu gibi yasak ettiği şeylerde de dünya ve ahiretimiz için zararlar vardır. Yüce Allah bize acıdığı için zararlı şeyleri yasaklamış, bunlardan uzak durmamızı istemiştir. Haram olan şeyleri yapanlar, Allah'a itaatsizlik ve saygısızlık etmiş olurlar. Haram işleyenler bu davranışlarının cezasını çekeceklerdir.

Haramların zararlarından kurtulmak ve cezaya çarpılmamak için dinimizde yasaklanan şeyleri öğrenmemiz ve bunlardan sakınmamız büyük önem taşımaktadır.

Yapılması Yasak (haram) Olan Şeyler:

- 1) Allah'ın birliği inancına aykırı olarak ona ortak tanımak.
- 2) Ana ve babaya itaatsizlik etmek, karşı gelmek.
- 3) Haksız yere insan öldürmek.
- 4) Başkasının malına ve namusuna tecavüz etmek, zina yapmak.
- 5) Sarhoşluk veren her çeşit akollü içki, afyon, esrar ve eroin gibi uyuşturucu maddeleri kullanmak.
- 6) Kumar oynamak, tefecilik ve faizcilik yapmak.
- 7) Hırsızlık, dolandırıcılık, alış-verişte hile yapmak.

8) Ölü hayvan, domuz eti ve yenmesi helâl olmayan hayvanların etleri yemek.

9) Yalan söylemek, yalan yere yemin etmek, başkalarının aleyhinde konuşmak, iftira etmek, yalan şahitliği yapmak, başkaları ile alay etmek, kö lakab takmak, verdiği sözde durmamak.

10) Haset etmek (başkalarının iyiliğini kıskanmak), kin gütmek, darg durmak.

11) Askerlikten kaçmak, vatana hiyanet etmek.

12) İnsanlar arasında bölücülük yapmak, söz götürüp getirerek insanları birbirine düşürmek.

13) İki yüzlü olmak, kendini büyük görüp başkalarını hiçe saymak.

14) İyice bilmediği bir şey hakkında hüküm vermek.

15) Kötü insanlarla arkadaşlık etmek.

16) Büyü yapmak, büyücülerin söylediklerine inanmak.

17) Malını, parasını israf etmek veya büsbütün cimri olmak.

18) Başkasının evine tecavüz etmek, izinsiz olarak birinin evine, odasına girmek.

19) İbadetlerini veya yaptığı iyilikleri Allah için değil de gösteriş için yapmak.

20) Başkalarının ayıp ve eksiklerini araştırmak.

21) Haksızlığa ve kötülüğe yardım etmek.

22) Kendisine teslim edilen emanetleri korumamak, hiyanet etmek.

OKUMA:

İnsanlığı Tehdit Eden Büyük Tehlike Alkollü İçki ve Uyuşturucu

Dinimiz, insan sağlığına büyük önem vermiş, beden ve ruh sağlığını zarar veren şeylerin içilmesini, kullanılmasını ve hangi yoldan olursa olsun vücuda alınmasını haram kılmış, kesinlikle yasaklamıştır.

Hal böyle iken ülkemizde, uyuşturucu kullanımının artması ve bu zehir kullananların gün geçtikçe çoğalması hepimizi ciddi olarak düşündürm

lidir. İslam Dini'nin yasakladığı alkollü içkilerin ve sarhoşluk veren bütün maddelerin ne kadar tahripkâr olduğu peygamberimizin, **"Bütün kötülüklerin anası olan içkiden sakının."**¹² ve **"İçkiden sakının çünkü o, bütün kötülüklerin anahtarıdır."**¹³ uyarıları ile çok açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Gerçekten de alkollü içkiler ve uyuşturucu maddeler, insan vücudunun idare merkezi olan beyinde olumsuz etkiler yapar, akıl ve düşünce faaliyetlerini durdurur ve insanı kendinden haberi olmayacak şekilde bazen gü-lünç, bazen de acınacak durumlara düşürür. Vücudu tahrip ederek çeşilli hastalıklara da yol açar.

İnsanın, kendi vücudunu kendi elleriyle bile bile tahrip etmesi, özellikle onu diğer canlılardan ayıran ve seçkin bir konuma getiren düşünme ci-hazını çalışamaz duruma sokması ne kadar acıdır. İçki, samimi dost olarak masaya oturanları, birbirine silah çeker hale getirip kimini mezara, kimini de hapishaneye yollar. Pek çok trafik kazasına sebep olan ve bunun sonucu olarak nice insanları beklenmedik bir zamanda ölüme sürükleyen hep o al-kollü içkiler değil midir?

Yüce Allah, **"O halde bunlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz."**¹⁴ bu-yurarak, içki ve kumari yasaklamış, kurtuluşun bunlardan uzaklaşmakta ol-duğunu bildirmiştir. Peygamber Efendimiz de: **"Sarhoşluk veren her içki haramdır."**¹⁵ **"Çoğu sarhoşluk verenin ağı da haramdır."**¹⁶ hadis-i şerifleri ile müslümanların bu kötü alışkanlıktan kurtulmasını istemiştir.

İnsanın aklı dengesini, sinir sitemini bozan, vücudunu tahrip ederek onu mutlak bir ölüme götüren narkotikler yani uyuşturucu maddeler üzerinde ise özellikle ve önemle durmamız lazımdır. İslâm dini'nin, kullanılmasını ve alınıp satılmasını yasakladığı bu zehir hakkında herkesin ve bilhassa gençle-rimizin çok iyi bilgilendirilmesi gerekmektedir. Gençlerin, uyuşturucu tacir-lerinin ve kötü arkadaşların tuzağına düşmemesi için, herkes üzerine düşeni yapmalıdır.

"Bir kere kullanmakla bir şey olmaz" düşüncesiyle uyuşturucu kullan-maya başlayanların bir daha ondan kurtulması çok zordur. Çünkü bu, ze-hiri denemek demektir. Zehir ancak bir defa tecrübe edilir. İkinci tecrübesi yoktur. Zira ilk tecrübe ölümle sonuçlanır. Uyuşturucu da böyledir, tecrübe

12 Keşfü'l-Hafa, c. 1, s. 382

13 Câmiu's-Sâğir

14 Mâide: 90

15 Buhari, Eşribe

16 Câmiu's-Sâğir

etmeye gelmez. Uyuşturucu kullanmaya başlayan artık geriye dönüşü olmayan tehlikeli bir yola girmiştir. Yolun sonunda ise acıklı bir ölüm vardır.

Öyle ise;

Çocuklarımıza sahip çıkalım. Onların kimlerle arkadaşlık ettikleri kimlerle oturup kalktıklarını ve nerelerde gezip dolaştıklarını takip edelim. Bizi ömür boyu evlat acısı ile kıvrandıracak olan bu felaketten çocuklarımızı mutlaka koruyalım.

“Benim çocuğum böyle şeyleri yapmaz” demeyelim. Çocuğumuz çok olabilir, ona çok da güvenebiliriz. Ancak çocuklarımıza kurulan tuzaklardan haberimiz olmayabilir. Biricik yavrularımızın, şer odaklarının sinsihain tuzaklarından etkilenmeyeceğini nasıl temin edebiliriz? Temin edemeyeceğimize göre bu konuda çok duyarlı ve tedbirli olmamız gerekir.

Gençlerimizi uyuşturarak ve uyutarak menfur emellerine ulaşmak isteyen, gençlerimizi çürüterek milletimizi içerden çökertmek ve böylece geleceğin büyük ve güçlü Türkiyesini genç ve dinamik insan gücünden, fikirler üreten, yeni yeni buluşlar ortaya koyacak olan genç dimağları mahrum etmek isteyen çok sinsi ve acımasız bu ihanet tuzağına karşı bir önce kalıcı tedbirler almak hayati önem taşımaktadır.

Evlatlarımızı zehirleyerek, ruhen ve bedenen malûl bir nesil ile geleceğimizi karartmak isteyen düşman oyunlarına karşı milletçe çok uyanık olmak gençliğimizin çevresinde örülmekte olan bu ihanet tuzağına karşı köklü tedbirler almak zorundayız.

Çok acil ve etkili tedbirler alınmazsa milletimiz ve özellikle gençler, çok sinsi ve korkunç bir tehlike ile karşılaşabilir. Henüz kıvılcım halindeki bu yangının, önüne geçilmez boyutlara ulaşmadan söndürülmesi gerekmektedir.

Uyuşturucu kullanmak; kendini göre göre uçurumdan aşağıya atılabile ölüme gitmektir. Uyuşturucu öyle bir tuzaktır ki ona yakalanan kişinin bir daha kurtulması çok zordur, hemen hemen imkânsızdır.

Biz, geleceğimizin teminatı olan gençlerimizin sağduyusuna güveniyoruz. Onların bu tuzaklara düşmeyecek derecede inançlı ve sağlam inşahibi olduklarına inanıyoruz.

Ancak sayıları çok az da olsa bu tuzağa düşenlerin çırpınıışlarını görür ç içimiz sızlıyor, yüreğimiz parçalıyor.

Bu sebeple, uyuşturucu tehlikesine karşı milletçe hep birlikte uyanık olmanın gereğini bir kere daha dile getirerek diyoruz ki:

En iyi tedbir, bu korkunç tuzağa hiç yaklaşmamak, bu acımasız canavarın pençesine düşmemektir. Bu beladan kurtulmanın tek ve kesin çaresi, onu hiç kullanmamaktır. Bunu sakın unutmayalım.

Biricik varlığımız olan gençlerimize sesleniyoruz:

Sevgili Gençler!...

Kendinizi düşünün.

Geleceğinizi düşünün.

Önünüzde güzel bir gelecek var.

Hayatınızın baharında kendinize yazık etmeyin.

Sizden hiç bir fedakarlığı esirgemeyen ailenizi düşünün.

Sizden büyük hizmetler bekleyen ülkenizi düşünün.

Ölümden sonraki ikinci ve sonsuz hayatı düşünün.

Dünyayı ve ahireti kendinize zindan etmeyin.

Sizden çok şey bekleyen milletimizi üzmeyin.

Gelin bu uyarılara kulak verelim.

Ve hep birlikte;

“Ölüm tuzağı uyuşturucuya kesinlikle hayır.” diyelim.

SORULAR:

- 1) İnsanlara karşı görevlerimizi maddeler halinde sayınız?
- 2) Misafirlere karşı görevlerimiz nelerdir?
- 3) Dostları ziyaret ederken nelere dikkat etmeliyiz?
- 4) Hayvanlara karşı merhametli davranmanın önemini anlatınız?
- 5) İslâm ahlâkına uygun bir şekilde yaşayan bir müslümanın özellikleri nelerdir?
- 6) İslâm’da yasak (haram) olan şeyleri sayınız?

Konular:

- İslâmiyetten Önce Arabistan'ın Durumu
- Hz. Muhmmammed (s.a.s.)'in Nesebi
- Hz. Muhmmammed (s.a.s.)'in Doğumu
- Hz. Muhmmammed (s.a.s.)'in Çocukluğu
- Kâbe'nin Allah Tarafından Korunması (Okuma)

İSLÂMİYETTEN ÖNCE ARABİSTAN'IN DURUMU

İslâmiyetten önce Araplar koyu bir cehalet içinde idiler. okuma-yazma bilenler yok denecek kadar azdı. İnsan haklarına riayet yoktu. Güçlü olanlar zayıfları eziyordu. Haklarının bir çoğundan mahrum olan kadın, sanki bir eşya gibi alınıp satılıyordu. Kız çocuklarını diri diri toprağa gömerek öldürmek adet haline gelmişti ve yürekler acısı bu duruma kimse dur demiyordu.

Tek Allah inancı unutulmuş, insanlar kendi elleriyle yaptıkları putlara tapıyorlardı. Kâbe'nin içinde 360'dan fazla put vardı. Halbuki Kâbe, Hz. İbrahim ve oğlu Hz. İsmail tarafından Allah'a ibadet için yapılmıştı. Ayrıca her evde de bir put bulunur, aile fertleri ona tapardı. İçki, kumar ve her türlü ahlâksızlık toplumu sarmış, insaf ve merhamet duyguları kalplerden silinmişti. Dünyanın diğer ülkelerinde yaşayan insanların durumu ise daha kötü idi.

Karanlıklar içinde kalan insanlığı bu korkunç durumdan kurtaracak, insanlara dünyada ve ahirette mutlu olmanın yollarını gösterecek olan son Peygamberin gelmesine büyük ihtiyaç vardı.

HZ. MUHAMMED (s.a.s.)'İN NESEBİ (SOYU)

Hız. Muhammed (s.a.s.)'in babası Abdullahtır. Abdullah'ın babası, Kureyş kabilesinin Haşimoğulları kolundan ve Mekke'nin ileri gelenlerinden Abdülmuttalib'tir. Annesi, Kureyş kabilesinin Zühre oğulları kolundan Vehb'in kızı Âmine'dir.

Hem baba hem de ana tarafından temiz ve şerefli bir aileye mensup olan Hız. Muhammed'in soyu Hız. İbrahim'e dayanır.

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.), 571 yılı Nisan'ın 20'sine rastlayan Rebiu'l-evvel ayının 12. pazartesi gecesi tan yeri ağarırken Mekke'de dünyaya geldi.

*Hilkatın en cazibeli en güneşli bir gecesi!
Bu gecede doğacaktır; doğanların en Yücesi!*

*Dağlar, taşlar, ağaçlar... Hep dikildiler selâm için!
Salat, selâm, getirmeye koyuldular için için!*

*Yerde gökte beklenilen, doğmayan hiç dengi eşi,
Doğdu böyle bir gecede Yaratanın tek Güneş'i.*

M. Asım Köksal

O'nun doğduğu sabah dünya nurla doldu. Babası Abdullah O'nun doğumundan iki ay kadar önce öldüğünden biricik oğlunu göremedi.

Hiz. Âmine böyle nur topu gibi bir çocuk dünyaya getirince, dedesi Abdülmuttalip büyük bir ziyafet vererek sevgili torununa Muhammed adını koydu.

- *Torununa ne ad koydun? diye soranlara:*
- *Muhammed, adını koydum, dedi.*

Onlar:

– *Ataların arasında böyle bir ad yoktu. Bu adı koymaktan maksadın nedir? deyince,*

Abdülmuttalip:

Umarım ki O'nu gökte Hak, yerde halk övecektir, diye cevap verdi.

Peygamberimizin doğduğu gece dünyada olağanüstü bir çok olaylar meydana geldi. O gece İran'da Hükümdar (Kisra) sarayının ondört sütünü yıkılmış, Sava gölü kurumuş, bin yıldan beri yanan mecusiler (ateş tapanlar)'in tapındıkları ateşler birdenbire sönmüştü. Bu olaylar, gelecekte İran saltanatının yıkılacağına. Bizans İmparatorluğunun çökeceğine ve putperestliğin ortadan kalkacağına işaret ediyordu. Gerçekten de öyle oldu.

HZ. MUHAMMED (s.a.s.)'İN ÇOCUKLUĞU

Mekke ileri gelenlerinin bir âdeti vardı. Yeni doğan çocuklarını Mekke civarında yaşayan kabilelerdeki sütannelere verip baktırırlardı. Çünkü Mekke'nin havası ağır ve sıcak olduğundan çocuklara iyi gelmezdi.

Peygamberimizi Hz. Âmine üç gün, Süveybe hatun da iki gün emzirdi. Daha sonra Hz. Muhammed (s.a.s.) Sa'd kabilesinden Halime adında bir sütanneye verildi. Halime O'nu öz evladından çok sever, esen rüzgârdar bile sakınırdı. Halimenin küçük kızı ve Hz. Muhammed'in süt kardeşi olan Şeyma da O'nu çok sever, daima onunla beraber oynardı. Bu yetim çocuk aileye büyük uğur getirdi. Halime'nin kocası bir gün şöyle demişti:

"Halime, bu çocuğun ayağı bize çok uğurlu geldi. O, evimize ayak bastığı günden beri hayvanlarımızın sütü, sütümüzün yağı çoğaldı. Evimize bereket doldu. Elimiz genişledi. Ben bu çocukta bir başkalık seziyorum."

Hz. Muhammed (s.a.s.) bu ailenin yanında beş yıl kaldıktan sonra Mekke'de ailesinin yanına getirildi.

Hz. Muhammed (s.a.s.)'in annesi Âmine'nin Medine'de akrabaları vardı. Hem onları görmek, hem de oğluna babasının mezarını ziyaret ettirmek amacıyla Âmine, çocuğu ile beraber Medine'ye gitti. Medine'de bir ay kaldılar. Peygamberimizin babası Abdullah'ın mezarını ziyaret ettiler. Hz. Âmine, çocuğu ve yanında hizmetçisi Ümmü Eymen ile birlikte Mekke'ye dönmek üzere yola çıktı. Akşam üzeri Ebva köyüne ulaştılar ve geceyi burada geçirdiler.

Hz. Âmine, burada hastalandı. Yanıbaşına oturttuğu biricik yavrusunu şefkatle öptü, hasretle bağrına basarak okşadı. Öleceğini ve oğlundan ayrılacağını hisseden anne, bir daha dünya gözüyle göremeyeceği oğlunun yüzüne bakarak şunları söyledi:

"Her yeni eskiyecek ve her şey yok olacaktır. Ben de öleceğim. Fakam yemem. Çünkü temiz bir çocuk doğurdum. Dünyaya büyük, hayırlı bir varlık bırakıyorum."

Bu sözlerden sonra Âmine gözlerini hayata yumdu. O sırada Hz. Muhammed (s.a.s.) altı yaşında idi. Ümmü Eymen çocuğu alarak Mekke'ye döndü.

Baba ve anneden öksüz kalan Hz. Muhammed'i dedesi Abdülmuttalib yanına aldı. Peygamberimiz iki sene onun yanında kaldı. Adülmuttalib'in ölümü yaklaşınca torununu, Peygamberimizin amcası Ebû Talib'e teslim

ederek O'na çok iyi bakmasını vasiyet etti. Peygamberimiz o zaman sekiz yaşına gelmişti. Ebû Talib ve eşi Fatma Hanım çocuğu iyi baktılar. O'nu öz çocukları gibi sevdiler.

OKUMA:

Kâbe'nin Allah Tarafından Korunması...

Kâbe, Allah'a ibadet maksadıyla yeryüzünde yapılan ilk ibadethanedir. Allah'ın emri ile Hz. İbrahim ve Hz. İsmail tarafından yapılmıştır. Arabistan'ın Mekke şehrinde bulunan Kâbe, tarih boyunca kutsallığını devam ettirmiş, insanların ilgisini çekmiştir.

İslâmdan önce Kâbe, puta tapan araplar tarafından putlarla doldurulmuş ve yapılış amacının dışında kullanılmıştır. Peygamberimizin 630 yılında Mekke'yi fethetmesi ile Kâbe putlardan temizlenmiştir.

İslâmiyetten önce Mekke, arapların ticaret merkeziydi ve Kâbe'yi ziyaret amacıyla bir çok insan her sene Mekke'ye gelirdi.

Habeşistan'ın Yemen Valisi Ebrehe, akın akın Kâbe'yi ziyarete giden halkı kendi ülkesine çekmek için San'a şehrinde büyük bir tapınak yaptırdı. Fakat halkı Kâbe'den vazgeçiremedi. Bunun üzerine Ebrehe Kâbe'yi yıkıp ortadan kaldırmaya karar verdi ve fillerle de kuvvetlendirdiği bir ordu ile harekete geçerek Mekke yakınlarına geldi. Ordunun önünde büyük bir fil bulunuyordu.

Mekkelilerin bu orduya koyacak güçleri yoktu. Ebrehe'nin adamları araplara ait malları ve hayvanları yağma edip Ebrehe'ye getirdiler. Yağma edilen mallar arasında Peygamberimizin dedesi Abdülmuttalib'in de 100 devesi vardı. Mekke halkından bir heyet ricada bulunmak üzere Ebrehe'nin yanına gitti. Heyette, Abdülmuttalib de vardı. Ebrehe, niçin geldiklerini sordu. Abdülmuttalib develerinin geri verilmesi için geldiklerini söyledi. Bunun üzerine Ebrehe:

“Ben sandım ki Kâbe'yi yıkmayayım diye yalvarmaya geldiniz. Siz ise develerinizi derdindesiniz.”

Abdülmuttalib Ebrehe'ye şu cevabı verdi;

“Ben develerin sahibiyim, onları istiyorum. Kâbe'nin sahibi var, onu sahibi korur.”

Ebrehe develeri Abdülmuttalib'e geri verdi, sonra da Kâbe'yi yıkmak üzere harekete geçti. En önde büyük bir fil vardı. Kâbe'ye yaklaşınca bu fil bir adım ileri gitmedi. Geri çevrilince yürüyor fakat Kâbe'ye çevrilince yürümüyordu. Bütün uğraşmalara rağmen fili Kâbe tarafına yürütmek mümkün olmadı.

Tam bu sırada beklenmedik bir olay oldu. Gruplar halinde gelen kuşlar havayı kapladı ve fil ordusunun üzerinde uçmaya başladılar. Bu kuşlar, ağızlarında ve ayaklarında taşıdıkları ufak taşları bir bomba gibi askerlerin üzerine yağdırdılar. Taşların isabet ettiği askerlerin vücutları delik deşik oldu ve böylece ordu kısa zamanda perişan olup dağıldı. Kâbe yıkılmaktan kurtuldu. Ebrehe canını zor kurtarıp ülkesine döndü ve bir süre sonra orada öldü. Abdülmuttalib'in dediği gibi Kâbe'yi onun sahibi Allah korudu.

İnsanlar tarafından savunmasız kalan Kâbe'yi yıkmak ve batıl inançlarını devam ettirmek isteyenleri Yüce Allah böyle cezalandırdı. Kâbe'yi yıkmalarına izin vermedi. Çünkü yakında Allah'ın sevgili kulu Hz. Muhammed (s.a.s.) dünyaya gelecekti. 571 yılında meydana gelen bu olaydan 50 gün kadar sonra Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.s.) doğdu.

SORULAR:

- 1) İslâmiyetten önce Arabistan'ın durumu nasıldı?
- 2) Hz. Muhammed'in ana ve babasının adları nedir?
- 3) Hz. Muhammed nerede ve ne zaman doğdu, süt annesi kimdir?
- 4) Hz. Muhammed'in doğduğu gece dünyada ne gibi olaylar meydana geldi, bunlar neye işaret ediyordu?
- 5) Hz. Muhammed'e bu ismi kim ne maksatla koymuştur?
- 6) Hz. Muhammed'in babası ve annesi ne zaman ölmüştür?
- 7) Hz. Muhammed annesinin ölümünden sonra kimlerin yanında büyüdü?

Konular:

- *Hız. Muhammed (s.a.s.)'in Seyahatleri*
- *Hız. Muhammed (s.a.s.)'in Ticaret Hayatı*
- *Hız. Muhammed (s.a.s.)'in Hız. Hatice İle Evlenmesi ve Çocukları*
- *Hız. Muhammed (s.a.s.)'in Kâbe'nin Onarımı Esnasındaki Hakemliği*

Hız. MUHAMMED (s.a.s.)'İN SEYAHATLERİ

Amcası Ebû Talib ticaretle uğraşırdı. Bir seferinde Hız. Muhammed'i beraberinde götürdü. Şam yakınında Busra kasabasına uğradılar. Orada Bahira adında bir papaz ile karşılaştılar.

Bahira, Tevrat ve İncil'de adı ve sıfatları yazılı olan son Peygamberin alametlerini bu çocukta gördü. Bunun üzerine O'nu Mekke'ye geri götürmesini, çünkü yahudiler tarafından çocuğa bir kötülük gelebileceğini Ebû Talib'e söyledi. Ebû Talib, Bahira'nın bu tavsiyesine uyarak Şam'a gitmekten vazgeçti ve alışverişini burada tamamlayarak geri döndü.

Hız. Muhammed (s.a.s.) 17 yaşında iken de amcası Zübeyr ile birlikte Yemen'e gidip gelmişti.

Hız. MUHAMMED (s.a.s.)'İN TİCARET HAYATI

Kureyş'in ileri gelenlerinden dul ve zengin Hatice adında bir kadın, bazı kimselere sermaye verip ticaret ortaklığı yapıyordu. Hatice, Hız. Muhammed'e sermaye vererek O'nu bir ticaret kervanı ile Suriye'ye yolladı.

Hız. Muhammed (s.a.s.) ticaret hayatında da doğruluk ve dürüstlüğü sayesinde üstün başarı sağladı. Bu sebeptendir ki, düzenlediği her ticaret kervanından, beklendiğinden daha çok kârla döndü. Hatice, Hız. Muhammed (s.a.s.)'le yaptığı ticaret ortaklığından çok memnun kaldı.

HZ. MUHAMMED (s.a.s.)'İN HZ. HATİCE İLE EVLENMESİ VE ÇOCUKLARI

Şam seferinden döndükten sonra Peygamberimiz, Kureyş kabilesinin bu asaletli ve zengin kadını Hatice ile evlendi. Hz. Muhammed o zaman yirmibeş yaşında idi. Hatice ise kırk yaşına gelmişti. Mutlu bir aile yuvası kuruldu.

H. Muhammed'in üçü erkek, dördü kız olmak üzere yedi çocuğu dünyaya gelmiştir. Bunlardan altısı H. Hatice'den, biri Mariye'den doğmuştur. Erkek evlatları **Kasım, Abdullah ve İbrahim'dir**. Kız çocukları **Zeynep, Rukiye, Ümmügülsüm ve Fatıma'dır**. Kasım ile Abdullah Peygamberlik gelmeden önce küçük yaşta Mekke'de öldüler. İbrahim ise Hicretten sonra Medine'de doğdu ve küçük yaşta orada vefat etti. Kızlarının hepsi büyüdü ve evlendiler. H. Fatıma'dan başka üç kızı Peygamberimizden önce vefat etti. Peygamberimizin nesli H. Ali ile evlenen H. Fatıma ile devam etmiştir.

HZ. MUHAMMED (s.a.s.)'İN KÂBE'NİN ONARIMI ESNASINDAKİ HAKEMLİĞİ

Bazı yerleri selden yıkılan Kâbe'yi Mekkeliler tamir etmeye başladılar. Duvarlar yükselip sıra "*Hacerü'l-Esved*" adı verilen kutsal siyah taş, Kâbe duvarındaki yerine koymaya gelince, her kabile bu şerefi kazanmak için adeta birbirleriyle yarışa koyuldular. Hatta bu yüzden aralarında anlaşmazlık ve kavga çıktı. Sonunda gerçekten güvenilir ve doğru bir kişi olduğunı andıkları H. Muhammed'i hakem yapmaya ve O'nun vereceği hükme razı olmaya karar verdiler.

H. Muhammed "*Hacer'ül-Esved*"i bir yaygı üzerine koydu. Yaygını uçlarından kabile başkanlarına tutturdu. Hep birlikte taşı yukarı kaldırdılar. H. Muhammed taşı mübarek elleriyle duvardaki yerine koydu. O'nun bu uzlaştırıcı davranışı herkesi memnun etti. Böylece büyük bir anlaşmazlık ortadan kalkmış oldu. Bu olayın meydana geldiği sırada H. Muhammed otuzbeş yaşında idi.

H. Muhammed (s.a.s.) Peygamberliğinden önce de son derece doğru ve güvenilir bir kişiliğe sahipti. Bu özelliğinden dolayı halk arasında kendisini "*Muhammedü'l-Emin*" yani "*Güvenilir Muhammed*" deniliyordu. Herke

yıldız gibi parlıyordu. Yüce Allah, onu en iyi bir şekilde terbiye etti. Ahlâk ve faziletle donattı. Çünkü insanlığın kurtuluşu için onu peygamber olarak görevlendirecekti.

SORULAR:

- 1) Hz. Muhammed çocukluğunda ve gençliğinde nerelere seyahat yapmıştır?
- 2) Hz. Muhammed kiminle ne zaman evlendi?
- 3) Hz. Muhammed'in kaç çocuğu olmuştur?
- 4) Hz. Muhammed'in Kâbe'nin onarımı esnasındaki hakemliğini anlatınız?
- 5) Hz. Muhammed'e "Muhammedü'l-Emin" denilmesinin sebebi nedir?

Konular:

- İlk Vahiy
- Fetret Devri
- İslâm'da Davetin Başlaması
- İlk Müslümanlar
- Habeşistan'a Yapılan İki Hicret
- Habeşistan Kralı Necaşi'nin Müslümanlara Karşı Tutumu

İLK VAHİY (M. 610)

Hz. Muhammed (s.a.s.) 40 yaşına geldiği zaman kendisinde bazı değişiklikler görülmeye başladı. Yanına azığını alıp Mekke yakınında Hira dağındaki mağaraya çekilir, burada yalnız başına günlerce kalır, kâinatı yaratan Allah'ın büyüklüğünü düşünürdü. Rüyada ne görürse gördükleri aynen çıkıyor. Kimsenin göremediği ve bilemediği bir çok gerçekleri apaçık görüyordu. Bu durum altı ay kadar devam etti. Yüce Allah böylece O'nu terbiye ederek Peygamberliğe hazırlıyordu.

Hz. Muhammed (s.a.s.) Milâdi 610 yılının Ramazan ayında bir pazartesi gecesi yine Hira dağındaki mağaraya çekilmiş, bütün varlığı ile Allah'a yönelmişti. Bu sırada Cebrail (s.a.s.) kendisine göründü ve:

– *Oku*, dedi.

Hz. Muhammed (s.a.s.):

– **Ben okuma bilmem**, dedi.

Cebrail ikinci defa “*Oku*” dedi Hz. Muhammed (s.a.s.) yine “**Ben okuma bilmem**” dedi.

Cebrail (s.a.s.) üçüncü defa “*Oku*” deyince, Hz. Muhammed “**Ne okuyayım**” diye sordu. O zaman Cebrail (s.a.s.) Kur'an-ı Kerim'de Alâk sûresinin başında yer alan şu anlamdaki ayetleri bildirdi:

“Yaratan Rabbinin adıyla oku,

O, insanı kan pıhtısından yarattı,

Oku, Rabbin nihayetsiz kerem sahibidir.

Rakimle yalınla öğretti O'ndan.
İnsana bilmediğini O öğretti.”

Böylece Hz. muhammed (s.a.s.)’e ilk vahiy gelmiş, Kur’an ayetleri in-
meye başlamıştı. Bundan sonra Melek kayboldu. Okunan ayetler Peygam-
berimizin kalbine yazılmış gibi kendisi de bunları okumaya başladı.

İlk vahyin ağırlığı, aldığı vazifenin büyüklüğü ve duyduğu sorumluluk
duygusunun tesiriyle eve döndü. Başından geçenleri Hz. Hatice’ye anlattı.
Hz. Hatice O’nu teselli ederek şöyle dedi:

*“Müjdeler olsun! Sebat et. Hayatımı elinde bulunduran Allah’a yemin
ederim ki sen bu ümmetin Peygamberi olacaksın, Yüce Allah seni asla bı-
rakmaz. Çünkü sen akrabalık haklarına riayet edersin, sözünde doğrusun,
güçlüklere dayanırsın, misafirleri ağırlarsın, felakete uğrayanların yardı-
mına koşarsın. Böyle olan kulunu Allah yalnız bırakmaz.”*

FETRET DEVRİ

Alâk sûresinin ilk beş ayeti indikten sonra vahy bir müddet kesildi. Ceb-
rail (s.a.s.) görünmez oldu. Aradan geçen bu müddet, Hz. Muhammed’in
vahyi karşılamaya iyice hazırlanması içindi. Nitekim Peygamberimiz İlâhi
vahyin tekrar gelmesini bütün gönlü ile istemiş ve onu kabule hazır duruma
gelmişti.

Bunun üzerine Cebrael (s.a.s.) O’na göründü ve Müddessir sûresinin ilk
ayetlerini getirdi. Bu ayetlerin anlamı şöyledir:

“Ey örtüsüne bürünen (Muhammed),

Kalk da uyar,

Rabbini yücelt,

Giydiklerini temiz tut,

Kötü şeyleri terke devam et.”

Bundan sonra vahyin gelişi aralıksız devam etmiş ve Kur’an-ı Kerim 23
senede tamamlanmıştır.

Yukarıda belirtildiği üzere ilk vahiyden sonra geçici bir müddet vahyin
kesildiği bu döneme “*Vahyin Fetreti Dönemi*” denir.

İSLÂM'A DAVETİN BAŞLAMASI

Vahyin gelmesi ile Peygamberlikle görevlendirilen Hz. Muhammed (s.a.s.) Peygamberliğini önce güvendiği kişilere söylüyor ve onları İslâm'a davet ediyordu. İlk müslümanlar ibadetlerini gizli yapıyorlardı. Bu durum üç yıl kadar devam etti. Bu arada Müslümanlığı kabul edenlerin sayısı da otuzu geçti.

İLK MÜSLÜMANLAR

Peygamberimize önce sadık eşi **Hz. Hatice**, ondan sonra çocuklardan **Hz. Ali**, köle iken hürriyetine kavuşmuş olan **Zeyd b.Harise** ve büyüklerden **Hz. Ebu Bekir** iman ederek müslüman oldular.

HABEŞİSTAN'A YAPILAN İLK HİCRET

Müşriklerin Müslümanlara yaptıkları eziyet her geçen gün artıyordu. Müslümanlar ibadetlerini serbestçe yapamıyor, açıktan Kur'an okuyamıyorlardı. Bu sebeple Hz. Peygamber, müslümanların daha emin bir yer olan Habeşistan'a hicret (göç) etmelerine izin verdi.

Onbir erkek ve dört kadından oluşan ilk kabile, Hz. Muhammed (s.a.s.)'in Peygamberliğinin beşinci yılında Mekke'den gizlice çıkarak Kızıldeniz yoluyla Habeşistan'a gitti. İçlerinde Hz. Osman ve eşi Peygamberimizin kızı Rukiye de vardı. Orada çok iyi karşılanan müslümanlar, güvenli ve huzurlu bir hayata kavuştular.

İlk giden kafilenin iyi karşılandığını duyan müslümanlardan 80 kişilik ikinci bir grup daha bir yıl sonra oraya hicret ettiler. Bunların başında Hz. Ali'nin kardeşi Cafer-i Tayyar bulunuyordu.

HABEŞİSTAN KRALI NECAŞİ'NİN MÜSLÜMANLARA KARŞI TUTUMU

Mekkeli Müşrikler, Müslümanların Habeşistan'da huzura kavuşmasından rahatsız oldular. Onları geri çevirmek için Habeş Kralı Necaşi'ye bir çok hediyelerle birlikte iki elçi gönderdiler. Elçiler müslümanları kendilerine teslim edip geri göndermesini Necaşi'den istediler. Hristiyan olan Necaşi, müslümanları çağırarak İslâmiyet hakkında bilgi aldı. Her iki taraf

dinledikten sonra Müslümanları haklı buldu ve elçiler eli boş olarak geri dönüp Mekke'ye geldiler.

Bundan sonra Necaşi Müslümanları eskisinden daha çok himaye etmeye başladı. Müslümanlarla Habeşistan'ın yerli halkı çok iyi geçindiler.

SORULAR:

- 1) Hz. Muhammed'e ilk vahy kaç yaşında iken, ne zaman ve nerede geldi?
- 2) Fetret devri ne demektir?
- 3) İslâm'a ilk davet nasıl başladı?
- 4) İlk müslümanlar kimlerdir?
- 5) Müslümanlar Habeşistan'a niçin hicret ettiler?
- 6) Müslümanlar Habeşistan'da nasıl karşılandılar?

Konular:

- İslâm'a Davetin Açıktan Yapılması
- Müşriklerin Müslümanlara Yaptıkları Zulümler
- Hz. Muhammed (s.a.s.)'e En Çok Düşmanlık Yapanlar
- Kureyş'in İslâm'a Düşman Olmasının Sebepleri
- Müşriklerin Ebû Talib'e Başvurmaları ve Peygamberimizin Cevabı
- Hz. Hamza ve Hz. Ömer'in Müslüman Olmaları

İSLÂM'A DAVETİN AÇIKTAN YAPILMASI

Peygamber Efendimiz, İslâm'a daveti üç yıl gizlice yaptıktan sonra ş anlamdaki ayetlerin nazil olmasıyla halkı açıktan İslâm dini'ne çağırma dönemi başladı:

“Sen, en yakın akrabalarını uyar, mü'minlerden sana uyanlara rahmet ve hidayet kanatlarını indir. Şayet sana âsi olup karşı dururlarsa Onlara: –Ben sizin işlediklerinizden tamamen uzağım, de.”¹

“Şimdi sen ne ile emrolunuyorsan apaçık bildir. Müşriklerden yüçevir.”²

Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.s.), önce yakınlarını evinde toplayı bir ziyafet verdi. Allah'tan aldığı emirleri tebliğ ederek onları İslâm dinin davet etti. Amcası Ebû Leheb Peygamberimize karşı çıkarak toplananla dağıttı.

Bundan bir müddet sonra Peygamberimiz davetini genişletmek amacıyla Safa tepesine çıktı. Buradan bütün Mekke halkına seslendi. Onun sesin duyanlar etrafında toplandılar.

Peygamberimiz (s.a.s.) orada toplananlara:

– Size şu tepenin arkasında bir düşman ordusunun bulunduğün haber versem bana inanır mısınız? diye sordu.

Hepsi birden:

– Evet inanırız. Çünkü senin yalan söylediğini hiç duymadık, dediler.

1 Şuarâ sûresi, 214-216

2 Hicr sûresi, 94

Bunun üzerine Peygamberimiz onlara şöyle dedi:

– “Öyleyse biliniz ki Allah beni Peygamber olarak seçti. Bana melek aracılığıyla kendi kelâmını gönderdi. İnsanları Hak din olan İslâm’a davet etmemi emretti. Allah birdir. O’ndan başka Tanrı yoktur. Ben de size ve bütün insanlara gönderilen O’nun Peygamberiyim.”

Orada bulunan Ebû Leheb ayağa kalkarak Peygamberimize karşı kırıcı sözler söyledi. Bunun üzerine toplantıya katılanlar dağıldılar. Böylece bu toplantıdan da bir sonuç elde edilemedi.

MÜŞRİKLERİN MÜSLÜMANLARA YAPTIKLARI ZULÜMLER

Müslüman olanları dinden çevirmek, İslâm nurunu söndürmek için müşrikler, müslümanlara eziyet ediyor, çeşitli zulüm ve işkencelerde bulunuyorlardı.

İslâm’ın en büyük düşmanlarından Ümeyye b. Halef, Bilâl-i Habeşi’yi kızgın kumlara yatırıp göğsüne de taşları yığarak saatlerce güneşin altında tuttuktan sonra:

– *Eğer müslümanlıktan vazgeçmezsen seni böyle öldüreceğim*, diyor, bundan sonuç alamayınca Bilâl’in boynuna ip takarak Mekke’nin bir tarafından öbür tarafına sürüklüyordu. Bu vahşice işkenceler altında ezilmesine rağmen Hz. Bilâl, “*Allah birdir, Allah birdir*” diye haykırıyordu. Nihayet Hz. Ebû Bekir, Bilâl’i satın alarak hürriyetine kavuşturdu ve zalim Ümeyye’nin elinden kurtardı.

İlk müslümanlardan Ammar bin Yasir, kızgın kumlara yatırılarak bayılcaya kadar dövülmüş, anası Sümeyye, Ebû Cehil tarafından mızrak darbesiyle kanlar içinde yere serilerek öldürülmüş, babası Yasir de müşriklerin işkenceleri ile can vermişti. Yasir ile eşi Sümeyye Hatun ilk İslâm şehitleri ünvanını almışlardır.

Yine Habbab bin Eret, yanmakta olan kıpkırmızı kömürlerin üzerine yatırılarak, Ebû Fukayha ise ayağına bağlanan iple kızgın kumların üzerinde sürüklenerek inançlarından dolayı dayanılmaz eziyetler çekiyorlardı. Bunlardan başka daha bir çok müslüman, müşriklerin zulmüne uğramıştı. Buna rağmen gerçek iman sahipleri işkencelerden yılmadılar. İslâm’dan dönmediler.

Hiz. Ebû Bekir'in İslâm'a büyük hizmetlerinden biri de; müslümanlığ kabul ettiğı için zulme uğrayan bir çok köle ve cariyeyi satın alarak kurtarmış olmasıdır.

HZ. MUHAMMED (s.a.s.)'E EN ÇOK DÜŞMANLIK YAPANLAR

Müşrikler, gerek Peygamberimize gerekse müslümanlara eziyet etmek ten geri durmuyorlardı.

Peygamberimize en çok düşmanlık yapanlar şunlardır:

1– Ebû Leheb: Peygamberimizin öz amcası olmasına rağmen İslâm'ı en büyük düşmanı idi. Daha ilk günden itibaren Peygamberimize karşı çıkmıştı. Karısı da Peygamberimizin geçeceği yollara her fırsatta diken koymuştu. Tebbet sûresi bu ikisi hakkında inmiştir. Ebû Leheb, Bedir savaşında müslümanların zafer kazandığını öğrenince kahrından ölmüştür.

Ebû Leheb'in oğlu Uteybe bir defasında Peygamberimize hücum etmiş, yakasından tutarak gömleğini yırtmıştı. Peygamberimiz onun bu hareketinden son derece üzülmüş ve: **“Ya Rab. Uteybenin üzerine canavarlarındandır birini musallat et”** diye dua etmişti. Allah Sevgili Peygamberinin duasını kabul etti. Uteybe Şam'a giderken yolda bir arslan çıkıp onu parçaladı. Böylece Peygambere yaptığı hakaretin cezasını bulmuş oldu.

2– Ebû Cehil: Peygamberimize en çok düşmanlık edenlerin başında gelir. Müslümanlara çok eziyet etmiş. Ammar b. Yâsir'in annesini inancından dolayı öldürmüştür. O da, Bedir savaşında öldürülerek cezasını bulmuştu.

3– As b. Vail: Peygamberimize düşmanlıkta ileri giden bu adam, Peygamberimizin oğlu Kasım öldüğü zaman, “Muhammed'in soyu kesildi” diye yerek alay etmiş, evlat acısıyla yüreğı yanan Peygamberimizi çok üzmüştü.

Kevser sûresindeki, **“Asıl soyu kesilen, ismi unutilan, sana kin düşmanlık eden kimsedir”** ayeti bunun hakkında nazil olmuştur. As b. Vail, Mekke civarında bir dağ geçidinden geçerken bindiğı hayvan onu yedi düşürerek bacağına ısırarak ve bu yaradan ölmüştür.

4– Velid b. Muğire,

5– Ümeyye İbni Halef,

KUREYŞ'İN İSLÂM'A DÜŞMAN OLMASININ SEBEPLERİ

1— İslâm dini sınıf farklarını ortadan kaldırıyor, insanların bir tarağın dışları gibi eşit olduğunu, köle ile efendinin Allah katında bir olduğunu ilan ediyordu. Kureyş'in ileri gelenleri, bu eşitliği kabul etmemiş, mevkillerinin ellerinden gideceğinden korktukları için İslâm'a düşman olmuşlardı.

2— Arapların ticaret merkezi Mekke idi. Mekke'de bulunan Kâbe'nin içinde 360 kadar put vardı. Arapları oraya çeken şeyin putlar olduğunu, İslâmiyet putları kaldırınca Mekke'ye kimsenin gelmeyeceğini, dolayısıyla geçimlerini sağladıkları ticaretin ortadan kalkacağını sanıyorlardı.

3— Arabistan'da yüzyıllardan beri putlara tapma kökleşmişti. İyi ile kötüyü birbirinden ayırtetmekte güçlük çeken ilkel milletler, atalarından gördükleri şeylerden kolayca vazgeçmezler, yeniliklere düşman olurlar. İşte İslâm dini arapların alışageldikleri puta tapmayı ortadan kaldırıyor, tek Allah inancını getiriyordu.

4— Araplarda millete başkan olabilmek için liyakat, fazilet, yetenek gibi nitelikler aranmazdı. Sadece iki şart aranırdı. Bunlardan biri zenginlik, diğeri de çok evlat sahibi olmaktı.

Hız. Muhammed'de bunlar yoktu. Öyleyse onu kendimize önder kabul edemeyiz diyorlardı. Ayrıca Haşimiler ile Emeviler arasında eskiden beri devam eden kabile reisliği rekabeti vardı. Hız. Muhammed (s.a.s.), Kureyş'in Haşimi kolundan olduğu için kendisine düşmanlık edenlerin çoğu Emevilerdendi.

MÜŞRİKLERİN EBÛ TALİB'E BAŞVURMALARI

Amcası Ebû Talib, Peygamberimizi çok severdi. İslâm'ın yayılmasında yeğenine daima yardımcı oluyor ve O'nu himaye ediyordu. Müşriklerin ileri gelenleri Ebû Talib'e başvurarak, “*Ya yeğenini İslâm davasından vazgeçir, ya da himaye etmekten vazgeç*” dediler ve onu tehdit ettiler.

Ebû Talib, durumu yeğeni Hız. Muhammed (s.a.s.)'e anlatınca O, şöyle cevap verdi: “**Ben Allah tarafından Hak dini tebliğ etmekle görevliyim.**

Ben kendiliğimden bir şey yapmıyorum. Ben Allah elçisiyim. Ey amca-cığım, bu işten vazgeçmem için güneşi sağ elime, ayı sol elime verseler yine de bu vazifeyi bırakmam.”

Ebû Talib, bu cevabı dinleyince, “*Sen işine bak oğlum, ben sağ oldukça onlar sana birşey yapamazlar*” diyerek Peygamberimizi korumaya devam edeceğine dair teminat verdi.

HZ. HAMZA’NIN MÜSLÜMAN OLMASI

Peygamberimiz (s.a.s.) bütün güçlülere rağmen vazifesine devam ediyor, müslümanların sayısı da günden güne artıyordu.

Peygamberliğinin altıncı yılında idi. Birgün Safa tepesinde otururken oradan geçmekte olan Ebû Cehil, Peygamberimize küfretti. Onun bu terbiyesiz davranışına Peygamberimiz cevap vermedi. Bu üzücü olayı gören bir kadın, bu durumu Peygamberimizin amcası Hamza’ya anlattı. Hamza henüz müslüman olmamıştı. Fakat kardeşinin oğluna yapılan bu hakarete çok kızdı. Derhal Kureyş müşriklerinin toplandığı yere giderek Ebû Cehil’e hitaben:

– *Benim kardeşimin oğluna sövüp onu inciten sen misin?* dedi ve yayını Ebû Cehil’in başına vurdu.

Bu olaydan sonra Hz. Hamza, müslümanlığı kabul ederek Peygamberimizin yanında yer aldı.

HZ. ÖMER’İN MÜSLÜMAN OLMASI

HZ. Hamza’nın müslüman oluşu ve müslümanların günden güne kuvvetlenmesi Kureyş müşriklerini telaşa düşürdü. Bu duruma bir çare bulmak için “*Daru’n-Nedve*” denilen yerde toplandılar. Durumu gözden geçirdikten sonra Ebû Cehil’in teklifi üzerine Hz. Muhammed’i öldürmeye karar verdiler. Bu korkunç kararı uygulamak üzere içlerinde en cesur olan Ömer’i görevlendirdiler. O zaman 33 yaşında olan Ömer, kılıcını kuşandı. ve Hz. Muhammed’i öldürmek üzere yola çıktı.

Müslümanlar, Erkam’ın evinde toplanmışlardı. Peygamberimiz de orada idi. Ömer yolda Nuaym’a rastladı. Nuaym, “*Nereye ya Ömer?*” diye sordu.

– Milleti birbirine düşüren Muhammed'in vücudunu ortadan kaldırmaya gidiyorum, cevabını verdi. Nuaym Ömer'e:

Zor bir işe kalkıştın, deyince Ömer:

– *Sen de mi Muhammed'den yana oluyorsun?* diye çıkıştı. Nuaym:

Ya Ömer, sen beni bırak, kendi ailine bak, Enişten Said ile kızkardeşin Fatma müslüman oldular, deyince Ömer:

– *Önce onların işini bitireyim,* diye yolunu değiştirip kızkardeşinin kapısını çaldı. O sırada kızkardeşi ile eniştesi, Peygamberimize yeni nazil olan "Tâ-Hâ" Sûresindeki ayetleri okuyorlardı. Ömer'in silahlı geldiğini görünce korkup Kur'an sayfalarını sakladılar.

Ömer içeri girince, ne okuduklarını sordu. Onlar da "Bir şey yok" dediler. Ömer'in öfkesi daha da arttı "Demek işittiklerim doğru imiş" diyerek eniştesini yakasından tutup yere çarptı ve döğmeye başladı. Kocasını kurtarmak isteyen kızkardeşi Fatma'nın yüzüne de bir tokat attı. Zavallı kadın ağzından burnundan kanlar akarak yere serildi. Fatma, imanının verdiği cesaretle Ömer'e şu sözleri söyledi:

– *Allah'tan kork. Bir kadına yaptıklarına bak. Ben ve eşim müslüman olduk. Başımızı kessen bundan dönmeyiz.*

Ömer:

– *Okuduğunuz şeyi bana getirin,* dedi. Kızkardeşi çıkarıp verdi. Ömer, dikkatle okumaya, okudukça kalbi yumuşamaya başladı. Kur'an-ı Kerim'in eşsiz ahengi, manasındaki yükseklik, okunuşundaki tatlılık ve güzellik Ömer'in kalbini fethetti. Artık Ömer'in kalbi İslâm'a açıktı. Hz. Peygamberin yanına gitti. Önünde diz çöktü ve Kelime-i Şehadet getirerek müslüman oldu. Orada bulunanlar buna çok sevindiler. Hep birlikte Kelime-i şehadet getirdiler.

Ömer'in İslâm'a girmesiyle müslümanlık kuvvetlendi. Ömer:

– *Yâranımız kaç kişidir?* diye sordu.

– *Seninle beraber kırk kişi,* dediler.

Ömer'in isteği üzerine, önde Peygamberimiz olduğu halde müslümanların hepsi doğru Kâbe'ye gittiler. Orada toplu olarak ve açıkta namaz kıldılar. Öte yandan müşrikler, Peygamberi öldürmeye gönderdikleri Ömer'in müslüman olduğunu öğrenince şaşkına döndüler.

Peygamberimizi öldürmek için yola çıkan Ömer'in, merhametsiz ve taştan daha katı kalbini kızkardeşinin evinde okuduğu Kur'an ayetleri yumuşatmış, karanlık gönlünü nurla doldurmuş. Peygambere olan düşmanlık duygularını dostluğa çevirmiştir.

SORULAR:

- 1) Hz. Muhammed, insanları neden ve nasıl açıktan İslâm'a davet etti?
- 2) Müşriklerin müslümanlara eziyetlerini ve müslümanların bu eziyetler karşısında ne yaptıklarını anlatınız?
- 3) Hz. Muhammed'e en çok düşmanlık edenler kimlerdir?
- 4) Kureyş'in Hz. Muhammed'e düşman olmasının sebepleri nelerdir?
- 5) Ebû Talib kimdir? Hz. Muhammed'i nasıl korumuştur?
- 6) Hz. Hamza ve Hz. Ömer nasıl müslüman oldular?

Konular:

- *Müşriklerin Müslümanları Boykotu*
- *Ebû Talib ve Hz. Hatice'nin Vefatları*
- *Taif Yolculuğu*
- *Akabe Biatları*
- *Mi'rac Mucizesi*
- *Mi'rac Hediyesi Namaz*

MÜŞRİKLERİN MÜSLÜMANLARI BOYKOTU

Hız. Hamza ve Hız. Ömer'in Müslüman olmaları ve İslâmın günden güne yayılması müşrikleri iyice korkuttu. Bunun üzerine toplanıp müslümanlara karşı şu boykot kararlarını aldılar:

"Bundan sonra müslümanlarla ve onları himaye edenlerle, Muhammed'in akrabası olan Haşimoğulları ile hertürlü alakayı kesecekler; Onlarla hiç kimse görüşmeyecek, alışveriş etmeyecek, kız alıp-vermeyecektir."

Müşriklerden Mansur b. İkrime bu anlaşmayı yazdı ve Birlikte Kâbe'nin duvarına astılar.

Boykot kararı üç sene devam etti. Bu süre içinde müslümanlar çok sıkıntı çektiler. Müşrikler, müslümanların toplu olarak sığındığı mahalleye yiyecek, içecek sokmamak için ellerinden geleni yaptılar. Müslümanlar, İslâm uğruna her türlü sıkıntıya, açlığa ve susuzluğa katlandılar. Ağaç yaprakları yiyerek yaşamak zorunda kaldılar. Açlıktan feryad eden çocukların durumu ise yürekler acısı idi.

Bu insanlık dışı davranışlarla da müşrikler bir sonuç alamadı, İslâm nurunun yayılmasını engelleyemediler. Bu arada bir güve Kâbe'nin duvarına asılan anlaşma metnini yiyerek "Allah" adından başka diğer yazıların tamamını yoketmişti. Ayrıca Mansur İbn İkrime'nin anlaşmayı yazdığı eli kurumuş ve çolak kalmıştı. O zaman "Besmele" yerine "Bismikellahümme" kullanılırdı.

Sonunda Müşriklerden bir kaç kişi insafa gelerek zalim anlaşmayı indirip yırttılar. Böylece boykot kalkmış ve müslümanlar da büyük bir sıkın-

tidan kurtulmuş oldular. Müslümanlara uygulanan boykot Peygamberliğin yedinci yılından onuncu yılına kadar üç yıl devam etti.

EBÛ TALİB VE HZ. HATİCE’NİN VEFATLARI

Boykotun kalkması ile Peygamberimiz ve müslümanlar biraz rahat nefes aldılar. Fakat aradan çok geçmeden Peygamberimizin amcası Ebû Talib, bir kaç gün sonra da hanımı Hz. Hatice vefat ettiler.

Ebû Talib, Peygamberimizi öz evladı gibi sever ve korurdu. Hz. Hatice ise peygamberimize ilk inanan, en sıkıntılı zamanlarda O’nu teselli eden, yardımcı olan sadık ve vefakâr bir eş idi. Peygamberimiz, kendisine daima destek olan bu iki değerli varlığı kaybetmekten büyük üzüntü duydu. Bu sebepten bu yıla, üzüntülü yıl anlamına gelen “*Hüzün yılı*” denilmiştir.

Ebû Talib ve Hz. Hatice’nin ölümünden sonra müşrikler, Peygamberimize eziyeti artırdılar. Bir gün sokaktan geçerken alçağın biri Peygamberimizin başına toprak atmış, Peygamberimiz o haliyle evine gitmişti. Kızı Hz. Fatıma babasını böyle görünce içi sızlamış ve üzerine atılan toprakları temizlerken ağlamıştı. Kızının ağladığını gören Peygamberimiz (s.a.s.) “**Ağlama yavrum, Yüce Allah Babanı koruyacaktır**” diyerek Allah’a olan güvenini dile getirmişti.

TAİF YOLCULUĞU

Ebû Talib’le Hz. Hatice’nin vefatından sonra müşriklerin Peygamberimize eziyeti artırmaları üzerine Peygamberimiz Taif halkını İslâm’a davet etmek için ilk müslümanlardan Zeyd İbni Harise’yi yanına alarak Taif’e gitti. Taifliler İslâm’ı kabul etmedikleri gibi Peygamberimizin oradan çıkıp gitmesini istediler. Bununla da kalmayıp Peygamberimizi taşa tuttular. Atılan taşlardan ayakları yaralandı, kan içinde kaldı. Yürüyemeyecek hale geldi. Zeyd ise vücudunu Peygamberimize siper ederek atılan taşlardan korumaya çalışıyordu.

Yol kenarında bir bağa sığınan Peygamberimiz burada biraz dinlendikten sonra üzüntü içinde Mekke’ye döndü. Peygamberimiz hayatının en büyük eziyeti ile bu yolculuk sırasında karşılaşmıştır. Ama bu olanlardan ümitsizliğe düşmedi. Asla yılmadı. Vazifesine devam etti.

AKABE BİATLARI

Peygamber Efendimiz yıllarca Mekke halkını İslâm'a davet etmiş, ancak Mekkelilerin inatçı tutumu yüzünden büyük zorluklarla karşılaşmıştı. Ne varki, onların bu tutumu İslâm Peygamberini vazifesinden alıkoyacak değildi. İslâm'ın nuru insanlığı aydınlatmaya devam edecekti. Bunun için Yüce Allah yeni bir ufuk açtı. İslâm'ın yayılması için daha elverişli bir çevre hazırladı. Bu çevre Medine idi.

Peygamberliğinin onbirinci yılı Hac mevsiminde Hz. Muhammed (s.a.s.) Mekke dışına çıktı. Medine'den gelen altı kişilik bir toplulukla karşılaştı. Onlara Peygamber olduğunu söyledi. Kur'an okudu. Allah'ın emirlerini anlattı. Onları Müslüman olmaya davet etti.

Medineliler iyi düşünceli insanlardı. Peygamberimizin söylediklerinin akla uygun ve doğru olduğuna kanaat getirerek müslüman oldular. Medine'ye dönünce orada İslâm'ın yayılmasına çalıştılar.

I. Akabe Biatı: (Peygamberliğin 12. yılı)

Ertesi yıl Mekke'ye gelen Medinelilerden 12 kişilik bir grup, Mekke yakınında Akabe denilen yerde Peygamberimizle görüştü. Reisleri Esad b. Zürare idi. Aralarında bir yıl önce Müslüman olmuş beş kişi de vardı. Bunlar. *"Allah'a şirk koşturmak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, yalan ve iftiradan sakınmak, Peygambere karşı gelmemek"* hususunda Peygamberimize biat ettiler, söz verdiler. Buna I. Akabe Biatı denir.

Medineliler kendilerine İslâmiyeti öğretecek bir kimse istediler. Peygamberimiz de bu görevi yürütmek üzere Mus'ab'ı gönderdi. Mu'sab, Medine'de İslâm'ın öğretilmesi ve yayılmasında büyük hizmetler gördü.

II. Akabe Biatı: (Peygamberliğin 13. yılı)

Bu yıl Medine'deki müslümanlardan 75 kişilik bir grup Mekke'ye geldi. Bunların ikisi kadındı. Akabe denilen yerde Peygamberimizle görüştüktan sonra ikinci Akabe Biatı gerçekleşti. Buna göre, Medineliler; kadınlarını, kızlarını nasıl koruyorlarsa Peygamberimizi de öyle koruyacaklarına söz verdiler. Hepsı ellerini peygamberimize uzatarak biat ettiler.

Bundan sonra Peygamberimiz aralarından 12 kişiyi temsilci seçmelerini istedi. Onlar da 12 kişiyi temsilci olarak seçtiler. Hepsı de Hz. Peygambere: *"Darlık ve genişlik zamanında, her hal ve durumda itaate, sözün daima*

doğrusunu söylemeye ve Allah yolunda herhangi bir şeyden korkmamaya” söz verdiler.

Akabe biatları İslâm’ın yayılmasında önemli bir dönüm noktası oldu.

Mİ’RAC MUCİZESİ

Mi’rac sözlükte; Yüksে çıkma, İsra da; Geceleyin yürümek demektir. Peygamber Efendimiz hicretten bir buçuk yıl önce Recep ayının 27. gecesı Mekke’deki Mescid-i Haramdan Kudüs’teki Mescid-i Aksa’ya götürölmüş, oradan da göklere yükselmiş, Melekût alemini seyretmiştir.

Allah’ın sonsuz kudretinin bir eseri ve Peygamberimizin en büyük mucizelerinden biri olan Mi’rac hadisesine müşrikler inanmadılar. Çünkü onlar, yüce Allah’ın büyüklüğünü, kudretinin genişliğini anlamaktan acizdiler. Onlar, sınırlı bir düşünce ve batıl bir inanca sahip olduklarından Mi’rac mucizesini kavrayacak seviyede değildiler.

Müminler hiç tereddüt etmeden Mi’racı kabul ettiler ve inandılar. Hz. Ebû Bekir’e Mi’rac olayı anlatıldığı zaman O; “*Bunu Muhammed söylüyor-sa doğrudur*” dedi ve Peygamberimizi tasdik etti. Bundan sonra kendisine “*Tasdik edici*” manasına gelen “*Sıddık*” ünvanı verildi.

Mİ’RAC HEDİYESİ NAMAZ

Herhangi bir seyahatten dönen kimse yakınlarına hediyeler getirdiğı gibi, Peygamberimiz de mukaddes Mi’rac yolculuğundan önemli müjdeleri ve hediyelerle dönmüştür.

Mi’rac gecesı Peygamberimiz (s.a.s.) yükseldiğı yüce makamda Allah’ı kavuşmuş, arada hiç bir vasıta olmadan İlâhi Vahye (hitaba) mazhar olmuştur. Bu makamda kendisine üç şey verilmiştir:

1– Bakara sûresinin son iki ayeti, (Âmenerresûlü)

2– Ümmetinden Allah’a şirk koştımayanların cennete gireceğ müjdesi.

3– Mi’rac hediyesi olarak beş vakit namaz.

İslâm’ın şartlarından biri ve dinin direğı olan namaz. Mi’rac gecesinde

SORULAR:

- 1) Müşrikler Müslümanlara nasıl bir boykot kararı aldılar? Boykot kaç yıl sürdü?
- 2) Ebû Talib ve Hz. Hatice ne zaman vefat etti? Bu yıla ne ad verildi?
- 3) Peygamberimizin Taif yolculuğunu anlatınız?
- 4) Birinci ve İkinci Akabe Biatlarını anlatınız?
- 5) Peygamberimiz ne zaman Mi'rac'a çıkmıştır?
- 6) Mi'rac hediyeleri nelerdir?

Konular:

- *Peygamberimizin Mekke'den Medine'ye Hicreti*
- *Hiz. Peygamberin Medine'de Karşılması*
- *Mescid-i Nebevi'nin İnşası*
- *Ensar ve Muhacirler Arasındaki Kardeşlik*
- *Peygamber Mektebi ve Ashab-ı Suffa*

**PEYGAMBERİMİZİN MEKKE'DEN MEDİNE'YE
HİCRETİ (M. 622)**

İslâm tarihinde Peygamberimizin Mekke'den Medine'ye göç etmesine “*Hicret*” denir.

Müşriklerin baskı ve zulümlerinin devam etmesi üzerine Peygamberimiz, müslümanların Mekke'den Medine'ye hicret etmelerine izin verdi. Müslümanlar gruplar halinde Medine'ye göç etmeye başladılar. Din uğrunda, doğup büyüdükları yurtlarını, mal ve mülklerini bıraktılar. Medine'de yanan ümit ışığına koştular.

Mekke'de Peygamberimizle birlikte Hz. Ebû Bekir, Hz. Ali ve bir kaç müslümandan başka kimse kalmamıştı. Peygamberimiz bütün güçlülere rağmen görevini yapmış, Peygamberliğinin 13 yılını Mekke'de tamamlamış bulunuyordu.

Müşrikler, Medine'lilerin müslüman olması ve Mekke'deki müslümanların da Medine'ye göç etmesiyle kuvvetli bir İslâm topluluğunun oluşmasından korktular. İslâmiyeti kökünden yoketmek için “*Dâru'n-Nedve*” denilen yerde gizlice toplandılar Ebû Cehil'in teklifi üzerine Peygamberimizi öldürmeye karar verdiler. Bu korkunç kararı uygulamak üzere her kabileden birer genç seçtiler. Seçilen bu silahlı gençler, Peygamberimizin evini kuşattılar ve dışarı çıkmasını beklemeye başladılar.

Müşriklerin gizlice aldığı bu ölüm kararı, Allah tarafından Cebrail aracılığıyla Peygamberimize bildirildi ve hicret etmesine izin verildi. Peygamberimiz, kendi yatağına Hz. Ali'yi yatırarak, evini saran müşriklerin arasından çıktı ve Hz. Ebû Bekir'in evine gitti. Allah, Peygamberini korudu. Eli silahlı müşrikler onu göremediler.

Yol hazırlıkları yapıldıktan sonra, Peygamberimiz Hz. Ebû Bekir'le birlikte, geceleyin Mekke'ye bir buçuk saat mesafede olan Sevr dağına gittiler ve orada bir mağarada gizlendiler. Sabah olunca Peygamberimizin evden çıktığı anlaşıldı. Bunun üzerine Müşrikler her tarafı aramaya başladılar. Muhammed'i kim bulursa ona yüz deve mükâfat verileceğini va'dettiler.

Peygamberimizi arayanlar yoldaki izleri takip ederek mağaranın önüne kadar geldiler. Mağaranın girişine bir örümceğin ağ germiş olduğunu gördüler. Mağaranın içine girip aramak istediler ise de içlerinden biri; "*içeriye insan girseydi, burada örümceğin ağı ve güvercinin yuvası olmazdı*" deyince dönüp gittiler.

Müşrikler mağaranın önüne geldikleri sırada Hz. Ebû Bekir endişelenerek;

– *Bizi görecekler Ya Resûlellah, dedi.*

Peygamber Efendimiz:

– **Üzülme, Allah bizimle beraberdir,** diye karşılık verdi.

Mağaranın ağzına örümceklerin ağ germesi, orada biten bir ağacın dallarına güvercinlerin yuva yaparak yumurta bırakması birer mucizedir. Yüce Allah, sevgili Peygamberini bu mucizelerle korumuş, mağaranın ağzına kadar gelen düşmanları gizli bir kuvvet geri çevirmiştir.

Peygamberimiz ve Hz. Ebû Bekir mağarada üç gün kaldıktan sonra Medine'ye gitmek üzere yola çıktılar. Onları takip etmekte olan Süraka adında bir pehlivan izlerini buldu. Bütün gücüyle atını üzerlerine sürdü. Onlara iyice yaklaştı. Tam bu sırada atının ayakları sürçtü. Kendisi de yere yuvarlandı. Yeniden toparlanarak var kuvvetiyle atını tekrar ileri sürdü. Fakat bu defa atının ayakları dizlerine kadar kuma battı. Olduğu yerde çakılıp kaldı. Gizli bir kuvvet atını geri çekiyordu. Süraka bu durumu görünce korktu. Yaptığına pişman oldu. Peygamberimizden af diledi ve geri döndü. Arkadan gelenlere de: "*Ben buraları aradım kimse yoktur*" diyerek onları geri çevirdi. Süraka daha sonra müslüman olmuştur.

Sevgili Peygamberimiz bir hafta süren tarihi yolculuğunu tamamlayarak bir pazartesi günü Medine yakınındaki Kuba köyüne ulaştı. Burada büyük bir sevgi ile karşılandı.

Peygamberimiz burada on günden fazla kaldı. Kuba Mescidini yaptırdı. Mescid yapılırken mübarek elleriyle taş taşıdı. Bir işçi gibi çalıştı.

İslâm tarihinde yapılan ilk mescid budur. Peygamberimizden üç gün sonra Mekke'den ayrılan Hz. Ali'de burada Peygamberimize yetişti.

PEYGAMBERİMİZİN MEDİNE'DE KARŞILANMASI

Beraberindeki müslümanlarla birlikte Peygamber Efendimiz bir cuma günü Kuba'dan Medine'ye hareket etti. Salimoğulları yurduna geldikleri zaman öğle vakti olmuştu. Peygamberimiz Cum'a namazının farz kılındığını müslümanlara bildirdi. Orada ilk Cum'a namazını kıldılar. Peygamberimiz namazdan sonra Medine'ye doğru yoluna devam etti.

Medineliler bir bayram sevinci içinde bu şerefli misafiri karşılamak için yolun iki tarafına sıralanmışlardı. Peygamberimiz geçerken "*Buyurun Ya Resûlellah*" diyorlar, mini mini yavrular da "*Allah elçisi geldi*" diye sevinç çığlıkları atıyorlardı.

Medine'de büyük bir sevgi ile karşılanan Peygamberimiz, Halid b. Zeyd, yani Ebû Eyyüb Ensari Hazretlerinin evinde misafir oldu ve burada yedi ay kadar kaldı.

MESCİD-İ NEBEVİ'NİN İNŞASI

Ebû Eyyüb Ensari'nin evinin yanında boş bir arsa vardı. Peygamber Efendimiz bu arsayı satın alarak üzerinde bir mescid ve etrafında da kendisinin oturması için odalar yaptırdı. Sonra da misafir olarak kaldığı evden buraya taşındı.

Bugün, müslümanlar tarafından ziyaret edilen Medine'deki "*Mescid-i Nebevi*" işte burasıdır. Bu mescid yapılırken de Peygamberimiz sırında kerpiç taşımış ve bizzat çalışmıştır.

ENSAR VE MUHACİRLER ARASINDAKİ KARDEŞLİK

Mekke'den göç ederek Medine'ye gelen müslümanlara "*Muhacir*"; Medine'nin yerli halkına da, muhacirlere yardım ettiklerinden dolayı "*Ensar*" denildi.

Mallarını, mülklerini bırakarak gelen Muhacirlere, Medineliler her türlü yardım yaptılar. Onları bağrılarına bastılar, evlerinde barındırdılar, ekmek-

Dünya tarihinde, birbirini böylesine candan seven, birbirine bu kadar içten bağlanan başka bir topluluk gösterilemez. Bütün Dünya'ya örnek olan bu olay, İslâm kardeşliğinin en güzel eseridir.

Peygamberimiz, Muhacirlerden her birini, Ensar'dan biri ile kardeş yaptı. Bu kardeşlik kan kardeşliğinden daha kuvvetli idi.

İslâm tarihinde her zaman saygı ile anılan Ensar ve Muhacirler, dinimize büyük hizmetlerde bulunmuşlardır.

PEYGAMBER MEKTEBİ VE ASHAB-I SUFFA

Mescid-i Nebevi'nin bir tarafında üstü kapalı olarak yapılan yere “*Suffa*”, burada barınanlara da “*Ashab-ı Suffa*” denilmiştir.

Burada, barınacak evi bulunmayan fakirler ve kimsesizler kalırdı. Bu kişiler iş buldukları zaman çalışır, geçimlerini sağarlardı. İş bulamayınca da Peygamberimiz ve Ashabın zenginleri tarafından ihtiyaçları karşılanırdı. Bu gruptan evlenenler ayrı bir eve taşınır, yeni bir yuva kurardı.

Burada bulunanlar, her zaman Peygamberimizle birlikte olur, O'nun ilminden faydalanırlardı. Günlerini ibadet ve ilim öğrenmekle geçirirlerdi. İslâm'da ilk eğitim ve öğretim kurumu, Suffa okulu, ders gören Ashabın öğretmeni de Hz. Peygamber (s.a.s.)'dir. Peygamberimizden en çok hadis rivayet eden Ebû Hureyre bu okuldan yetişmiştir.

Suffa okulundan yetişenler içinde; İslâm dinini, Kur'an-ı Kerim'i ve hadisi şerifleri çok iyi kavrayan, açıklayan büyük alimler bulunmakta idi. Başka yerlere İslâmiyeti anlatmak için görevlendirilenler bunlardan seçilirdi.

Bu sebeple, Suffa adını taşıyan bu yer, İslâm tarihinde ilk defa kurulan okuldur. Bu okuldan yetişenler İslâmiyetin yayılmasında ve dinin öğretilmesinde önemli görevler yapmışlardır.

SORULAR:

- 1) Hicret ne demektir?
- 2) Peygamberimizin ve Müslümanların Hicret etmelerinin sebebi nedir?
- 3) Hicret olayını ve Hicret esnasında Peygamberimizin gösterdiği mucizeleri anlatınız?
- 4) İslâm tarihinde yapılan ilk mescid hangisidir?

- 5) Peygamberimiz Medine’de nasıl karşılanmıştır ve kimin evinde misafir kalmıştır?
- 6) Mescid-i Nebevî nedir? nereye yapılmıştır?
- 7) Ensar ve Muhacir kimlere denir?
- 8) Ashab-ı Suffa kimlere denir, bunların İslâm’a ne gibi hizmetleri olmuştur?

Konular:

- *Bedir Savaşının Sebepleri*
- *Bedir Savaşı ve Sonuçları*
- *Uhud Savaşının Sebepleri*
- *Uhud Savaşı ve Sonuçları*
- *Hendek Savaşının Sebepleri*
- *Hendek Savaşı ve Sonuçları*
- *Hudeybiye Antlaşması*
- *Hudeybiye Antlaşmasının Sonuçları*
- *Komşu Devlet Başkanlarına Gönderilen İslâm'a Davet Mektupları*
- *Hayber'in Fethi*
- *Kâbe Ziyareti (Kaza Umresi)*

BEDİR SAVAŞININ SEBEPLERİ

Peygamberimiz, Muhacirler ile Medine'ye yerleştikten sonra da, Mekke'deki Müşrikler düşmanlıklarından vazgeçemediler. Medine yakınlarına kadar gelip Müslümanların otlamakta olan develerini alıp götürdüler. Müşrikler Abdullah İbni Übeyy'e haber göndererek, Muhammed'i öldürmesini veya Medine'den çıkarmasını istediler. Eğer bunu yapmazsa Medine'ye saldıracaklarını bildirdiler. Diğer taraftan Müslümanlarla yapılacak bir savaşa hazırlık için büyük bir ticaret kervanını Şam'a gönderdiler.

Müslümanların bu tehlikelere karşı uyanık olması ve tedbir alması gerekiyordu. Kervanın hareketini önlemek amacıyla hicretin ikinci yılı Ramazan ayında Peygamber Efendimiz 305 kişilik bir ordu ile yola çıktı. Bunu duyan Mekke'deki Müşrikler, 1000 kişilik bir ordu ile Medine üzerine yürüdüler. Bedir denilen yere gelince durdular ve buradaki suyu kontrolleri altına aldılar.

Müslümanlar Medine'den savaş için değil, Müşriklere ait ticaret kervanının hareketini önlemek için çıkmışlardı.

Mekke'den büyük bir düşman ordusunun gelmekte olduğu haber alındı. Bunun üzerine Peygamberimiz ashabı ile istişare ettikten sonra düşmanla karşılaşmaya karar verdi.

Bedir'e gelen İslâm ordusu kumluk bir sahaya inmek zorunda kaldı. Burada su yoktu. Çünkü daha önce gelen müşrikler suyun bulunduğu yeri zaptetmişlerdi. Fakat Allah'ın yardımı yetiştirdi. O gece bol yağmur yağdı. Müslümanlar su sıkıntısından kurtuldu.

Peygamberimiz, İslâm dini'ni güzel sözle ve irşad yoluyla yaymaya çalışmış, kimseyi zorlamamıştır. Ancak, Müşriklerin saldırılarına karşı Allah tarafından müslümanların savaşmasına izin verilmiştir.

BEDİR SAVAŞI VE SONUÇLARI (H.2/M.624)

Müşrikler, İnsan (asker) sayısı ve silah bakımından müslümanlardan çok üstün durumda idiler. Bu sebeple, savaşı kazanacaklarından emin görünüyordular, müslümanların manevi gücünü hesaba katmıyorlardı. Burada Hak ile Batıl, İman ile Küfür çarpışacaktı. İslâm'ın geleceği de bu savaşın sonucuna bağlı idi.

Ertesi günün sabahında iki ordu karşı karşıya geldi ve savaş başladı. İşte o anda Peygamberimiz ellerini semaya kaldırarak;

“Ya Rabbi! Bana va'dettiğin yardımı bugün ver” diye dua etti. Daha sonra secdeye kapanarak Yüce Allah'a şöyle yalvardı; **“Ya Rabbi! Bu bir avuç müslüman bugün telef olursa, yeryüzünde sana ibadet edecek kimse kalmayacak.”**

Allah Teâlâ Peygamberinin duasını kabul etti.

Müslümanlar, imanlarından aldıkları güçle kahramanca çarpıştılar ve Allah'ın yardımıyla kendilerinden kat kat üstün olan düşman ordusunu büyük bir bozguna uğrattılar. Düşmanlar savaş alanında 70 ölü, 70'de esir bırakarak kaçtılar. İslâm'ın en büyük düşmanı Ebû Cehil'de ölenler arasındaydı. Böylece savaş müslümanların kesin zaferi ile sonuçlanmış oldu. Bu savaşta müslümanlardan 14 kişi şehit olmuştur.

İslâm ordusu zafer sevinci ile Medine'ye döndü. Peygamber Efendimiz esirlere iyi davranılmasını emretti. Esirlerin bir kısmı fidye (Belirli bir miktar para) karşılığında serbest bırakıldı.

Bu miktar parayı bulamayan ve okuma-yazma bilen esirlerden her biri müslümanlardan on kişiye okuma-yazma öğrettikten sonra salıverildiler. Peygamberimizin bu davranışı, İslâm dini'nin okuma yazmaya ve bilgi sahibi olmaya ne kadar önem verdiğini göstermektedir.

UHUD SAVAŞININ SEBEPLERİ

Müşriklerin Bedir savaşında yenilgiye uğramaları Mekke'de büyük üzüntü meydana getirdi ve müşrikler matem tutmaya başladılar. Peygamberimize en çok düşmanlık yapanlardan Ebû Leheb bu üzüntünün tesiriyle öldü.

Müşrikler, Bedir'deki ağır yenilginin intikamını almak için 3000 kişilik bir ordu hazırladılar. Bedir savaşında yakınları öldürülen bir çok kadın da orduya katılmıştı. Ebû Süfyan komutasındaki bu ordu, ansızın Mekke'den hareket ederek, Medine'ye yakın bir mesafede bulunan Uhud dağında karargâhını kurdu.

Peygamberimizin amcası Abbas, o sırada henüz müslüman olmamıştı ve Mekke'de bulunuyordu. Müşriklerin Medine üzerine yürüdüğünü bir mektupla gizlice Peygamberimize bildirdi. (Peygamberimizi çok seven amcası Abbas daha sonra Müslüman olmuştur.)

UHUD SAVAŞI VE SONUÇLARI (H.3/M.625)

Mektupta bildirildiği gibi gerçekten düşman ordusunun Uhud dağına kadar gelip burada karargah kurduğu anlaşılmıştı. Bunun üzerine, Peygamberimiz Ashabı ile durumu görüştü ve 1000 kişilik bir kuvvetle düşman ordusunun bulunduğu Uhud dağına hareket ettiler. Yolda 300 münafık ordudan ayrılıp geri dönünce müslümanların sayısı 700 kişi kaldı.

Müslümanlar düşmanın bulunduğu yere varınca, arkalarını Uhud dağına vererek savaş düzenine girdiler, İslâm ordusunun sol tarafında bir vadi vardı. Buradan gelebilecek bir düşman saldırısını önlemek amacıyla Peygamberimiz buraya elli kişilik okçu birliği yerleştirmiş ve onlara şu emri vermişti: **“Düşman ister yensin, ister yenilsin, benden emir almadıkça buradan asla ayrılmayınız. Düşman süvarileri gelince ok atınız.”**

Müslümanların kahramanca çarpışması karşısında düşman ordusu bozguna uğradı. Bu orduda bulunan kadınlar da dağlara doğru kaçışmaya baş-

ladılar. Ancak, savaş tam olarak kazanılmış değildi. Düşmanın takip edile-
rek kesin sonucun alınması gerekiyordu.

Ne var ki; Müslümanlar, savaşı kazandıklarını zannederek, düşmanların
bıraktıkları ganimet mallarını toplamaya başladılar.

Bunları gören 50 kişilik okçu birliği de başlarındaki komutanlarını dinle-
meyerek (bir kaç tanesi hariç) yerlerinden ayrıldılar. Halbuki, Peygamberi-
miz onlara; kendisinden emir almadıkça yerlerinden ayrılmamalarını tenbih
etmişti.

Okçu birliğinin yerinden ayrılması müşriklerin işine yaradı. Derhal to-
parlanarak okçuların terkettiği vadiden hücumla geçtiler. Bu hücum kar-
şısında müslümanlar çok zor durumda kaldılar. Müslümanların bu gaffe-
ti, kazanılmış olan zaferin elden gitmesine, Peygamberimizin amcası Hz.
Hamza ile birlikte bir çok İslâm kahramanının şehit düşmesine sebep oldu.
Peygamberimizin mübarek dişi kırıldı, yüzü yaralandı. Savaşın en şiddetli
anında bile, Peygamberimiz, yüzündeki kanları silerken şöyle dua ediyor-
du; **“Ya Rabbi, Milletimi bağışla... Onlar ne yaptıklarını bilmiyorlar.”**

İşte Peygamberimizin kalbindeki merhamet ve insan sevgisi...

Uhud harbinde müslümanlar 70 şehit verdiler. Müşriklerden öldürü-
lenlerin sayısı 22'dir. Savaş esnasında İslâm ordusundaki kadınlar bü-
yük fedakârlık göstermişler, askerlere su dağıtıp, yaraları sararak hizmet
etmişlerdir.

Peygamberimiz yıllar sonra Uhud savaşının yapıldığı yerden geçerken
o acı günü hatırlayarak yanındakilere şöyle seslenmiştir: **“Müslümanlar!
Bundan sonra tekrar putlara tapmanıza imkân yoktur. Bundan zerre
kadar endişe etmem. Korktuğum şey sizin dünyaya tapmanızdır.”**

Bu savaşta, müşrikler galip gelmekle beraber, bekledikleri sonucu elde
edemeden Uhud'dan çekildiler. Yeniden toparlanan müslümanlar bir süre
düşmanı takip ettiler. Düşman tekrar savaşmayı göze alamadı. Mekke'ye
doğru yoluna devam etti. Müslümanlar da Medine'ye döndüler.

UHUD SAVAŞINDAN ALINACAK DERSLER

Savaşın başında müslümanlar zaferi kazanmış iken, daha sonra niçin ye-
nilgiye uğradılar?

Bunda müslümanlar için alınacak önemli dersler vardır;

Büyüklerin sözünü dinlememek, kumandanlara itaatsizlik etmek, çok kutsal bir görev olan nöbeti bırakıp şahsi menfaat peşinde koşmak, bir ordunun savaşı kaybetmesine sebep olur ve bundan sadece bu hatayı işleyenler değil, bütün millet zarar görür.

Uhud savaşında böyle olmuştur. Vadiye yerleştirilen okçu birliğinin Peygamberimizin emrine itaat etmemesi ve nöbet yerini bırakıp ganimet toplamaya kalkması, İslâm ordusunun yenilgiye uğramasına ve müslümanların felakete düşmesine sebep olmuştur.

Bu tarihi olay müslümanlar için bir uyarıdır.

HENDEK SAVAŞININ SEBEPLERİ

Peygamberimiz, Medine'ye hicret ettikten sonra burada yaşayan Yahudilerle antlaşma yapmıştı. Kuba yakınında yaşayan Nadiroğulları Yahudileri, Uhud savaşından sonra Müslümanları rahatsız etmeye başladılar. Müslümanlarla yaptıkları antlaşmaları bozmaya yöneldiler. Bununla da kalmayıp Peygamberimizi öldürmek için suikast bile hazırladılar. Bunun üzerine Yahudiler yurtlarından çıkarılarak sürgün edildiler.

Yahudilerin ileri gelenleri bunu bahane ederek Mekke'ye gittiler ve Müşriklerle anlaştılar. Uhud savaşından iki yıl sonra müşrikler, Ebû Süfyan'ın kumandasında onbin kişilik bir ordu ile Medine üzerine yürüdüler. Durumu haber alan Peygamberimiz, her zaman olduğu gibi Ashabı ile bir durum değerlendirmesi yaparak, düşmana karşı değişik bir savaş taktiği uygulamak suretiyle Medine'yi korumaya karar verdi.

HENDEK SAVAŞI VE SONUÇLARI (H.5/M.626)

Müşriklerin büyük bir ordu ile Medine üzerine yürüdüğünü haber aldıktan sonra Peygamberimiz durumu Ashabı ile görüştü. Medine'yi içeriden savunmak ve düşmanın içeri girmesini engellemek için, şehrin etrafına hendek kazılmasına karar verildi. Başta Peygamberimiz olmak üzere Müslümanların sürekli çalışması sonucunda hendek altı günde kazıldı.

Düşman ordusu Medine önüne geldiği zaman hendeği görünce şaşırды. Gececek yer aradılar, fakat bulamadılar. Müslümanlar gece gündüz nöbet bekleyerek düşman hücumlarını önlediler. Peygamberimiz de bizzat sabahlara kadar nöbet beklerdi.

ğuktan ve açlıktan iyice bunaldılar.

Kuşatma başlayalı yirmi yedi gün olmuştu. Kuşatmanın son gününde Peygamberimiz Allah'a şöyle yalvardı:

“Allah’ım, Ey Kur’an gönderen Rabbim... Ey düşmanlarla hesabı tez gören Rabbim! Şu düşman topluluğunu kır... Onları hezimete uğrat... İradelerini sars Allah’ım...”

Peygamberimiz duasını bitirince, yüzünde sevinç belirtileri görüldü. Duası kabul edilmişti.

Müslümanlara Allah’ın yardım edeceğini müjdeliyordu.

Akşama doğru düşman tarafında çok şiddetli bir rüzgâr çıktı. Kısa sürede büyük bir fırtınaya dönüşen bu rüzgâr; kumu, toprağı düşmanın yüzüne, gözüne çarpıyor, çadırları söküp atıyordu. Yemek tencerelerini devirip, ateşleri söndürüyordu. Tabiat kuvvetleri âdeta düşmanla savaşıyordu. Bu durum, düşmanı fena halde korkuttu. Daha fazla dayanamadılar. Onbin kişilik ordu bozguna uğradı. O gece korku ve dehşet içinde bir çok yiyecek ve mal bırakarak kaçtılar.

Sabah olunca, fırtına dinmiş, Medine ve çevresinde düşman kalmamıştı. Müslümanlar kendilerini kurtaran Allah’a hamdettiler. Bedir, Uhud ve Hendek savaşlarında hiç bir sonuç alamayan Mekkeli müşrikler, İslâm’ın nurunu söndüremeyeceklerini anladılar ve bundan sonra bir daha müslümanlara saldırmadılar.

HUDEYBİYE ANTLAŞMASI (H.6/M.628)

Mekke’den göç ederek Medine’ye gelen Müslümanlar, doğup büyüdükları yurtlarını özlemişlerdi. Mekke’deki kutsal Kâbe’yi ziyaret etmek istiyorlardı. Hz. Peygamber hicretin altıncı yılında Kâbe’yi ziyaret etmek üzere 1400 kişiyle birlikte Mekke’ye gitmek üzere yola çıktı. Mekkeliler durumu haber alınca Müslümanları Mekke’ye sokmamaya karar verdiler.

Bunun üzerine Müslümanlar, Hudeybiye denilen yerde durdular. Peygamberimiz, Hz. Osman’ı elçi olarak Mekke’ye gönderip, Kâbe’yi ziyaret etmek istediklerini bildirdi. Mekkeliler Müslümanların Kâbe’yi ziyaret etmesine izin vermediler ve bunu gelecek seneve bırakmalarını istediler.

1- Müslümanlar, bu yıl Kâbe'yi ziyaret etmeden Medine'ye geri dönecekler.

2- Gelecek yıl Mekke'ye gelebilecekler, fakat burada üç günden fazla kalmayacaklar.

3- Müslümanlar, Mekke'ye silahsız gelecekler.

4- Müslümanlar, Mekke'deki müslümanlardan hiç birini Medine'ye götürmeyecek, Medinelilerden Mekke'de kalmak isteyen olursa kalabilecek.

5- Mekkeli Müslümanlardan ve müşriklerden biri Medine'ye gidecek olursa geri çevrilecek, Müslümanlardan biri Kureyş tarafına geçerse o teslim edilmeyecek.

6- Arap kabileleri istedikleri tarafla birleşebilecek.

Antlaşmadan sonra Peygamberimiz ve beraberindeki Müslümanlar Kâbe'yi ziyaret etmeden oradan geri dönüp, Medine'ye geldiler.

HUDEYBİYE ANTLAŞMASININ SONUÇLARI

Antlaşmanın şartları ilk bakışta Müslümanlar için çok ağır görünüyordu. Buna rağmen, Peygamberimiz bu şartları kabul etti. Çünkü bu antlaşmanın ileride Müslümanlar için çok faydalı olacağını biliyordu. Gerçekten de böyle oldu. Medine'ye dönerken yolda "Fetih Sûresi" nazil oldu. Bu sûrede Yüce Allah, Müslümanlara büyük bir fetih ve zafer müjdeliyordu. Mekkeli müşrikler imzaladıkları bu antlaşma ile ilk defa Müslümanların varlığını tanımış oldular.

Aradan çok geçmeden Mekkelilerden bazı kişiler Müslüman olup, Medine'ye geldiler. Ancak, antlaşma gereğince müşrikler onların geri gönderilmesini istediler. Bundan sonra müslüman olup, Mekke'den kaçanlar, Medine'ye gidemediklerinden Mekke ile Medine arasında bir yerde toplanmaya başladılar. Burası Mekkelilerin ticaret kervanlarının geçtiği önemli bir yerdi.

korkmaya başladılar. Peygamberimize elçi göndererek, arzu eden Mekke Müslümanların Medine'ye gidebileceklerini bildirdiler ve antlaşmanın bu maddesinin değiştirilmesini istediler. Peygamberimiz, bu isteği kabul etti. Böylece başlangıçta müslümanlar için zararlı olan antlaşma maddesi müşriklerin isteği ile değiştirilmiş, ortadan kalkmış oldu.

Hudeybiye antlaşması ile Müslümanlarla müşrikler arasındaki gerginlik azaldı. Müşrikler tarafından gelebilecek tehlike ortadan kalkmış oldu. Müslümanlar huzura kavuştu. İslâm'ın sesi çevrede duyulmaya başladı. Mekke'deki önemli kişiler, Medine'ye gelip müslüman oldular. Bu antlaşma Müslümanların çoğalmasına ve kuvvetlenmesine sebep oldu. İslâm'ın her tarafta yayılmasını sağladı.

KOMŞU DEVLET BAŞKANLARINA GÖNDERİLEN İSLÂM'A DAVET MEKTUPLARI

Hz. Muhammed (s.a.s.) bütün insanlara Peygamber olarak gönderilmişti. Bu sebeple, Hudeybiye antlaşmasından sonra İslâm dini'ni dünyaya tebliğ etme görevine başladı. Bizans imparatoruna, İran, Mısır, Habeşistan, Umman ve Bahreyn Devlet Başkanlarına elçiler yolladı. İslâm'a davet mektupları gönderdi. Peygamberimiz gümüşten bir mühür yaptırmış, üzerine de **"Muhammedü'r Resûlullah"** cümlesini yazdırmıştı. Mektuplarının altını bununla mühürlüyordu.

Habeşistan Hükümdarı İslâm'a davet mektubunu alınca müslümanlığı kabul etti. Bizans imparatoru ile Mısır hükümdarı Peygamberimizin elçilerine iyi davrandılar, ancak müslümanlığı kabul etmediler. İran hükümdarı ise, Peygamberimizin mektubunu okuyunca çok saygısız davrandı ve büyük bir öfke ile mektubu yırtıp attı. Bu hükümdar, aradan çok geçmeden oğlu tarafından öldürülmüş ve Peygamberimize yaptığı saygısızlığın cezasını bulmuştur.

HAYBER'İN FETHİ (H.6/M.628)

Hayber, Suriye yolu üzerinde Yahudilerin oturduğu bir yerd. Burada yedi kale vardı. Medine'den sürülen yahudilerin bir kısmı da burada ikâmet ediyordu. Hayber Yahudileri Medine'ye saldırmak için bir plân hazırlamış-

İçin Gatafan arapları ile anlaştılar. Onlar, saldırıya geçmeden, müslümanlar daha önce davranarak 1600 kişilik bir ordu ile yola çıktılar. Üç günde Hayber'e vardılar. Yahudiler müslümanları görünce kalelerine kapandılar.

Burada Peygamberimiz şöyle dua etti;

“Ya Rab! Biz senden bu ülkenin, bu ülke ahalisinin, bu ülkedeki her şeyin iyiliğini isteriz. Onun halkının ve içindeki herşeyin şerrinden sana sığınırız.”

Önce Peygamberimiz anlaşma teklif etti. Fakat Yahudiler teklifi reddettiler. Bunun üzerine savaş başladı. 10 gün devam eden şiddetli çarpışma sonunda kaleler birer birer alındı. Hz. Ali bu savaşta çok büyük kahramanlıklar gösterdi. Bir ara kalkanı elinden fırlayıp düşünce orada bulunan bir kapıyı kalkan gibi kullanarak çarpışmaya devam etmişti. Savaşta müslümanlardan 10 kişi şehit oldu. Yahudilerden 93 kişi öldürüldü.

Bazı müslüman kadınlar da; örgü örerek kazandıkları ile askerlere yardım etmek, hastalara ilaç vermek, savaş alanında askere su dağıtmak üzere bu savaşa katılmışlardır.

Çaresiz kalan Yahudiler, barış istediler. Topraklarında kalarak çiftçilik yapmayı ve elde ettikleri ürünlerinin yarısını müslümanlara vermeyi teklif ettiler. İstekleri kabul edildi. Peygamberimiz Yahudilere iyi davrandı. Buna rağmen, Yahudiler bir ziyafet vererek Peygamberimizi zehirlemeye kalkıştılar. Yemeğe zehir katıldığı Allah tarafından Peygamberimize bildirildi ve ağzına aldığı lokmayı dışarı atarak zehirlenmekten kurtuldu.

KÂBE ZİYARETİ (KAZA UMRESİ) (H.7/M.629)

Bir yıl önce yapılan Hudeybiye antlaşması gereği bu yıl Müslümanlar Mekke'ye giderek Kâbe'yi ziyaret edeceklerdi. Peygamberimiz, 2000 Müslümanla birlikte Medine'den yola çıkarak Mekke'ye geldi. Kâbe'yi görünce, hep bir ağızdan tekbir getirdiler. Usulüne uygun olarak Kâbe'yi ziyaret ettiler ve ihramdan çıktılar. Ertesi gün Peygamberimiz Kâbe'ye girdi. Öğle vakti gelince Bilal-i Habeşi tatlı ve gür sesiyle öğle ezanını okudu. İkibin müslüman cemaatle öğle namazını kıldılar.

Müslümanlar, Mekke'de üç gün kaldıktan sonra geri döndüler. Bu ziyaret sırasında Mekkeliler, Müslümanları dikkatle izlediler. Müslümanların

temizliği, güzel ahlâkı onların üzerinde olumlu etkiler bıraktı. İslâm'a karşı içlerinde sevgi uyanmaya başladı. Kureyş'in ileri gelenlerinden Halid b. Velid ile Amr b. As Medine'ye giderek Müslüman oldular.

SORULAR:

- 1) Bedir savaşı ne zaman ve kimler arasında oldu?
- 2) Bedir savaşının sebepleri nelerdir? Sonuç ne olmuştur?
- 3) Uhud savaşı ne zaman ve nerede olmuştur?
- 4) Uhud savaşının sebepleri nelerdir? Nasıl sonuçlanmıştır?
- 5) Bu savaştan müslümanların nasıl bir ders alması gerekir?
- 6) Hende savaşı ne zaman olmuştur, sebepleri nedir, sonuç ne olmuştur?
- 7) Hudeybiye antlaşması ne zaman, kimler arasında yapılmıştır, ne gibi sonuçlar doğurmuştur?
- 8) Peygamberimiz hangi Devlet Başkanlarına İslâm'a davet mektupları göndermiştir?
- 9) Hayber ne zaman, nasıl fethedilmiştir?
- 10) Kâbe ziyareti ne zaman yapılmıştır?

Konular:

- *Mekke'nin Fethi*
- *Huneyn Savaşı*
- *Evtas Savaşı ve Taif Kuşatması*
- *Tebük S feri*
- *Mescid-i Dırar'ın Yıkılması (Okuma)*
- *Peygamberimizin Savaşlarının  zellikleri*
- *H. Eb  Bekir'in Hac Emirliği*
- *Veda Haccı*
- *Veda Hutbesi*
- *Peygamberimizin Tarihi Veda Hutbesinden Bölümler (Okuma)*
- *Peygamberimizin Hastalanması ve Vefatı*
- *Peygamberimizin Vefatından Sonraki Olaylar*
- *Peygamberimizin  ocukları*
- *A ere-i M be şşere*
- *Peygamberimizin Ashabı*
- *Peygamberimizin İnsanlığa Işıklar Tutan Yüksek Ahl k *

MEKKE'NİN FETHİ (H.8/M.630)

Mekkeliler Hudeybiye antlaşmasını bozdular. Peygamberimiz kendilerine haber göndererek antlaşma şartlarına uymalarını istedi. Mekke'liler antlaşma şartlarına uymamakta ısrar ettiler. Yapılan görüşmelerden de sonuç alınamayınca, Peygamberimiz (s.a.s.) Mekke'yi fethetmeye karar verdi ve 10.000 kişilik bir ordu hazırlayarak Hicret'in sekizinci yılı Ramazan ayında Mekke  zerine yürüdü.

Mekkelilerin müslümanlara karşı koyacak güçleri yoktu. İslâm ordusu dört koldan Mekke'ye girdi. Peygamber Efendimiz Mekke'nin kan dökülmeden alınmasını istiyordu. Bunun için askerlere şöyle dedi:

“Kesinlikle kan dökmeyin, silahlı çatışmaya girmeyin.”

Dediği gibi de oldu. Mekke kan dökülmeden fethedildi. Peygamberimiz Harem-i Şerif’e giderek Kâbe’yi putlardan temizletti ve orada toplanan insanlara önemli bir hutbe irad etti. Peygamberimiz bu hutbesinde:

Allah’ın birliğini, insanların eşit olduğunu, geçmişteki kan davalarının kaldırıldığını anlattıktan sonra şu anlamdaki ayeti okudu:

“Ey insanlar! Biz sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Tanışasınız diye sizi milletlere, kabilelere ayırdık. Sizin Allah katında en şerefliiniz, O’ndan en çok sakmanızdır. Şüphesiz Allah bilir ve işittir.”¹

Bu sözleri dinleyen Mekkeliler, vaktiyle Peygamberimizi öldürmeye kalkışmışlar, ilk müslümanlara dayanılmaz eziyetlerde bulunmuşlar, İslâm’ın nurunu söndürmek için ellerinden geleni yapmışlardı. Şimdi boyunlarını bükmüş, haklarında verilecek kararı bekliyorlardı.

Peygamberimiz (s.a.s.) kendilerine sordu:

– **Ey Kureyş topluluğu! Hakınızda ne yapacağımı sanıyorsunuz?**

– *Sen, asil ve şerefli bir kardeşsin*, dediler.

Peygamberimiz (s.a.s.) burada da büyüklüğünü gösterdi.

– **“Bugün sizi kınamak yok, hepiniz serbestsiniz”** buyurdu ve hepsini affetti.

Mekke’yi fetheden büyük Peygamber, engin merhameti ve bağışlayıcılığı ile de gönülleri fethetti. İnsanlığa en güzel ahlâk ve fazilet dersi verdi. Mekke’nin fethedildiği gün öğle ezanını, Hz. Bilâl-i Habeşi Kâbe’in damına çıkarak okudu. Namaz kılındıktan sonra Peygamberimiz Safa tepesine çıktı. Yeni müslüman olanlar da orada toplandılar. Önce erkekler, sonra da kadınlar biat ettiler. (Yani Peygambere itaat edeceklerine söz verdiler.)

HUNEYN SAVAŞI (H.8/M.630)

Mekke’nin alınması ile Kâbe putlardan temizlenmiş, müşriklerin çoğu müslüman olmuştu. İslâmın ışığı hızla dünyaya yayılıyordu.

Mekke yakınlarında oturan Havazin Kabilesi vardı. Bunlar putlara tapınan kalabalık bir kabile idi. Mekke’deki putların kırılmasından sonra sırt kendi putlarına geldiğini düşünerek müslümanlarla savaşmaya karar verdi

ler. Müslümanlara saldırmak üzere Mekke ile Taif arasında Huneyn denilen yerde 20.000 kişilik bir ordu toplandı.

Peygamberimiz henüz Mekke'den Medine'ye dönmemişti. Düşmanın bu hazırlığını haber alınca 12.000 kişilik bir ordu toplayarak düşmanın bulunduğu Huneyn denilen yere hareket etti.

Düşman dar bir vadide pusu kurmuştu. Müslümanlar çokluklarına güvenerek düşmanı önemsemediler, gereken tedbirleri almadılar. Sabahın alacakaranlığında İslâm ordusu vadiden geçerken, pusuda bekleyen düşmanın şiddetli hücumuna uğradı. Müslüman ordusu bozuldu ve dağılmaya başladı. Bu durum İslâm'ın geleceği için çok tehlikeli idi.

Düşman ordusunun şiddetli saldırılarına cesaretle karşı koyan ve savaş alanında dimdik ayakta duran tek bir kahraman kalmıştı. O da Hz. Muhammed (s.a.s.) idi.

Peygamberimiz (s.a.s.) dağılan müslümanları yanına çağırdı. O'nun sesini duyan İslâm ordusu yeniden toparlandı. Düşman üzerine saldırıya geçti. Bu amansız saldırı karşısında düşman ordusu neye uğradığını şaşırды. Dağılıp kaçmaya başladı. Müslümanlar savaşın başında kısa bir zaman yenik düştükten sonra tekrar zafer kazandılar ve buna çok sevindiler. Düşman savaş alanında çok sayıda esir, binlerce deve, koyun ve çok miktarda gümüş bırakarak kaçtı.

Bu savaş, Peygamberimiz (s.a.s.)'in cesareti, azim ve sebatı sayesinde kazanılmıştır.

EVTAS SAVAŞI VE TAİF KUŞATMASI (H.8/M. 630)

Müslümanlar, Huneyn'den kaçan düşmanı Evtas denilen yere kadar kovaladılar. Orada yeniden toparlanmakta olan düşmanı yakalayıp, yere serdiler ve kesin bir galibiyet elde ettiler. Düşman bundan sonra bir daha toparlanamadı. Bu savaşta Müslümanlardan 4 kişi şehit oldu. Düşmandan 70 kişi öldürüldü.

Taif Kuşatması

Huneyn savaşında müşriklerin başı olan Malik b. Avf kaçarak Taif kalesine sığınmıştı. Bunun üzerine İslâm ordusu Taif kalesini kuşattı. Taifliler, kalelerine kapanarak kendilerini savundular. Kuşatma bir ay kadar sürdü fakat kale sağlam olduğu için alınamadı. Müslümanlar da kuşatmayı kaldı-

rarak geri döndüler. Taifliler daha sonra puta tapmaktan vazgeçerek müslümanlığı kabul ettiler.

Peygamberimiz, yeni müslüman olan Mekkelilere Kur'an-ı Kerimi ve İslâm dini'ni öğretmek için Muaz b. Cebel'i Mekke'de bırakarak ashabı ile birlikte Medine'ye döndüler.

TEBÜK SEFERİ (H.9/M.630)

Tebük Medine ile Şam arasında bir yerdir. Mekke fethedildikten sonra İslâm dini hızlı bir şekilde yayılmaya başladı.

Bizans imparatorluğu İslâm'ın yayılmasını önlemek için savaş hazırlığına başladı. Hristiyan olan araplar da onunla birlik oldular.

Bunu haber alan müslümanlar gönüllü asker toplamaya başladılar. Hz. Ebû Bekir ve Hz. Osman ordunun donatımı için büyük yardımda bulundular. Kadınlar da süs eşyalarını bağışlayarak bu hizmete katıldılar. Düşman kuvvetlerini dağıtmak üzere Peygamberimiz 30.000 kişilik bir ordu ile Medine'den yola çıktı. Yazın sıcağında yüzlerce kilometrelik çölü aşarak Tebük'e geldiler. Düşman, savaşmaktan kaçındı ve kalelerine kapandı. Müslümanların karşısına çıkan olmayınca savaş yapmaya gerek kalmadı ve İslâm ordusu geri döndü. Böylece düşman sindirilmiş ve seferden beklenen sonuç elde edilmiş oldu.

OKUMA:

Mescid-i Dırar'ın Yıkılması...

Münafıklar, Kuba Mescidinin cemaatini bölmek, müslümanları parçalamak ve Ebû Amir adındaki bir İslâm düşmanına yer hazırlamak amacıyla Medine yakınında bir mescid yaptılar.

Bekledikleri "Ebû Amir", Uhut ve Huneyn savaşlarına katılarak Peygamberimize karşı savaşmış, bir sonuç alamayınca Şam'a kaçmıştı. Oradan münafıklara şöyle haber göndermişti: "Elinizden geldiği kadar silahlanın, hazırlanın, bana bir mabet yapın, ben Bizans İmparatoruna gidiyorum, büyük bir ordu ile gelip Muhammed'i ve ashabını Medine'den sürüp çıkaracağım."

*Bu adamın teşviki ile münafiklar Mescid-i Dırar'ı yapmışlardı. Müna-
fiklar, ihtiyarlık ve hastalık gibi sebeplerle Peygamberimizin Mescidine
gidemediklerini ileri sürerek burada toplanmak istiyorlardı. Dış görünüşü
Cami olan bu bina, aslında müslümanları parçalamak için yapılan bir fesat
yuvası idi.*

*Münafiklar, Peygamberimizi davet ederek yaptıkları mescidi açmasını
istediler. Allah Teâlâ Cebrail'i göndererek mescidin müslümanları parça-
lamak için kötü amaçla yapıldığını bildirdi. Bunun üzerine Peygamberimiz,
Tebük seferinden dönüşte bu mescidi yıktırıp-yaktırdı. Böylece münafiklar
kötü emellerine ulaşamadılar. Ebû Amir'de Şam'da perişan bir halde öldü.*

PEYGAMBERİMİZİN SAVAŞLARININ ÖZELLİKLERİ

Peygamberimiz insanları güzel sözlerle İslâm'a davet etmiş ve hiç kim-
seye kaba ve kırıcı davranmamıştır. Buna karşılık müşrikler, Peygamberi-
mize ve O'na inananlara her türlü kötülüğü yapmışlardır. Dini inançların-
dan dolayı bir çok müslümana dayanılmaz derecede eziyet edilmiş, bazıları
da insafsızca öldürülmüştür.

Müslümanlar, kendilerine yapılan bu insanlık dışı muamelelere tam
on üç yıl sabretmiştir. Sonunda, doğup büyüdükları vatanlarını bırakarak
Medine'ye göç etmek zorunda kalmışlardır. Ancak, Medine'de de müslü-
manları rahat bırakmadılar. Bu durum karşısında müslümanların kendile-
rini korumak için savaşmaktan başka çareleri kalmamıştı. Bunun üzerine,
hicretin ikinci yılında savaşa izin verildiğini bildiren ayetler nazil oldu. Bu
ayetlerin anlamı şöyledir:

**“Kendileriyle harbedilenlere, zulme uğradıkları için savaşa izin ve-
rilmiştir. Şüphesiz ki Allah, onlara yardım etmeye kadirdir.”²**

**“Sizinle harbedenlerle, Allah yolunda siz de savaşınız ve aşırı gitme-
yiniz. Allah, aşırı gidip, tecavüz edenleri sevmez.”³**

Gerek bu ayetlere, gerekse Peygamberimizin yaptığı savaşlara bakınca
şu özellikleri görürüz:

2 Hac sûresi, 39

3 Bakara sûresi, 190

1– Peygamberimizin savaşları saldırı amacına yönelik değildir. Çünkü İslâm, barış dinidir.

2– Bu savaşlar, düşman saldırılarını önlemek, Allah'ın adını yüceltmek, müslümanların dinlerini, canlarını ve mallarını korumak için yapılan savunma savaşlarıdır. Çünkü haksızlığa ve tecavüze uğrayan insanlar, kendilerini savunma hakkına sahiptirler.

HZ. EBÛ BEKİR'İN HAC EMİRLİĞİ (H.9/M.631)

Hicretin 9. yılı Hac mevsimi gelince, Peygamberimiz (s.a.s.) hacca gitmek için toplanan 300 kişi ile Hz. Ebû Bekir'i Hac emiri olarak Mekke'ye gönderdi. Arkasından da Hz. Ali'yi yolladı.

Hz. Ali, Hac vazifelerinin nasıl yapılacağını açıklayarak şunları tebliğ etti;

“Bundan sonra puta tapanların Hac etmesi ve Kâbe'nin çıplak olarak tavaf edilmesi yasaklanmıştır ”

İslâm tarihinde ilk defa bu yıl, dini esaslara uygun olarak Hac vazifesi yerine getirilmiştir.

VEDA HACCI (H.10/M.632)

Mekke fethedildikten sonra İslâm dini hızla yayıldı. Allah'ın birliği inancı iyice kalplere yerleşti. Kurtuluşun İslâm'da olduğunu gören insanlar, kendiliklerinden gruplar halinde gelip müslüman olmaya başladılar. 23 yıllık şerefli bir mücadelenin hayırlı sonucunu gören Peygamberimiz (s.a.s.), hicretin onuncu yılında yüzbinden fazla müslümanla birlikte Hacca gitti.

Peygamberimiz (s.a.s.), Arafat'ta yaklaşık 124 bin müslümana hitaben meşhur hutbesini okudu. Buna *“Veda Hutbesi”* denir. Bu hutbeden sonra şu anlamdaki ayet-i kerime nazil oldu;

“Bugün sizin dininizi kemale erdirdim. Üzerinizdeki nimetimi tamamladım. Ve size Din olarak İslâm'ı seçtim.”⁴

Peygamber Efendimiz, ahiret yolculuğunun yaklaştığını ve bundan sonra Hac edemeyeceğini anladığı için burada müslümanlara veda etti. Bu sebeple, Peygamberimizin bu haccına *“Veda Haccı”* denilmiştir.

Peygamberimiz, Hac vazifesini tamamladıktan sonra beraberindeki Müslümanlarla birlikte Medine'ye döndü.

VEDA HUTBESİ

Bu hutbede, eşitlik ilkeleri bildirilmiş, gerçek anlamda huzur ve mutluluğun temelleri atılmıştır. O zaman, sesi uzaklara ulaştıracak hoparlör gibi bir alet olmadığından, Peygamberimizin söylediği her cümle, bir başkası tarafından yüksek sesle tekrar ediliyor, bütün cemaate anında duyuruluyordu. Bu hutbe, insan hakları evrensel beyannamesinden çok önce, insan haklarını koruyucu önemli hükümler getirmiştir.

Veda hutbesinde yer alan bu hükümler şunlardır:

- 1– İslâmiyetten önceki bütün cahiliyet gelenekleri kaldırılmıştır.
- 2– Bütün insanlar eşittir. Bir insanın diğerinden üstün olması; Allah'a saygı iledir.
- 3– Can, mal ve namus kutsaldır, her türlü tecavüzden korunmuştur.
- 4– Emanetler sahiplerine verilmelidir.
- 5– Faizin her türlüşü haramdır.
- 6– Kan davaları kaldırılmıştır.
- 7– Erkekler, kadınların haklarını gözetecekler, kadınlar da erkeklerin haklarına riayet edeceklerdir. Hem kadın, hem de erkek zinadan kaçınacaktır.
- 8– Bütün müslümanlar kardeştir. Din kardeşinin hakkına tecavüz etmek haramdır.
- 9– Hizmetçilere iyi davranılacaktır.

OKUMA:

Peygamberimizin Tarihi Veda Hutbesinden Bölümler:

EY İNSANLAR!

Sözümü iyi dinleyiniz. Bilmiyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada ebedi olarak bir daha birleşemeyeceğim.

İNSANLAR! *Bugünleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu şehriniz (Mekke) nasıl mübarek bir şehir ise,*

canlarınız, mallarınız, namuslarınız da öyle mukaddestir; her türlü tecavüzden korunmuştur.

ASHABIM! Yarın Rabbinize kavuşacaksınız ve bugünkü her hal ve hareketinizden muhakkak sorulacaksınız. Sakın benden sonra eski sapıklıklara dönüp de birbirinizin boynunu vurmayınız. Bu vasiyetimi burada bulunanlar bulunmayanlara bildirsin. Olabilir ki bildirilen kimse, burada bulunup da işitenden daha iyi anlayarak muhafaza etmiş olur.

ASHABIM! Kimin yanında bir emanet varsa onu sahibine versin. Faizin her çeşidi kaldırılmıştır; ayağının altındadır. Lakin borcumuzun aslını vermek gerekir; ne zulmediniz, ne de zulme uğravınız. Allah'ın emriyle faizcilik artık yasaktır. Cahiliyetten kalan bu çirkin adetin her türlü sü ayağının altındadır.

ASHABIM! Cahiliyet devrinde güdülen kan davaları da tamamen kaldırılmıştır.

İNSANLAR! Bugün şeytan sizin şu topraklarınızda yeniden tesir ve hakimiyetini kurmak gücünü ebedi surette kaybetmiştir. Fakat siz; bu kaldırdığım şeyler dışında, küçük gördüğünüz işlerde ona uyarsanız bu da onu memnun edecektir. Dininizi korumak için bunlardan da sakınınız.

İNSANLAR! Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allah'ı korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları, Tanrı emaneti olarak aldınız; onların namuslarını ve iffetlerini Allah adına söz vererek helâl edindiniz. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız, onların da sizin üzerinizde hakları vardır. Sizin kadınlar üzerindeki hakkınız, onların, aile yuvasını, sizin hoşlanmadığınız hiçbir kimseye çiğnetmemeleridir.

MÜ'MİNLER! Size bir emanet bırakıyorum ki ona sıkı sarıldıkça yolunuzu hiç şaşmazsınız. O emanet Allah Kitabı Kur'an'dır. **MÜ'MİNLER!** Sözümü iyi dinleyiniz ve iyi belleğiniz. Müslüman müslümanın kardeşidir; böylece bütün müslümanlar kardestir. Din kardeşinize ait olan herhangi bir hakka tecavüz başkasına helâl değildir. Meğer ki gönül hoşluğu ile kendisi vermiş olsun.

ASHABIM! Kendinize de zulmetmeyiniz. Kendinizin de üzerinizde hakkı vardır.

İNSANLAR! Cenab-ı Hak, her hak sahibine hakkını (Kur'an'da) vermiştir. Varise vasiyet etmeye lüzum yoktur.

rısınız. Adem ise topraktandır. Allah yanında en kıymetli olanınız, O'na en çok saygı göstereninizdir. Arabın arap olmayana Allah saygısı ölçüsünden başka bir üstünlüğü yoktur. İNSANLAR, Yarın beni sizden soracaklar, ne diyeceksiniz?

“– Allah'ın elçiliğini ifa ettin, vazifeni yerine getirdin, bize vasiyet ve öğütte bulundun, diye şahadet ederiz.” (Bunun üzerine Resul-i Ekrem mübarek şahadet parmağını göğşe doğru kaldırarak, sonra da cemaat üzerine çevirip indirerek şöyle buyurdu:) **Şahid ol yâ Rab. Şahid ol yâ Rab. Şahid ol yâ Rab.**

PEYGAMBERİMİZİN HASTALANMASI VE VEFATI (H.10/M.632)

Peygamberimiz, Veda Haccını yapıp Medine'ye döndü ve bir süre sonra hastalandı. O, görevinin sona erdiğini ve bu dünyadan göçme zamanının geldiğini anlamıştı. Hastalığı günden güne artıyordu. Hasta iken de ezan okununca Mescide gidip namazları kıldırıyordu. Fakat ölümüne üç gün kala hastalığı ağırlaştı. Mescide çıkamadı. Hz. Ebû Bekir'in cemaate imamlık yapmasını ve namazları kıldırmasını emretti.

Kızı Hz. Fatıma her gün babasını ziyaret ediyordu. Ölüm döşeginde kızına şu nasihatta bulundu:

“Ey Peygamberin kızı Fatıma, Seni ahiret gününün sorumluluğundan kurtaracak hayırlı işler yapmaya bak. Peygamber kızı olmak sana bir şey kazandırmaz. Ben seni o günün dehşetinden kurtaramam.”

Hastalığının ilerlediği bir gün de ashabına şunları söyledi: **“Sizler yine bana kavuşacaksınız. Buluşacağımız yer, Kevser havuzunun kenarıdır. Her kim orada benimle buluşmak isterse, elini ve dilini lüzumsuz iş ve sözden korusun. Bu dünyadan göçme zamanımın geldiği bana haber verildi. Allah'ıma kavuşacağıma seviniyorum. Ümmetimden ayrılacağım için de üzgünüm. Ben haberimi aldım. Allah'a gidiyorum.”**

Ölümünden iki gün önce ashaptan bazılarının yardımıyla Mescid'e geldi. Yavaş yavaş minbere çıktı. Yüzünü cemaate çevirerek şöyle dedi;

“– Ey Müslümanlar! Şayet birinize karşı kötülük yapmışsam, onun karşılığını kabule hazırım.

– **Kime vurduysam, işte arkam gelsin vursun.**

– **Kimin bende alacağı varsa, işte malım, gelsin hakkını alsın.”**

8 Haziran Pazartesi sabahı Peygamberimizin hastalığı biraz hafifleyince Mescide gitti. Oturduğu yerde Hz. Ebû Bekir’e uyarak sabah namazını cemaatle kıldı. Mescid’den evine dönünce hastalığı arttı. O gün kuşluk vakti olunca; **“Ya Rab! Ölüm şiddetine karşı bana kolaylık ver. Canımı tatlılıkla al”** diye dua etti. Yanında bir kapta soğuk su vardı. Elini suya batırıp, bununla mübarek yüzünü serinletiyordu.

Nihayet öğle üzeri elini kaldırdı. Şehadet parmağını yukarı doğru dikti; **“Refik-i Âlaya-Yüce Dosta”** dedi. Son sözü bu oldu.

Allah elçisi 63 yaşında mübarek ruhunu mevlasına teslim etti. (12 Rebiu’l-evvel Pazartesi, H. 10-M.8 Haziran 632)

Peygamberimiz (s.a.s.) vefat ettiği yerde defnedildi. Medine’de O’nun kabrinin bulunduğu yere **“Ravza-i Mutahhare”** denilmektedir. Sevgili Peygamberimizin (s.a.s.) 23 yıllık Peygamberlik hayatının 13 yılı Mekke’de, 10 yılı da Medine’de geçmiştir. O, insanlığın mutluluğu için çalıştı. Son Peygamber olarak görevini hakkıyla yerine getirdi ve bu dünyadan göçtü.

*Dünya neye sahipse, O’nun vergisidir hep;
Medyun O’na cemiyeti, medyun O’na ferdi,
Medyundur O ma’suma bütün bir beşeriyet,
Ya Rab bizi Mahşerde bu ikrar ile haşret.*

Mehmet Akif ERSOY

PEYGAMBERİMİZİN VEFATINDAN SONRAKİ OLAYLAR

Peygamberimizin ölümü müslümanlar arasında derin bir üzüntü meydana getirdi. Medine-i Münevvere mateme büründü. Ashab’tan bazıları O’nun ölümüne inanmak istemediler. O sırada Hz. Ebû Bekir geldi. Peygamberimizin yüzünü açıp öptü ve ağladı. Sonra kısa bir konuşma yaparak Ashabı teskin etti.

Aynı gün yapılan uzun görüşmelerden sonra Hz. Ebû Bekir 1. Halife seçildi. Ertesi Salı günü müslümanlar mescidde toplanarak Hz. Ebû Bekir’e biat ettiler.

Peygamberimiz (s.a.s.) ölümünden bir gün sonra, yani Salı günü, vefat ettiği yerde defnedildi.

Peygamberimiz (s.a.s.) hastalandığı zaman yanında yedi dirhem parası vardı. Bu parayı sadaka olarak fakirlere dağıttırmıştı. Vefat ettiğinde parası yoktu, geriye para olarak bir şey miras bırakmadı.

O'nun bıraktığı en büyük miras; dünyayı karanlıklardan çıkarıp aydınlığa kavuşturan İslâm'ın nuru ve insanları gerçek huzur ve mutluluğa kavuşturan ahlâk ve fazilet ilkeleridir.

Ne mutlu Kur'an-ı Kerim'in gösterdiği ve Peygamberimizin çizdiği nurlu yoldan gidenlere...

*Eyyamı saadetinde ancak,
Dünyada görüldü adl-i mutlak,
Germiştî kanatların zemine,
Rahmettir o, cümle âlemine,
Devrinde bahara erdi ahlâk,
Süslendi zemin, açıldı âfâk
Neşretti faziletin cihana,
Can verdi zemin-ü âsumana
Tarih-i beşerde yok misali,
Her dilde yaşar onun hayali.
Vasfında söziin hülasasını al;
İnsandı, fakat melekten efdal.*

Mustafa Fehmi GERÇEKER

PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUKLARI

Peygamberimizin yedi çocuğu dünyaya gelmiştir. Bunların üçü erkek, dördü kızdır.

Erkek çocukları; Kasım, Abdullah ve İbrahim'dir.

Kız Çocukları; Zeynep, Rukiye, Ümmügülsüm ve Fatıma'dır.

Bunların altısı Hz. Hatice'den, oğlu İbrahim, Mariye'den doğmuştur.

Kasım ile Abdullah Peygamberlik gelmeden küçük yaşta öldüler. Peygamberimiz (s.a.s.) çocuklarının ölümüne çok üzölmüşüü. Peygamberimizin bir künyesi de "Ebû'l-Kasım"dır. Yani Kasım'ın babası. Peygamberimiz

(s.a.s.) bu künyeden çok hoşlanırdı. Bunda küçük yaşta kaybettiği oğlunun ismi geçtiğinden teselli bulurdu.

Diğer oğlu İbrahim ise, hicretten sonra Medine’de doğdu. O’da küçük yaşta vefat etmiştir. Oğlunun ölümü üzerine Peygamberimiz gözyaşı dökerek şunları söyledi;

“Göz yaşarır, kalp üzülr. Allah’ın rızasına uygun olandan başka bir söz söyleyemeyiz. Ey İbrahim, seni kaybetmenin derin üzüntüsü içindeyiz.”

İbrahim’in öldüğü gün güneş tutulmuştu. Bazı kimseler; “*İbrahim’in ölümü için güneş tutuldu*” dediler. Peygamberimiz bu düşüncenin yanlış olduğunu bildirerek şöyle buyurdu;

“Şüphesiz güneş ve ay, Allah’ın ayetlerinden iki nişandır. Bunlar hiç kimsenin ölümünden ya da hayatından dolayı tutulmazlar.”

Peygamberimizin kızlarının hepsi büyümüş ve evlenmişlerdir. Hz. Fatıma’dan başka üç kızı Peygamberimizden önce vefat etmiştir. Küçük kızı Fatıma, Hz. Ali ile evlenmiştir. Peygamberimizin soyu onun neslinden devam etmiştir.

AŞERE-İ MÜBEŞŞERE

Peygamberimiz (s.a.s.) ashabından on kişinin cennete gireceklerini müjdelemiştir. Bunlara “*Aşere-i Mübeşşere*” denir. Anlamı; Cennetle müjdelenen on kişi demektir.

İsimleri Şunlardır;

1– Hz. Ebû Bekir 2– Hz. Ömer 3– Hz. Osman 4– Hz. Ali 5– Talha
6– Zübeyr 7– Abdurrahman b. Avf 8– Sa’d b. Ebi Vakkas 9– Said b. Zeyd
10– Ebû Ubeyde b. Cerrah.

PEYGAMBERİMİZİN ASHABI

Peygamber Efendimizi gören ve müslüman olarak ölen kimselere “Ashab” denir.

Ashab, iki kısımdır;

1. Muhacirler: Muşriklerin eziyetlerinden kurtulmak ve dini vazifelerini korkusuzca yerine getirmek amacıyla Mekke'den Medine'ye göç eden müslümanlara "*Muhacir*" denir.

2. Ensar: Mekke'den gelen Müslümanlara her türlü yardımı yapan o zamanın Medine halkına "*Ensar*" denir.

Muhacirlere yardımcı olduklarından dolayı kendilerine "*Ensar*" adı verilmiştir.

HZ. MUHAMMED (s.a.s.)'İN İNSANLIĞA IŞIK TUTAN YÜKSEK AHLÂKI

Allah'ın en sevgili kulu, son ve en büyük Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.) bir saadet güneşi olarak doğdu. Kurumuş topraklar su ile canlandığı gibi Yüce Allah, Peygamberimiz ile dünyaya yeniden hayat verdi.

O'nun kalplere yerleştirdiği iman ışığı sayesinde yanlış inançlar silindi, cehaletin yerine ilim, zulmün yerine hak ve adalet, kin ve düşmanlığın yerine insan sevgisi geldi. Gerçek anlamda İslâm kardeşliği kuruldu. Kadın, ailede ve toplumda layık olduğu değere kavuştu.

Sevgili Peygamberimiz insanlara, dünyada ve ahirette mutlu olmanın yollarını gösterdi. Öğrettiği ahlâk ilkelerini önce kendisi yaparak en güzel örnek oldu.

Peygamberimizin kalbi insan sevgisi ile dolu idi. O kadar merhametli idi ki elindekini yoksullara verip kendisi aç kaldığı bile olurdu. Sadece insanlara değil hayvanlara karşı da şefkat ve merhamet gösterirdi. Susayan bir kediye kendi eli ile su içirmiş, hayvanlara iyi davranılmasını emretmiştir.

Peygamberimiz çocukları çok sever, onları kucağına alıp okşardı.

Bir adam, Peygamberimizin bir çocuğu sevip öptüğünü görünce: "*Benim on çocuğum var. Onların hiç birini öpmüş değilim*" dedi.

Peygamberimiz ona: "**Merhamet etmeyene merhamet olunmaz**" buyurdu.

Namaz kılarken bile oynamak için omuzlarına çıkan sevgili torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in bu davranışlarını hoşgörü ile karşılamış oyunlarını tamamlamalarını beklemişti.

O, son derece alçak gönüllü idi. Zengin, fakir ayırımı yapmaz, bir hizmetçi bile davet etse giderdi. Yoksul ve fakir kimselerle birlikte oturup yemek yer, en fakir insanların evlerine giderek hal ve hatırlarını sorardı.

Hastaları ziyaret eder, iyileşmeleri için dua ederdi. Bir meclise gittiği zaman boş bulunduğu yere oturur, ayaklarını başkalarına karşı uzatmazdı.

Adamın biri Peygamberimizi ziyarete gelmiş, huzuruna girince heyecandan titremeye başlamıştı. Bunun üzerine Peygamberimiz ona şöyle dedi: **“Arkadaş titreme! Ben bir hükümdar değilim. Kureyş’ten kuru ekmek yiyen bir kadının oğluyum.”**

Elbisesini kendi eliyle yamar, ayakkabısını onarır, çarşıya giderek ihtiyaç duyduğu şeyleri satın alarak eve kendisi getirir, kimseye yük olmazdı.

Sevgili Peygamberimiz örnek bir aile reisi idi. Kadınlara son derece nazik davranır, ev işlerinde onlara yardım ederdi. O, şöyle buyurmuştur:

“Sizin en hayırlınız kadınlara karşı iyi davranandır.”

Peygamberimiz, misafiri çok sever, onlara bizzat kendisi hizmet ederdi. Müslüman olmayanlardan kendisini ziyarete gelenlere de aynı şekilde davranırdı.

O, hiç kimseye kötü söz söylememiş, kırıcı bir davranışta bulunmamış ve ömründe kimseyi azarlamamıştı.

On yıl Peygamberimizin hizmetinde bulunan Enes diyor ki; *“Peygamberimiz bana hiçbir gün “of” bile demedi. Yaptığım bir şey için, bunu neye yaptın; yapmadığım bir iş için de neye yapmadın, diye azarlamadı.”*

Peygamberimiz, güler yüzlü, tatlı sözlü idi. Başkaları konuşurken onları dinler, sözlerini kesmezdi. Gördüğü kusurları kimsenin yüzüne vurmazdı.

Peygamberimizin yaşayışı sade ve temiz idi. Bedenini daima temiz tutar, elbiselerinin temiz olmasına çok dikkat ederdi. Dişlerini temizlemek için misvak kullanırdı. Pislikten hiç hoşlanmazdı. Ashabına, camiye temiz gelmelerini söylerdi.

Bir defasında üstü başı pis olarak camiye gelenlere: **“Yıkandıktan sonra gelmiş olsanız daha iyi olurdu”** buyurmuştur.

Peygamber Efendimiz, doğru sözlü idi. Verdiği sözden asla dönmez, yalancıları hiç sevmezdi. Doğruluğu ve güvenilir kişiliğinden dolayı kendisine, *“Muhammedü'l-Emin”* yani “Güvenilir Muhammed” denilmiştir.

O, insanların en cömerdi idi. Kendinden bir şey isteyen hiç kimseyi boş çevirmez, **“Ben ancak bir dağıtıcıyım, veren Allah’tır”** derdi. Bununla beraber dilenciliği sevmez, bundan kurtulmaları için dilenenlere çalışıp kazanmanın yollarını gösterirdi.

O, kimseden intikam almaz, bağışlamayı severdi. Kendisine fenalık edenlere bile iyilik ederdi. Kendisine yapılan iyilikleri hiç unutmaz, iyilik yapanları her zaman iyilikle anardı. Yaşlılara saygılı davranır, küçüklere sevgi ve şefkat gösterirdi. Süt kardeşlerini gördüğü zaman ayağa kalkar, hırkasını yere yayarak onları oturtturdu.

Peygamberimiz, tembelliği ve boş oturmayı sevmezdi. Mescidin yapılmasında taş taşımış, bir işçi gibi çalışmıştı. Ashab-ı Kiram, onun istirahat etmesini istemişe de, o yine çalışmaya devam etmişti.

Ashabı ile yaptığı bir yolculuk sırasında dinlenmek üzere bir yerde konakladılar ve yemek hazırlamak için aralarında iş bölümü yaptılar.

Peygamberimiz; **“Öyle ise ben de yakacak toplayayım”** demiş, arkadaşları çalışırken kendisi boş durmak istememişti.

Sevgili Peygamberimiz, maddi imkânlara sahip olduğu durumlarda da sade bir hayat yaşamış, elinde ne varsa yoksullara dağıtmıştır. Böylece toplumda sosyal adaleti sadece sözle değil, davranışları ile de göstermiş ve insanlığa örnek olmuştur.

Ne mutlu onun yolundan gidenlere.

SORULAR:

1) Mekke ne zaman fethedildi. Peygamberimiz (s.a.s.) müşriklere nasıl davrandı?

2) Huneyn savaşı nerede yapıldı. Bu savaşın sebebi nedir, sonuç ne olmuştur?

3) Evtas savaşı ve Taif kuşatmasının sonuçları nasıl olmuştur?

4) Peygamberimiz Mekke’den Medine’ye ne zaman dönmüştür?

5) Peygamberimizin savaşlarının özellikleri nelerdir?

6) Hz. Ebû Bekir’in Hac Emirliği nedir?

7) Veda Haccı ne zaman yapıldı?

8) Veda hutbesinde hangi prensipler üzerinde durulmuştur?

- 9) Peygamberimiz (s.a.s.) ne zaman ve nerede vefat etmiştir?
- 10) Peygamberimiz nerede defnedilmiştir, Kabrine ne ad verilir?
- 11) Peygamberimizin kaç çocuğu vardı, isimlerini sayınız?
- 12) Aşere-i Mübeşşere ne demektir ve kimlerdir?
- 13) Sahabe kimlere denir?
- 14) Peygamberimizin yüksek ahlâkını anlatınız?

ABDEST DUALARI

1) Abdeste başlarken “Eûzü” ve “Besmele”den sonra şu dua okunur:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا وَجَعَلَ الْإِسْلَامَ نُورًا

Okunuşu: El-hamdü lillâhillezî cealel'mâe tahûren ve cealel'islâme nûrâ.

Anlamı: Suyu temizleyici ve İslâmı nur kılan Allah'a hamdolsun.

2) Ağıza Su Alırken:

اللَّهُمَّ اسْقِنِي مِنْ حَوْضِ نَبِيِّكَ كَأْسًا لَا أَظْمَأُ بَعْدَهُ

Okunuşu: Allâhümme'skınî min havzi nebiyyike ke'sen lâ ezmeu ba'dehû ebedâ.

Anlamı: Allahım! Bana peygamberinin havuzundan öyle bir kase içir ki, ondan sonra bir daha susamayayım.

3) Buruna Su Alırken:

اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنِي رَائِحَةَ نَعِيمِكَ وَجَنَّتِكَ

Okunuşu: Allâhümme lâ tahrîmnî râyihate naîmike ve cennâtik.

Anlamı: Allahım! Beni nimetlerinin ve cennetlerinin kokusundan mahrum etme.

4) Yüzü Yıkarken:

اللَّهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِي بِنُورِكَ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ

Okunuşu: Allâhümme beyyid vechî binûrike yevme tebyeddu vucûhun ve tesveddu vucûh.

Anlamı: Allahım! Bazı yüzlerin beyazlanacağı, bazı yüzlerin de karara-
cağı günde benim yüzümü ak eyle.

5) Sağ Kolunu Yıkarken:

اللَّهُمَّ آعْظِمْنِي، كِتَابِي، بِيَمِينِي، وَحَاسِبْنِي، حِسَابًا يَسِيرًا

Okunuşu: **Allâhümme a'tinî kitabî biyemînî ve hâsibnî hisâben yesîrâ.**

Anlamı: Allahım! Bana kitabımı sağ tarafımdan ver ve hesabımı kolaylaştır.

6) Sol Kolunu Yıkarken:

اللَّهُمَّ لَا تُعْطِ كِتَابِي بِشِمَالِي وَلَا مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي وَلَا تُحَاسِبْنِي حِسَابًا شَدِيدًا

Okunuşu: **Allâhümme lâ tü'ti kitabî bişimalî ve lâ min verâi zahrî ve lâ tuhasibnî hisaben şedîdâ.**

Anlamı: Allahım! Bana kitabımı solumdan ve arka tarafımdan verme ve beni zor bir hesaba çekme.

7) Başa Meshederken:

اللَّهُمَّ غَشِّي بِرَحْمَتِكَ وَأَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكَاتِكَ

Okunuşu: **Allâhümme ğaşşinî birahmetike ve enzil aleyye min berekâtik.**

Anlamı: Allahım! Beni rahmetinle ört ve üzerime bereketlerinden indir.

8) Kulaklara Meshederken:

اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ

Okunuşu: **Allâhümme'alnî minellezîne yestemiûnel'kavle fe yettebiûnne ahseneh.**

Anlamı: Allahım! Beni, hak sözü işitip sözün en güzeline uyanlardan eyle.

9) Boynuna Meshederken:

اللَّهُمَّ أَعْتِقْ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ

Okunuşu: **Allâhümme a'tık rekabetî minennâr.**

Anlamı: Allahım! Benim vücudumu cehennem ateşinden azâd eyle.

10) Ayakları Yıkarken:

اَللّٰهُمَّ ثَبِّتْ قَدَمَيَّ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزُلُّ فِيْهِ الْاَقْدَامُ

Okunuşu: Allâhümme sebbit kademeyye alessirâti yevme tezillü fîhil'akdâm.

Anlamı: Allahım! Ayakların kayacağı günde benim iki ayağımı sırat üzerinde sağlam tut.

NAMAZLARDA OKUNAN DUALAR

Sübhâneke:

Namazlarda ayakta iken okunur.

Okunduğu yerler:

- 1) Her namazın ilk rek'atinde iftitah tekbirinden sonra,
- 2) İkinci namazının sünnetinde üçüncü rek'ate kalkınca fatihadan önce,
- 3) Yatsı namazının ilk sünnetinde üçüncü rek'ate kalkınca fatihadan önce,
- 4) Teravih namazı dört rek'atte bir selâm verilerek kılınıyorsa üçüncü rek'ate kalkıldığı zaman fatihadan önce.
- 5) Cenaze namazında birinci tekbirden sonra.

سُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ وَتَعَالَى جَدُّكَ وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ

Okunuşu: Sübhânekellâhümme ve bi hamdik ve tebârekesmük ve teâlâ ceddük (ve celle senâük) ve lâ ilâhe ğayrük.

Anlamı: Allahım! Sen eksik sıfatlardan pak ve uzaksın. Seni daima böyle tenzih eder ve överim. Senin adın mübarektir. Varlığın her şeyden üstündür. Senden başka tanrı yoktur.

NOT: Parantez içindeki “*Ve celle senâük*” cümlesi cenaze namazında okunur.

Ettehiyyâtü:

Okunduğu Yerler:

Namazların her oturuşunda okunur.

التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ السَّلَامُ
عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Okunuşu: Ettehiyyâtü lillâhi vessalevâtü vettayyibât. Esselâmü aley-
ke eyyühen-Nebiyyü ve rahmetüllahi ve berekâtüh. Esselâmü aley-nâ ve
alâ ibâdillâhis-Sâlihîn.

Eşhedü en lâ ilâhe illellâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve
Resülüh.

Anlamı: Dil ile, beden ve mal ile yapılan bütün ibadetler Allah’a dır. Ey
Peygamber! Allah’ın selâmı, rahmet ve bereketleri senin üzerine olsun.

Selâm bizim üzerimize ve Allah’ın bütün iyi kulları üzerine olsun.

Şahitlik ederim ki, Allah’tan başka tanrı yoktur. Yine şahitlik ederim ki,
Muhammed, O’nun kulu ve Peygamberidir.

Allâhümme Salli ve Allâhümme Barik:

Okundukları Yerler:

- 1) Bütün namazların son oturuşlarında Ettehiyyatü’den sonra,
- 2) İkinci namazının sünneti ile Yatsının ilk sünnetinin birinci oturuşunda Ettehiyyatü’den sonra,
- 3) Dört rekatta bir selâm verilerek kılınan Teravih namazının ikinci rek’atının sonundaki oturuşta “Ettehiyyatü”den sonra,
- 4) Cenaze namazında ikinci tekbirden sonra.

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلَى آلِ اِبْرَاهِيْمَ
اِنَّكَ حَمِيْدٌ مَّجِيْدٌ

Okunuşu: Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed.
Kemâ salleyte alâ İbrahime ve alâ âli İbrahim. İnneke hamidün mecîd.

Anlamı: Allahım! Muhammed'e ve Muhammed'in ümmetine rahmet eyle; şerefini yücelt. İbrahim'e ve İbrahim'in ümmetine rahmet ettiğin gibi. Şüphesiz övülmeye lâyık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin.

اَللّٰهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى اِبْرَاهِيْمَ وَعَلَى آلِ اِبْرَاهِيْمَ
اِنَّكَ حَمِيْدٌ مُّجِيْدٌ

Okunuşu: **Allâhümme barik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed. Kemâ bârekte alâ İbrahîme ve alâ âli İbrahîm. İnneke hamidün mecîd.**

Anlamı: Allahım! Muhammed'e ve Muhammed'in ümmetine hayır ve bereket ver. İbrahim'e ve İbrahim'in ümmetine verdiğin gibi.

Şüphesiz övülmeye lâyık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin.

Rabbenâ âtina ve Rabbenâğfirli:

Okundukları Yerler:

1) Namazlardaki oturuşlarda Allahümme salli ve Allahümme barikten sonra,

2) Kunut duasını bilmeyen vitir namazında onun yerine “Rabbenâ âtina” ayetini okuyabilir.

3) Cenaze namazında üçüncü tekbirden sonra okunacak duaları bilmeyen bunların yerine yine “Rabbenâ âtina” ayetini dua niyetiyle okuyabilir.

رَبَّنَا اٰتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ. بِرَحْمَتِكَ
يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ

Okunuşu: **Rabbenâ âtinâ fid'dünyâ haseneten ve fil'âhireti haseneten ve kınâ azâbennâr. Birahmetike yâ Erhamerrahimîn.**

Anlamı: Allahım! Bize dünyada iyilik ve güzellik, ahirette de iyilik güzellik ver. Bizi ateş azabından koru.

رَبَّنَا اغْفِرْ لِيْ وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِيْنَ يَوْمَ يَقُوْمُ الْحِسَابُ

Okunuşu: **Rabbenâğfirli ve li-vâlideyye ve lil-Mü'minine yevme yekûmül'hisâb.**

Anlamı: Ey bizim Rabbimiz! Beni, anamı ve babamı ve bütün mü'minleri hesap gününde (herkesin sorguya çekileceği günde) bağışla.

Kunut Duaları:

Vitir namazının üçüncü rek'atinde fatiha ve sûre okunduktan sonra eller yukarı kaldırılıp tekbir alınır ve eller tekrar bağlanınca kunut duaları okunur.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ وَنَسْتَغْفِرُكَ ۖ وَنُؤْمِنُ بِكَ وَنُتَوِّبُ إِلَيْكَ ۖ وَنَتَوَكَّلُ عَلَيْكَ ۖ وَنُشْنِي عَلَيْكَ الْخَيْرَ كُلَّهُ نَشْكُرُكَ وَلَا نَكْفُرُكَ ۖ وَنَخْلَعُ وَنَتْرُكُ مَنْ يَفْجُرُكَ ۖ

اللَّهُمَّ إِنَّاكَ نَعْبُدُ وَلَكَ نُصَلِّي وَنَسْجُدُ وَإِلَيْكَ نَسْعَى وَنَخْفِدُ نَرْجُو رَحْمَتَكَ وَنَخْشَى عَذَابَكَ ۖ إِنَّ عَذَابَكَ بِالْكَفَّارِ مُلْحِقٌ ۖ

Okunuşu: Allâhümme innâ nesteinüke ve nestağfirüke ve nestehdik. Ve nü'minü bike ve netûbü ileyk. Ve netevekkelü aleyke ve nüsni aleykel-hayra küllehü neşkürüke ve lâ nekfürüke ve nahleu ve netrükü men yefcürük.

Allâhümme iyyâke na'büdü ve leke nüsalli ve nescüdü ve ileyke nes'a ve nahfidü nercû rahmeteke ve nahşâ azâbeke inne azâbeke bilküffâri mülhık.

Anlamı: Allahım! Senden yardım isteriz, günahlarımızı bağışlamanı isteriz, razı olduğun şeylere hidayet etmeni isteriz. Sana inanırız, sana tevbe ederiz. Sana güveniriz. Bize verdiğin bütün nimetleri bilerek seni hayır ile öğeriz. Sana şükrederiz. Hiçbir nimetini inkâr etmez ve onları başkasından bilmeyiz. Nimetlerini inkâr eden ve sana karşı geleni bırakırız.

Allahım! Biz yalnız sana kulluk ederiz. Namazı yalnız senin için kılarız, ancak sana secde ederiz. Yalnız sana koşar ve sana yaklaştıracak şeyleri kazanmaya çalışırız. İbadetlerini sevinçle yaparız. Rahmetinin devamını ve çoğalmasını dileriz. Azabından korkarız, şüphesiz senin azabın kâfirlere ve inançsızlara ulaşır.

NAMAZLARDA OKUNAN BAZI SÛRELER¹

Fatiha Sûresi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ۝ إِيَّاكَ نَعْبُدُ
وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۝ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ
الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ۝

Namazda ayakta iken okunur.

Okunuşu: Elhamdü lillâhi rabbil'alemin. Errahmânir'rahim. Mâliki yevmiddin. İyyâke na'budü ve iyyâke neste'in, İhdinessırâtel müstakîm. Sırâtallezîne en'amte aleyhim ğayrilmağdûbi aleyhim ve leddâllîn.

Anlamı: Hamd, âlemlerin Rabbi, merhametli olan, merhamet eden ve Din Günü'nün sahibi olan Allah'a mahsustur. (Allahım!)

Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz. Bizi doğru yola, nimete erdirdiğin kimselerin, gazaba uğramayanların, sapmayanların yoluna eriştir.

Fil Sûresi:

Bu ve bundan sonra gelen sûreler, namazlarda ayakta iken ve fatihadan sonra okunur.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ۝ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ۝ وَأَرْسَلَ

¹ **Önemli açıklama:** Kur'an okumasını bilmeyenlere ezberlemede kolaylık olsun diye sûre ve duaların okunuşları Türk harfleri ile de yazılmıştır.

Ancak, Kur'an alfabesindeki bazı harflerin Türk alfabesinde karşılıkları olmadığından sûre ve duaların yeni harflerle doğru olarak öğrenilmesi mümkün değildir. Bu sebeple sûre ve duaları, iyi bilen bir öğreticinin ağzından dinleyerek yanlışsız öğrenmek gerekir.

Namazın farzlarından biri de Kur'an okumaktır. Manası bozulacak şekilde Kur'an'ın yanlış okunması halinde namazın bozulacağı düşünülürse, namaz surelerini doğru ezberlemenin önemi daha iyi anlaşılır.

عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ۖ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ۚ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ۚ

Okunuşu: Elem tere keyfe fe'ale rabbüke biashâbilfil. Elem yec'al key-dehüm fî tadrîl. Ve ersele aleyhim tayran ebâbîl. Termîhim bihicâretin min siccîl. Fece'alehüm ke'asfin me'kûl.

Anlamı: (Ey Muhammed! Kâbe'yi yıkmaya gelen) fil sahiplerine Rabbinin ne ettiğini görmedin mi? Onların düzenlerini boşa çıkarmadı mı? Onların üzerine, sert taşlar atan sürülerle kuşlar gönderdi. Sonunda onları, yenilmiş ekin gibi yaptı.

Kureyş Sûresi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا يَلَا فُرْيَشَ ۖ إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۚ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۚ
الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ۚ

Okunuşu: Li'î lâfî Kureyş'in. Îlâfihim rihleteşşitâi vessayf. Felya'büdû rabbe hâzelbeyt. Ellezî et'amehüm min cû'in ve âmenehüm min havf.

Anlamı: Kureyş kabilesinin yaz ve kış yolculuklarında uzlaşması ve anlaşması sağlanmıştır. Öyleyse kendilerini açken doyuran ve korku içindeyken güven veren bu Kâbe'nin Rabbine kulluk etsinler.

Mâun Sûresi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْدِينِ ۚ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۚ وَلَا يُحِصُّ عَلَى طَعَامِ
الْمُسْكِينِ ۚ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۚ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۚ الَّذِينَ هُمْ
يُرَاؤُونَ ۚ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ۖ

Okunuşu: Ere'eytellezî yükezzibü biddîn. Fezâlikellezî, yedu'ulyetîm. Ve lâ yehüddü alâ ta'âmilmiskîn. Feveylün lilmüsallîn. Ellezîne hüm an salâtihim sâhûn. Ellezîne hüm yürâûne. Ve yemne'ûnelmâ'ûn.

Anlamı: (Ey Muhammed!) Dini yalan sayanı gördün mü? Öksüzü ka-kıştıran, yoksulu doyurmaya yanaşmayan kimse işte odur. Vay o namaz kılanların haline ki: Onlar kıldıkları namazdan gâfildirler. Onlar gösteriş yaparlar. Onlar (eğreti olarak) basit şeyleri dahi vermezler.

Kevser Sûresi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۖ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ۚ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ۝

Okunuşu: İnnâ a'taynâkelkevser. Fesalli lirabbike venhar. İnnê şânieke hüvel'ebter.

Anlamı: (Ey Muhammed!) Doğrusu sana pek çok nimet vermiştirdir. Öyleyse Rabbin için namaz kıl, kurban kes. Doğrusu adı sanı ortadan kal-kacak olan, sana kin tutan kimsedir.

Kâfirûn Sûresi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ۖ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۖ وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۖ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ۖ وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۚ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۝

Okunuşu: Kul yâ eyyühel kâfirûn. Lâ a'büdü mâ ta'büdün. Ve lâ entüm âbidûne mâ a'büd. Ve lâ ene âbidün mâ abedtüm. Ve lâ entüm âbidûne mâ a'büd. Leküm dînüküm veliye dîn.

Anlamı: (Ey Muhammed!) De ki: Ey inkârcılar! Ben sizin taptıklarınıza tapmam. Benim taptığıma da sizler tapmazsınız. Ben de sizin taptığınıza tapacak değilim. Benim taptığıma da sizler tapmıyorsunuz. Sizin dininiz size, benim dinim banadır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ۖ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ۖ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ۝

Okunuşu: İzâ câe nasrullahi velfeth. Ve reeytennâse yedhulûne fî dinillâhi efvâcâ. Fesebbih bihamdi rabbike vestağfirh. İnnêhû kâne tevvâbâ.

Anlamı: (Ey Muhammed!) Allah'ın yardımı ve zafer günü gelip, insanların Allah'ın dinine akın akın girdiklerini görünce, Rabbini överek tesbih et; O'ndan bağışlama dile, çünkü O, tevbeleri dâima kabul edendir.

Tebbet Sûresi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۖ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۖ سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۖ
وَأَمْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۖ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝

Okunuşu: Tebbet yedâ ebî lehebin ve tebb. Mâ ağnâ anhü mâlühû ve mâ keseb. Seyeslâ nâren zâte leheb. Vemreetüh hammâletelhatâb. Fî cî dihâ hablün min mesed.

Anlamı: Ebû Leheb'in elleri kurusun; kurudu da! Malı ve kazandığı kendisine fayda vermedi. Alevli ateşe yaslanacaktır. Karısı da, boynunda bir ip olduğu halde ona odun taşıyacaktır.

İhlas Sûresi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۖ اللَّهُ الصَّمَدُ ۖ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۖ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

Okunuşu: **Kul hüvellâhü ehad. Allâhüssamed. Lem yelid ve lem yûled. Ve lem yekün lehû küfüven ehad.**

Anlamı: (Ey Muhammed!) De ki: O Allah bir tektir. Allah her şeyden müstağni ve her şey O'na muhtaçtır. O doğurmamış ve doğmamıştır. Hiç bir şey O'na denk değildir.

Felâk Sûresi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۝ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۝ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ۝ وَمِنْ شَرِّ
التَّفَّاتَاتِ فِي الْعُقَدِ ۝ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ۝

Okunuşu: **Kul e'ûzü birabbilfelak. Min şerri mâ halak. Ve min şerri ğasikin izâ vekab. Ve min şerrinneffâsâti fil'ukad. Ve min şerri hâsidin izâ hased.**

Anlamı: (Ey Muhammed!) De ki: Yaratıkların şerrinden, bastırdığı zaman karanlığın şerrinden, düğümlere nefes eden büyücülerin şerrinden, hased ettiği zaman hasedçinin şerrinden, tan yerini ağartan Rabbe sığınırım.

Nas Sûresi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝ مَلِكِ النَّاسِ ۝ إِلَهِ النَّاسِ ۝ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ۝
الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ۝ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ۝

Okunuşu: **Kul e'ûzü birabbinnâsi. Melikinnâsi. İlâhinnâs. Min şerrilvesvâsilhannâs. Ellezî yüvesvisü fî sudûrinnâsi. Minelcinneti vennâs.**

Anlamı: (Ey Muhammed!) De ki: İnsanlardan ve cinlerden ve insanların gönülllerine vesvese veren o sinsi vesvesecinin şerrinden, insanların Tanrısı, insanların hükümranı ve insanların Rabbi olan Allah'a sığınırım.

RESİMLERLE ABDESTİN ALINIŞI

Resim: 1

1) Önce kollar dirseklerin yukarısına kadar sıvanır, sonra "*Niyet ettim Allah rızası için abdest almaya*" diye niyet edilir. Ve "*Eûzü billahi mineşşeytanirracîm, Bismillahirrahmanirrahîm*" okunur.

(Resim: 1)

2) Eller bileklere kadar üç kere yıkanır. Parmak aralarının yıkanmasına dikkat edilir. Parmaklarda yüzük varsa oynatılıp altının yıkanması sağlanır.

(Resim: 2)

Resim: 2

3) Sağ avuç ile ağza üç kere ayrı ayrı su alınıp her defasında iyice çalkalanır.

(Resim: 3)

Resim: 3

4) Sağ avuç ile buruna üç kere ayrı ayrı su çekilir.

(Resim: 4)

Resim: 4

5) Sol el ile sümkürülerek burun temizlenir.

(Resim: 5)

Resim: 5

6) Alında saçların bittiği yerden itibaren kulakların yumuşağına ve çene altına kadar yüzün her tarafı üç kere yıkanır.

(Resim: 6)

Resim: 6

Resim: 7

8) Sol kol dirseklerle beraber üç kere yıkanır.

Yıkarken kolun her tarafı, kuru bir yer kalmayacak şekilde iyice ovulur.

(Resim: 8)

Resim: 8

9) Eller yeni bir su ile ıslatılır. Sağ elin içi ve parmaklar başın üzerine konularak bir kere meshedilir.

(Resim: 9)

Resim: 9

10) Eller ıslatılarak sağ elin şehadet parmağı ile sağ kulağın içi, baş parmağı ile de kulağın dışı; sol elin şehadet parmağı ile sol kulağın içi, baş parmağı ile de kulağın arkası meshedilir.

(Resim: 10)

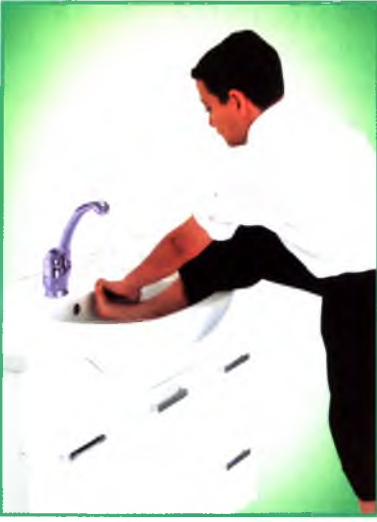
Resim: 10

11) Elleri yeniden ıslatmaya gerek olmadan geriye kalan üçer parmağın dışı ile de boyun meshedilir.

(Resim: 11)

Resim: 11

Resim: 12

12) Sağ ayak üç kere topuklarla beraber yıkanır. Yıkamaya parmak uçlarından başlanır ve parmak araları iyice temizlenir.

(Resim: 12)

13) Sol ayak topuklarla beraber yıkanır. Yıkamaya parmak uçlarından başlanır ve parmak araları iyice temizlenir.

(Resim: 13)

Resim: 13

Abdest bitince ayakta ve kıbleye karşı “*Kelime-i Şehadet*” okunur.

Örnek olarak sabah namazının iki rek'at farzının kılınışı resimlerle anlatılmış, erkek ve kadınların farklı hareketleri belirtilmiştir. İki rek'atlı bir namazdaki hareketler ile diğer namazlardaki hareketler arasında fark olmadığından onların resimlerle anlatılmasına gerek duyulmamıştır.

Sabah Namazının Farzının Kılınışı:

Birinci Rek'at:

1) Ayakların arası dört parmak açıklıkta ve parmak uçları kibleye doğru gelecek şekilde ayakta kibleye dönülür.

2) Kamet getirilir. (Erkekler için)

Niyet:

3) “*Niyet ettim Allah rızası için bugünkü sabah namazının farzını kılmaya*” diye niyet edilir.

İftitah tekbiri:

4) “*Allahü Ekber*” diyerek iftitah tekbiri alınır.

Resim: 1

Kadınlar, tekbir alırken; ellerinin içi kibleye karşı, parmaklar normal açıklıkta ve parmak uçları omuz hizasına gelecek şekilde ellerini yukarıya kaldırır. (Resim: 2)

Erkekler, tekbir alırken; ellerin içi kibleye karşı ve parmaklar normal açıklıkta bulunur.

Başparmaklar, kulak yumuşağı hizasına gelecek şekilde eller yukarıya kaldırılır. (Resim: 1)

Resim: 2

Kıyam:

5) Tekbirden sonra eller bağlanır. Ayakta iken secde edilecek yere bakılır.

6) Ayakta sırasıyla:

- a) Sübhaneke,
- b) Eûzü-besmele,
- c) Fatiha sûresi,
- d) Kur'an'dan başka bir sûre daha okunur.

Resim: 3

Erkekler, sağ elin avucu, sol elin üzerinde ve sağ elin baş ve küçük parmakları sol elin bileğini kavramış olarak ellerini göbük altında bağlarlar.

(Resim: 3)

Kadınlar, sağ el sol elin üzerinde olacak şekilde ellerini göğüs üstüne koyarlar. Erkeklerde olduğu gibi sağ elin parmakları ile sol elin bileğini kavramazlar.

(Resim: 4)

Resim: 4

Rükû:

7) “Allahü Ekber” diyerek rükûa varılır ve burada üç defa “Sübhâne Rabbiye’l-azim” denilir. Rükû da iken ayakların üzerine bakılır.

Resim: 5

Erkekler, rükûda, parmakları açık olarak elleri ile dizlerini tutup sırtını dümdüz yaparlar. Dizlerini ve dirseklerini dik tutarlar.

(Resim: 5)

Kadınlar, rükûda, sırtlarını biraz meyilli tutarak erkeklerden daha az eğilirler. Ellerini (parmaklarını açmayarak) dizleri üzerine koyarlar ve dizlerini biraz bükük bulundururlar.

(Resim: 6)

Resim: 6

Rükûdan kalkış:

8) “*Semiallâhü limen hamideh*” diyerek rükûdan kalkılır ve ayakta “*Rabbena leke'l-hamd*” denilir.

Resim: 7

Erkeklerin, rükûdan kalkıp doğrulması.

(Resim: 7)

Kadınların, rükûdan kalkıp doğrulması.

(Resim: 8)

Resim: 8

Secde:

9) "*Allahü Ekber*" diyerek secdeye varılır. Secdeye inerken önce dizler, sonra eller, daha sonra da alın ve burun yere konur. Secdede baş iki elin arasında ve hizasında bulunur. Secdede iken ayaklar kaldırılmaz. Secdede burun kenarlarına bakılır. Burada üç kere "*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*" denilir.

Resim: 9

Erkekler, secdede dirseklerini yanlarından uzak, kollarını yerden kalkık bulundururlar.

Ayaklar, parmaklar üzerinde dik tutulur ve parmak uçları kıbleye gelecek şekilde yere konur.

(Resim: 9)

Kadınlar, secdede kollarını yanlarına bitişik halde bulundururlar.

Ayaklar, parmaklar üzerine dik tutulur ve parmak uçları kıbleye gelecek şekilde yere konur.

(Resim: 10)

Resim: 10

İki secde arası oturuş:

10) "*Allahü Ekber*" diyerek başını secdeden kaldırıp diz üstü oturulur. Otururken, parmaklar dizlerin hizasına gelecek şekilde eller uylukların üzerine konur ve kucağa bakılır. Burada "*Sübhânellah*" diyecek kadar kısa bir an oturulur.

Resim: 11

Erkekler, sol ayağını yere yayarak onun üzerine oturur, sağ ayak parmakları kibleye yönelmiş durumda dik tutulur.

(Resim: 11)

Kadınlar, ayaklarını yatık olarak sağ tarafına çıkarır ve böylece otururlar.

(Resim: 12)

Resim: 12

11) "*Allahü Ekber*" diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere "*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*" denilir.

12) "*Allahü Ekber*" diyerek secdeden ayağa (ikinci rek'ata) kalkılır ve eller bağlanır.

(Resim: 3-4)

Secdeden kalkarken; önce baş, sonra eller, daha sonra eller dizler üzerine konularak, dizler yerden kaldırılır.

İftitah tekbirinden itibaren buraya kadar yapılanlara "*bir rek'at*" denir.

İkinci Rek'at:

1) Ayakta sırasıyla;

a) Besmele,

b) Fatiha sûresi,

c) Kur'an'dan başka bir sûre daha okunur.

2) Birinci rek'atte olduğu gibi "*Allahü Ekber*" diyerek rükûa varılır ve üç kere "*Sübhâne Rabbiye'l-azim*" denilir.

(Resim: 5-6)

3) "*Semiallâhü limen hamideh*" diyerek ayağa kalkılır ve ayakta "*Rabbenâ leke'l-hamd*" denilir.

(Resim: 7-8)

4) "*Allahü Ekber*" diyerek secdeye varılır. Burada üç kere "*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*" denilir.

(Resim: 9-10)

5) "*Allahü Ekber*" diyerek secdeden kalkılıp dizler üzerine oturulur. Burada "*Sübhânellâh*" diyecek kadar kısa bir an oturulur.

(Resim: 11-12)

6) Sonra "*Allahü Ekber*" diyerek ikinci defa secdeye varılır ve üç kere "*Sübhâne Rabbiye'l-âlâ*" denilir.

Ka'de-i ahire (Namazın sonunda oturuş):

7) “Allahü Ekber” diyerek secdeden kalkıp oturulur.

Otururken, el parmakları dizlerin hizasına gelecek şekilde eller uylukların üzerine konur ve kucağa bakılır.

8) Oturuşta sırasıyla;

- a) Ettehiyyatü,
- b) Allahümme salli,
- c) Allahümme bârik,
- d) Rabbenâ âtina... duaları okunur.

Resim: 13

Resim: 14

Kadınlar, ayaklarını yatık olarak sağ tarafa çıkarır ve öylece otururlar.

(Resim: 15)

Erkekler, sol ayağını yere yayarak onun üzerine oturur, sağ ayak parmakları kibleye yönelmiş durumda dik tutulur.

(Resim: 13-14)

Sağ tarafa selâm verilişi:

9) Önce başını sağa çevirerek "*Esselâmü aleyküm ve rahmetüllâh*" der. Selâm verirken omuzlara bakılır.

Resim: 16

Erkeklerin, sağ tarafa selâm verişİ.
(Resim: 16)

Kadınların, sağ tarafa selâm verişİ.
(Resim: 17)

Resim: 17

Sol tarafa selâm verilîşi:

10) Sonra başını sola çevirerek, "*Esselâmü aleyküm ve rahmetüllâh*" denilir. Böylece iki rekat namaz tamamlanmış olur.

Resim: 18

Erkeklerin, sol tarafa selâm verişi.
(Resim: 18)

Kadınların, sol tarafa selâm verişi.
(Resim: 19)

Resim: 19

DUA

Dua ederken, eller göğüs hizasına kaldırılır. Eller göğse doğru açılarak avuçların içi yüze doğru biraz meyilli tutulur ve iki elin arası açık bulundurulur. (Resim: 20-21)

Resim: 20

Dua eden bir erkek çocuğu.
(Resim: 20)

Dua eden bir kız çocuğu.
(Resim: 21)

Resim: 21